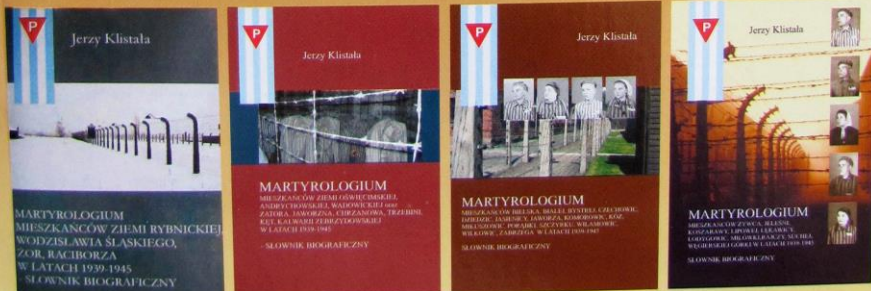

Jerzy Klistała

SUPLEMENT DO MARTYROLOGIUM...

Jerzy Klistała

SUPLEMENT do książek:

MARTYROLOGIUM MIESZKAŃCÓW ZIEMI RYBNICKIEJ, WODZISŁAWIA ŚL., ŻOR, RACIBORZA W LATACH 1939-1945.

MARTYROLOGIUM MIESZKAŃCÓW ZIEMI OŚWIĘCIMSKIEJ, ANDRYCHOWSKIEJ, WADOWICKIEJ oraz ZATORA, JAWORZNA, CHRZANOWA, TRZEBINI, KĘT, KALWARII ZEBRZYDOWSKIEJ, W LATACH 1939-1945.

MARTYROLOGIUM MIESZKAŃCÓW BIELSKA, BIAŁEJ, BYSTREJ, CZECHOWIC, DZIEDZIC, JASIENICY, JAWORZA, KOMOROWIC, KÓZ, MIKUSZOWIC, PORĄBKI, SZCZYRKU, WILAMOWIC, WILKOWIC, ZABRZEGA, W LATACH 1939-1945.

MARTYROLOGIUM MIESZKAŃCÓW ŻYWCA, CZERNICHOWA, GIŁOWIC, JELEŚNI, KOSZARAWY, LIPOWEJ, ŁĘKAWICY, ŁODYGOWIC, MIŁÓWKI, RADZIECHOWYCH, RAJCZY, STRYSZAWY, SUCHEJ, WĘGIERSKIEJ GÓRKI i innych - W LATACH 1939-1945

Copyright by Jerzy Klistała 2009

Współpraca z:

Wojciechem Płosą – kierownikiem Archiwum PMA-B w Oświęcimiu,
Jerzym Michnolem – sekretarzem Polskiego Związku Byłych Więźniów
Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.
Teresą Lewczak – dyrektor Gminnej Biblioteki Publicznej w Bestwinie,
dr med. Heleną Paszek – udostępniła archiwum dr med. Józefa Mazurka.

Projekt okładki: **Agnieszka Radomska**

Zdjęcia obozowe udostępnione przez Archiwum Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu.

Wydano dzięki finansowemu wsparciu:

- Fundacji Pamięci Ofiar Obozu Zagłady Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu,
- Chrześcijańskiego Stowarzyszenia Rodzin Oświęcimskich w Oświęcimiu,

ISBN

WYDAWCA i druk: Wydawnictwo „Prasa Beskidzka” Sp. Z o. o.
ul. Dubois 4, 43-300 Bielsko-Biała

Bielsko-Biała 2010 r.

Jak Ty, Chryste

**I ja byłem z szat odarty i oplwany,
Przez fałszywych sędziów o winy pytany,
I nade mną niemiecki Piłat umywał ręce,
Że Żyd lub Ukrainiec był winien mej męce.
I ja, jak pod krzyżem, pod „szipą” padałem,
Kopnięciem cucony, na nowo wstawiałem.
Tylko ja tysiąc razy odbyłem Golgotę,
Pędzony, jak Ty Chryste, przez mściwą hołotę,
Spójrz, Panie, na me ciało umęczone –
Nawet wszy mi wygryzły cierniową koronę ...**

Halina Szuman, Oświęcim 1944 r.

PRZEDMOWA

Były więzień Jerzy Ptakowski, w wydanej książce „Oświęcim bez cenzury i bez legend” w taki to sposób wprowadza nas do wspomnień o pobycie w jednym z kilku obozów w jakich przeżywał swoją golgotę:

[...] Oświęcim to otchłań. Ciągnie w głąb wspomnieniami wszystkich, którzy nad tą przepaścią zawisli. Trudno było przenieść na papier przeżycia obozowe, gdy rany krwawiły. Jeszcze trudniej dziś, gdy rodzą się pytania, czy przeżycia te były rzeczywistością czy tylko koszmarnym snem. Nie dziwię się, że są ludzie, którzy w istnienie obozów nie chcą wierzyć. Próbują w ten sposób uspokoić sumienie, które nie pozwala się usnąć.

Bądźmy, proszę, cierpliwi i wyrozumiali wobec okaleczonych, półżywych, wyziewami krematoriów zatrutych, gdy wspominają przeszłość. Jest nas już tak niewiele! Cztery miliony naszych kolegów zmarłych, zagazowanych i zamęczonych w oświęcimskiej katordze już ust nie otworzy. Jęk ich zatrzymał się w widłach Soły i Wisły. [...]

W dalszej przedmowie autor zastanawia się, czy wobec „ogromu literatury dotyczącej obozów celowe jest ukazanie się jeszcze jednej książki poświęconej Oświęcimowi?”.

Cóż, opracowuję od kilku lat słowniki biograficzne i niemal otaczają mnie zewsząd życiorysy tych – którzy byli skazani na golgotę w hitlerowskich obozach zagłady. Mnie los oszczędził tego typu tragicznych przeżyć, wczuwam się jednak w ich ekstremalne przeżycia, doświadczane lęki, strach, upokorzenia, męczeństwo. W mojej wyobraźni materializują się ICH zachowania, obrazy ludzi, którzy mieli określone plany, marzenia, perspektywy na dalsze życie, a które rasa nadpanów to wszystko w tak brutalny sposób unicestwiła. Traktuję ICH jak najbliższych, gdyż męczennicy obozów koncentracyjnych, więzień hitlerowskich, polenagrów, obozów jenieckich, poprzez cierpienie na jakie zostali skazani, zasługują na najwyższą serdeczność, szacunek i pamięć. Z pełnym więc pietyzmem wypełniam wskazówkę wypisaną na pomniku w Żabnicy – pomniku upamiętniającym zamordowanych tam w egzekucji publicznej mieszkańców Żywiecczyzny:

„PRZECHODNIU SKŁOŃ GŁOWĘ PRZED MAJESTATEM ICH BOHATERSKIEJ ŚMIERCI.”

Z wielkim osobistym zaangażowaniem i skrupulatnością, na miarę informacji i dokumentów jakie udaje mi się zebrać, odtwarzam tragiczne losy pojedynczych osób. Pamiętam też jakie było moje stwierdzenie już przy pierwszym Martyrologium, że jest to księga nie zamknięta, więc gdy tylko zdobywam dodatkowe informacje o osobach pominiętych w poprzednio wydanych słownikach lub zdobyłem dokładniejsze informacje dotyczące tamtych skromniejszym biogramom – dotyczących osób z regionów: Rybnickiego, Oświęcimskiego, Bielsko-Bialskiego oraz Żywieckiego, publikuję

te dodatkowe biografie w niniejszym słowniku – w uzupełnieniu do tamtych wydań.

Jak pisze Kessel¹ we wprowadzeniu do książki Pierre Julitte'a, eks-więźnia i członka francuskiego ruchu oporu - osnutej na tle prawdziwych wydarzeń w obozie Buchenwald, stwierdzam, że temat ten jest niewyczerpany. Z upływem lat zainteresowanie nimi, ich waga, mogą jedynie wzrastać. Świadkowie tamtych wydarzeń starzeją się i odchodzą. Pamięć tych którzy dożyli sędziwego wieku się przytępia, ale dojrzewają pokolenia, które nic nie wiedzą o tamtych cierpieniach, przeżyciach. Dla nich należy pozostawić wiedzę na temat tych milionów męczenników obozów koncentracyjnych, i męczeństwa tego nie są w stanie przytłumić najbardziej fantazjopodobne opowieści o innych cierpieniach – szczególnie z historii bardzo nieodległej a dotyczącej uciążliwości „komunizmu” czy „walki” o przemiany ustrojowe w naszym kraju (w latach osiemdziesiątych).

W zbiorze Polskie Wiersze Obozowe i więzienne 1939-1945 r. w przedmowie Konrada Strzelewicza natrafiłem na tak wymowny fragment do w/w książki:

[...] Młoda poetka Grażyna Chrostowska z Lublina znalazła się w Ravensbrück za kolportaż pisma „Polska Żyje” i rozstrzelana wraz z siostrą 18 kwietnia 1942 r. Była pełna złych przeczuć, stale, dzień w dzień oczekiwała, że ją wywołają na egzekucję. W dniu 18 kwietnia stworzyła dwa wiersze. Ten napisany z rana był epitafium ułożonym dla samej siebie:

*„Niech ci ziemia lekką będzie,
bo twarda jest jak kamień, bo gorzka jest jak sól ...
Niechaj snem wiecznym śpią Twoje złożone ręce,
Bo wieczność już NIE BOLI, bo wieczny nie jest ból.*

Współlokalkorki starały się podtrzymać ją na duchu i burczały: - Co to za głupstwa wciąż wypisujesz o śmierci! Widzisz, apel poranny minął i nie wywołano cię!” Chrostowska uśmiechnęła się przez łzy, przeprasząc. Na 40 minut przed śmiercią, napisała drugi tego dnia – i ostatni wiersz w swoim życiu:

*Dzień ten taki właśnie jak „Niepokój” Szopena ...
Ptaki nisko kołują nad ziemią. Niespokojne,
spłoszone z gniazd swoich. Nadstuchują ...
W przyrodzie cisza. Ciepło, jak przed burzą.
Z zachodu płyną niskie, ciemne chmury.
Przyczajony lęk w sercu. Tęsknota, tęsknota ...
Chce chodzić po rozmokłych, po dalekich drogach,
słuchać szumu wichrów, łowić oddech wiosny,*

¹ Joseph Kessel - znany pisarz francuski, członek Akademii Francuskiej.

*czuć najgłębiej, odnaleźć ciszę miłości ...
Idę – nie znajduję – wciąż zmieniam się i wracam
Gdzieś daleko zostały chałupy wieśniacze,
chmury poszły na wschód,
i na wschodniej stronie,
stoją drzewa samotne, ciemne, pochylone.
W wietrze stoją i ciszy –
chwiane niepokojem*

... pozostawiam czytelnika z takimi to refleksjami przy wertowaniu kartek niniejszej książki – Suplementu, a także wcześniej wydanych Martyrologiów ...

* * *

Jak w poprzednich opracowaniach, nadal korzystam z życzliwości wielu osób – którzy rozumiejąc ważność zadania jakiego się podjąłem, udzielają mi pomocy – udostępniania zbiorów i materiałów o pojedynczych osobach.

Wobec powyższego, już tradycyjnie i bardzo serdecznie dziękuję kierownikowi APMA-B Wojciechowi Płosa, który od lat umożliwia (ułatwia) mi dostęp do materiałów archiwalnych Muzeum Auschwitz-Birkenau. Korekta wykonywana przy współpracy z tak wybitnym znawcą tematyki oświęcimskiej zapewnia poważniejszą wartość tych opracowań – dzięki konfrontacji moich informacji z ocalałymi dokumentami i kartotekami APMA-B.

Kolejną osobą której wyrażam wdzięczność, jest oczywiście dr Adam Cyra - pracownik naukowy PMA-B. To Jego wieloletniej „opiece” i inspirowaniu mnie do dalszej pracy zawdzięczam, że jest to już dziewiąta publikacja w moim dorobku, nie wymieniając mniejszych opracowań.

Dalej, wyrażam wdzięczność za pomoc materialną w realizacji pasji utrwalania pamięci o ofiarach hitlerowskiego ludobójstwa, a osobą tą jest Jan Parcer – przewodniczący Chrześcijańskiego Stowarzyszenia Rodzin Oświęcimskich, to samo dotyczy Fundacji Pamięci Ofiar Obozu Zagłady Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu.

Dziękuję za udostępnione materiały:

- Jerzemu Michnolowi – sekretarzowi Polskiego Związku Byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.
- Dyrektor Gminnej Biblioteki w Bestwinie – Teresie Lewczak,
- Dr med. Helenie Paszkowej z Sobieszowic – za udostępnienie zbiorów archiwalnych swego ojca dr med. Józefa Mazurka,
- Hieronimowi Woźniakowi – redaktorowi naczelnemu Dwutygodnika Społeczno-Kulturalnego Nad Sołą i Koszarawą,
- Bronisławowi Sroce z Gilowic,
- Michalinie Ścieszka – sekretarz Gminy Łękawica,
- Danielowi Jakubczykowi z Turzy Śl.,

Oświęcim

myślę o Oświęcimiu
widzę bestialstwo ludzi
zwanych Niemcami

ich matki i żony
śpiące w niewiedzy

pomordowanych
otrutych gazem

słyszę ostatni głos
w komorze gazowej
ptaka
którego oglądali
ostatnim spojrzeniem

dostrzegam słońce
w dymach ponurych kadzielnic
kominy
przez które dusze
ulatywały do nieba
a ciche przekleństwo
było wołaniem
o ratunek

Autor wiersza: Jerzy Afanasjew.

**MARTYROLOGIUM MIESZKAŃCÓW ZIEMI
RYBNICKIEJ, WODZISŁAWIA ŚL., ŻOR,
RACIBORZA, W LATACH 1939-1945.**

ACHTELIK EDWARD,

Więzień KL Auschwitz nr 193051, KL Buchenwald nr 894.

Urodzony 28.05.1911 r. w Katowicach-Bogucicach, syn Karola i Klary z d. Poloczek, zamieszkały w Rybniku. Szkołę powszechną oraz Gimnazjum ukończył w Katowicach. Po zdaniu matury, pracował jako urzędnik w Magistracie w Katowicach. W okresie okupacji wysiedlony z Katowic, zamieszkał w Ustroniu, pracował w Urzędzie Gminnym, zaangażował się także w ruchu oporu – oddziale Gwardii Ludowej (GL).

Aresztowany 15.03.1943 r. za działalność konspiracyjną i uwięziony w więzieniu w Cieszynie, skąd 15.04.1944 r. przetransportowano go do KL Auschwitz, 26.08.1944 r. zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 193051. Następnie, 26.08.1944 r. przeniesiony do KL Buchenwald (komando Bad Gandersheim) i tam zarejestrowany jako więzień nr 894. W maju 1945 r. odzyskał wolność, oswobodzony przez wojska amerykańskie. Po powrocie do kraju, podjął pracę w Szpitalu Klinicznym w Kluczborku, w Sanatorium Przeciwgruźliczym w Jaworznie – gdzie pracował do przejścia na emeryturę. Następnie, zamieszkał w Rybniku.

Bibliografia: I. Pająk, *Mieszkańcy Śląska, Podbeskidzia, Zagłębia Dąbrowskiego w KL Auschwitz*, Katowice 1998 r., s. 485; Archiwum J. Michnol – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

ACHTELIK PAWEŁ,

Zginął w Katyniu.

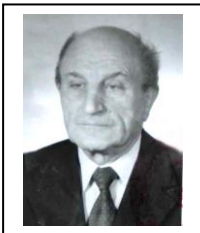
Urodzony 15.06.1912 r., zamieszkały w Rybniku. Nauczyciel szkoły powszechnej w Ruptawie pow. rybnicki. Zmobilizowany (stop. wojsk. podporucznik) uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r. Dostał się do sowieckiej niewoli i tam **zginął 04/05.1940 r.** - zamordowany przez funkcjonariuszy NKWD w Katyniu.

Postscriptum: W Katyniu zidentyfikowany pod numerem AM 3752. Podczas ekshumacji znaleziono przy nim kartę szczepieniową, dwa listy i kartkę z zapiskami.

Bibliografia: Meclslav Borak, „*Symbol Katynia*” *Zaolziańskie Ofiary Obozów i Więzień w ZSRR*, Czeski Cieszyn 1999, s. 61.

BOBER JAN,

Więzień więzienia w Raciborzu, Zgorzelcu, Rawiczu, KL Buchenwald nr 10185.

Urodzony 27.09.1919 r. w Kamieniu pow. rybnicki, syn Józefa i Marii z d. Libowska, zamieszkały w Rybniku. Szkołę powszechną ukończył w 1934 r. w Wielopolu (dzielnica Rybnika). W latach 1936-1937 ukończył kursu techniczny - konstruktora w Katowicach. Z racji udziału ojca w powstaniach śląskich, Jan należał do Organizacji Młodzieży Powstańczej. 1.09.1939 r. został powołany do obrony miasta Rybnika.

Aresztowany 9.09.1939 r. i w pierw przetrzymywany w areszcie gestapo w Rybniku, a stamtąd przewieziony do więzienia: w Raciborzu, Zgorzelcu, Rawiczu. Następnie, 16.10.1939 r. uwięziony w KL Buchenwald,

zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 10185. Odzyskał wolność 20.02.1940 r. - zwolniony z obozu, lecz już po dwóch tygodniach otrzymał nakaz wyjazdu na roboty przymusowe do Niemiec – ulokowany w obozie pracy (arbeitslagerze). Wyzwolony końcem kwietnia 1945 r. Posiadane odznaczenia: Brązowy Krzyż Zasługi (w 1955 r.), Krzyż Kawalerski (w 1979 r. i 1990 r.).

Bibliografia: Archiwum J. Michnoł – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

BOMBIK ROBERT,

Więzień gestapo w Rybniku, KL Dachau nr 12746, KL Sachsenhausen.

Urodzony 5.06.1920 r. w Jejkowicach pow. rybnicki, syn Franciszka i Agnieszki z d. Wojacek, zamieszkały w Gaszowicach pow. rybnicki. Szkołę powszechną ukończył w 1934 r. w Jejkowicach, a następnie uczył się zawodu ślusarza w Hucie „Silesia” - uczęszczając jednocześnie do szkoły zawodowej Doksztalcającej w Rybniku. Aresztowany 20.05.1940 r. i uwięziony w areszcie gestapo w Rybniku a stamtąd przesłany do więzienia w Sosnowcu.

25.05.1940 r. przetransportowany do KL Dachau, 26.05.1940 r. zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 12746. Następnie, 7.09.1940 r. przewieziony do KL Sachsenhausen. Wskutek usilnych starań rodziny, odzyskał wolność 7.11.1940 r. – zwolniony z obozu. Od 12.01.1941 r. wysłany na roboty przymusowe do Niemiec i tam zmuszony był do noszenia oznakowania „P” - Polak. W 1943 r. jako Ślązak, pod groźbą ponownego aresztowania, przymusowo wcielony do wojska niemieckiego. W czasie działań wojennych na terenie Francji dostał się do niewoli i natychmiast zgłosił się jako ochotnik do Wojska Polskiego – służył w wojsku do 3.10.1945 r. Do kraju powrócił 3.02.1946 r.

Bibliografia: Archiwum J. Michnoł – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

BRASSE DYONIZA z d. WOJTAL,

Więźniarka w Mysłowicach.

Urodzona 9.03.1929 r. w Sosnowcu, córka Stanisława i Marii z d. Lipowiecka, zamieszkała w Jastrzębiu pow. rybnicki. Aresztowana 13.07.1943 r. na skutek donosu, gdyż pracując jako pracownica fizyczna w sortowni w kopalni, wypowiedziała się obraźliwie o hitlerowcach okupujących Polskę. Przetrasportowana do więzienia śledczego w Mysłowicach, skąd w październiku 1943 r. przy sprzyjających okolicznościach uciekła.

Niestety, po trzech dnia ujęta i ponownie umieszczona w więzieniu w Mysłowicach, gdzie przebywała do 26.01.1945 r. – do wyzwolenia przez Armię Czerwoną.

Bibliografia: Archiwum J. Michnoł – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

BRYL ROMAN,

Więzień Polenlagru nr 82 w Pogrzebieniu.

Urodzony 28.09.1942 r. w Pogrzebieniu gmina Kornowac pow. raciborski. Dziecko urodzone w Niemieckim obozie dla Polaków - Polenlager nr 82 w Pogrzebieniu pow. raciborski - tam zmarł **26.11.1942 r.**, przyczyna zgonu: niedorozwój. (Akt zgonu USC nr 10/43 z dn. 7.02.1943 r.).

Bibliografia: Archiwum K. Wójtowicza.

BRZÓZKA ZOFIA,

Więźniarka w Mysłowicach.

Urodzona 19.06.1921 r., córka Franciszka, zamieszkała w Jastrzębiu pow. rybnicki. Aresztowana w kwietniu 1944 r. i przetransportowana do więzienia śledczego w Mysłowicach, gdzie przez jakiś czas przebywała w jednej celi z Dyonizją Brasse z d. Wojtal. Nieznany jest dalszy los tej więźniarki.

Bibliografia: Archiwum J. Michnoł – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

BUKOWSKI JAN,

Więzień KL Majdanek.

Urodzony 12.10.1923 r. syn Wojciecha, zamieszkały w Jastrzębiu pow. rybnicki. Aresztowany w maju 1942 r. i przetransportowany do KL Majdanek. Uciekł z obozu w październiku 1942 r. Nieznany jest dalszy los tego więźnia.

Bibliografia: Archiwum J. Michnoł – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

CHROSTOWSKA WALENTYNA z d. ZŁOBOWICZ,

Więźniarka KL Majdanek, KL Ravensbrück nr 28376.

Urodzona 25.03.1927 r. w Łużanach pow. białostocki, córka Mikołaja i Praskiewa z d. Bublej, zamieszkała w Radlinie pow. rybnicki. Aresztowana 3.06.1943 r. i przetransportowana do więzienia w Lublinie, a stamtąd do KL Majdanek, 24.04.1944 r. zarejestrowana w obozowej ewidencji jako więźniarka nr 152. Następnie, w grudniu 1943 r. przewieziona do KL Auschwitz.

Po krótkim pobycie w tym obozie, przetransportowana do Magdeburga – zatrudniona do odgruzowywania miasta. Stamtąd, przesłana do Ravensbrück, zarejestrowana w obozowej ewidencji jako więźniarka nr 28376. Wyzwolona przez Armię Czerwoną – wróciła do kraju, a po ponownym zawarciu związku małżeńskiego, zamieszkała w Wodzisławiu Śl.

Bibliografia: Archiwum J. Michnoł – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

CHUDECKI TADEUSZ,

Więzień KL Flossenbürg, KL Hersbruck, KL Dachau nr 151523.

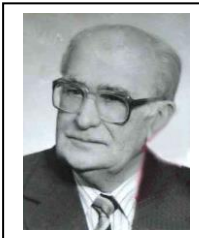
Urodzony 24.06.1923 r. w Krakowie, syn Stanisława, zamieszkały w Wodzisławiu Śl. W 1940 r. wywieziony na roboty przymusowe do Niemiec. Aresztowany 10.08.1944 r. w miejscowości Walchsing, oskarżony o ułatwienie ucieczki niewolnikom francuskim – dając im własne, cywilne ubranie.

Wpierw od 11.08.1944 r. przetrzymywany był w więzieniu w Regensburg. Stamtąd, przetransportowany do KL Flossenbug (Bawaria), 8.01.1945 r. zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 41456. Po krótkim pobycie w obozie Hersbruck, od 9.04.1944 r. przeniesiony do KL Dachau, zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 151529 – gdzie przebywał do 29.04.1945 r. Wyzwolony podczas marszu ewakuacyjnego 11.05.1945 r.

Bibliografia: Archiwum J. Michnoł – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

**CZECH JAN, pseud. „Witek”, „Mietek”,
Więzień KL Dachau nr 7333, KL Gusen.**

Urodzony 28.04.1917 r. w Wiśle Wielkiej pow. pszczyński, syn Ludwika i Anny z d. Nowak, zamieszkały w Rybniku. Od 1923 r. do 1927 r. uczył się w szkole powszechnej w Rybniku, a następnie do 1936 r. uczęszczał w tej samej miejscowości do Państwowego Gimnazjum. Od 20.09.1936 r. rozpoczął służbę wojskową jako ochotnik – w Szkole Podchorążych w Włodzimierzu Wołyńskim. Pod koniec czerwca 1937 r. skierowany do jednostki w Bielsku, a od września tego roku został zwolniony z wojska.

Od lutego 1938 r. pracował w Urzędzie Wojewódzkim w Katowicach, zaś w październiku 1938 r. rozpoczął studia na AGH w Krakowie. Zmobilizowany we wrześniu 1939 r., dotarł z wojskiem w okolice Tomaszowa Lubelskiego i tam dostał się do niewoli niemieckiej. Po powrocie do domu, w marcu 1940 odmówił podpisania Volkslisty, więc 30.04.1940 r. został aresztowany i przetransportowany do KL Dachau, zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 7333. Po sześciu tygodniach przeniesiony do KL Mauthausen-Gusen, gdzie przebywał do 3.10.1940 r. Po skutecznych staraniach rodziców, odzyskał wolność – zwolniony z obozu. Przez krótki pracował w firmie Maciejewski w Rybniku, a od marca 1941 r. wyjechał do Krakowa, gdzie przebywał i pracował do końca okupacji. W Krakowie od 1944 r. zaangażował się w ruch oporu – żołnierz AK. Po wojnie, pracował w Spółdzielni Spożywców w Rybniku. 8.01.1951 r. powołany został na ćwiczenia wojskowe, a po ukończeniu został oficerem zawodowym. Wrócił do pracy w cywilnej, a od 30.04.1977 r. przeszedł na emeryturę.

Bibliografia: Archiwum J. Michnoł – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

**ĆWIĘCZEK JAN,
Więzień obozu jenieckiego Ostaszkwie.**

Urodzony 16.01.1894 r. w Osinach k/Gorzyc pow. wodzisławski, był murarzem. Uczestniczył jako żołnierz w pierwszej wojnie światowej na froncie zachodnim. Tam dostał się do angielskiej niewoli, a z niewoli zaciągnął się do armii gen.

Hallera i z tym wojskiem wrócił do kraju. Od 12.06.1920 r. do 3.07.1921 r. należał do POW Górnego Śląska.

W III powstaniu śląskim walczył między innymi pod Górą Św. Anny. W 1922 r. po przyłączeniu ziemi rybnickiej do Macierzy, poszedł do szkoły policyjnej w Świętochłowicach. Następnie, przez rok służył na posterunku w Pszowie, a potem aż do 1938 r. był starszym posterunkowym w Żorach. Po zajęciu przez Polskę Zaolzia, został przeniesiony do Rychwałdu – Zaolzie. Należał do Związku Powstańców Śl. i LOPP.

Tuż przed przewidywanym wybuchem drugiej wojny światowej w 1939 r., wraz z innymi policjantami był ewakuowany na wschód, a na miejsce docelowe wyznaczono Tarnopol. W tym mieście i jego okolicach w pierwszym tygodniu wojny tj we wrześniu 1939 r. znalazła się większość policjantów ze Śląska – mających stanowić zaporę przed niemieckim agresorem. Niestety, po 17 września policjanci dostali się do sowieckiej niewoli, a następnie internowani w obozie jenieckim w Ostaszkwie. Tam **zginął** – nieznana data śmierci - figuruje na liście więźniów tego obozu str. 46 poz. 55.

Bibliografia: J. Delowicz, *Zginęli na wschodzie Katyń Charków Kalinin*. 1995 r., s. 44.

DWORACZEK WŁADYSŁAW,

Więzień w Rybniku, KL Dachau nr 7493, KL Gusen nr 5068.

Urodzony 9.10.1912 r. w Sośnicy pow. gliwicki, syn Franciszka i Wiktorii z d. Wilk, zamieszkały w Gaszowicach pow. rybnicki. Szkołę powszechną ukończył w Zabrze – tam także należał do harcerstwa. W latach 1927 do 1932 r. uczył się w Seminarium Nauczycielskim w Pszczynie. Od września 1932 r. rozpoczął pracę jako nauczyciel w Gaszowicach. Z chwilą wybuchu wojny, w ramach drużyny starszoharcerskiej uruchomił w szkole w której uczył – punkt sanitarny.

Brał także udział w ochronie granicy na odcinku Zwonowice - Chwałęcice. Aresztowany 2.04.1940 r. i wpieryw przetrzymany w więzieniu w Rybniku, a stamtąd przetransportowany do KL Dachau, 5.04.1940 r. zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 7493, gdzie przebywał do 26.06.1940 r. Następnie, przewieziony do KL Gusen, zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 5068. Dzięki usilnym starań rodziny i mieszkańców Gaszowic, odzyskał wolność - zwolniony z obozu 18.04.1941 r. Po wojnie, skończył studia wyższe, i wykonywał zawód nauczyciela, angażując się jednocześnie w prace społeczne w miejscu zamieszkania. W latach 1955 – 1960 r. prezes powiatowy ZNP. Posiadane odznaczenia m.in. Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski (przyznany w 1981 r.), Złoty Krzyż Zasługi (1973 r.), Krzyż Oświęcimski (1986 r.).

Bibliografia: Archiwum J. Michnoł – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

DYRCZ KAROL,

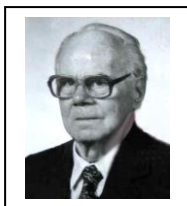
Zamordowany przez hitlerowców.

Mieszkaniec Rogoźnej - obecnie dzielnica Żor. Aresztowany, zginął rozstrzelany **2.09.1939 r.**, podejrzany o szpiegostwo przeciwko Niemcom.

Bibliografia: Archiwum K. Wójtowicz.

FOJCIK WINCENTY, pseud. „Józio”,

Więzień KL Auschwitz.

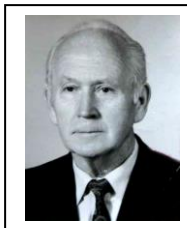
Urodzony 18.06.1917 r. w Przegędzy pow. rybnicki, syn Ignacego i Anny z d. Brachmańska, zamieszkały w Rybniku. Do szkoły powszechnej uczęszczał w Rybniku, i w tej miejscowości uczył się w Państwowym Gimnazjum. Należał w młodzieńczych latach do harcerstwa oraz Młodzieży Powstańczej. Od 1937 r. pracownik umysłowy kop. Rymer, skąd po rozpoczęciu się okupacji w 1939 r. jako Polak został zwolniony.

Należy zaznaczyć, że od początku okupacji hitlerowskiej był członkiem Służby Zwycięstwu Polski, a od 1940 r. żołnierz ZWZ/AK. Aresztowany 12.02.1943 r. z podejrzeniem o przynależność do ruchu oporu, wpierw przetrzymany w areszcie gestapo w Rybniku, a stamtąd przesłany do więzienia śledczego w Mysłowicach. Po śledztwie, 12.02.1943 r. przewieziony do KL Auschwitz, gdzie przebywał do 29.04.1943 r. – zwolniony z obozu. Zaangażowany w działalność ruchu oporu i zagrożony ponownym aresztowaniem, ukrywał się do końca okupacji. Po wojnie, podjął pracę w Kopalni Węgla Kamiennego „Dębieńsko”, natomiast od lutego 1946 r. do marca 1947 r. przeniósł się do pracy w Ubezpieczalni Społecznej w Rybniku, gdzie pracował do przejścia na rentę inwalidzką. Po rekonwalescencji nadwątlonego stanu zdrowia, ponownie podjął pracę w KWK „Dębieńsko”, KWK „Rymer” – do przejścia na emeryturę.

Bibliografia: Archiwum J. Michnoł – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

FRELICH ALOJZY, (vel - KOLECKI ALFONS),

Więzień KL Flossenbürg nr 2251, KL Mauthausen nr 56625.

Urodzony 15.06.1924 r. w Gotartowicach pow. rybnicki, syn Ludwika i Zofii z d. Szymura, zamieszkały w Gotartowicach. Naukę w szkole podstawowej rozpoczął w miejscu zamieszkania, i tam też rozpoczął działalność harcerską. W 1938 r. rozpoczął naukę w Państwowym Gimnazjum w Żorach, lecz kontynuowanie nauki przerwał wybuch wojny w 1939 r. Od początku okupacji, wysłany na roboty przymusowe w przedsiębiorstwie budowlanym w Łabędach.

W 1940 r. został na terenie Gotartowic komendantem konspiracyjnej - Polskiej Tajnej Organizacji Powstańczej. W maju 1942 r. PTO zostało zdekonspirowane a jej członkowie w większości aresztowani. Frelich ratował się ucieczką „na zachód”, lecz 21.06.1942 r. został aresztowany przez straż graniczną na granicy Szwajcarskiej pod przybranym nazwiskiem (Zagrożony karą śmierci i poszukiwany przez gestapo, przybrał nazwisko Kolecki Alfons).

Pod tym więc nazwiskiem przebywał od 23.06.1942 r. do 31.08.1942 r. w więzieniu Konstanz. Od 8.09.1942 r. przesłany do więzienia Nüraberg. Stamtąd, 3.05.1943 r. przewieziony do KL Flossenbürg, 9.06.1943 r. zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 2251. Kolejny raz (9.03.1944 r.) przetransportowany do KL Mauthausen, tam 11.03.1944 r. zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień 56625. Odzyskał wolność, wyzwolony przez wojska amerykańskie 5.05.1945 r.

Bibliografia: Archiwum J. Michnol – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

FRIEDRICH FRANCISZEK,

Więzień KL Auschwitz.

Urodzony 18.11.1902 r. w Starej Wsi pow. raciborski, syn Franciszka i Joanny z d. Burczyk, zamieszkały w Zabrze. Aresztowany i uwięziony w KL Auschwitz, gdzie zginął **8.09.1942 r.** Według wystawionego aktu zgonu nr 29428/1942 – potwierdzonego przez lekarza obozowego, zmarł o godz. 11:20, określenie przyczyny zgonu to: „Kachexie bei Darmkatarrh” (wyczerpanie organizmu przy katarze/nieżycie jelit).

Bibliografia: I. Pająk *Mieszkańcy Śląska, Podbeskidzia, Zagłębia Dąbrowskiego w KL Auschwitz*, Katowice 1998 r., s. 661; *Kronika Beskidzka* – lista ofiar mieszkańców Podbeskidzia; *APMA-B Księga zgonów*, t. 20, s. 890.

GAWLAS JAN,

Zamordowany w Łąkach nad Olzą.

Urodzony 12.01.1918 r. w Turzy Śl. k/Wodzisławia Śl. pow. rybnicki. W okresie okupacji hitlerowskiej zamieszkały na Śląsku Cieszyńskim i tam zaangażowany w ruchu oporu. Aresztowany we wrześniu 1943 r. i zastrzelony 19.08.1944 r. w Łąkach nad Olzą.

Bibliografia: S. Zahradnik, *Zaolziańskie ofiary okupacji hitlerowskiej w latach 1939-1945*, s. 115.

GLESER ALBERT,

Zginął w kampanii wrześniowej.

Stopień wojskowy szeregowy. Zmobilizowany, uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r. Poległ **1.09.1939 r.** w walce z hitlerowskim agresorem – w obronie miasta Żory.

Bibliografia: Archiwum K. Wójtowicza.

GLÓWKA MARIAN,

Więzień w Cieszynie, trzykrotnie w KL Dachau nr 6638, 14572, 160403, KL Gusen nr 3634, KL Auschwitz nr 6994, KL Gross-Rosen nr 74814, KL Hersbruck nr 84673.

Urodzony 3.08.1908 r. w Gnieźnie, syn Kazimierza i Stanisławy z d. Pluta. W 1928 r. ukończył Seminarium Nauczycielskie Męskie w Rogoźnie w Wielkopolsce. W latach 1928-1939 był nauczycielem w szkołach okręgu rybnickiego, zaangażowany w pracę z młodzieżą w harcerstwie, najpierw jako instruktor a potem podharcistrz. Aresztowany 23.04.1940 r. z powodów politycznych, 28.04.1940 r. osadzony w KL Dachau (nr 6638). Do kamieniołomów KL Gusen przeniesiony 5.06.1940 (nr 3634), skąd z przepuklinami i w stanie niezdolnym do pracy przewieziony ponownie do KL Dachau (nr 14572). W KL Auschwitz (nr 6994, od 15.12.1940 do 15.10.1944) pracował najpierw w Abbruchkomando a potem w Betonkolonne. Do KL Gross-Rosen ewakuowany w składzie komanda instalatorów 13.10.1944 (nr 74814) skąd 15.02.1945 przewieziony do KL Hersbruck (nr 84673). Jako jeden z nielicznych przeżył tzw. „marsz śmierci” (z Hersbruck do Dachau, 8.04.1945-24.04.1945, nr 160403). Wyzwolony 29.04.1945 r. przez armię USA, pracował jako sanitariusz w szpitalu obozowym. W oczekiwaniu na transport do kraju zakłada i prowadzi szkoły dla dzieci robotników przymusowych z dawnych polskich ziem wschodnich – w miejscowościach Karlfeld (12.06.1945 - 4.08.1945 r.) oraz Freiman k/Monachium (13.08.1945 - 13.09.1945 r.). W latach 1947-1948 był kierownikiem pedagogicznym Szkoły Przystosowania Przemysłowego w Bielsku-Białej a w latach 1949-1951 zakładał i był dyrektorem Państwowego Liceum Technik Plastycznych w Bielsku-Białej, pełniąc jednocześnie funkcję dyrektora Uniwersytetu Powszechnego CRZZ. W latach 1951-1954 nauczyciel w Technikum Mechanicznym a do czasu przejścia na emeryturę nauczyciel w Szkole podstawowej Nr 12. Nadwątlone zdrowie przeżyciami obozowymi oraz zbyt intensywna praca zawodowa oraz społeczna spowodowały chorobę serca i przedwczesną śmierć. Zmarł 17.08.1975 r.

Bibliografia: Pamiętnik M. Głowski.

GMEREK IGNACY,

Więzień w Koblencji, KL Buchenwald nr 111832.

Urodzony 27.07.1918 r. w Uścięcicach pow. grodziski, woj. poznańskie, syn Wojciecha i Antoniny z d. Wojcieszak, zamieszkały w Rybniku. Naukę w szkole powszechnej rozpoczął w 1925 r. w miejscowości zamieszkania, a po jej ukończeniu pomagał rodzicom w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego. Od rozpoczęcia się okupacji hitlerowskiej pracownik przymusowy wpierw u gospodarza niemieckiego.

Następnie pracował na kolei, gdzie należał do młodzieżowej organizacji ruchu oporu – wykonując sabotaż (rozmontowywanie torów). W 1942 r. wysłany został do Niemiec w okolice Koblenz, Keln, nadal pracując jako pracownik kolejowy. Aresztowany 7.08.1944 r. w miejscowości Koblenzja, skąd 18.10.1944 r. przetransportowany został do KL Buchenwald, zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 111832. Przebywał w tym obozie do wyzwolenia 4.04.1945 r. - przez wojska amerykańskie.

Bibliografia: Archiwum J. Michnol – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

GOLISZ RYSZARD,
Zginął w Katyniu.

Urodzony 24.02.1907 r. w Kleszczowie (obecnie dzielnica Żor). Ukończywszy 5 klas szkoły powszechnej, od 1918 r. uczył się w gimnazjum w Żorach, a stamtąd przeniósł się do gimnazjum rybnickiego - gdzie zdał maturę w 1926 r. Następnie, studiował na Uniwersytecie Poznańskim. Po ukończeniu studiów, powołany został do służby wojskowej w jarocińskim Baonie Podchorążych Rezerwy Piechoty.

W 1931 r. wrócił z wojska i przez dwa lata pracował jako nauczyciel gimnazjum w Kościanie woj. poznańskie, a od 1934 r. był nauczycielem w katowickim gimnazjum. Równocześnie, bardzo zaangażował się w działalność w Oddziałach Młodzieży Powstańczej. W latach 1937-1939 w roli opiekuna społecznego przy Zarządzie Okręgu Śląskiego Związku Rezerwistów, współpracował jako współredaktor młodzieży „Świetlica”. W swoim otoczeniu wyróżniał się znajomością kilku języków: niemieckiego, francuskiego, angielskiego, łaciny, greki. Zmobilizowany, w randze ppor. rezerwy WP uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r. Prawdopodobnie na wschodzie dostał się do sowieckiej i **zginął 04/05.1940 r.** - zamordowany przez funkcjonariuszy NKWD w Katyniu.

Postscriptum. Pod koniec 1939 r. rodzina otrzymała powiadomienie że nie żyje. Po wielu latach jego nazwisko znalazło się na liście ofiar katyńskiej zbrodni.

Bibliografia: J. Delowicz, *Zginęli na wschodzie Katyni Charków Kalinin*. 1995 r., s. 27; *Lista Katyńska jeńców obozów Kozielsk Ostaszków Starobielsk*, w oprac. A. Moszyński, Londyn 1982 r., 62.

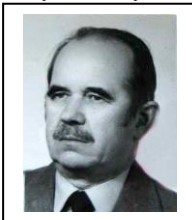
GRABIEC PAWEŁ,
Więzień Siegburg.

Urodzony 2.01.1915 r., syn Pawła, zamieszkały w Turzy Śl. k/Wodzisławia Śl. pow. rybnicki. Aresztowany 13.01.1944 r. w Siegburg, gdzie przebywał do 10.04.1945 r. tj. jeden rok i 3 miesiące.

Bibliografia: Archiwum J. Michnol – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

GRAD JAN,

Więzień więzienia w Kielcach, Pińczowie, KL Dachau nr 56171, obozu w Bernau.

Urodzony 19.01.1921 r. w miejscowości Jezioro k/Kielc, syn Grzegorza i Katarzyny z d. Bzymok, zamieszkały w Jastrzębiu pow. rybnicki. Od 16.02.1940 r. wywieziony na roboty przymusowe do Niemiec. W grudniu 1940 r. uciekł z robót do rodzinnych stron i tam w styczniu 1941 r. został aresztowany. Wpierw przetrzymany w więzieniu w Kielcach, a następnie w Pińczowie.

W październiku ponownie wywieziony do Niemiec a podczas przejazdu z Hamburga do Berlina zatrzymany przez SS-manów i więziony w różnych więzieniach na terenie Niemiec. Ostatecznie, przesłany do KL Dachau,

7.10.1943 r. zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 56171. Przebywał w tym obozie do 2.12.1943 r. – przeniesiony do więzienia Bernau – do obozu karnego. Wyzwolony w maju 1945 r. przez wojska amerykańskie

Bibliografia: Archiwum J. Michnoł – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

HARAZIM PAWEŁ,

Więzień w Rybniku, KL Buchenwald, KL Mauthausen nr 2726, KL Dachau nr 14519.

Urodzony 30.11.1896 r. w Królewskiej Hucie (obecnie Chorzów), syn Roberta i Katarzyny, mieszkaniec Niedobczyc pow. rybnicki. Były powstaniec, uczestnik trzech powstań śląskich, członek Związku Powstańców Śląskich, organizator POW Górnego Śląska. Od pierwszych dni okupacji ukrywał się u znajomego sztygara oddziału maszynowego kop. „Rymer” w Niedobczycach, a jak się okazało – u renegata. Gdy Niemcy w sposób zdecydowany przejęli władzę w mieście, zdrajca wydał Harazima gestapo i 7.09.1939 r. został aresztowany. Wpierw uwięziony w Rybniku, a następnie przewieziony do KL Buchenwald. Po jakimś czasie przesłany do KL Mauthausen, zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 2726. Kolejny raz przeniesiony do KL Dachau, zarejestrowany jako więzień nr 14519. Zginął **23.01.1941 r.**

Bibliografia: ks. E. Chart, *Spis pomordowanych Polaków w obozie koncentracyjnym w Dachau*, Wyd. Słowo Polskie, s. 84; L. Musiolik, *Od Związku Powstańców Śląskich do Związku Kombatantów RP*, s. 36; L. Musiolik, *Rybniczanie słownik biograficzny*, Rybnik 2000, s. 63; Zbiory J. Delowicza; W ocalałej kartotece więźniów byłego KL Mauthausen nie figuruje.

HELIK MICHAŁ,

Więzień w KL Auschwitz.

Urodzony 19.09.1903 r. w Nowej Wsi pow. poznański, syn Michała i Magdaleny z d. Przybylska, zamieszkały w okresie okupacji hitlerowskiej w Bełku pow. rybnicki. Aresztowany i uwięziony w KL Auschwitz, zginął **7.08.1942 r.** Według wystawionego aktu zgonu nr 21564/1942 – potwierdzonego przez lekarza obozowego, zmarł o godz. 11:39, określenie przyczyny zgonu to: „plötzlicher Herztod” (nagły zawał serca).

Bibliografia: I. Pająk, *Mieszkańcy Śląska, Podbeskidzia, Zagłębia Dąbrowskiego w KL Auschwitz*, Katowice 1998 r., s. 655; APMA-B *Księga zgonów*, t. 15, s. 562.

HERMAN JAN,

Więzień obozu jenieckiego w Szepietówce, Ostaszkowie.

Urodzony 18.04.1913 r. w Żorach, syn Józefa i Ludwiny z d. Garba. Po ukończeniu szkoły powszechnej, rozpoczął naukę zawodu czapnika w Rybniku, później pracował w tym zawodzie. W 1934 r. został powołany do służby wojskowej w 43 Pułku Strzelców Legionu Bajończyków w Dubnie na Wołyniu, gdzie ukończył szkołę podoficerską w stopniu kaprała.

Po zwolnieniu do rezerwy, wstąpił do Policji Województwa Śląskiego. Najpierw skierowano go do Okręgowej Szkoły Policyjnej a po jej ukończeniu pracował na posterunku w Katowicach. Po kilku miesiącach przeniesiony został do pracy do

komisariatu w Boguminie – Zaolzie (tyle co włączonym do państwa polskiego). Wraz z innymi policjantami rozpoczął ewakuację na wschód, a jako miejsce docelowe wyznaczono Tarnopol. W tym to mieście i jego okolicach w pierwszym tygodniu wojny znalazła się większość policjantów ze Śląska. Niestety, 17 września wszyscy policjanci dostali się do sowieckiej niewoli i w konsekwencji znaleźli się w obozie przejściowym w Szepietówce, a stamtąd przetransportowani zostali do obozu jenieckiego w Ostaszkwie – gdzie J. Herman **zginął**.

Postscriptum. Pod koniec października 1939 r. do domu Hermanów przyszedł mieszkaniec Rownia z wiadomością o pobycie ich syna w obozie w Szepietówce. Przybysz był jednym z żołnierzy szeregowych zwolnionych z tego obozu, zaś policjantów zatrzymano i potem przetransportowano do obozu NKWD w Ostaszkwie i tam zginęli. Jan Herman figuruje w wykazie jeńców obozu z Ostaszkowa – poz. 85.

Bibliografia: J. Delowicz, *Zginęli na wschodzie Katyń Charków Kalinin*. 1995 r., s. 50.

HUWER JÓZEF ks.,

Więzień KL Buchenwald.

Urodzony 14.03.1895 r. w Rogowie pow. rybnicki, syn Jana i Joanny z d. Mrozek. Edukację rozpoczął od miejscowej szkoły powszechnej, następnie uczył się w Gimnazjum Zgromadzenia Słowa Bożego (werbistów) w Nysie. W 1909 r. przyjęty do Niższego Seminarium Misyjnego w Nysie, natomiast studia filozoficzne i teologiczne odbywał w Domu Św. Gabriela i w roku 1925 otrzymał święcenia kapłańskie.

Zamiłowania matematyczno-przyrodnicze zadecydowały o podjęciu w 1928 r. przez o. Huwera studiów na uniwersytecie w Poznaniu. Niestety, zły stan zdrowia zmusił go do przerwania nauki, i do wybuchu drugiej wojny światowej w 1939 r. przebywał w Bruczkowie pow. gostyński, woj. poznańskie. Początkowo sprawował tam funkcję dyrektora majątku zakładu misyjnego i prokuratora, a w 1939 r. otrzymał nominację na urząd rektora. Od rozpoczęcia się okupacji hitlerowskiej Zarząd majątku przeszedł w ręce niemieckie, zaś Zakład Misyjny stał się obozem pracy dla uwięzionych z okolicy księży i braci zakonnych. O. Huwer stanął wobec alternatywy wyjazdu do Guberni albo dalsze więzienie w Bruczkowie i wybrał pobyt w dotychczasowym miejscu pobytu. Gdy jednak okupant nie oszczędzał i księży przed wywozem do obozów koncentracyjnych - o. Huwer wywieziony został do KL Buchenwald i tam **zginął 9.01.1941 r.**

Bibliografia: Informacja Daniela Jakubczyka.

JANIK ANTONI JÓZEF,

Zginął w Katyniu.

Urodzony 14.06.1892 r. w Wędryni - Zaolzie, syn Jana i Anny. Ukończył w 1913 r. Gimnazjum w Cieszynie. W pierwszej wojnie światowej walczył na frontach rosyjskim i włoskim, po wojnie służył w Wojsku Polskim, ukończył szkołę oficerów rezerwy, 1.04.1924 r. uzyskał stopień podporucznika. Podczas plebiscytu

sformował w okolicy Piotrowic, Markłowic i Zebrzydowic oddziały TOW, którymi osobiście kierował. Utworzył również oddział dywersyjny i organizował opór przeciw czechizacji, za co został odznaczony Medalem Niepodległości. Od 1927 r. kierownik Szkoły Powszechnej w Rybniku. Zmobilizowany (stop. wojsk. podporucznik), uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r. Dostał się do sowieckiej niewoli, **zginął 04/05.1940 r.** – zamordowany przez funkcjonariuszy NKWD w Katyniu.

Postscriptum: Zidentyfikowany w Katyniu pod nr AM 720, podczas ekshumacji znaleziono przy nim dowód osobisty i różaniec.

Bibliografia: Meclslav Borak, „Symbol Katynia” *Zaolziańskie Ofiary Obozów i Więzień w ZSRR*, Czeski Cieszyn 1999, s. 47.

JANULEK ALFRED,

Więzień KL Buchenwald nr 86265, KL Natzweiler nr 139149.

Urodzony 1.12.1919 r. syn Antoniego, zamieszkały w Wodzisławiu Śl. pow. rybnicki. Aresztowany 8.07.1944 r. i przetransportowany do KL Buchenwald, zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 86265. Następnie, przeniesiony do KL Natzweiler i tam zarejestrowany jako więzień nr 139749, przebywał w tym obozie 10 miesięcy.

Bibliografia: Archiwum J. Michnol – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

JAWORSKI STANISŁAW,

Więzień w Płocku, Ciechanowie, KL Auschwitz nr 152396, KL Buchenwald.

Urodzony 14.12.1897 r. w pow. gostyńskim, syn Jana, zamieszkały w Jastrzębiu pow. rybnicki, z zawodu ślusarz. Aresztowany w grudniu 1942 r. w Płocku, przetrzymany w więzieniu w Płocku i Ciechanowie. Stamtąd, przetransportowany do KL Auschwitz, 24.09.1943 r. zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 152396. Następnie, 13.08.1944 r. przeniesiony do KL Buchenwald. Mimo ciężkich warunków panujących w więzieniach i obozach w których przebywał, przeżył i odzyskał wolność 11.04.1945 r. Odznaczony: Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Za Udział w Wojnie 1918-1921, Krzyżem Oświęcimskim.

Bibliografia: I. Pająk, *Mieszkańcy Śląska, Podbeskidzia, Zagłębia Dąbrowskiego w KL Auschwitz*, Katowice 1998 r., s. 404; Archiwum J. Michnol – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

JUSZKIEWICZ KAROL,

Zginął w Katyniu.

Urodzony 5.09.1903 r. w Wieliczce, syn Karola i Anieli z d. Szypuła. Od 1928 r. był nauczycielem w Kleszczowie (obecnie dzielnica Żor). Zmobilizowany, uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r. jako ppor. Rezerwy WP.

Dostawszy się na wschodzie do sowieckiej niewoli, **zginął 04/05.1940 r.** - zamordowany przez funkcjonariuszy NKWD w Katyniu.

Postscriptum. W 1943 r. podczas ekshumacji grobów Katynia, jego zwłoki zostały zidentyfikowane i oznaczone nr ewidencyjnym 416. Posiadał przy sobie dowód osobisty, naramiennik bez odznak.

Bibliografia: J. Delowicz, *Zginęli na wschodzie Katyń Charków Kalinin*. 1995 r., s. 30; *Lista Katyńska jeńców obozów Kozieleck Ostaszków Starobielsk*, w oprac. A. Moszyński, Londyn 1982 r., 81.

KAISER JAN,

Więzień KL Dachau, KL Mauthausen nr 5206.

Urodzony 3.01.1915 r., syn Pawła, zamieszkały w Leszczynach pow. rybnicki. Aresztowany 5.05.1940 r. i przetransportowany do KL Dachau. Po jakimś czasie przeniesiony do KL Mauthausen, tam zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 5206. Odzyskał wolność 4.02.1943 r. – zwolniony z obozu.

Bibliografia: Archiwum J. Michnoł – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

KALLUS ZOFIA z d. ŚLEZIN,

Więźniarka KL Majdanek.

Urodzona 8.05.1938 r. w Łukowej woj. lubelskie, córka Jana, zamieszkała w Jastrzębiu. Jako pięcioletnie dziecko, podczas pacyfikacji Zamojszczyzny w lipcu 1943 r. przetransportowana do KL Majdanek. Po dwóch miesiącach pobytu w tym obozie wywieziona do Niemiec do niemieckiej rodziny.

Po zakończeniu okupacji niemieckiej w Polsce, w październiku 1945 r. wróciła do kraju, ukończyła szkołę podstawową, a następnie Szkołę Laborantów Chemicznych.

Bibliografia: Archiwum J. Michnoł – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

KANIA DOMINIK,

Więzień w Rybniku, w KL Gross-Rosen.

Urodzony 5.07.1899 r. w Ruptawie k/Jastrzębia Zdroju, mieszkaniec Jastrzębia pow. rybnicki. Pracował jako górnik w kop. „Emma” w Radlinie. Wcielony do niemieckiego wojska, pod koniec pierwszej wojny światowej brał udział w walkach na froncie zachodnim. Był uczestnikiem wszystkich trzech powstań śląskich. W trzecim powstaniu walczył w kampanii ruptawskiej pod dowództwem Franciszka Czyża – dowódcy 12 kompanii 13 pp. żorskiego. Ożenił się w 1922 r. W czasie kryzysu gospodarczego i bezrobocia, prowadził cztero hektarowe gospodarstwo rolne, działając jednocześnie w organizacjach społecznych jak Polski Związek Zachodni i Związek Powstańców Śląskich w Jastrzębiu. Podczas okupacji hitlerowskiej nadal utrzymywał swoją rodzinę z pracy we własnym gospodarstwie rolnym. W 1941 r. zaangażował się w działalność ruchu oporu - organizacji konspiracyjnej ZWZ/AK. Udzielał schronienia w swoim domu członkom tej organizacji, a w stodole – w sąsiedku, zbudował schron na ponad dziesięć osób. W schronie tym często przebywał inspektor okręgowy ZWZ/AK Władysław Kuboszek. Na podstawie donosu, 27.06.1944 r. został aresztowany i wywieziony do więzienia w Rybniku, a

stamtąd przekazany do KL Gross-Rosen. Nie wrócił z obozu – prawdopodobnie **zginął** w ostatnich dniach, przed wyzwoleniem obozu.

Postscriptum. Siostry Dominika Kani – Ździebło Anna i Katarzyna, zostały przez gestapowców zastrzelone na żydowskim cmentarzu w Cieszynie.

Bibliografia: Zbiory J. Delowicza (kserokopia z relacją Elżbiety Kania), skor. 5.

KANIA WINCENTY,

Więzień w Sosnowcu, KL Dachau nr 3449, KL Mauthausen.

Urodzony 13.09.1886 r. w Zebrzydowicach k/Rybnika, syn Jana i Marianny z d. Kuczera, zamieszkały w Rybniku. Aresztowany i w pierw przewieziony do więzienia w Sosnowcu, skąd w drugim transporcie inteligencji polskiej liczącym 761 więźniów, przewieziony został w transporcie zbiorowym do KL Dachau, 14.04.1940 r. zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień politycznym (Schutzhafling) nr 3449.

Od 25.05.1940 r. przeniesiony do KL Mauthausen, w którym zmarł dnia **14.09.1941 r.** Akt zgonu nr 608/41 został sporządzony w tamtejszym urzędzie stanu cywilnego.

Bibliografia: Zaświadczenie IPN AR/443/3244/99 z dn. 9.09.1999 r., informacja rodziny – Janusza Cyrana; informacja współwięźnia Jana Klimy.

KARWOWSKI ADAM,

Więzień KL Stutthof,

Urodzony 12.02.1919 r., syn Piotra, zamieszkały w Jastrzębiu pow. rybnicki. Aresztowany w lutym 1944 r. i przetransportowany do więzienia KL Stutthof, tam zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 339885. Odzyskał wolność – wyzwolony 5.05.1945 r.

Bibliografia: Archiwum J. Michnoł – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

KIJONKA ANTONI,

Więzień gestapo w Rybniku.

Urodzony w 1901 r. w Dzieńmorowicach – Zaolzie, syn Antoniego i Elżbiety z d. Olsza. W wieku 15 lat rozpoczął pracę jako górnik, następnie robotnik w hucie w Trzyńcu. Od 1.11.1918 r. wstąpił do POW na Śląsku Cieszyńskim. W okresie czeskiego najazdu, uczestniczył w walkach jako milicjant kompanii Milicji Polskiej Ks. Cieszyńskiego w Boguminie (do 28.02.1919 r.).

W okresie akcji plebiscytowej, członek Tajnej Organizacji Wojskowej (od 1.12.1919 r. - do 16.08.1920 r.). Był ochotnikiem w szeregach Baonu Ziemi Cieszyńskiej od 17.08.1920 r. - do 25.11.1920 r. Uczestnik wojny 1920 r. - służył w wojsku polskim jako żołnierz 4. kompanii I baonu w Bielsku, brał także udział w trzecim Powstaniu Śląskim. Jako uchodźca z Zaolzia kilkakrotnie zmieniał miejsce pobytu by osiąść na stałe w Radlinie. W 1938 r. wziął udział w zajęciu Zaolzia (służba wywiadowcza) w Grupie Rybnik - Legion Zaolzie. W

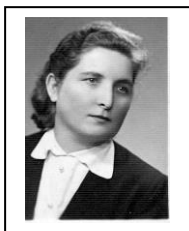
okresie okupacji, pozbawiony własnego zakładu fryzjerskiego i skierowany do ciężkich prac fizycznych. Odmowa przyjęcia Volkslisty i działalność w ruchu oporu – organizacji ZWZ/AK, spowodowała uwięzienie 30.05.1944 r. wraz z żoną i osadzenie w rybnickim więzieniu. Szczęśliwym trafem uniknął wywiezienia do KL Auschwitz, gdyż początkiem 1945 r. rozpoczął się okres likwidacji obozu. Zmarł 2.02.1970 r.

Posiadane odznaczenia: Medal za Obronę Śląska Cieszyńskiego (1919 r.), Medal Zwycięstwa i Wolności (1945 r.), oraz Śląski Krzyż Powstańczy (1947 r.).

Bibliografia: Informacja syna T. Kijonki.

KIJONKA RÓŻA z d. KOJZAR,

Więźniarka gestapo w Rybniku.

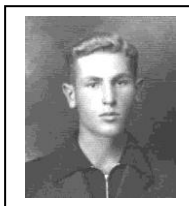
Urodzona 20.01.1913 r. w Rowniu pow. rybnicki, córka Józefa i Matyldy z d. Sobik. W okresie okupacji hitlerowskiej, nie zgodziła się na przyjęcie Volkslisty, nadto, zaangażowana była w działalność ruchu oporu – organizacji konspiracyjnej ZWZ/AK. Aresztowana wraz z mężem nocą 30.05.1944 r. i przetrzymana w areszcie gestapo w Rybniku do 31.12.1944 r., gdzie poddana była licznym brutalnym przesłuchaniom.

Do uwięzienia w KL Auschwitz nie doszło, gdyż w pierwszych dniach 1945 r. nastąpiła likwidacja tego obozu. Odzyskała wolność - wyzwolona przez Armię Czerwoną. Zmarła 9.03.2003 r.

Bibliografia: Archiwum J. Michnoł – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach; Informacja syna T. Kijonki.

KLISTAŁA FELIKS,

Zamordowany na robotach przymusowych.

Urodzony 1.05.1924 r. w Rybniku, syn Franciszka i Anny z d. Bomba, zamieszkały w Rybniku. W okresie okupacji wysłany przez Arbeitsamt do pracy przymusowej u niemieckiego gospodarza (bauera) w Dolnej Lutyni – teren Czech. Tam przepracował przez cały okres okupacji hitlerowskiej. Poprzez zamiłowanie od najmłodszych lat do rolnictwa, zyskał u owego bauera uznanie za „fachowość” i sumienność przy wykonywanych obowiązkach.

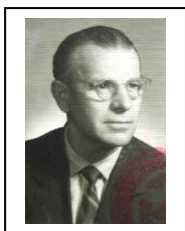
Wyznaczony przez gospodarza na zarządzającego pracującymi w gospodarstwie jeńcami rosyjskimi i ukraińskimi, a zarazem mając możliwości łatwiejszego dostępu do stołówki pracodawcy, dostarczał potajemnie pożywienie dla jeńców - „wykradane” ze stołówki. Niestety, w przeddzień wyjazdu do domu (już po wyzwoleniu przez Armię Czerwoną), został przez Ukraińców (którym pomagał) wyprowadzony poza zabudowania gospodarcze i tam zastrzelony **2.05.1945 r.**

Bibliografia: Informacje rodzinne autora.

KOLANOWSKI STEFAN,

Więzień KL Auschwitz nr 120637, Natzweiler nr 31140.

Urodzony 19.12.1903 r. w Skórkowicach, Syn Bolesława, zamieszkały w Rybniku. Aresztowany 23.03.1943 r. i uwięziony w KL Auschwitz, 8.05.1943 r. zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 120637.

Następnie, przetransportowany do KL Natzweiler, i tam zarejestrowany jako więzień nr 31140. Mimo ciężkich warunków panujących w obozach w których przebywał, przeżył i odzyskał wolność 5.05.1945 r. – wyzwolony przez wojska amerykańskie.

Bibliografia: I. Pająk, *Mieszkańcy Śląska, Podbeskidzia, Zagłębia Dąbrowskiego w KL Auschwitz*, Katowice 1998 r., s. 339; Archiwum J. Michnol – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

KOLEK HELENA,

Więźniarka KL Ravensbrück nr 3708.

Urodzona 31.05.1923 r., córka Juliana, zamieszkała w Rybniku. Aresztowana w maju 1940 r. i przetransportowana do KL Ravensbrück, tam zarejestrowana w obozowej ewidencji jako więźniarka nr 3708. Zwolniona z obozu po około czterech miesiącach tj. 22.08.1940 r.

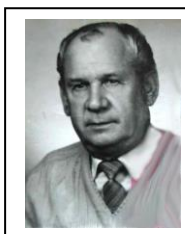
Bibliografia: Archiwum J. Michnol – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

KOŁODZIEJ JÓZEF,

Więzień – nieznanne miejsce uwięzienia.

Mieszkaniec Żor pow. rybnicki. Aresztowany przez gestapo jako podejrzany o zaangażowanie w ruchu oporu. **Zginął** w więzieniu – nieznaną jest nazwa tego miejsca uwięzienia.

Bibliografia: Archiwum K. Wójtowicz.

KOŁODZIEJCZYK JOZEF,

Więzień KL Auschwitz,

Urodzony 7.11.1923 r., syn Bolesława, zamieszkały w Boguszowicach pow. rybnicki. Aresztowany 12.06.1943 r. i przetransportowany do KL Auschwitz. Odzyskał wolność 6.09.1943 r. – zwolniony z obozu.

Bibliografia: Archiwum J. Michnol – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

KONKOL JOANNA,

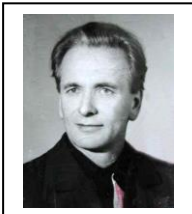
Więźniarka KL Ravensbrück nr 3583.

Urodzona 5.01.1910 r., córka Bartłomieja, zamieszkała w Jastrzębiu pow. rybnicki. Aresztowana 17.05.1940 r. i przetransportowana do KL Ravensbrück, zarejestrowana w obozowej ewidencji jako więźniarka nr 3583. Przebywała w obozie pięć lat, odzyskała wolność gdy wyzwolono obóz.

Bibliografia: Archiwum J. Michnol – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

KONOPELSKI ADAM,

Więzień KL Terezin – Czechy.

Urodzony 18.08.1924 r., syn Józefa, zamieszkały w Rybniku. Aresztowany w grudniu 1942 r. i przetransportowany do KL Terezin – teren Czech. Przebywał w tym obozie dwa lata i jeden miesiąc – wyzwolony w styczniu 1945 r.

Bibliografia: Archiwum J. Michnol – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

KORNOSZEWSKI WŁADYSŁAW,

Więzień KL Majdanek nr 20354.

Urodzony 24.05.1929 r., syn Jana, zamieszkały w Jastrzębiu pow. rybnicki. Aresztowany 12.02.1943 r. i przetransportowany do KL Majdanek, zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 20354. Przebywał w obozie przez około rok i odzyskał wolność 1.02.1944 r. - zwolniony z obozu.

Bibliografia: Archiwum J. Michnol – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

KOTUCZ JAN,

Więzień obozu w Nieborowicach.

Urodzony 27.01.1908 r. w Gliwicach, mieszkaniec Rybnika. Po szkole powszechnej uczęszczał do Seminarium Nauczycielskiego w Mysłowicach, które ukończył w 1927 r. W 1928 r. wstąpił do Szkoły Podchorążych w Ostrowii Mazowieckiej i ukończył ją w 1931 r. w stopniu podporucznika. Przydzielony został do 75 Pułku Piechoty w Chorzowie, skąd po półrocznym pobycie skierowano go do rybnickiego garnizonu.

W 1938 r. ukończył szkolenie w Centrum Wyszkożenia Piechoty w Rembertowie. Nominację na kapitana otrzymał 19.03.1939 r., zaś 1.09.1939 r. jako dowódca I kompanii 75 Pułku Piechoty batalionu rybnickiego, bronił miasta przed nacierającym wojskiem niemieckim. 6.09.1939 r. dostał się do niewoli pod Woszycami koło Żor – podczas próby wyprowadzenia z okrążenia jednego z plutonów. Był przetrzymywany w pierwszym obozie koncentracyjnym w pobliżu Rybnika (powstałym we wrześniu 1939 r. po wkroczeniu wojsk hitlerowskich do Polski) a usytuowanym w lesie między Krywałdem – Nieborowicami – Pilchowicami. Tam został **rozstrzelany**, pochowano go w zbiorowej mogile pod Pilchowicami. Pośmiertnie odznaczony Krzyżem Virtuti Militari.

Postscriptum. Relacje okoliczności śmierci Kotucza:

[...] Zostaliśmy wraz z kpt. Kotuczem przewiezieni do obozu jenieckiego w Orzeszu, zaprowadzono nas do gospody, gdzie miejscowy volksdeutsch lżył zarówno kapitana, nas jak i całe polskie wojsko. Kotucz bardzo ostro i stanowczo zaprotestował, przypominając iż jest polskim oficerem. W odpowiedzi został uderzony. Wówczas to, na oczach przebywających w restauracji Niemców, potężnym ciosem powalił lżącego Niemca na podłogę. Oczywiście

było, że tym gestem wydał na siebie wyrok śmierci. Nie zamordowano go od razu, lecz dopiero po przewiezieniu nas do obozu w Nieborowicach niedaleko Gliwic.

Naoczny świadek śmierci podkomendny Kotucza - Antoni Kurasz relacja:

[...] W dniu 6.09.1939 r o godzinie 5 rano przyprowadzony został Jan Kotucz przez żołnierzy niemieckich do grobu, który wykopałem wraz z innymi wziętymi do niewoli. Jan Kotucz został zastrzelony w mojej obecności, widziałem jak pluton egzekucyjny zastrzelił śp. Jana Kotucza.

Inna relacja:

[...] Widziałem jak kpt. Kotucza rozebrano do polowy i doprowadzono do grobu który kopalem z kilkoma innymi więźniami, lecz nim padła salwa powiedział po niemiecku: panowie proszę o słowo. Moja żona 1 września urodziła dziecko... Na to niemiecki dowódca leutnant Szmitch odparł: Co? ten łobuz jeszcze gada? OGNI! Przed oddaniem salwy kpt. zdążył jeszcze krzyknąć: Niech żyje Polska. Tak umiera polski oficer! Po egzekucji Szmitch oddał 2 strzały w kierunku ciała Kotucza.

Bibliografia: L. Musiolik, *Rybniczanie słownik biograficzny*, Rybnik 2000, s. 86; Zbiory J. Delowicza.

KOZIEŁ BRUNO, ks.,

Więzień KL Dachau nr 22039, KL Gusen.

Urodzony 30.11.1916 r. w Bottrop w Westfalii - dokąd wyjechali jego rodzice „za chlebem”. Po przyjeździe rodziców do Polski i osiedleniu się w Turzy Śl. k/Gorzyc (obecnie pow. wodzisławski), w 1923 r. rozpoczął naukę w szkole powszechnej w tejże miejscowości, a następnie uczęszczał do gimnazjum w Rybniku – kończąc je maturą w 1937 r. Od 8.09.1937 r. rozpoczął nowicjat w Chłudowie k/Poznania.

Pierwsze śluby zakonne złożył kilka dni po rozpoczęciu się drugiej wojny tj. 4.09.1939 r. Od października 1939 r. rozpoczął studia i 20.05.1940 r. złożył egzamin końcowy z filozofii, a już 22 maja tegoż roku, wraz z 25 klerykami i nowicjuszami został aresztowany i wywieziony do KL Dachau, 24.05.1940 r. zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 22039. Z tego obozu 2.08.1940 r. przeniesiony do KL Gusen. Ponownie przesłany do KL Dachau 8.12.1940 r. Mimo ciężkich warunków panujących w obozach w których przebywał, przeżył i odzyskał wolność 29.04.1945 r. – wyzwolony przez wojska amerykańskie.

Postscriptum. Po kwarantannie w obozie Freiman pod Monachium, gdzie z rąk bp. polowego Józefa Gawliny 7 lipca otrzymał tonsurę i dwa niższe święcenia, udał się do Rzymu. Tam na Uniwersytecie Gregoriańskim studiował teologię. 18.09.1948 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W czerwcu 1949 r. złożył końcowe egzaminy i z dyplomem licencjackim został skierowany do pracy w misyjnym seminarium duchownym w Pieniężnie. Był przede wszystkim wykładowcą. Uczył zarówno filozofii jak i teologii dogmatycznej. W latach 1954 - 1957 był rektorem seminarium. W latach 1957 - 1960 był dyrektorem studiów i radcą prowincjalnym. Następnie przez dwie kadencje sprawował urząd

provinciała Polskiej Prowincji Księży Werbistów. W 1966 r. przyjął stanowisko mistrza nowicjatu. Od 16.12.1967 r. został przez uczestników IX Kapituły Generalnej wybrany radcą generalnym. Pełnił bardzo długo rolę ojca duchownego w seminarium w Pieniężnie i konferencjonisty siostr katarzynek w Braniewie i Lidzbarku Warmińskim. Zmarł 22.12.2004 r.

Bibliografia: Informacja i materiał Daniela Jakubczyka; *Misjonarz* nr 3 z marca 2005 r.

KRUCZEK MICHAŁ,

Więzień KL Auschwitz nr 218.

Urodzony 24.09.1914 r. w Jedłowniku k/Wodzisławia Śl. pow. rybnicki. Aresztowany 14.05.1940 r. w Krakowie „...jako zawzięty Polak” i przetransportowany do KL Auschwitz, 14.06.1940 r. zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 218. Następnie przebywał w podobozie Gollerschau (przy cementowni w Goleszowie i tam zatrudniony). Odzyskał wolność 2.06.1942 r. – zwolniony z obozu.

Bibliografia: I. Pająk, *Mieszkańcy Śląska, Podbeskidzia, Zagłębia Dąbrowskiego w KL Auschwitz*, Katowice 1998 r., s. 25.

KRZYK PAWEŁ,

Więzień w Bruksal k/Karlsruhe.

Urodzony 7.04.1922 r., syn Piotra, zamieszkały w Rybniku. Aresztowany 27.10.1944 r. i przetransportowany do więzienia Bruksal k/Karlsruhe. Odzyskał wolność 9.05.1945 r.

Bibliografia: Archiwum J. Michnol – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

KUBEK JERZY,

Więzień w KL Mauthausen-Gusen.

Urodzony 23.06.1928 r. w Czernicy. Student Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Aresztowany 14.04.1940 r. i transportem zbiorowym przewieziony do KL Mauthausen-Gusen. Odzyskał wolność 27.09.1943 r. – dzięki skutecznym staraniom rodziny. Podjął pracę jako robotnik w Hucie Pokój w Bytomiu. Następnie, przymusowo wcielony do niemieckiej jednostki wojskowej w Nysie.

Zbiegł z transportu na front wschodni i przedostał się do Słowacji, gdzie dołączył do grupy partyzanckiej działającej na terenie Moraw. Oddział ten - pod dowództwem Adolfa Ślimka (miejscowość Rudi nad Morawą) brał czynny udział w wyzwoleniu Czechosłowacji - do wejścia Armii Czerwonej. Po wyzwoleniu w 1945 r. wrócił do kraju, gdzie podjął studia na politechnice Gliwickiej na Wydziale Elektrycznym – tam też pracował jako pracownik naukowy. Zmarł na zawał serca w 1972 r.

Bibliografia: Informacja członka rodziny - M. Płonka.

KUBECZKA ADOLF,

Więzień gestapo w Rybniku i KL Dachau.

Mieszkaniec Rybnika, lekarz. Aresztowany 2.05.1940 r. razem z Andrzejem Zotyką, Feliksem Popielem i innymi osobami z Rybnika. Przetransportowany do KL Dachau. Po jakimś czasie odzyskał wolność – zwolniony z obozu. Wróciwszy do domu, jak wielu innych wspaniałych lekarzy z Rybnika, zaangażował się w działalność dla ruchu oporu – niosąc pomoc medyczną członkom organizacji konspiracyjnych a także pozostałym Polakom (pozbawionych opieki lekarskiej przez nie podpisanie Volkslisty).

Bibliografia: A. i J. Mura, *Walka Ślązaków-Zaolzian i Górnos Ślązaków o Polskę Niepodległą od 1918 r. do upadku komunizmu*, Rybnik 2007 r.; Wiedza autora niniejszego opracowania.

KUCZERA JAN,

Więzień obozu jenieckiego Ostaszkanie.

Urodzony 24.06.1886 r. w Gotartowicach, pracownik tamtejszej fabryki. Jako żołnierz uczestniczył w pierwszej wojnie światowej - w walkach na froncie zachodnim. Tam dostał się do niewoli, z której zaciągnął się do armii gen. Hallera i z tym wojskiem przybył do Polski. Następnie walczył w wojnie polsko-radzieckiej. Powróciwszy z tej wojny, wstąpił do Policji Województwa Śląskiego, służył cały czas w Zorach. Tuż przed przewidywanym wybuchem drugiej wojny światowej w 1939 r., wraz z innymi policjantami był ewakuowany na wschód, a na miejsce docelowe wyznaczono Tarnopol. W tym mieście i jego okolicach w pierwszym tygodniu wojny tj. we wrześniu 1939 r. znalazła się większość policjantów ze Śląska – mających stanowić zaporę przed niemieckim agresorem. Niestety, po 17 września policjanci dostali się do sowieckiej niewoli, a następnie internowani w obozie jenieckim w Ostaszkanie. Tam **zginął** – nieznana data śmierci - figuruje na liście więźniów tego obozu poz. 41.

Bibliografia: J. Delowicz, *Zginęli na wschodzie Katyń Charków Kalinin*. 1995 r., s. 39.

KWAŚNICA ZYGFRYD,

Więzień w Raciborzu, Katowicach.

Urodzony 18.04.1916 r., syn Mikołaja, zamieszkały w miejscowości Odra-Rogów pow. rybnicki. Aresztowany w lipcu 1944 r. i przewieziony do więzienia w Raciborzu, a stamtąd przetransportowany do więzienia w Katowicach. Nieznany jest dalszy los tego więźnia.

Bibliografia: Archiwum J. Michnoł – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

KWILL OTTON,

Więzień KL Dachau nr 7357, KL Mauthausen nr 5620.

Urodzony 8.10.1917 r., syn Pawła, zamieszkały w Rybniku. Aresztowany 5.05.1940 r. i przetransportowany do KL Dachau, zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 7357. Następnie, przeniesiony do KL Mauthausen i tam zarejestrowany jako więzień nr 5620. Odzyskał wolność 29.03.1943 r. – zwolniony z obozu.

Bibliografia: Archiwum J. Michnoł – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

KWOSTKA KAROL,

Zginął w kampanii wrześniowej.

Stopień wojskowy - szeregowy. Zmobilizowany, uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r. Poległ **1.09.1939 r.** w walce z hitlerowskim agresorem – w obronie miasta Żory.

Bibliografia: Archiwum K. Wójtowicza.

LEDWOŃ ALOJZY,

Więzień KL Gross-Rosen nr 88861, KL Buchenwald nr 96537.

Urodzony 23.11.1919 r., syn Wiktora, zamieszkały w Jastrzębiu-Szczotkowicach pow. rybnicki. Aresztowany 29.08.1944 r. i przetransportowany do KL Gross-Rosen, zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 88861. Następnie, przeniesiony do KL Buchenwald i tam zarejestrowany jako więzień nr 96537. Wyzwolony 15.04.1945 r.

Bibliografia: Archiwum J. Michnol – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

LEPIARCZYK KONSTANTY,

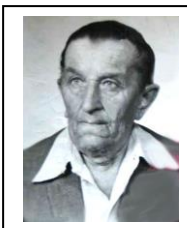
Więzień KL Auschwitz nr 181890, KL Gross-Rosen nr 86573.

Urodzony 19.03.1919 r., syn Teodora, zamieszkały w Gaszowicach pow. rybnicki. Aresztowany 18.12.1943 r. i przetransportowany do KL Auschwitz, zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 181890. Następnie, przeniesiony do KL Gross-Rosen i tam zarejestrowany jako więzień nr 86573. Przebywał w tym obozie jeden rok i pięć miesięcy. Mimo ciężkich warunków panujących w obozach w których przebywał, przeżył i odzyskał wolność 29.04.1945 r.

Bibliografia: Archiwum J. Michnol – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach; W zachowanych dokumentach APMA-B nie figuruje.

LESZCZYŃSKI JERZY,

Więzień KL Buchenwald nr 9285.

Urodzony 26.03.1925 r., syn Jakuba, zamieszkały w Rybniku. Aresztowany 1.09.1939 r. i uwięziony w więzieniu w Rybniku. Po kilku dniach przetransportowany do więzienia w Raciborzu. Stamtąd po załadunku do wagonów towarowych po 50-60 osób, wywiezieni zostali do miejscowości Gerlic. Kolejny etap przeniesienia to więzienie w Rawiczu i następnie w połowie października 1939 r. do KL Buchenwald, zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 9285.

W tym obozie, zatrudniony przy wycinie i transporcie drzewa w pobliskim lesie. Odzyskał wolność w czerwcu 1943 r. – zwolniony z obozu, lecz z nakazem codziennego zgłaszania się na gestapo w Rybniku. W lutym 1945 r. podczas walk ulicznych (prawdopodobnie policji Niemieckiej z partyzantami), został ciężko ranny. Po założeniu opatrunku – operację ratującą życie wykonano w Boguminie, a stamtąd odwieziony został na leczenie w szpitalu Sztenbergu (Sudety). Tam rozpoznał go gestapowiec Sopala pochodzący z Rybnika i zarzucając Leszczyńskiemu walkę z Niemcami – wymusił na władzach

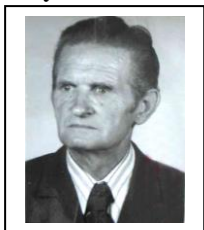
szpitalnych odesłanie go do KL Mauthausen-Gusen, gdzie miał stanąć 2.05.1945 r. przez sądem wojskowym. Dzięki wyzwoleniu obozu 5.05.1945 r. przez wojska amerykańskie, uniknął niechybnej kary śmierci.

Postscriptum. W dniu aresztowania uwięziony z przebywającymi już w tej celi nr 8: Szczypką Władysławem, kierownikiem szkoły Herebanikiem, dyrektorem Huty Silesia Dworaczkiem, Lewandowskim i innymi – razem 17 osób. Następnego dnia przeniesiono go do celi nr 3 w której przebywali: Czajkowski Bolesław, Piechoczek, Wranik, Siedlaczek Zygfryd. W KL Buchenwald chorował na tyfus, i dzięki troskliwej opiece współwięźniów przetrwał stan choroby.

Bibliografia: Archiwum J. Michnol – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach; własnoręcznie napisane wspomnienia obozowe J. Leszczyńskiego (w posiadaniu autora książki).

LISZKA JÓZEF,

Więzień KL Dachau nr 12757, KL Mauthausen nr 546.

Urodzony 1.03.1915 r., syn Konstantego, zamieszkały w Rybniku. Aresztowany 20.05.1940 r. i przesłany w transporcie zbiorowym do KL Dachau, zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 12757. Następnie, przeniesiony do KL Mauthausen i tam zarejestrowany jako więzień nr 546. Odzyskał wolność 14.09.1940 r. – zwolniony z obozu.

Bibliografia: Archiwum J. Michnol – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

MACHERSKI FRANCISZEK, ks.,

Więzień w Rybniku, KL Dachau nr 12656, KL Gusen.

Urodzony 4.10.1883 r. w Dębie, syn Józefa i Katarzyny z d. Wiencek. Po ukończeniu w 1896 r. szkoły ludowej uczęszczał do gimnazjum w Katowicach, a po roku przeniósł się do gimnazjum bytomskiego – zdając maturę 3.03.1905 r. W latach 1905-1908 był słuchaczem na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Wrocławskiego. Święcenia kapłańskie otrzymał 17.06.1909 r. Jego pierwszą placówką było zastępstwo wakacyjne w rodzinnej parafii, zaś od 4.11.1909 r. otrzymał skierowanie do parafii Bielszowice jako wikariusz. Następnie – przeniesiony do parafii w Siemianowicach, zaś od 10.12.1910 r. objął wikariat w Siemianowicach gdzie kierował polskim i niemieckim oddziałem Katolickiego Stowarzyszenia Robotników i Robotnic. Po pięciu latach pracy w Siemianowicach, 27.09.1915 r. otrzymał przeniesienie do parafii Wniebowzięcia NMP w Wielkich Hajdukach (obecnie Chorzów Batory). Właśnie w tym czasie, zachorował na płuca (gruźlica płuc) skutkiem czego w 1918 r. wyjechał do Szwajcarii do uzdrowiska Davos, celem podleczenia się. Po powrocie, w październiku 1918 r. został skierowany jako kapelan do zakładu sióstr Boromeuszek w Jastrzębiu Zdroju. Na kazaniu w Boże Narodzenie 1939 r. wypowiedział pod adresem władz okupacyjnych: „... inni też byli pod Moskwą, a jednak wojnę przegrali ...”. Aresztowany w kwietniu 1940 r. w Jastrzębiu Zdroju i wprawie więziony w Rybniku, a stamtąd przetransportowany do KL

Dachau, 26.05.1940 r. zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 12656. Od 16.08.1940 r. przeniesiony do KL Gusen, gdzie zmarł **31.10.1940 r.**

Bibliografia: Informacja od ks. prof. dr hab. Jerzy Myszor; Zbiory J. Delowicza (kserokopia z relacją krewnej księżdzka – Klary Kujawa z Katowic, także z książki Alfonsa Mrowca), skor. 5; W ocalałej kartotece więźniów byłego KL Mauthausen nie figuruje.

MARKIEWICZ MARIAN,

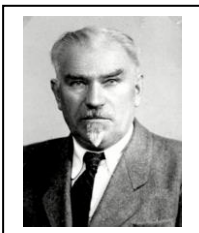
Więzień KL Auschwitz nr 135820.

Urodzony 3.04.1916 r. w Jędrzejowie pow. jaworzniański, syn Władysława, zamieszkały w Leszczynach pow. rybnicki. Zmobilizowany, uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r. i dostawszy się do niemieckiej niewoli, do 1942 r. przebywał w obozie jenieckim koło Hamburga. Zwolniony z niewoli, dostał się na roboty przymusowe do obozu pracy w Gogolinie, skąd po kilku tygodniach uciekł – zatrzymał się u rodziny w Sosnowcu. W tej to miejscowości został aresztowany i przewieziony do KL Auschwitz, 6.08.1943 r. zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 135820. Przetrwał w obozowych warunkach – do ostatnich dni funkcjonowania tej „fabryki śmierci”, pracując w Monowicach, w IG Farben a także „Buna-Werke”. W okolicach 11.01.1945 r. uczestniczył w marszu ewakuacyjnym z Oświęcimia do tzw. punktu zbornego w Gliwicach (sprowadzono tam więźniów z różnych więzień, podobozów i obozów). Następnie, więźniów załadowano do wagonów towarowych i pociąg ruszył w kierunku Rybnika, przez Zabrze, Makoszowy, Knurów – do stacji kolejowej Rzędówka. W tej to miejscowości więźniów „wyładowano” z wagonów i pieszo mieli dotrzeć do Raciborza. W trakcie owego przemarszu, co chwilę odbywały się zbiorowe egzekucje słabszych więźniów, a podczas jednej z nich – korzystając z zamieszania jakie powstało dnia 16.01.1945 r. w okolicy Wilczy, Markiewicz wykorzystał okazję i dokonał skutecznej ucieczki. Schronił się u Polskiej rodziny – ukrywając się tam do wyzwolenia.

Bibliografia: I. Pająk, *Mieszkańcy Śląska, Podbeskidzia, Zagłębia Dąbrowskiego w KL Auschwitz*, Katowice 1998 r., s. 374; Archiwum J. Michnol – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

MENCEL MICHAŁ,

Więzień w KL Dachau, w KL Mauthausen-Gusen

Urodzony 26.09.1884 r. w Błażejewie pow. śremski woj. poznańskie. Po przyłączeniu Górnego Śląska do Polski, skierowany został przez Kuratorium Oświaty do miejscowości Żytnia w pow. rybnickim tam pracował jako kierownik miejscowej szkoły podstawowej. Brał udział w trzecim powstaniu śląskim. Inicjator postawienia pomnika w Żytniej (razem z Józefem Franicą) odsłoniętego w 1928 r. z inskrypcją: „Na wieczną pamiątkę przyłączenia Górnego Śląska do Polski”.

We wrześniu 1939 r. uchodził z rodziną przed linią frontu, dostając się w okolice Katowic. Na początku kwietnia 1940 r. powrócił do Żytniej i niemal natychmiast został aresztowany. Więziony krótko w Rybniku, a stamtąd przetransportowano go do KL Dachau, 15.04.1940 r. zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 3030. Następnie, 25.05.1940 r. przeniesiony został do KL Mauthausen (komando Gusen) i

zatrudniony w kamieniołomach. Wysyłane przez żonę pisma do lokalnych władz o zwolnienie męża Michała z obozu, nie przynosiły skutku. Dopiero pismo skierowane do Kancelarii III Rzeszy Adolfa Hitlera, uzasadniające trudną sytuację materialną rodziny (o czwórce dzieci pozostającej bez środków do życia). Spowodowało to przeniesieniem Michała 15.11.1940 r. do przymusowej pracy fizycznej najpierw w Pankach a później w Krapkowicach (w Fabryce papieru). Równocześnie, był zobowiązany do okresowego zgłaszania się na posterunkach policji. Doczekał się zakończenia wojny i powrócił do Żytnej – podjął pracę na stanowisku kierownika szkoły. Doprowadził do wyremontowania szkoły po zniszczeniach wojennych, i na początku lat 60 tych do odbudowy zniszczonego w czasie okupacji pomnika, upamiętniającego „przyłączenia Górnego Śląska do Polski”. Po przejściu na emeryturę, zmarł 15.05.1967 r. Odznaczony wieloma odznaczeniami państwowymi i medalami m. in. Krzyżem Powstańczym, Krzyżami Zasługi.

Bibliografia: Zbiory J. Delowicza; W ocalałej kartotece więźniów byłego KL Mauthausen nie figuruje; informacja Zdzisława Mencela.

MISAŁA FRANCISZEK,

Więzień obozu jenieckiego Ostaszkowie.

Urodzony 28.09.1897 r. w Rowniu pow. Rybnicki, syn Wincentego i Marianny z d. Dyrda. Po wybuchu pierwszej wojny światowej powołany został do wojska i w szeregach armii austriackiej walczył na froncie zachodnim. Tam dostał się do niewoli, a to z kolei spowodowało okoliczność wstąpienia we Francji do armii polskiej gen. Hallera. W kwietniu 1919 r. powrócił do kraju. Zdobyte w wojsku umiejętności wykorzystał zwłaszcza podczas III powstania śląskiego.

Już wcześniej zresztą współdziałał przy tworzeniu POW, gromadzeniu broni i formowaniu słynnego II batalionu (baonu) Nikodema Sobika w 13 pułku wojsk powstańczych zwanego żorskim. Podczas III powstania był dowódcą 6 kompanii w tym baonie. Brał udział w walkach o Żory i Rybnik oraz w boju o Rudy Wielkie. Następnie, jego szlak bojowy wiódł przez Dziergowice, Bierawę i Libuszów do wschodniego brzegu Odry. Tam 6 kompania stoczyła ciężką walkę w Starym Koźlu. Gdy przyłączono część Górnego Śląska do Polski, podjął pracę w Policji Województwa Śląskiego - w stopniu starszego posterunkowego. Mieszkał i pracował w Zebrzydowicach pow. cieszyński, zaś ostatnim jego miejscem pracy przed rozpoczęciem drugiej wojny światowej w 1939 r. był komisariat w Boguminie – Zaolzie. Z chwilą wybuchu wojny rozpoczął ewakuację na wschód. Dotarł aż do Tarnopola. W tym mieście i jego okolicach w pierwszym tygodniu wojny tj. we wrześniu 1939 r. znalazła się większość policjantów ze Śląska – mających stanowić zaporę przed niemieckim agresorem. Niestety, po 17 września policjanci dostali się do sowieckiej niewoli, a następnie internowani w obozie jenieckim w Ostaszkowie. Tam **zginął**.

Postscriptum. Przed końcem 1939 r. do domu Misałów przyszedł mieszkaniec Zebrzydowic, który wrócił z radzieckiej niewoli. Przekazał żonie Emilii

wiadomość, że jej mąż przebywa na terenie ZSRR i znajduje się w obozie jenieckim w Ostaszkowskim. Później ślad po nim zaginął. Figuruje w wykazie jeńców obozu w Ostaszkowie. – poz. 69.

Bibliografia: J. Delowicz, *Zginęli na wschodzie Katyń Charków Kalinin*. 1995 r., s. 55.

MODRZEJEWSKI FRANCISZEK,

Więzień obozu w Łodzi.

Urodzony 14.09.1929 r., syn Kazimierza, zamieszkały w Leszczynach pow. rybnicki. Aresztowany w kwietniu 1942 r. i przetransportowany do obozu dla dzieci i młodzieży w Łodzi. Odzyskał wolność 19.01.1945 r. – wyzwolony przez Armię Czerwoną.

Bibliografia: Archiwum J. Michnol – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

MURA ALOJZY,

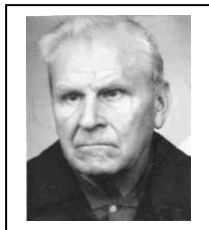
Więzień więzienia w Rybniku, w Mysłowicach.

Urodzony w 1901 r. w Boguszowicach pow. rybnicki, syn Wincentego i Joanny z d. Sobik, zamieszkały w Boguszowicach. Brał udział w III powstaniu śląskim. Aresztowany w maju 1942 r. i więziony w więzieniu w Zamku Rybnickim, skąd przeprowadzany był na przesłuchania do budynku gestapo. 23.06.1942 r. w transporcie zbiorowym przewieziony do więzienia śledczego w Mysłowicach. Odzyskał wolność 23.08.1942 r. – zwolniony z więzienia, lecz z nakazem codziennego zgłaszania się na gestapo w Rybniku, a po jakimś czasie zgładzono ten obowiązek zgłaszania się na posterunku policji w miejscu zamieszkania tj. w Boguszowicach. Zmarł w 1961 r.

Bibliografia: Informacja rodziny - syna Alfreda Mury

NIEMIEC JAN,

Więzień KL Dachau nr 7006, KL Mauthausen nr 43147.

Urodzony 4.08.1919 r., syn Jana, zamieszkały w Rybniku. Aresztowany 22.04.1940 r. i przetransportowany do KL Dachau, tam zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 7006. Następnie, przeniesiony do KL Mauthausen i zarejestrowany jako więzień nr 43147. Odzyskał wolność 5.05.1945 r. – wyzwolony przez wojska amerykańskie. Zmarł w kwietniu 1998 r.

Bibliografia: Archiwum J. Michnol – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

NOGOWCZYK ANDRZEJ,

Więzień KL Auschwitz nr 44682, KL Mauthausen nr 13448.

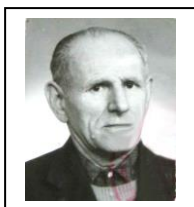

Urodzony 5.10.1919 r., syn Jana, zamieszkały w Rybniku. Aresztowany 27.04.1942 r. i przetransportowany do KL Auschwitz, 3.07.1942 r. zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 44682. Następnie, przesłany do KL Mauthausen i tam zarejestrowany jako więzień nr 13448. Mimo ciężkich warunków panujących w obozach w których przebywał, przeżył i odzyskał wolność 5.05.1945 r. – wyzwolony przez wojska amerykańskie.

Bibliografia: I. Pająk, *Mieszkańcy Śląska, Podbeskidzia, Zagłębia Dąbrowskiego w KL Auschwitz*, Katowice 1998 r., s. 194; Archiwum J. Michnol – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

NOWOWIEJSKI SZCZEPAN,

Więzień KL Dachau nr 33194, KL Sachsenhausen nr 47563, KL Buchenwald nr 80693.

Urodzony 24.12.1920 r., syn Józefa, zamieszkały w Jastrzębiu pow. rybnicki. Aresztowany 13.07.1940 r. i przetransportowany do KL Dachau, zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 33194. Następnie, przenoszony do obozów KL Sachsenhausen i tam zarejestrowany jako więzień nr 47563, KL Buchenwald – zarejestrowany jako więzień nr 80693.

Odzyskał wolność 13.04.1945 r. Zmarł w 2002 r.

Bibliografia: Archiwum J. Michnol – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

OCHOJSKI BRUNON,

Więzień KL Buchenwald, KL Mauthausen, KL Dachau nr 14447.

Urodzony 14.09.1885 r. w Rybniku-Smolna, mieszkaniec Rybnika. Gdy rozpoczęła się pierwsza wojna światowa, zaciągnięty został do armii niemieckiej, uczestnicząc w walkach na froncie zachodnim, skąd przy najbliższej nadarzającej się okazji przedostał się do Francji i ochotniczo wstąpił do tworzącej się tam armii gen. Hallera.

Wróciwszy z Błękitną Armią do Polski, w związku z walkami bolszewików w okolicach Warszawy, jako Hallerczyk brał udział w tych walkach przeciw bolszewikom - w rejonie Ciechanowa k/Warszawy - na froncie północnym. Po zakończeniu walk, zwolniony z armii, udał się na rodzinny Śląsk gdzie uczestniczył w powstaniach śląskich. W trzecim powstaniu był dowódcą 6 kompani II baonu rybnickiego pułku piechoty (patrz notka: Rybnicki Pułk Powstańczy str. 491 w Encyklopedii Powstań Śląskich).

Brał także udział w akcji plebiscytowej przy polskim Komisariacie Plebiscytowym w Bytomiu i działał jako mówca i agitator pod pseudonimem Ordon na terenie Olesna. W sierpniu 1939 r. krótko przed wybuchem drugiej wojny światowej, wysłał swoją rodziną do Ciechanowa, sam pozostając w Rybniku ze zleceniem z komitetu ON o organizowaniu walki podziemnej. Niestety, już w pierwszych dniach września 1939 r. został aresztowany przez gestapo w Rybniku. Następnie, po kilkudniowym pobycie w areszcie gestapo,

przetransportowany do KL Buchenwald, a stamtąd przenoszony do KL Mauthausen i dalej do KL Dachau, gdzie zarejestrowano go w obozowej ewidencji jako więźnia nr 14447. W tym ostatnim obozie zginął **17.09.1940 r.**

Bibliografia: L. Musiolik, *Od Związku Powstańców Śląskich do Związku Kombatantów RP*, s. 36; L. Musiolik, *Rybniczanie słownik biograficzny*, Rybnik 2000, s. 125; ks. E. Chart, *Spis pomordowanych Polaków w obozie koncentracyjnym w Dachau*, Wyd. „Słowo Polskie”; Informacja syna – Adama Ochojskiego.

OCZYŃSKI WIESŁAW,

Więzień KL Auschwitz nr 191846.

Urodzony 6.01.1934 r., zamieszkały w Wodzisławiu Śl. pow. rybnicki. Aresztowany 18.08.1944 r. i uwięziony w KL Auschwitz, zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 191846. Odzyskał wolność 27.01.1945 r. – gdy wyzwolony został KL Auschwitz przez Armię Czerwoną.

Bibliografia: Archiwum J. Michnoł – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

OGAZA KONRAD,

Więzień w Cieszynie, Torgau.

Urodzony 11.08.1918 r., syn Jana, zamieszkały w Jastrzębiu pow. rybnicki. Aresztowany w marcu 1943 r. i więziony w Cieszynie, a następnie przesłany do więzienia w Torgau. Odzyskał wolność 30.04.1945 r.

Bibliografia: Archiwum J. Michnoł – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

OKRENT JÓZEF ks.,

Więzień w Rybniku.

Urodzony 13.05.1882 r. w Markowicach k/Raciborza. Święcenia kapłańskie otrzymał 22.06.1908 r. Proboszcz parafii w Miedznej pow. pszczyński. Aresztowany 23.05.1940 r. i zwolniony po 3 dniach, lecz 29.12.1940 r. wysiedlony do Generalnej Guberni. Ponownie aresztowany 28.04.1942 r. i więziony w więzieniu w Rybniku. Odzyskał wolność w tym samym roku. Zmarł w 1953 r.

Bibliografia: ks. J. Woś ks. W. Jacewicz, *Martyrologium polskiego duchowieństwa rzymskokatolickiego pod okupacją hitlerowską w latach 1939-1945*, z. III, Warszawa 1978. s. 197.

PALOC MARIA,

Więźniarka – nieznanne miejsce uwięzienia.

Urodzona 18.08.1907 r., córka Jana, zamieszkała w Czyżowicach k/Gorzyc pow. rybnicki. Aresztowana 8.12.1944 r. i uwięziona – brak jest informacji o miejscu uwięzienia tej więźniarki. Odzyskała wolność w kwietniu 1945 r.

Bibliografia: Archiwum J. Michnoł – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

PARAIS MARIANNA,

Więźniarka KL Ravensbrück nr 10114, KL Buchenwald nr 10001.

Urodzona 3.02.1922 r., córka Jana, zamieszkała w Jastrzębiu pow. rybnicki. Aresztowana w październiku 1940 r. i

przetransportowana do KL Ravensbrück, zarejestrowana w obozowej ewidencji jako więźniarka nr 10114.

Następnie, przeniesiona do KL Buchenwald i tam zarejestrowana jako więźniarka nr 10001. Zmarła 10.08.2000 r.

Bibliografia: Archiwum J. Michnoł – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

PAWLAS JÓZEF,

Więzień obozu jenieckiego Ostaszkwie.

Urodzony 4.02.1881 r. w Osinach k/Gorzyc pow. wodzisławski. Po ukończeniu szkoły powszechnej, w poszukiwaniu pracy razem z rodzicami przeniósł się do Przyszowic pow. gliwicki. Tam pracował w pobliskiej kopalni „Guido”. Następnie odbył obowiązkową służbę w wojsku pruskim w Gliwicach. W 1910 r. wyjechał do Westfalii. Po powrocie do Przyszowic w 1913 r. ponownie pracował w kopalni.

Z chwilą wybuchu pierwszej wojny światowej, został zaciągnięty do wojska niemieckiego i walczył na froncie w Macedonii. Od 25.09.1919 r. do 31.08.1921 r. był członkiem POW Górnego Śląska, należał też do miejscowego gniazda Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół”. W 1920 r. został odkomenderowany do mieszanej Policji Plebiscytowej (APO), uczestniczył w III Powstaniu Śląskim. Po podziale Górnego Śląska pracował krótko w kopalni „Delbrück”, która w 1922 r. pozostała w jego niemieckiej części Górnego Śląska. Przeniósł się więc do Żor i tam wstąpił do Policji Województwa Śląskiego. W stopniu starszego posterunkowego był zastępcą komendanta miejscowego posterunku. W Okresie międzywojennym należał do Związku Peowiaków i Związku Powstańców Śląskich. Tuż przed przewidywanym wybuchem drugiej wojny światowej w 1939 r., wraz z innymi policjantami był ewakuowany na wschód, a na miejsce docelowe wyznaczono Tarnopol. W tym mieście i jego okolicach w pierwszym tygodniu wojny tj. we wrześniu 1939 r. znalazła się większość policjantów ze Śląska – mających stanowić zapórę przed niemieckim agresorem. Niestety, po 17 września policjanci dostali się do sowieckiej niewoli, a następnie internowani w obozie jenieckim w Ostaszkwie. Tam **zginął** – nieznana data śmierci - figuruje na liście więźniów tego obozu poz. 63.str.

Bibliografia: J. Delowicz, *Zginęli na wschodzie Katyń Charków Kalinin*. 1995 r., s. 47.

PAWLIKOWSKI WŁADYSŁAW,

Zginął w kampanii wrześniowej.

Stopień wojskowy porucznik. Zmobilizowany, uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r. Poległ **1.09.1939 r.** w walce z hitlerowskim agresorem – w obronie miasta Żory.

Bibliografia: Archiwum K. Wójtowicza.

PIĄTEK TEODOR,

Zamordowany przez hitlerowców.

Mieszkaniec Kleszczowa – obecnie dzielnicy Żor. Aresztowany przez gestapo i rozstrzelany **30.10.1944 r.** w Kleszczowie, jako podejrzany o zaangażowanie w ruchu oporu.

Bibliografia: Archiwum K. Wójtowicza.

PIECHACZEK IRENA,

Więźniarka KL Ravensbrück nr 81064.

Urodzona 30.03.1915 r., córka Bronisława, zamieszkała w Rybniku. Aresztowana 26.05.1944 r. i przetransportowana do KL Ravensbrück, zarejestrowana w obozowej ewidencji jako więźniarka nr 81064. W maju 1945 r. skierowana do Szwecji na rekonwalescencję – brak innych informacji. Zmarła 30.04.2001 r.

Bibliografia: Archiwum J. Michnol – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

PIECHOCZEK JÓZEF,

Więzień KL Auschwitz.

Urodzony 25.04.1902 r. w Szerokiej gmina Jastrzębie Zdrój, pow. rybnicki i zamieszkały w tej miejscowości. Aresztowany i przetransportowany do KL Auschwitz., gdzie zginął **6-9.09.1942 r.**

Bibliografia: I. Pająk, *Mieszkańcy Śląska, Podbeskidzia, Zagłębia Dąbrowskiego w KL Auschwitz*, Katowice 1998 r., s. 662.

PIWEK CZESŁAWA,

Więźniarka KL Sachsenhausen nr 1228.

Urodzony 26.06.1926 r., córka Czesława, zamieszkała w Wodzisławiu Śl. pow. rybnicki. Aresztowana 3.02.1944 r. i przetransportowana do KL Sachsenhausen, zarejestrowana w obozowej ewidencji jako więźniarka nr 1228. Odzyskała wolność 3.05.1945 r. przez wojska amerykańskie.

Bibliografia: Archiwum J. Michnol – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

PLUTOWSKI DOMINIK,

Więzień KL Dachau.

Urodzony 2.08.1911 r., syn Feliksa, zamieszkały w Rydułtowach pow. rybnicki. Aresztowany w kwietniu 1941 r. i przetransportowany do KL Dachau. Odzyskał wolność 29.04.1945 r – wyzwolony przez wojska amerykańskie.

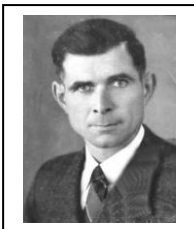
Bibliografia: Archiwum J. Michnol – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

PŁONKA PAWEŁ,

Więzień w Mysłowicach, KL Gross-Rosen, KL Flossenbürg.

Urodzony 13.01.1905 r., zamieszkały w Rybniku. Niemal od pierwszych dni okupacji, zaangażował się w ruchu oporu – należał do ZWZ „Grupa Strumień”. Za działalność polityczną i konspiracyjną aresztowany 28.08.1944 r. w Zbytkowie i przewieziony do więzienia śledczego w Mysłowicach. Po śledztwie przetransportowany do KL Gross-Rosen, a następnie do KL Flossenbürg. Odzyskał wolność 23.04.1945 r. – zwolniony z obozu.

Bibliografia: Zbiory dokumentów K. Wójtowicza.

PODLEŚNY KONRAD,

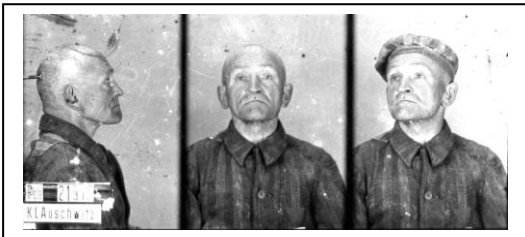
Więzień w Rybniku, Raciborzu.

Urodzony 11.03.1909 r., syn Wincentego, zamieszkały w Rybniku. Aresztowany w listopadzie 1939 r. i więziony w więzieniu w Rybniku, Raciborzu, Torgau i tam wyzwolony 9.05.1945 r. Zmarł 2.11.2000 r.

Bibliografia: Archiwum J. Michnol – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

PROFASKA PAWEŁ,

Więzień w Rybniku, KL Auschwitz nr 21915.

Urodzony 14.09.1888 r. w miejscowości Zawada k/Wodzisławia Śl., syn Franciszka i Jadwigi z d. Mansfeld, mieszkaniec Dębieńska pow. rybnicki. Uczestnik I oraz II powstania śląskiego, a w okresie akcji plebiscytowej przewodniczący Polskiego Komitetu Plebiscytowego w miejscu zamieszkania. Podczas III powstania był szefem kompanii dębieńskiej w 1 baonie Teofila Bieli (pułk żorski Antoniego Haberki). W okresie międzywojennym członek lewicowej organizacji PPS. Należał też do zarządu Związku Zawodowego Górników CZZZP. W sierpniu 1939 r. wstąpił do Ochotniczych Oddziałów Powstańczych. Walczył z bojówkarzami hitlerowskimi na odcinku Wilcza-Knurów. W pierwszych dniach okupacji wyjechał w głąb kraju, a wiosną 1940 r. powrócił do Dębieńska Wielkiego i niemal natychmiast został aresztowany. Więziony był w więzieniu gestapo w Rybniku, stamtąd przesłany do KL Auschwitz, 13.02.1942 r. zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 21915. Zginął **22.03.1942 r.** Według wystawionego aktu zgonu nr 3321/1942 – potwierzonego przez lekarza obozowego, zmarł o godz. 20:15, określenie przyczyny zgonu to „Hermuskeldeneration” (zawał mięśnia sercowego). Odznaczony między innymi: Gwiazdą Górnośląską, Krzyżem Walecznych, Medalem Niepodległości.

Bibliografia: I. Pająk, *Mieszkańcy Śląska, Podbeskidzia, Zagłębia Dąbrowskiego w KL Auschwitz*, Katowice 1998, s. 126; APMA-B *Księga zgonów*, t. 3, s. 319; Wydawnictwo Instytutu Śląskiego, Opole 1982 r.

PRZYBYLSKI KAZIMIERZ,

Więzień KL Gross-Rosen nr 23009, KL Buchenwald nr 130695, KL Mauthausen nr 139240.

Urodzony 9.01.1916 r., syn Kazimierza, zamieszkały w Jastrzębiu, pow. rybnicki. Aresztowany 17.02.1944 r. i przetransportowany do KL Gross-Rosen,

zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 23009. Następnie, przeniesiony do KL Buchenwald - zarejestrowany jako więzień nr 130695, a stamtąd przeniesiony do KL Mauthausen i zarejestrowany jako więzień nr 139240. Nieznany jest dalszy los tego więźnia.

Bibliografia: Archiwum J. Michnol – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

RDUCH EDWARD, ks.,

Więzień KL Dachau nr 6556, KL Gusen nr 4449.

Urodzony 30.03.1885 r. w Jastrzębiu Górnym pow. rybnicki, święcenia kapłańskie otrzymał 21.07.1909 r. w Widawie, prefekt w Skoczowie pow. cieszyński. Aresztowany 24.04.1940 r., więziony w Katowicach, stamtąd przetransportowany do KL Dachau, 28.04.1940 r. zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 6556. Następnie, 5.06.1940 r. przesłany do KL Gusen, zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień 4449. Zginął w tym obozie **29.05.1941 r.**

Bibliografia: J. Domagała, *Ci, którzy przeszli przez Dachau* (Duchowni w Dachau), wyd. PAX Warszawa 1957 r., 202: ks. J. Woś ks. W. Jacewicz, *Martyrologium polskiego duchowieństwa rzymskokatolickiego pod okupacją hitlerowską w latach 1939-1945*, z. III, Warszawa 1978, s. 202; Zbiory dokumentów K. Wójtowicza.

ROBOTA WŁADYSŁAW, ks.,

Zginął w Pilchowicach.

Urodzony 27.06.1872 r. w Gostomii w powiecie prudnickim - ksiądz katolicki, działacz narodowy i społeczny. Gimnazjum ukończył w Prudniku, a studia teologiczne na Uniwersytecie Wrocławskim, święcenia kapłańskie otrzymał 11.05.1898 r. we Wrocławiu. Po utworzeniu w roku 1922 Administracji Apostolskiej dla Śląska Polskiego został mianowany konsultorem, a następnie radcą duchownym, wice dziekanem dekanatu dębieńskiego i sędzią pro synodalnym. Był budowniczym kościoła parafialnego w Gierałtowicach pow. rybnicki. Po wybuchu drugiej wojny światowej został przez grupę esamanów wywieziony wraz z czternastoma innymi Polakami do lasów pod Pilchowicami, gdzie **8.09.1939 r.** wszyscy zostali **zamordowani**. W czerwcu 1945 r. zidentyfikowano jego zwłoki na cmentarzu w Pilchowicach i 29 września 1946 r. złożono je na cmentarzu parafialnym w Gierałtowicach.

Bibliografia: ks. J. Woś ks. W. Jacewicz, *Martyrologium polskiego duchowieństwa rzymskokatolickiego pod okupacją hitlerowską w latach 1939-1945*, z. III, Warszawa 1978, s. 203.

ROEHRICH PAWEŁ,

Więzień KL Auschwitz nr 15588, KL Oranienburg nr 12081, KL Ravensbrück.

Urodzony 11.07.1918 r. w Pszczynie, syn Jana, zamieszkały w Jastrzębiu pow. rybnicki. Aresztowany i przetransportowany do KL Auschwitz, 15.05.1941 r. zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 15588. Następnie, przeniesiony do KL Oranienburg - tam zarejestrowany jako więzień nr 12081. Kolejny raz przeniesiony – tym razem do KL Ravensbrück. Mimo ciężkich warunków panujących w obozach w których przebywał, przeżył i odzyskał wolność 30.04.1945 r. – wyzwolony przez Armię Czerwoną.

Bibliografia: I. Pająk, *Mieszkańcy Śląska, Podbeskidzia, Zagłębia Dąbrowskiego w KL Auschwitz*, Katowice 1998 r., s. 100; Archiwum J. Michnol – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

ROGUT JANINA,

Więzień KL Ravensbrück nr 43464.

Urodzona 25.06.1925 r., córka Stanisława, zamieszkała w Rybniku. Aresztowana 14.01.1944 r. i przetransportowana do KL Ravensbrück, zarejestrowana w obozowej ewidencji jako więźniarka nr 43464. Odzyskała wolność 5.05.1945 r.

Bibliografia: Archiwum J. Michnol – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

RÓŻAŃSKA WANDA,

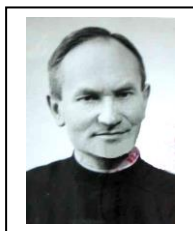
Więźniarka KL Ravensbrück nr 3711.

Urodzona 10.01.1915 r., córka Józefa, zamieszkała w Radlinie pow. rybnicki. Aresztowana 22.05.1940 r. i przetransportowana do KL Ravensbrück, zarejestrowana w obozowej ewidencji jako więźniarka nr 3711. Odzyskała wolność 1.05.1945 r.

Bibliografia: Archiwum J. Michnol – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

SAWICKI ALFONS, ks.,

Więzień KL Stutthof nr 9128, KL Sachsenhausen nr 21119, KL Dachau nr 22691.

Urodzony 6.02.1913 r., syn Stanisława, duchowny, zamieszkały w okresie okupacji w Rybniku. Aresztowany 5.02.1940 r. i przetransportowany do KL Stutthof, zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 9128. Następnie, przenoszony do KL Sachsenhausen i tam był więźniem nr 21119, do KL Dachau i zarejestrowany jako więzień nr 22691.

Nieznany jest dalszy los księdza Sawickiego.

Bibliografia: Archiwum J. Michnol – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

SIERPSIAK MIECZYŚLAW,

Więzień KL Mauthausen nr 95974.

Urodzony 7.04.1926 r., syn Dominika, zamieszkały w Wodzisławiu Śl. pow. rybnicki. Aresztowany 1.08.1944 r. i przetransportowany do KL Mauthausen, tam zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 95974. Odzyskał wolność 5.05.1945 r. – wyzwolony przez wojska amerykańskie.

Bibliografia: Archiwum J. Michnol – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

SIKORA JÓZEF,
Więzień KL Skrochovice.

Urodzony 22.03.1896 r. w Rydułtowach pow. rybnicki. Naczelnik i trener Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” na rejon rybnicki z siedzibą w Knurowie. Uczestniczył w powstaniu śląskim do momentu kiedy to powstańcy zamordowali dyrektora kopalni „Rydułtowy”. Według Sikory – dyrektor był dobrym gospodarzem, dbał o robotników, o czym świadczy chociażby to, że wybudował dla nich dwa osiedla mieszkaniowe.

Został aresztowany już 1.09.1939 r. za przynależność do Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” i wywieziony do KL Skrochovice. Tam przebywał razem ze znanym pisarzem Śląska Cieszyńskiego – Gustawem Morcinkiem. Przebywał w obozie przez kilka miesięcy, gdyż obóz założony w ruinach cukrowni – bez zadaszeń, a więc nie zabezpieczający więźniów przed opadami atmosferycznymi, został zlikwidowany w dość krótkim czasie. Po powrocie do domu, został wysłany przez Arbeitsamt do pracy przymusowej w Kędzierzynie, i tam pracował do wyzwolenia w 1945 r. Po wojnie pracował jako weterynarz. Zmarł 12.09.1973 r.

Bibliografia: Informacja członka rodziny – M. Płonka.

SKIBIŃSKI WALENTY,
Więzień KL Mauthausen nr 45596.

Urodzony 3.04.1925 r., syn Stanisława, zamieszkały w Wodzisławiu Śl. Aresztowany 16.01.1943 r. i przetransportowany do KL Mauthausen, zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 45596. Odzyskał wolność 5.05.1945 r. – wyzwolony przez wojska amerykańskie.

Bibliografia: Archiwum J. Michnol – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

SKOWRON STANISŁAW,
Więzień KL Buchenwald nr 1073/9501.

Urodzony 28.05.1922 r., syn Leona, zamieszkały w Rydułtowach, pow. rybnicki. Aresztowany 16.10.1939 r. i przetransportowany do KL Buchenwald, zarejestrowany jako więzień nr 1073/9501. Odzyskał wolność 3.07.1941 r. – zwolniony z obozu.

Bibliografia: Archiwum J. Michnol – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

SKROBOL SYLWESTER,
Więzień KL Mauthausen.

Mieszkaniec Kleszczowa - obecnie dzielnicy Żor. Aresztowany i przetransportowany do KL Mauthausen, gdzie zginął **18.07.1944 r.**

Bibliografia: Archiwum K. Wójtowicza.

SKURA JÓZEF,
Więzień KL Majdanek.

Urodzony 22.10.1940 r., syn Józefa, zamieszkały w Boguszowicach pow. rybnicki. Aresztowany 24.06.1943 r. i przetransportowany do KL Majdanek. Odzyskał wolność 6.10.1943 r. – zwolniony z obozu.

Bibliografia: Archiwum J. Michnol – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

SŁAWIK HENRYK,
Więzień KL Mauthausen.

Urodzony w 1894 r. w Szerokiej k/Jastrzębia Zdroju pow. rybnicki. Od urodzenia związany ze Śląskiem, uczestnik wszystkich trzech powstań śląskich, aktywny działacz plebiscytowy. Dziennikarz, działacz Polskiej Partii Socjalistycznej, od 1928 r. redaktor naczelny Gazety Robotniczej, w latach 1929 do 1930 r. radny w Katowicach, od 1934 r. członek Rady Naczelnej PPS. Długoletni poseł do Sejmu Śląskiego, także delegat do Ligi Narodów oraz działacz związkowy. Po klęsce wrześniowej w 1939 r. znalazł się na Węgrzech, gdzie stanął na czele Komitetu Obywatelskiego ds. Opieki nad Uchodźcami Polskimi. Organizował pomoc dla internowanych wojskowych i dla uchodźców cywilnych, pomagał w wyjazdach na Zachód, we współpracy z delegatem węgierskiego rządu (Józefem Antallem). Pomagał także ratować żydowskie dzieci, utworzyć sierociniec. Aresztowany w 1944 r. po wkroczeniu Niemców na Węgry. Rozstrzelany prawdopodobnie w sierpniu **25 lub 26 1944 r.** w KL Mauthausen.

Bibliografia: Archiwum J. Michnol – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

SŁAWIK JADWIGA,
Więźniarka KL Ravensbrück.

Żona Henryka, aresztowana wraz z mężem i przetransportowana do KL Ravensbrück. Przeżyła obóz i po wojnie odnalazła swoją córkę Krystynę, którą opiekowała się rodzina Antall na Węgrzech.

Bibliografia: Archiwum J. Michnol – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

SŁUPIK PAWEŁ,
Więzień w Mysłowicach, w KL Auschwitz nr 85456.

Urodzony 29.12.1899 r. w Gliwicach, syn Wincentego i Zuzanny z d. Wała, mieszkaniec Chwałowic k/Rybnika. Członek POW Górnego Śląska, powstaniec – uczestnik powstań śląskich. Aresztowany 26.10.1942 r. i przetransportowany prawdopodobnie do więzienia śledczego w Mysłowicach, a po śledztwie przesłany do KL Auschwitz, zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 85456. Mimo ciężkich warunków jakie panowały w obozie, przeżył i odzyskał wolność w maju 1945 r.

Bibliografia: Zbiory J. Delowicza; W zachowanych dokumentach APMA-B nie figuruje.

SMYŁA ANIELA,

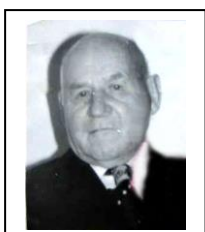
Więźniarka KL Auschwitz.

Urodzona 1.11.1928 r., córka Jana, zamieszkała w Jastrzębiu pow. rybnicki. Aresztowana 11.01.1944 r. i przetransportowana do KL Auschwitz, tam zarejestrowana w obozowej ewidencji jako więźniarka „policyjna”. Przebywała w tym obozie do ostatnich dni jego funkcjonowania – wyzwolona 27.01.1945 r. przez Armię Czerwoną.

Bibliografia: Archiwum J. Michnoł – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach; W zachowanych dokumentach APMA-B nie figuruje.

SOBIK ROMAN,

Więzień KL Buchenwald nr 9272, KL Mauthausen nr 1777.

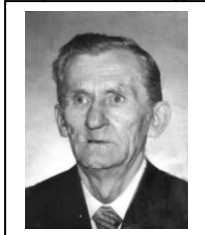

Urodzony 25.04.1911 r., syn Franciszka, zamieszkały w Jankowicach pow. rybnicki. Aresztowany 15.10.1939 r. i przetransportowany do KL Buchenwald, zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 9272. Następnie, przeniesiony do KL Mauthausen i tam zarejestrowany jako więzień nr 1777. Odzyskał wolność 12.06.1940 r. – zwolniony z obozu.

Bibliografia: Archiwum J. Michnoł – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

SOBOCIK EDWARD,

Więzień w Börgermoor.

Urodzony 17.05.1924 r., syn Józefa, zamieszkały w Świerklanach pow. rybnicki. Aresztowany w marcu 1943 r. i przetransportowany do więzienia Börgermoor. Odzyskał wolność w kwietniu 1945 r. Zmarł 21.01.1995 r.

Bibliografia: Archiwum J. Michnoł – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

SOJKA SYLWESTER,

Zamordowany przez hitlerowców.

Mieszkaniec Osin - obecnie dzielnica Żor. Aresztowany i rozstrzelany przez hitlerowców w marcu **1945 r.**, jako podejrzany o zaangażowanie w ruchu oporu.

Bibliografia: Archiwum K. Wojtowicz.

SOLTYS BERNARD,

Zamordowany przez hitlerowców.

Mieszkaniec Kleszczowa - obecnie dzielnicy Żor. Aresztowany i rozstrzelany w Kleszczowie **21.09.1944 r.**, jako podejrzany o zaangażowanie w ruchu oporu.

Bibliografia: Archiwum K. Wojtowicz.

SROKA MARIA po zamążpójściu ZIELIŃSKA,

Więźniarka KL Auschwitz nr 32228.

Urodzony 4.08.1919 r. w Głoczowie pow. myślenicki, córka Andrzeja, zamieszkała w Wodzisławiu Śl. pow. rybnicki. Aresztowana 20.01.1943 r. w Krakowie za udzielanie pomocy członkom ruchu oporu. Przetrzymana w więzieniu Montelupich w Krakowie a stamtąd przetransportowana do KL Auschwitz, 29.01.1943 r. zarejestrowana w obozowej ewidencji jako więźniarka nr 32228. Pracowała w podoboże w Rajsku, natomiast pod koniec 1943 r. przeniesiona do Brzezinki – gdzie poddawana była zabiegom pseudomedycznym. Przeżyła pobyt w obozie.

Bibliografia: I. Pająk, *Mieszkańcy Śląska, Podbeskidzia, Zagłębia Dąbrowskiego w KL Auschwitz*, Katowice 1998 r., s. 528; Archiwum J. Michnol – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach; APMA-B Ankieta z dn. 30.01.1974 r. wypełniona osobiście przez Marię Zielińską (sygn. Mat./9808, nr inw. 160316)

STANKUSZ JAN,

Więzień w Katowicach.

Urodzony 10.02.1929 r., syn Leopolda, zamieszkały w Turzy Śl. k/Wodzisławia Śl. Aresztowany 9.06.1943 r. i uwięziony w więzieniu w Katowicach. Odzyskał wolność 21.04.1945 r.

Bibliografia: Archiwum J. Michnol – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

SZAROWICZ JÓZEF,

Więzień obozu jenieckiego Ostaszkanie.

Urodzony 6.02.1898 r. w Parnicy na Węgrzech, skąd cała rodzina przybyła do Golezowa – za pracą. W wieku 16 lat zaciągnął się do Legionów, uczestnicząc w bitwie 3 pp. II Brygady. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości, służył w 10 pp. w Łowiczu. Brał udział w konflikcie zbrojnym polsko-czeskim 1918-1929 r. W 1924 r. wstąpił do Policji Województwa Śląskiego, rozpoczął służbę na posterunku w Goczałkowicach.

Następnie, w stopniu starszego przewodnika był komendantem posterunku w Żorach. Tuż przed przewidywanym wybuchem drugiej wojny światowej w 1939 r., wraz z innymi policjantami był ewakuowany na wschód, a na miejsce docelowe wyznaczono Tarnopol. W tym mieście i jego okolicach w pierwszym tygodniu wojny tj. we wrześniu 1939 r. znalazła się większość policjantów ze Śląska – mających stanowić zaporę przed niemieckim agresorem. Niestety, po 17 września policjanci dostali się do sowieckiej niewoli, a następnie internowani w obozie jenieckim w Ostaszkanie. Tam **zginął** – nieznaną datą śmierci.

Postscriptum. W jedynym liście wysłanym 24.11.1939 r. z obozu w Ostaszkowie napisał, że jest razem ze znajomymi z Żor: Kuczerą, Ziemończykiem, Ćwiężkiem i Pawlusem. Figuruje w wykazie jeńców obozu w Ostaszkowie poz. 34.

Bibliografia: J. Delowicz, *Zginęli na wschodzie Katyń Charków Kalinin*. 1995 r., s. 35.

SZEJNA HELENA,

Więźniarka w KL Potulice.

Urodzona 28.05.1939 r., córka Pawła. Zamieszkała w Boguszowicach pow. rybnicki. Aresztowana 23.08.1941 r. i uwięziona w obozie przesiedleńczym - KL Potulice (Lebrechtendorf). Odzyskała wolność 21.01.1945 r. Zmarła w 2004 r.

Bibliografia: Archiwum J. Michnoł – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

SZELIGA ALBIN,

Więzień KL Płaszów nr 10048.

Urodzony 20.03.1921 r., syn Kazimierza. Zamieszkały w Jastrzębiu pow. rybnicki. Aresztowany 15.01.1943 r. i przetransportowany do KL Płaszów, tam zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 10048. Odzyskał wolność 17.08.1944 r. – zwolniony z obozu. Zmarł 12.08.2003 r.

Bibliografia: Archiwum J. Michnoł – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

SZERCHA BRONISŁAW,

Więzień KL Potulice.

Urodzony 4.06.1934 r., syn Michała. Zamieszkały w Jastrzębiu pow. rybnicki. Aresztowany 19.08.1942 r. i uwięziony w obozie przesiedleńczym - KL Potulice (Lebrechtendorf). Odzyskał wolność 21.01.1945 r.

Bibliografia: Archiwum J. Michnoł – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

SZKROBKA JOANNA,

Więźniarka KL Auschwitz.

Urodzona 13.07.1878 r. w miejscowości Mszana pow. rybnicki, córka Jana i Józefy z d. Nogoy, zamieszkała w okresie okupacji w pow. pszczyńskim. Aresztowana i uwięziona w KL Auschwitz, gdzie zginęła **29.03.1943 r.** Według wystawionego aktu zgonu nr 24180/1943 – potwierdzonego przez lekarza obozowego, zmarł o godz. 10:33, określenie przyczyny zgonu to: „plötzlicher Herztod” (nagły zawał serca).

Bibliografia: I. Pająk, *Mieszkańcy Śląska, Podbeskidzia, Zagłębia Dąbrowskiego w KL Auschwitz*, Katowice 1998 r., s. 689; PMA-B *Księga zgonów*, t. 17, s. 178; *Kronika Beskidzka* – lista ofiar mieszkańców Podbeskidzia.

SZLOSAREK ANIELA,

Więźniarka w Raciborzu.

Urodzona 19.09.1907 r., córka Józefa. Zamieszkała w Rybniku. Aresztowana 30.04.1941 r. i więziona w więzieniu w Raciborzu. Po niemal roku tj. 24.03.1942 r. odzyskała wolność - zwolniona z więzienia.

Bibliografia: Archiwum J. Michnol – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

SZWEDA KONRAD ks.,

Więzień w KL Auschwitz nr 7669, w KL Dachau nr 30312.

Urodzony 31.12.1912 r. w Rybnickiej Kuźni, ksiądz, prałat. Po ukończeniu w 1922 r. szkoły powszechnej w Orzepowicach, rozpoczął naukę w gimnazjum w Rybniku i zdał maturę 27.06.1934 r. Studia teologiczne odbywał w okresie 1934-1939 na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego. Świecenia kapłańskie otrzymał 25.06.1939 r. Pracę duszpasterską rozpoczął 10.07.1939 r. w rodzinnej parafii Matki Boskiej Bolesnej w Rybniku. Z dniem 30.09.1939 r. przeniesiony został do Świętochłowic-Zgoda. Od początku okupacji hitlerowskiej, był aktywnym działaczem Polskiej Organizacji Podziemnej w Chorzowie, zajmował się między innymi kolportażem pisma „Zryw” i za tą to działalność aresztowany 25.02.1940 r. Wypuszczony na wolność tego samego dnia, wskutek interwencji proboszcza i kilku niemieckich rodzin. 18.12.1940 r. ponownie aresztowany i więziony w Świętochłowicach oraz Chorzowie – oskarżony o przynależność do organizacji konspiracyjnej. Stamtąd przewieziony do KL Auschwitz, 18.12.1940 r. zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 7669. 3.06.1942 r. przetransportowany z grupą 58 polskich duchownych do KL Dachau i tam zarejestrowany jako więzień nr 30312. W tym obozie doczekał się w dniu 29.04.1945 r. wyzwolenia obozu. Od 26.05.1945 r. do marca 1946 r. przebywał we Francji. Wrócił do kraju 14.05.1946 r.

Postscriptum. W latach 1946-1953 był wikariuszem w Świętochłowicach, Cieszynie i Piekarach Śląskich, a następnie w okresie 1953-1957 proboszczem w Chudowie, w latach 1957-1980 w Chorzowie, od 1980 do 1988 r. w Łaziskach Górnych. W 1964 r. otrzymał godność prałata. Był autorytetem w zakresie spraw dotyczących martyrologii Polaków w hitlerowskich obozach. W charakterze świadka wystąpił w procesie beatyfikacyjnym o Maksymiliana Kolbego, z którym zetknął się w obozie oświęcimskim. 17.10.1971 r. uczestniczył w uroczystościach beatyfikacji o. Maksymiliana w Rzymie. 10.10.1982 r. na zaproszenie Jana Pawła II był jednym z koncelebrujących Mszę św. kanonizacyjną. Występował również jako świadek w procesach beatyfikacyjnych bpa. Michała Kozala i ks. Stefana Frelichowskiego. Współpracował z Państwowym Muzeum w Oświęcimiu. Wracał bardzo często do przeżyć obozowych w swoich kazaniach, wykładach i konferencjach.

Pozostawił imponujący dorobek publicystyczny. Opublikował 236 artykułów w różnych czasopismach: m.in. „Gościu Niedzielnym”, „Homo Dei”, „Przewodniku Katolickim”, „Przeglądzie Lekarskim”, „Oświęcim”, „Ryccerzu Niepokalanej”, „Wiadomościach Diecezjalnych” oraz pracach zbiorowych. Większość opublikowanych tekstów (125) dotyczy tematyki obozowej. Zmarł 28.07.1988 r. w Łaziskach Górnych.

Bibliografia: I. Pająk, *Mieszkańcy Śląska, Podbeskidzia, Zagłębia Dąbrowskiego w KL Auschwitz*, Katowice 1998, s. 69; Informacja ks. prof. dr hab. Jerzy Myszor; L. Musiolik, *Śląscy patroni rybnickich ulic*, Wyd. 1994 r. s. 46; L. Musiolik, *Rybniczanie słownik biograficzny*, Rybnik 2000, s. 175.

SZYMAŃSKI WACŁAW,

Więzień aresztu w Radlinie, w Rybniku, w Raciborzu, w Zgorzelcu, w Rawiczu, w KL Buchenwald.

Urodzony w 1889 r. w woj. poznańskim, mieszkaniec Radlina pow. rybnicki. Gimnazjum niemieckie ukończył jako eksternista tuż po wybuchu pierwszej wojny światowej. Zaciągnięty przez Niemców obowiązkowo do wojska – dosłużył się rangi oficera. Był jednak wychowywany przez rodziców w duchu polskośći – brał udział w Powstaniu Wielkopolskim, a gdy obowiązkowo zaciągnięty został do wojska niemieckiego i dostał się do niewoli francuskiej, natychmiast zgłosił się jako ochotnik do armii gen. Hallera.

Po powrocie do kraju, studiował w Akademii Górniczej w Krakowie – kończąc ją w 1926 r. Poprzez różne szczeble kariery w zawodzie górniczym doszedł do stanowiska dyrektora kop. „Rymer” w Niedobczycach. Następnie był dyrektorem kop. „Emma” w Radlinie. W lipcu 1939 r. powołany został do służby wojskowej do Będzina i objął stanowisko dowódcy batalionu – był majorem rezerwy. W dniu wybuchu drugiej wojny światowej tj. 1.09.1939 r. przybył do Radlina by załatwić jakieś służbowe sprawy związane z pełnionym w kopalni stanowiskiem, i wówczas miejscowi renegaci spowodowali jego aresztowanie. Wpierw przetrzymywany był w budynku Urzędu Gminnego w Radlinie, a stamtąd przewieziony do więzienia w Rybniku. Z Rybnika przesłany był do więzień: w Raciborzu, Zgorzelcu, Rawiczu i w końcu przetransportowany do KL Buchenwald, gdzie zginął w drodze pomiędzy dworcem kolejowym – czyli miejscem rozładunku przybyłego transportu a obozem. Wyczerpany pobytami w więzieniach o nieludzkich warunkach obozowej egzystencji, podczas marszu do obozu zasłabł i osunął się na pobocze drogi. Na polecenie esesmana by biegł dalej, odpowiedział, że nie jest w stanie dalej biec więc został zastrzelony – **zginął 16.10.1939 r.**

Bibliografia: L. Musiolik, *Rybniczanie słownik biograficzny*, Rybnik 2000, s. 176; Zbiory J. Delowicza (relacja inż. Kazimierz Kuźminski, Jan Pieczka, Jan Stania), skor. 2.

SZYŃK ALOJZY,

Więzień KL Auschwitz nr. 111030.

Urodzony 9.04.1924 r., syn Jana. Zamieszkały w Wodzisławiu Śl. Aresztowany 2.01.1943 r. i przetransportowany do KL Auschwitz, zarejestrowany w

obozowej ewidencji jako więzień nr 111030. Odzyskał wolność 15.10.1943 r. – zwolniony z obozu.

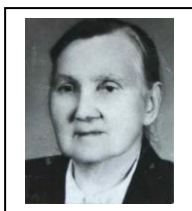
Bibliografia: Archiwum J. Michnol – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

ŚMIETANA PIOTR,

Zamordowany przez gestapo.

Mieszkaniec Kleszczowa - obecnie dzielnicy Żor. Aresztowany i rozstrzelany **30.10.1944 r.** w Kleszczowie przez gestapo, jako podejrzany o zaangażowanie w ruch oporu.

Bibliografia: Archiwum K. Wójtowicza.

ŚWIST ANNA,

Więżniarka KL Majdanek.

Urodzona 11.06.1911 r., córka Wojciecha, zamieszkała w Jastrzębiu pow. rybnicki. Aresztowana w czerwcu 1943 r. i przetransportowana do KL Majdanek. Odzyskała wolność w październiku 1943 r. – zwolniona z obozu.

Bibliografia: Archiwum J. Michnol – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

TARGOSZ JOANNA,

Więżniarka KL Auschwitz nr 27779.

Urodzona w miejscowości Leszczyny pow. rybnicki. Aresztowana i 19.12.1942 r. uwięziona w KL Auschwitz, 23.12.1942 r. zarejestrowana w obozowej ewidencji jako więźniarka nr 27779. Zginęła **10.04.1944 r.**

Bibliografia: I. Pająk, *Mieszkańcy Śląska, Podbeskidzia, Zagłębia Dąbrowskiego w KL Auschwitz*, Katowice 1998 r., s. 513; Informacja APMA-B w Oświęcimiu.

TARGOSZ KRYSZYNA,

Więżniarka KL Auschwitz nr 27780.

Urodzona w miejscowości Leszczyny pow. rybnicki. Aresztowana i 18.12.1942 r. uwięziona w KL Auschwitz, 23.12.1942 r. zarejestrowana w obozowej ewidencji jako więźniarka nr 27780. Zginęła **5.01.1943 r.**

Bibliografia: I. Pająk, *Mieszkańcy Śląska, Podbeskidzia, Zagłębia Dąbrowskiego w KL Auschwitz*, Katowice 1998 r., s. 513.

TARGOSZ TADEUSZ,

Więzień KL Auschwitz nr 84959.

Urodzony 13.12.1929 r. w Leszczynach pow. rybnicki i zamieszkały w tej miejscowości. Aresztowany wraz z Joanną i Krystyną, i w transporcie zbiorowym z rejencji katowickiej, przewieziony 19.12.1942 r. do KL Auschwitz, 23.12.1942 r. zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 84959. Następnie przeniesiony do innego obozu – wiadomo, że przeżył i wrócił do domu.

Bibliografia: I. Pająk, *Mieszkańcy Śląska, Podbeskidzia, Zagłębia Dąbrowskiego w KL Auschwitz*, Katowice 1998 r., s. 236.

TOMALAK STEFAN,

Więzień KL Gross-Rosen nr 87787.

Urodzony 27.02.1924 r., syn Wincentego, zamieszkały w Rydułtowach pow. rybnicki. Aresztowany w kwietniu 1944 r. i przetransportowany do KL Gross-Rosen, zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 87787. Odzyskał wolność – wyzwolony 9.05.1945 r.

Bibliografia: Archiwum J. Michnol – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

TRYPUĆ LEOPOLD,

Więzień KL Auschwitz nr 107616, KL Mauthausen nr 31313.

Urodzony 15.02.1920 r., syn Józefa, zamieszkały w Wodzisławiu Śl. Aresztowany 13.03.1943 r. i przetransportowany do KL Auschwitz, zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 107616. Następnie, przesłany do KL Mauthausen i tam zarejestrowany jako więzień nr 31313. Odzyskał wolność – wyzwolony 6.05.1945 r.

Bibliografia: Archiwum J. Michnol – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach; W zachowanych dokumentach APMA-B nie figuruje.

TRZASKALIK MIECZYŚLAW,

Zastrzelony przez hitlerowców.

Urodzony 29.11.1925 w Czerwionce pow. rybnicki, student, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkały w Karwinie – Zaolzie. Zastrzelony **29.02.1944 r.** w Mielcu.

Bibliografia: S. Zahradnik, *Zaolziańskie ofiary okupacji hitlerowskiej w latach 1939-1945*, s. 92; *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 112..

ULKOWSKA WALESKA,

Więźniarka KL Ravensbrück nr 3716.

Urodzona 17.11.1918 r., córka Józefa, zamieszkała w Boguszowicach pow. rybnicki. Aresztowana 15.05.1940 r. i przetransportowana do KL Ravensbrück, zarejestrowana w obozowej ewidencji jako więźniarka nr 3716. Odzyskała wolność 15.08.1940 r. – zwolniona z obozu.

Bibliografia: Archiwum J. Michnol – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

WARCHOŁ ALEKSANDER,

Więzień KL Buchenwald nr 5346, KL Flossenbürg 5416.

Urodzony 30.03.1925 r., syn Władysława, zamieszkały w Wodzisławiu Śl. pow. rybnicki. Aresztowany 26.02.1942 r. i przetransportowany do KL Buchenwald, zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 5346. Następnie, przeniesiony do KL Flossenbürg i tam zarejestrowany jako więzień nr 5416. Odzyskał wolność – wyzwolony 3.05.1945 r.

Bibliografia: Archiwum J. Michnol – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

WARCHOŁEK HELENA,

Więźniarka w Orłowej.

Urodzona 28.07.1920 r. w Niedobczycach pow. rybnicki, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkała w Górnej Lutyni - Zaolzie. Aresztowana i uwięziona w więzieniu w Orłowej - Zaolzie, gdzie została zastrzelona **23.11.1944 r.**

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 87.

WEJTyna MARIA po zamążpójściu HEJNOŁ,
Więźniarka KL Auschwitz nr 27077, KL Natzweiler.

Urodzona 9.01.1917 r. córka Michała, zamieszkała w Jastrzębiu-Szeroka pow. rybnicki. Aresztowana 6.12.1942 r. i uwięziona w KL Auschwitz, zarejestrowana w obozowej ewidencji jako więźniarka nr 27077. Następnie, przeniesiona do KL Natzweiler. Mimo ciężkich warunków panujących w obozach w których przebywała, przeżyła i odzyskała wolność 5.05.1945 r.

Bibliografia: Archiwum J. Michnol – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

WIŚNIEWSKI JÓZEF,
Więzień KL Dachau nr 2980, KL Buchenwald nr 9045, więzienia w Rydze nr 476.

Urodzony 15.03.1923 r., syn Franciszka, zamieszkały w Rybniku. Aresztowany 9.01.1940 r. i przetransportowany do KL Dachau, zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 2980. Następnie, przeniesiony do KL Buchenwald i tam zarejestrowany jako więzień nr 9045, a stamtąd przesłany do więzienia w Rydze i oznaczony jako więzień nr 476.

Mimo ciężkich warunków panujących w obozach w których przebywał, przeżył i odzyskał wolność. Zmarł w maju 2008 r.

Bibliografia: Archiwum J. Michnol – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

WOJCIECH KONRAD ks.,
Więzień w Rybniku, Gliwicach, KL Dachau nr 21916, KL Gusen.

Urodzony 21.02.1910 r. w Miedznej pow. pszczyński. Święcenia kapłańskie otrzymał 29.06.1934 r., sprawował posługę duszpasterską w Rybniku – wikary w tej miejscowości. Aresztowany zaraz na początku okupacji hitlerowskiej tj. 16.09.1939 r. i więziony w Gliwicach, skąd po paru dniach został zwolniony. Aresztowany ponownie na początku kwietnia 1940 r. i więziony w Rybniku, stamtąd 9.04.1940 r. przetransportowany do KL Dachau, od 25.05.1940 r. przesłany do KL Gusen. Następnie, ponownie odesłany do KL Dachau,

8.12.1940 r. zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 21916.
Zginął w tym obozie **18.10.1942 r.**

Bibliografia: ks. J. Woś ks. W. Jacewicz, *Martyrologium polskiego duchowieństwa rzymskokatolickiego pod okupacją hitlerowską w latach 1939-1945*, z. III, Warszawa 1978, s. 212; J. Domagała, *Ci, którzy przeszli przez Dachau*, Warszawa 1957 r., s. 246; ks. E. Chart, *Spis pomordowanych Polaków w obozie koncentracyjnym w Dachau*, s. 274; Archiwum dr med. Józefa Mazurka.

WOJDAT MARIANNA po zamążpójściu WARDAS,
Więźniarka (prawdopodobnie) w Mysłowicach, w KL Auschwitz nr 24177, w KL Ravensbrück nr 104839.

Urodzona 10.03.1923 r. w Lesiowie k/Radomia. Aresztowana 25.09.1942 r. wraz z Wandą Wolnik w miejscowości Lesiów gmina Kozłów - na skutek donosu. Przetransportowana została najprawdopodobniej wpierw do więzienia śledczego w Mysłowicach, a po zakończonym śledztwie przewieziona do KL Auschwitz, 11.11.1942 r. zarejestrowana w obozowej ewidencji jako więźniarka nr 24177. W styczniu 1945 r. przeniesiona do KL Ravensbrück i tam zarejestrowana jako więźniarka nr 104839. W czasie ewakuacji więźniów w głąb Niemiec, uciekła 28.04.1945 r. z kolumny ewakuacyjnej i w ten sposób ocalała życie.

Bibliografia: I. Pająk, *Mieszkańcy Śląska, Podbeskidzia, Zagłębia Dąbrowskiego w KL Auschwitz*, Katowice 1998, s. 506; APMA-B Ankieta z dn. 8.05.1975 r. (sygn. Mat./10400, nr inw. 161338); Informacja członka rodziny - Ewa Wardas-Koziel.

WOLNIK WANDA po zamążpójściu WOJDAT,
Więźniarka (prawdopodobnie w Mysłowicach), KL Auschwitz nr 24176, KL Ravensbrück.

Urodzona w 1914 r w Lekartowie k/Raciborza, córka Wiktora i Marty z d. Piecha, zamieszkała w Rybniku. Aresztowana 25.09.1942 r. wraz z Marianną Wojdat w miejscowości Lesiów. Przetransportowana najprawdopodobniej wpierw do więzienia śledczego w Mysłowicach, a po zakończonym śledztwie przewieziona do KL Auschwitz, zarejestrowana w obozowej ewidencji jako więźniarka nr 24176. Stamtąd, przeniesiona do KL Ravensbrück – wróciła z

obozu po wyzwoleniu razem z późniejszą szwagierką Marianną Wojdat. Pracowała w ZUS w Rybniku, była członkiem ZBoWiD, zmarła w maju 1982r

Postscriptum. Uczestniczyła w spotkaniu więźniów z papieżem Janem Pawłem II w Oświęcimiu.

Bibliografia: Informacja członka rodziny - Ewa Wardas-Kozieł.

WOWCZAK SZYMON,

Więzień KL Buchenwald nr 131906, KL Sachsenhausen.

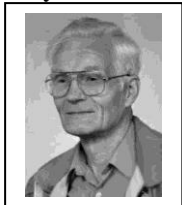

Urodzony 18.04.1921 r., syn Dionizego, zamieszkały w Rybniku. Aresztowany 24.02.1945 r. i przewieziony do KL Buchenwald, zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 131906. Następnie, przeniesiony do KL Sachsenhausen. Zatrudniony w „Eisenbanbrygadzie” – naprawiającej zbombardowane tory. Odzyskał wolność – wyzwolony 8.05.1945 r. przez Armię Czerwoną.

Bibliografia: Archiwum J. Michnoł – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

WÓJCIK ALFONS WŁADYSŁAW,

Więzień w Pustkowie, KL Sachsenhausen nr 87638.

Urodzony 6.09.1924 r., syn. Tomasza, zamieszkały w Jastrzębiu pow. rybnicki. Aresztowany 10.12.1943 r. i w pierwszym przewieziony do więzienia w Pustkowie, a stamtąd do KL Sachsenhausen, zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 87638. Odzyskał wolność – wyzwolony 8.05.1945 r. Zmarł 16.07.2001 r.

Bibliografia: Archiwum J. Michnoł – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

WRUSZKOWIAK JÓZEFAT,

Więzień KL Sachsenhausen nr 20532, KL Neuengamme nr 723.

Urodzony 23.05.1913 r., syn Ignacego, zamieszkały w Mikołowie. Aresztowany 30.09.1939 r. i w transporcie zbiorowym przewieziony do KL Sachsenhausen, zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 20532. Następnie, przeniesiony do KL Neuengamme i tam zarejestrowany jako więzień nr 723. Odzyskał wolność 26.05.1941 r. – zwolniony z tego obozu.

Bibliografia: Archiwum J. Michnoł – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

ZAJĄC ALOJZY,

Więzień więzienia lokalnego.

Mieszkaniec Kleszczowa - obecnie dzielnicy Żor. Aresztowany i **21.09.1944 r.** rozstrzelany przez gestapo w Kleszczowie, jako podejrzany o zaangażowanie w ruch oporu.

Bibliografia: Archiwum K. Wójtowicza.

ZAREMBA JADWIGA,

Więźniarka KL Ravensbrück nr 60519.

Urodzona 9.10.21 r., córka Pawła, zamieszkała w Żorach pow. Rybnicki. Aresztowana 22.01.1944 r. i przetransportowana do KL Ravensbrück, zarejestrowana w obozowej ewidencji jako więźniarka nr 60519. Odzyskała wolność – wyzwolona 5.05.1945 r.

Bibliografia: Archiwum J. Michnol – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

ZEMAN RUDOLF,

Zginął w Katyniu.

Urodzony 1.10.1898 r., zamieszkały w Wodzisławiu Śl. pow. rybnicki. Zmobilizowany (stop. wojsk. podporucznik) uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r. Dostał się do sowieckiej niewoli i **zginął 04/05.1940 r.** - zamordowany przez funkcjonariuszy NKWD w Katyniu.

Postscriptum: W Katyniu zidentyfikowany pod numerem AM 3362. Podczas ekshumacji znaleziono przy nim książeczkę oszczędnościową PKO, trzy listy, dwie odznaki pułkowe i różaniec.

Bibliografia: Meclslav Borak, „Symbol Katynia” *Zaolziańskie Ofiary Obozów i Więzień w ZSRR*, Czeski Cieszyn 1999, s. 65.

ZGRYŹNIAK FRANCISZEK,

Więzień KL Auschwitz nr 92408, KL Flossenbürg, KL Dachau nr 49291.

Urodzony 30.08.1925 r., w Kromolowie, syn Antoniego, zamieszkały w Dębieńsku pow. rybnicki. Aresztowany i uwięziony w KL Auschwitz, 22.01.1943 r. zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 92408. Następnie, przesłany KL Flossenbürg, i dalej do KL Dachau - tam zarejestrowany jako więzień nr 49291. Mimo ciężkich warunków panujących w obozach w których przebywał, przeżył i odzyskał wolność 9.04.1945 r.

Bibliografia: I. Pająk, *Mieszkańcy Śląska, Podbeskidzia, Zagłębia Dąbrowskiego w KL Auschwitz*, Katowice 1998 r., s. 262; Archiwum J. Michnol – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach; APMA-B Ankieta z dn. 14.02.1977 r. wypełniona osobiście przez Franciszka Zgrzyńskiego (sygn. Mat./12020, nr inw. 164083).

ZIEJEWSKA KRYSZYNA,

Więźniarka KL Majdanek nr 5005, KL Ravensbrück nr 36473, KL Buchenwald nr 2823.

Urodzona 18.02.1924 r., córka Aleksandra, zamieszkała w Jastrzębiu pow. rybnicki. Aresztowana 6.02.1943 r. i przetransportowana do KL Majdanek, zarejestrowana w obozowej ewidencji jako więźniarka nr 5005. Następnie, przeniesiona do KL Ravensbrück i tam zarejestrowana jako więźniarka nr

36473. Dalej, przeniesiona do KL Buchenwald, zarejestrowana jako nr 2823. Odzyskała wolność – wyzwolona 30.04.1945 r.

Bibliografia: Archiwum J. Michnoł – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

ZIELIŃSKI FELIKS ks.,

Więzień KL Dachau, KL Gusen, i ponownie KL Dachau,

Urodzony w 1905 r. Po studiach teologicznych, święcenia kapłańskie otrzymał 26.06.1932 r. Po święceniach był tymczasowym kapłanem w szpitalu prowadzonym przez Ojców Bonifratrów w Cieszynie. Jego pierwszą stałą placówką wikariuszowską na której pracował przez pięć lat była parafia św. Apostołów Filipa i Jakuba w Żorach. Obok zwykłych obowiązków duszpasterskich, pełnił również funkcję kapelana męskiego i żeńskiego hufca harcerskiego oraz pomagał przy budowie Domu Związkowego. Od 1937 roku w charakterze wikariusza pracował w parafii św. Jana Nepomucena w Łagiewnikach Śl. – gdzie zastał go wybuch drugiej wojny światowej. Oskarżony przez władze okupacyjne (gestapo) o przynależność do polskiej grupy narodowościowej, spowodowało jego aresztowanie 2.04.1940 r. Przewieziony 9.04.1940 r. do KL Dachau, stamtąd 25 maja wywieziony do KL Gusen, gdzie pracował w kamieniołomach. Ponownie przeniesiony 8 grudnia do KL Dachau i tam zarejestrowany w ewidencji obozowej jako więzień nr 22090. Zginął **16.12.1940 r.**

Bibliografia: ks. J. Woś ks. W. Jacewicz, *Martyrologium polskiego duchowieństwa rzymskokatolickiego pod okupacją hitlerowską w latach 1939-1945*, z. III, Warszawa 1978, s. 214; Archiwum K. Wójtowicza.

ZIMOŃCZYK JÓZEF,

Więzień obozu jenieckiego Ostaszkwie.

Urodzony 13.05.1896 r. w Niedobczycach pow. rybnicki i tam zamieszkały. Zmobilizowany 27.10.1915 r. do wojska niemieckiego, był na froncie do 5.01.1917 r. Po powrocie do kraju podjął pracę na kop. Rymer w Niedobczycach. Należał do POW Górnego Śląska, w sierpniu 1920 r. został odkomenderowany do służby w mieszanej Policji Plebiscytowej (APO) w miejscu zamieszkania. Z chwilą wybuchu III powstania śląskiego, zgłosił się wraz z uzbrojeniem i wyekwipowaniem do rybnickiego pułku.

Od 2.05. do 30.06.1921 r. walczył w szeregach 3 kompanii tego pułku. Po zakończonym powstaniu i podziale Górnego Śląska, podjął pracę w policji Województwa Śląskiego. Pełnił służbę w nadgranicznej Suminie, a od 1933 r. był posterunkowym w Żorach. Tuż przed przewidywanym wybuchem drugiej wojny światowej w 1939 r., wraz z innymi policjantami ewakuowany na wschód, a na miejsce docelowe wyznaczono Tarnopol. W tym to mieście i jego okolicach w pierwszym tygodniu wojny tj. we wrześniu 1939 r. znalazła się większość policjantów ze Śląska – mających stanowić zaporę przed niemieckim agresorem. Niestety, po 17 września policjanci dostali się do sowieckiej niewoli,

a następnie internowani byli w obozie jenieckim w Ostaszkwie. Tam **zginął** – nieznana data śmierci - figuruje na liście więźniów tego obozu poz. 20.

Bibliografia: J. Delowicz, *Zginęli na wschodzie Katyń Charków Kalinin*. 1995 r., s. 41.

ZOTYKA ANDRZEJ,

Więzień KL Dachau, KL Mauthausen-Gusen, po wyzwoleniu we Wronkach.

Urodzony 16.10.1902 r. w Nieborach k/Końska – Zaolzie, syn Andrzeja i Marii. Edukację stopnia podstawowego rozpoczął w austriackiej szkole w Końskiej, a później w Dolnej Lesznej - Zaolzie. Następnie, uczęszczał do przyzakładowej szkoły zawodowej Huty „Trzyniec” – gdzie uczył się zawodu ogrodnika. Po ukończeniu szkoły, zaciągnięty do odbycia służby wojskowej w armii czeskiej – Gwardii Masaryka.

Po roku służby zdezerterował z wojska i zagrożony aresztowaniem przedostał się do Polski. Brał udział w plebiscycie i trzecim powstaniu śląskim. Po powstaniu wstąpił do Państwowej Policji – służył w miejscowościach Chorzów oraz Ruda Śląska. Następnie, przeniesiony do Rybnika, gdzie po ożenieniu się w 1928 r. zrezygnował z pracy w policji i pracował w wyuczonym zawodzie – ogrodnictwie. Wielki społecznik, miłośnik sportu. 1.09.1939 r. uchodził przed Niemcami i dotarł pod Kraków do Alwerni, skąd po dziesięciu dniach powrócił do Rybnika. Aresztowany 2.05.1940 r. razem z innymi osobami z Rybnika – m. in. Adolfem Kubeczką (lekarzem), Feliksem Popielem. Przetransportowani zostali do KL Dachau, a stamtąd Andrzeja przeniesiono do KL Mauthausen-Gusen. Dzięki staraniom rodziny i zaprzyjaźnionej z rodziną Niemki, zwolniony został z obozu, z warunkiem nakazu pracy w ogrodnictwie w Bełku k/Rybnika i bardzo częstego meldowania się na gestapo. Odzyskawszy wolność, niezależnie od postawionych przez gestapo warunków, zaangażował się w działalność ruchu oporu – w organizacji ZWZ/AK. Po wyzwoleniu, w 1947 r. aresztowany przez UB i po rocznym okresie śledztwa skazany na 8 lat więzienia – odsiadywał wyrok w więzieniu we Wronkach. Zwolniony po 6 latach w 1956 r. – po ogłoszeniu amnestii dla więźniów politycznych.

Bibliografia: A. i J. Mura, *Walka Ślązaków-Zaolzian i Górnślązaków o Polskę Niepodległą od 1918 r. do upadku komunizmu*, Rybnik 2007 r.

ZOTYKA JÓZEF,

Więzień KL Sachsenhausen.

Urodzony 17.01.1896 r. w Nieborach k/Końska – Zaolzie, syn Andrzeja i Marii. Przed wybuchem drugiej wojny światowej funkcjonariusz Państwowej Policji. Aresztowany przez gestapo i przetransportowany do KL Sachsenhausen. Przeżył pobyt w obozie, zamieszkał z rodziną w Cieszynie. Zmarł 28.07.1958 r.

Bibliografia: A. i J. Mura, *Walka Ślązaków-Zaolzian i Górnślązaków o Polskę Niepodległą od 1918 r. do upadku komunizmu*, Rybnik 2007 r.

ŻAK JULIAN,

Więzień KL Auschwitz, KL Mauthausen nr 26124.

Urodzony 7.05.1920 r., syn Franciszka, zamieszkały w Żorach pow. rybnicki. Aresztowany w grudniu 1942 r. i przetransportowany do KL Auschwitz, a

następnie do KL Mauthausen i tam zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 26124. Nieznany jest jego dalszy los.

Bibliografia: Archiwum J. Michnol – Polski Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych w Katowicach.

Cisza w Oświęcimiu

Cisza jak słońce zapisuje pamięć.

W rozwarciu granitowej gardzieli
turkoczą piasty oczu
i niemy ptak
rozkwieca zadymione niebo.

Ciała nawijają wiatry,
wioślarskie uderzenia kolb
wspierają błoto
jak żar czytający wnętrze ziemi.

To tylko cisza zapisuje pamięć,
wywołuje imiona
tych spod ziemi stłoczonych
i harfa drutów kolczastych
targa omszałe dymy
na salwy,
na wieczne dzwonienie.

To tylko cisza zapisuje pamięć
od kości zbielałą.

Autor: Nikos Chadzinikolau

**MARTYROLOGIUM MIESZKAŃCÓW ZIEMI OŚWIĘCIMSKIEJ,
ANDRYCHOWSKIEJ, WADOWICKIEJ oraz ZATORA, JAWORZNA,
CHRZANOWA, TRZEBINI, KĘT, KALWARII ZEBRZYDOWSKIEJ ...**

AMSTERDAM ELIASZ,

Więzień – nieznanne miejsce uwięzienia.

Urodzony 18.11.1932 r. w Jaworznie, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkały w Czeskim Cieszynie. Aresztowany i przetransportowany do więzienia lub obozu koncentracyjnego którego nazwy nie udało się ustalić i tam **zginął** – nieznaną jest data i okoliczności śmierci tego więźnia.

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 47; W zachowanych dokumentach APMA-B nie figuruje.

AMSTERDAM LEA,

Więźniarka – nieznanne miejsce uwięzienia.

Urodzona 6.11.1937 r. w Jaworznie, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkała w Czeskim Cieszynie. Aresztowana i przetransportowana do więzienia lub obozu koncentracyjnego którego nazwy nie udało się ustalić i tam **zginęła** – nieznaną jest data i okoliczności śmierci tej więźniarki.

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 48; W zachowanych dokumentach APMA-B nie figuruje.

BÄCKER TAUBE CHAJE,

Więźniarka KL Auschwitz.

Urodzona 16.06.1891 r. w Oświęcimiu, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkała w Czeskim Cieszynie. Aresztowana w 1943 r. i przetransportowana do KL Auschwitz, tam **zginęła** - nieznaną jest data i okoliczności śmierci tej więźniarki.

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 48; W zachowanych dokumentach APMA-B nie figuruje.

BRAUNER ARNOSZTKA,

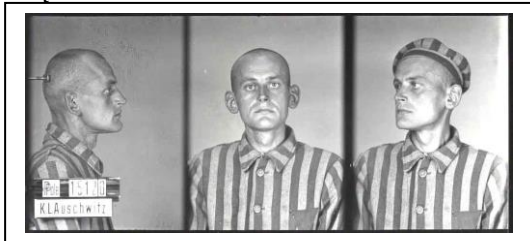
Więźniarka – nieznaną nazwą miejsca osadzenia.

Urodzona 28.02.1903 r. w Wadowicach, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkała w Czeskim Cieszynie. Aresztowana i przetransportowana do więzienia lub obozu koncentracyjnego, i tam **zginęła** – nieznaną jest nazwa miejsca uwięzienia, oraz data i okoliczności śmierci.

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 50; W zachowanych dokumentach APMA-B nie figuruje.

BRUDEK FRANCISZEK,

Więzień KL Auschwitz nr 15120.

Urodzony 30.06.1906 r. w Wiśle Wielkiej pow. pszczyński. Aresztowany i przetransportowany do KL Auschwitz, 21.04.1941 r. zarejestrowany w

obozowej ewidencji jako więzień nr 15120. Nieznany jest dalszy los tego więźnia.

Bibliografia: I. Pająk, *Mieszkańcy Śląska, Podbeskidzia, Zagłębia Dąbrowskiego w KL Auschwitz*, Katowice 1998 r., s. 98; *Kronika Beskidzka* – lista ofiar mieszkańców Podbeskidzia.

BRZEZINEK HERMANN,

Więzień KL Auschwitz.

Urodzony 13.04.1858 r. w Wadowicach, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkały w Pudłowie - Zaolzie, karczmarz. Aresztowany w 1940 r. przetransportowany do KL Auschwitz, i tam zginął w **1942 r.**

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 167; W zachowanych dokumentach APMA-B nie figuruje.

CIERPIALEK JAN,

Więzień KL Auschwitz.

Urodzony 17.05.1914 r. w Tomicach pow. wadowicki, syn Franciszka i Marii z d. Sadowska, mieszkaniec Frydrychowic gmina Wieprz, pow. wadowicki. Aresztowany i uwięziony w KL Auschwitz, gdzie zginął **31.08.1942 r.** Według wystawionego aktu zgonu nr 26246/1942 – potwierdzonego przez lekarza obozowego, zmarł o godz. 14:30, określenie przyczyny zgonu to: „Darmkatarrh bei Körperschwäche” (katar/nieżyt jelit przy osłabieniu organizmu).

Bibliografia: APMA-B *Księga zgonów*, t. 18, s. 746.

CZYŻ FRANCISZEK ks. zak.,

Więzień KL Auschwitz nr 63662.

Urodzony 10.10.1910 r. w Wiśle Wielkiej pow. pszczyński, ksiądz zakonny. Aresztowany w Radomiu 14.07.1942 r. za pomoc dezercji żołnierzowi niemieckiemu i przetransportowany do KL Auschwitz, 15.09.1942 r. zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 63662. Następnie, 24.06.1944 r. przeniesiony do KL Buchenwald. W związku ze zbliżającym się frontem, ewakuowany wraz z innymi więźniami, odzyskał wolność w okolicach Harzungen pod Brandenburgiem – wyzwolony przez Armię czerwoną.

Bibliografia: I. Pająk *Mieszkańcy Śląska, Podbeskidzia, Zagłębia Dąbrowskiego w KL Auschwitz*, Katowice 1998 r., s. 211; APMA-B Ankieta osobiście wypełniona przez Franciszka Czyżę z dn. 13.09.1955 r. (sygn. Mat./270 nr inw. 42874).

FOBICZYK MICHAŁ,

Więzień KL Sachsenhausen.

Urodzony w 1911 r w Malcu gmina Kęty pow. oświęcimski, zamieszkały w Kiczycach gmina Skoczów pow. cieszyński, robotnik. Aresztowany 10.11.1939

r. pod zarzutem przechowywania broni - przetransportowany do KL Sachsenhausen. Zginął w tym obozie, w październiku **1943 r.**

Postscriptum. Wraz z Michałem Fobiczem aresztowano jego ojca, 5 braci oraz szwagra. Nieznany jest ich dalszy los.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka.

FORYŚ WŁADYSŁAW,

Więzień – nieznanne miejsce uwięzienia.

Mieszkaniec Kęt pow. oświęcimski. Aresztowany 12.04.1940 r. i przetransportowany do więzienia lub obozu koncentracyjnego, gdzie przebywał do 5.05.1945 r. - wyzwolony przez wojska amerykańskie.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka; W zachowanych dokumentach APMA-B nie figuruje.

FRISCHER ALEXANDER,

Więzień - nieznaną nazwą miejsca osadzenia.

Urodzony 19.02.1886 r. w Alwerni pow. chrzanowski, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkały w Czeskim Cieszynie. Aresztowany i przetransportowany do więzienia lub obozu koncentracyjnego i tam **zginął** – nieznaną jest nazwa miejsca uwięzienia, oraz data i okoliczności śmierci.

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 51; W zachowanych dokumentach APMA-B nie figuruje.

FRUND ANNA,

Więźniarka getta w Warszawie.

Urodzona 18.04.1875 w Oświęcimiu, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkała w Czeskim Cieszynie. W początkowym okresie okupacji, aresztowana i przetransportowana do getta w Warszawie, gdzie zginęła w **1942 r.**

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 51; W zachowanych dokumentach APMA-B nie figuruje.

GOLDFINGER ANDRZEJ,

Więzień – nieznanne miejsce uwięzienia.

Urodzony w 1876 r. w Oświęcimiu, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkały w Czeskim Cieszynie. Aresztowany i przetransportowany do więzienia lub obozu koncentracyjnego którego nazwy nie udało się ustalić i tam **zginął** – nieznaną jest data i okoliczności śmierci tego więźnia.

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 52; W zachowanych dokumentach APMA-B nie figuruje.

GOLDSTEIN ARNOSZTKA,

Więźniarka – nieznanne miejsce uwięzienia.

Urodzona 28.02.1903 r. w Wadowicach, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkała w Czeskim Cieszynie. Aresztowana i przetransportowana 29.06.1942 r. do KL Auschwitz, gdzie **zginęła** - nieznaną jest data i okoliczności śmierci.

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 52; W zachowanych dokumentach APMA-B nie figuruje.

GOLDSTEIN JÓZEF,

Więzień KL Auschwitz.

Urodzony 13.10.1878 r. w Chrzanowie, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkały w Karwinie - Zaolzie. Aresztowany końcem 1942 r. i przetransportowana do KL Auschwitz, gdzie **zginął** – nieznana jest data i okoliczności śmierci.

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 107; W zachowanych dokumentach APMA-B nie figuruje.

GOLDSTEIN KUCHTA,

Więzień KL Auschwitz.

Urodzona 20.01.1877 r. w Chrzanowie, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkała w Karwinie – Zaolzie. Aresztowana 29.06.1942 r. i przetransportowana do KL Auschwitz, gdzie **zginęła** - nieznana jest data i okoliczności śmierci tej więźniarki.

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 108; W zachowanych dokumentach APMA-B nie figuruje.

GOLNIAK FRANCISZKA,

Więźniarka Polenlagru nr 82 w Pogrzebieniu.

Urodzona 8.05.1850 r. w Osieku pow. oświęcimski. Aresztowana i wywieziona do niemieckiego obozu dla Polaków - Polenlager nr 82 w Pogrzebieniu pow. raciborski. Tam **zginęła 28.12.1943 r.**, określenie przyczyny zgonu: uwiąd starczy. (Akt zgonu USC nr 72/43 z dn. 28.12.1943 r.).

Bibliografia: Archiwum K. Wójtowicza.

HANDZLIK ZOFIA,

Więźniarka Polenlagru nr 82 w Pogrzebieniu.

Urodzona 23.04.1860 r. w Kętach pow. oświęcimski. Aresztowana i przetransportowana do niemieckiego obozu dla Polaków - Polenlager nr 82 w Pogrzebieniu pow. raciborski. Tam **zginęła 27.10.1943 r.**, określenie przyczyny zgonu: uwiąd starczy. (Akt zgonu USC nr 57/43 z dn. 2.11.1943 r.).

Bibliografia: Archiwum K. Wójtowicza.

HERZ RÓŻA,

Więźniarka – nieznane miejsce uwięzienia.

Urodzona 11.12.1878 r. w Inwałdzie gmina Andrychów, pow. wadowicki, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkała w Karwinie - Zaolzie. Aresztowana i przetransportowana do więzienia lub obozu koncentracyjnego, gdzie **zginęła** – nieznana jest nazwa miejsca uwięzienia oraz data i okoliczność śmierci.

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 108.

KOBYŁCZYK MICHAŁ,

Więzień KL Auschwitz.

Urodzony 24.09.1893 r. w Frydrychowicach gmina Wieprz, pow. wadowicki, syn Piotra i Marianny z d. Kaim, zamieszkały w Czańcu gmina Porąbka pow. bielski. Aresztowany i uwięziony w KL Auschwitz, gdzie **zginął 26.02.1943 r.** Według wystawionego aktu zgonu nr 11265/1943 – potwierdzonego przez

lekarza obozowego, zmarł o godz. 17:15, określenie przyczyny zgonu to: „Herzmuskelschwäche“ (niewydolność mięśnia sercowego).

Bibliografia: I. Pająk, *Mieszkańcy Śląska, Podbeskidzia, Zagłębia Dąbrowskiego w KL Auschwitz*, Katowice 1998 r., s. 1134; APMA-B *Księga zgonów*, t. 8, s. 763.

KOCZUR JÓZEF,

Więzień KL Mauthausen-Gusen.

Urodzony 28.12.1896 r. w Kętach pow. oświęcimski, podczas okupacji zamieszkały w Starym Boguminie - Zaolzie, hutnik. Od początku okupacji hitlerowskiej zaangażowany w ruch oporu – w komunistycznej organizacji KSĆ (Komunistyczna Partia Czech). Aresztowany i przetransportowany do KL Mauthausen-Gusen, gdzie zginął **15.03.1945 r.**

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 179; S. Zahradnik, *Zaolziańskie ofiary okupacji hitlerowskiej w latach 1939-1945*, s. 45.

KOHANE ARON,

Więzień w Bereźnicy.

Urodzony 15.10.1897 r. w Wadowicach, w okresie okupacji hitlerowskiej zamieszkały w Orłowej - Zaolzie, wyższe wykształcenie – lekarz. Aresztowany i przetransportowany w 1939 r. do Niska nad Sanem, a stamtąd 12.06.1941 r. przesłany do więzienia w Bereźnicy na Wołyniu, skąd rodzina otrzymała ostatnią o nim wiadomość – **zginął**, nieznana jest data i okoliczności śmierci.

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 150.

KREUZWIRTH HERMAN,

Więzień KL Auschwitz.

Urodzony 2.02.1867 r. w Porębie pow. wadowicki, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkały w Zawadzie - Zaolzie. Aresztowany w marcu 1943 r. i przetransportowany do KL Auschwitz, gdzie w tym samym roku **zginął** – prawdopodobnie w komorze gazowej.

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 190; W zachowanych dokumentach APMA-B nie figuruje.

KRIESER ZOFIA z d. FOLFARB,

Więźniarka w Tarnowie.

Urodzona 2.02.(lub 15.09.)1915 r. w Wadowicach, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkała w Czeskim Cieszynie. Aresztowana i przetransportowana do więzienia w Tarnowie, gdzie zginęła **12.06.1942 r.**

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 55.

LAUBER ANTONIA,

Więźniarka KL Auschwitz.

Urodzona 24.11.1878 r. w Oświęcimiu, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkała w Czeskim Cieszynie. Aresztowana w 1943 r. i przetransportowana do KL Auschwitz, gdzie **zginęła** – prawdopodobnie w komorze gazowej.

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 55; W zachowanych dokumentach APMA-B nie figuruje.

LEBER NATALIA,

Więźniarka – nieznanie miejsce uwięzienia.

Urodzona 7.09.1897 r. w Oświęcimiu, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkała w Czeskim Cieszynie. Od 1940 r. jej los jest nieznany - aresztowana i przetransportowana do więzienia lub obozu koncentracyjnego i tam prawdopodobnie **zginęła**, nieznaną jest nazwa miejsca uwięzienia, oraz data i okoliczności śmierci.

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 56.

LIGENZA EDWARD,

Zginął w egzekucji zbiorowej.

Urodzony 3.10.1921 r. w Jawiszowicach gmina Brzeszcze, pow. oświęcimski i zamieszkały w tej miejscowości, chłop małorolny. W okresie okupacji hitlerowskiej od 1943 r. zaangażował się w działalność dla ruchu oporu. Aresztowany przez gestapo i prawdopodobnie po przetrzymaniu w jakimś lokalnym więzieniu, stracony przez powieszenie **19.09.1944 r.** w Pietwałdzie – Zaolzie (zginął wraz z pięcioma innymi skazanymi).

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka.

LUSTIG HENRYK,

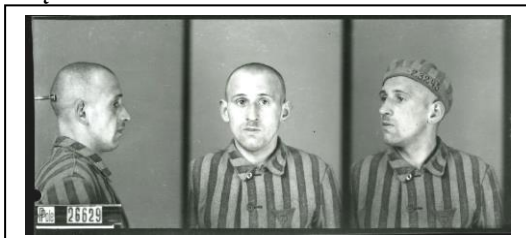
Więzień – nieznanie miejsce uwięzienia.

Urodzony 29.09.1869 r. w Chrzanowie, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkały we Frysztacie - Zaolzie. Aresztowany i przetransportowany do więzienia lub obozu koncentracyjnego i tam **zginął** – nieznaną jest nazwa miejsca uwięzienia, oraz data i okoliczności śmierci.

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 83

MAJTYKA CZESŁAW,

Więzień KL Auschwitz nr 26629.

Urodzony 5.01.1917 r. w miejscowości Tomice pow. wadowicki i zamieszkały w tej miejscowości, syn Józefa i Rozalii z d. Medon. Aresztowany i uwięziony w KL Auschwitz. Zginął w tym obozie **15.08.1942 r.** Według wystawionego aktu zgonu nr 20789/1942 – potwierdzonego przez lekarza obozowego, zmarł o godz. 10:25, określenie przyczyny zgonu to: „Pneumonie” (zapalenie płuc).

Bibliografia: APMA-B *Księga zgonów*, t. 14, s. 1279.

NAJDER PIOTR,

Więzień w Katowicach.

Urodzony 26.06.1881 r. w Wielkich Drogach k/Wadowic, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkały w Karwinie – Zaolzie, górnik emeryt. W okresie okupacji hitlerowskiej zaangażowany w ruch oporu. Aresztowany 13.05.1941

r. i przetransportowany do więzienia w Katowicach gdzie zginął **14.07.1942 r.** – przez ścięcie gilotyną.

Bibliografia: S. Zahradnik, *Zaolziańskie ofiary okupacji hitlerowskiej w latach 1939-1945*, s. 86; *Więznia hitlerowskie na Śląsku, w Zagłębiu Dąbrowskim i w Częstochowie 1935-1945*, Śląski Instytut Wydawniczy, Katowice 1983 r., s. 34; *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 102..

NOWAK JÓZEF,

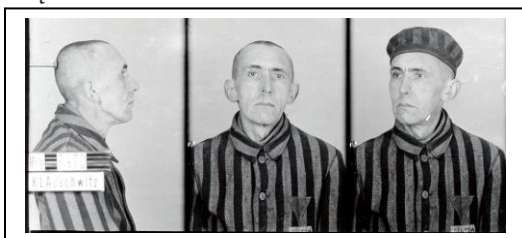
Więzień w Karwinie.

Urodzony w 1880 r. w Wadowicach, podczas okupacji zamieszkały w Orłowej - Zaolzie, urzędnik. Po zajęciu Zaolzia przez Niemców, zaangażował się w działalność dla ruchu oporu. Aresztowany 6.09.1939 r. i przewieziony do Karwiny gdzie zginął – rozstrzelany **18.09.1939 r.**

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 153; S. Zahradnik, *Zaolziańskie ofiary okupacji hitlerowskiej w latach 1939-1945*, s. 145.

ONIK WŁADYSŁAW,

Więzień KL Auschwitz nr 7470.

Urodzony 14.08.1889 r. w Czemesznej pow. tarnowski, syn Jana i Anny z d. Piska. Po ukończeniu edukacji na poziomie podstawowym, podjął pracę w Państwowej Policji – przeniesiony służbowo do Oświęcimia, wykonując obowiązki inspektora oświęcimskiej policji. Od początku okupacji hitlerowskiej zaangażował się w działalność ruchu oporu – od 1.11.1939 r. żołnierz organizacji ZWZ, pełnił funkcję Komendanta Obwodu Oświęcim. W jego mieszkaniu odbywały się narady oddziałów bojowych. Aresztowany 18.12.1940 r. i uwięziony w KL Auschwitz, zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 7470. Zginął po trzech miesiącach pobytu w obozie tj. **15.03.1941 r.** Według wystawionego aktu zgonu nr **23919/1942** – potwierdzonego przez lekarza obozowego, zmarł o godz. 16:35, określenie przyczyny zgonu to: „Herzwassersucht” (puchlinę wodną serca).

Bibliografia: I. Pająk, *Mieszkańcy Śląska, Podbeskidzia, Zagłębia Dąbrowskiego w KL Auschwitz*, Katowice 1998 r., s. 1134; APMA-B *Księga zgonów*, t. 16, s. 1371.

PĘDZIWIATR MARCIN,

Więzień Polenlagru nr 82 w Pogrzebieniu.

Urodzony 7.06.1870 r. w Oświęcimiu-Dworach. Aresztowany i wywieziony do niemieckiego obozu dla Polaków - Polenlager nr 82 w Pogrzebieniu pow. raciborski. Tam zginął **4.01.1944 r.**, określenie przyczyny zgonu: uwiąd starczy. (Akt zgonu USC nr 2/44 z dn. 13.01.1944 r.).

Bibliografia: Archiwum K. Wójtowicza.

PILZER LEOPOLD,

Więzień w Sosnowcu, KL Auschwitz.

Urodzony 24.04.1877 r. w Oświęcimiu, w okresie okupacji hitlerowskiej zamieszkały w Orłowej - Zaolzie. Aresztowany 17.06.1940 r. i przetransportowany do więzienia w Sosnowcu, skąd przesłany został do KL Auschwitz, i tam zginął **13.01.1944 r.**

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 151.

PŁONKA REGINA z d. CZEMACKO,

Więźniarka Polenlagru nr 82 w Pogrzebieniu.

Urodzona 2.09.1869 r. w Osieku pow. oświęcimski. Aresztowana i wywieziona do niemieckiego obozu dla Polaków - Polenlager nr 82 w Pogrzebieniu pow. raciborski. Zginęła **18.10.1943 r.** – określenie przyczyny zgonu: uwiad starczy. (Akt zgonu USC nr 56/43 z dn. 2.11.1943 r.).

Bibliografia: Archiwum K. Wójtowicza.

PŁOSZCZYCA SEBASTIAN,

Więzień Polenlagru nr 82 w Pogrzebieniu.

Urodzony 5.01.1872 r. w Oświęcimiu. Aresztowany i przetransportowany do niemieckiego obozu dla Polaków - Polenlager nr 82 w Pogrzebieniu pow. raciborski. Zginął **7.12.1943 r.**, określenie przyczyny zgonu: uwiad starczy. (Akt zgonu USC nr 65/43 z dn. 9.12.1943 r.).

Bibliografia: Archiwum K. Wójtowicza.

POLAK LUDWIK,

Zamordowany w egzekucji publicznej.

Urodzony 7.07.1911 r. w Jawiszowicach gmina Brzeszcze pow. oświęcimski i zamieszkały w tej miejscowości, robotnik. W okresie okupacji hitlerowskiej, od 1943 r. zaangażował się czynnie w walkę z okupantem. Aresztowany i przewieziony do Pietwałdu, tam stracony **19.09.1944 r.** w egzekucji publicznej-zbiorowej – przez powieszenie.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka.

POTĘPA ANIELA,

Więźniarka Polenlagru nr 82 w Pogrzebieniu.

Urodzona 1.08.1871 r. w Wieprzu pow. wadowicki. Aresztowana i przetransportowana do niemieckiego obozu dla Polaków - Polenlager nr 82 w Pogrzebieniu pow. raciborski. Zginęła **4.01.1944 r.**, określenie przyczyny zgonu: uwiad starczy. (Akt zgonu USC nr 3/44 z dn. 13.01.1944 r.).

Bibliografia: Archiwum K. Wójtowicza.

REHANEK JÓZEF,

Więzień w Raciborzu.

Urodzony w 1903 r. w Bulowicach gmina Kęty pow. oświęcimski, właściciel gospody, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkały w Boguminie pow. karwiński – Zaolzie. Przed wojną członek Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół”, w okresie okupacji hitlerowskiej zaangażowany w ruchu oporu. Aresztowany i przetransportowany do więzienia w Raciborzu, gdzie zginął **6.08.1940 r.**

Bibliografia: S. Zahradnik, *Zaolziańskie ofiary okupacji hitlerowskiej w latach 1939-1945*, s. 46; *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 179.

RUFF JOACHIM,

Zginął w Nowym Sączu.

Urodzony 23.11.1873 r. w Trzebini, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkały w Czeskim Cieszynie. Pod koniec 1939 r. z zajmowanego przez Niemców Cieszyna uchodził do Polski - przedostał się do Nowego Sącza, tam aresztowany przez gestapo i **zginął** – nieznana jest data i okoliczności jego śmierci.

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 58; W zachowanych dokumentach APMA-B nie figuruje..

RUFF SALI z d. FAUBER,

Więźniarka KL Auschwitz.

Urodzona 12.04.1877 r. w Chrzanowie, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkała w Czeskim Cieszynie. Aresztowana i przetransportowana 29.06.1942 r. do KL Auschwitz, gdzie **zginęła** – prawdopodobnie w komorze gazowej.

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 58; W zachowanych dokumentach APMA-B nie figuruje.

RYBARSKI ROMAN,

Więzień na Pawiaku, KL Auschwitz nr 18599.

Urodzony 3.07.1887 r. w Zatorze pow. oświęcimski, syn Jana i Albertyny z d. Szczygliński, zamieszkały w okresie okupacji w Warszawie. W 1910 r. ukończył studia na Wydziale Prawa UJ - doktor praw, i w tymże 1910 r. absolwent Szkoły Nauk Politycznych w Paryżu. Po pełnionych funkcjach asystenta w 1912 r. w Polskiej Szkole Nauk Politycznych w Krakowie, docenta w lata 1913-1916 r., a następnie w latach 1916-1920 r. kierownika w Katedrze Ekonomii Politycznej UJ, od 1917 r. profesor nadzwyczajny na UJ.

Kolejne funkcje zagraniczne to: ekspert polskiej delegacji na konferencji pokojowej w Paryżu w 1919 r., a po powrocie do kraju, podsekretarz stanu w Ministerstwie Skarbu. Od 1922 do 1924 r. profesor zwyczajny ekonomii politycznej i kierownik Katedry Ekonomii Politycznej PW, a następnie w okresie 1937-1939 kierownik Katedry Skarbowości UW i dziekan Wydziału Prawa UW. Od wybuchu wojny, aktywny w Komitecie Obrony Stolicy; inicjator porozumienia stronnictw politycznych w efekcie czego utworzono Główną Radę Polityczną - wiceprzewodniczący Sekcji Finansowej Stołecznego Komitetu Samopomocy Społecznej, dyrektor Departamentu Skarbu Delegatury Rządu na Kraj. Aresztowany w maju 1941 r. i uwięziony na Pawiaku, skąd 21.07.1941 r. w transporcie zbiorowym przewieziony do KL Auschwitz, 24.07.1941 r. zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 18599. W obozie stanął na czele obozowej konspiracyjnej grupy SN. Zaangażowany w prace Rady Wojskowej tajnego ZWZ, gdzie opracowywał plan powstania na terenie obozu pod nazwą „Akcja Zryw”. **Zginął 5.03.1942 r.** Według wystawionego aktu zgonu nr 2027/1942 – potwierzonego przez lekarza obozowego, zmarł o godz. 10:50, określenie przyczyny zgonu to: „septische Angina” (angina zakaźna).

Bibliografia: I. Pająk, *Mieszkańcy Śląska, Podbeskidzia, Zagłębia Dąbrowskiego w KL Auschwitz*, Katowice 1998 r., s. 113; *Kronika Beskidzka* – lista ofiar mieszkańców Podbeskidzia; APMA-B *Księga zgonów*, t. 2, s. 525; *Lista strat osobowych ruchu narodowego 1939-1945, Zeszyt 1*. IPN, Warszawa 2008, s. 72. (oprac. N. Wójtowicz); APMA-B Ankieta z dn. 9.05.1972 r. (sygn. Mat./8850, nr inw. 158290)

SCHATZKER ABRAHAM,

Więzień – nieznanne miejsce uwięzienia.

Urodzony 31.12.1898 r. w Chrzanowie, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkały w Karwinie – Zaolzie. Aresztowany i przetransportowany do więzienia lub obozu koncentracyjnego, gdzie **zginął** – nieznaną nazwą miejsca uwięzienia oraz data i okoliczność śmierci.

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 110.

SCHATZKER RÓŻA,

Więźniarka – nieznanne miejsce uwięzienia.

Urodzona 8.02.1901 r. w Oświęcimiu, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkała w Karwinie – Zaolzie. Aresztowana i przetransportowana do więzienia lub obozu koncentracyjnego, gdzie zginęła – nieznaną nazwą miejsca uwięzienia oraz data i okoliczność śmierci.

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 110.

SILBERMANN JÓZEF,

Więzień getta w Dębicy.

Urodzony 23.04.1884 r. w Zatorze pow. oświęcimski, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkały w Czeskim Cieszynie. Uchodził przed działaniami wojennymi 1939 r. do Lwowa, gdzie Niemcy go aresztowali i przesłali do getta w Dębicy. Tam został zastrzelony w **1942** lub **1943 r.**

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 59.

SINGER ADOLF,

Więzień – nieznanne miejsce uwięzienia.

Urodzony 9.01.1889 r. w Trzebini pow. chrzanowski, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkały w Stonawie – Zaolzie. Aresztowany i przetransportowany do więzienia lub obozu koncentracyjnego i tam **zginął** – nieznaną nazwą miejsca uwięzienia, oraz data i okoliczność jego śmierci.

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 182.

SKIBIŃSKI JERZY,

Więzień KL Auschwitz nr 114762.

Urodzony 5.06.1893 r. w Grodźcu pow. będziński, zamieszkały w Chrzanowie. Aresztowany i uwięziony w KL Auschwitz, 12.04.1943 r. zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 114762. Zginął **11.10.1943 r.** Według wystawionego aktu zgonu nr 30250/1943 – potwierdzonego przez lekarza obozowego, zmarł o godz. 10:15, określenie przyczyny zgonu to: „Herzschwäche bei Darmkatarrh” (niewydolność serca przy nieżycie/katarze jelit).

Bibliografia: I. Pająk, *Mieszkańcy Śląska, Podbeskidzia, Zagłębia Dąbrowskiego w KL Auschwitz*, Katowice 1998 r., s. 323; APMA-B *Księga zgonów*, t. 21, s. 234.

STOPA JAN,

Więzień w Mysłowicach, KL Auschwitz.

Urodzony 1.09.1898 r. w Wadowicach, podczas okupacji zamieszkały w Jabłonkowie – Zaolzie, urzędnik. Od zajęcia przez okupanta Niemieckiego Zaolzia, zaangażował się w działalność dla ruchu oporu. Aresztowany wraz z żoną Anną 25.06.1943 r., przetransportowany do więzienia śledczego w Mysłowicach. Po śledztwie przesłany do KL Auschwitz gdzie przetrwał do ostatnich dni funkcjonowania obozu.

Zginął w **styczniu 1945 r.** - podczas marszu ewakuacyjnego więźniów – zastrzelony nad rzeką Rudą w Rybniku.

Bibliografia: S. Zahradnik, *Zaolziańskie ofiary okupacji hitlerowskiej w latach 1939-1945*, s. 73; Archiwum dr med. J. Mazurka (Zbiór 2/29).

THIEBERGER CHAIN,

Więzień – nieznanne miejsce uwięzienia.

Urodzony 10.04.1917 r. w Zatorze pow. oświęcimski, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkały w Karwinie – Zaolzie. Aresztowany i przetransportowany do więzienia lub obozu koncentracyjnego, gdzie **zginął** – nieznaną jest nazwa więzienia lub obozu w którym przebywał, oraz data i okoliczności śmierci.

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 111.

TYRAS HELENA z d. LAINKID,

Więźniarka KL Auschwitz.

Urodzona 9.04.1884 r. w Kalwarii Zebrzydowskiej, pow. wadowicki, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkała w Czeskim Cieszynie. Aresztowana i przetransportowana do KL Auschwitz, gdzie zginęła **30.09.1941 r.**

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 60; W zachowanych dokumentach APMA-B nie figuruje.

UNGER JÓZEF,

Więzień – nieznanne miejsce uwięzienia.

Urodzony 21.04.1896 r. w Andrychowie pow. wadowicki, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkały w Karwinie – Zaolzie. Aresztowany i przetransportowany do więzienia lub obozu koncentracyjnego, gdzie **zginął** – nieznaną jest nazwa miejsca uwięzienia oraz data i okoliczność śmierci.

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 111.

WEŃDA ELŻBIETA,

Więźniarka Polenlagru nr 82 w Pogrzebieniu.

Urodzona 11.09.1866 r. w Wieprzu pow. wadowicki. Aresztowana i przetransportowana do niemieckiego obozu dla Polaków - Polenlager nr 82 w Pogrzebieniu pow. raciborski. Tam zginęła **16.10.1943 r.**, określenie przyczyny zgonu: uwiąd starczy. (Akt zgonu USC nr 55/43 z dn. 2.11.1943 r.).

Bibliografia: Archiwum K. Wójtowicza.

ZAWADZKI FRANCISZEK,

Zginął w egzekucji publicznej.

Urodzony 24.03.1908 r. w Jawiszowicach gmina Brzeszcze pow. oświęcimski i tam zamieszkały, chłop małorolny. W okresie okupacji hitlerowskiej, od 1943 r. zaangażował się w działalność ruchu oporu - walczył z okupantem. Aresztowany przez gestapo, stracony **19.09.1944 r.** przez powieszenia w egzekucji publicznej w Pietwałdzie – razem z czterema innymi bohaterami.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka.

ARBEIT MACHT FREI

Mamo

- Śpiewać nie mogę!

Zabito radość w moim sercu...

Mamo

- Zabito radość!

Czy ja się kiedy

- Uśmiechnę?

Czy ?

Wprowadzono mnie bramą

- Nad którą napis...

„ARBEIT MACHT FREI”

Praca... wolność...

- Dwa święte słowa!

Wolność

A dookoła druty

- Reflektory czuwają

- Nie wolno zbyt blisko...

Nie wolno nawet

- Spojrzeć!

Błysk reflektorów

- Oślepia,

Świst kuli

- Przerzywa spojrzenie!

Autor: Jan Szweda

**MARTYROLOGIUM MIESZKAŃCÓW BIELSKA, BIAŁEJ, BYSTREJ,
CZECHOWIC, DZIEDZIC, JASIEŃCZY, JAWORZA, KOMOROWIC, KÓZ,
MIKUSZOWIC, PORĄBKI, SZCZYRKU, WILAMOWIC, WILKOWIC,
ZABRZEGA ...**

AUFRICHT STELLA z d. MORGENSTEIN,

Więźniarka KL Auschwitz.

Urodzona 12.02.1909 r. w Bielsku, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkała w Orłowej - Zaolzie. Aresztowana w czerwcu 1942 r. i przetransportowana do KL Auschwitz, gdzie **zginęła** – prawdopodobnie w komorze gazowej – nieznana data śmierci.

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 148; W zachowanych dokumentach APMA-B nie figuruje.

BAGIER TADEUSZ,

Więzień KL Auschwitz nr E-305.

Urodzony 14.11.1923 r. w Janowicach pow. bielski i zamieszkały w tej miejscowości. Aresztowany i uwięziony w KL Auschwitz, 3.10.1941 r. zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień „wychowawczy” nr E-305, po jakimś czasie zmieniono mu numer obozowy na 21337. Nieznany jest dalszy los tego więźnia.

Bibliografia: I. Pająk, *Mieszkańcy Śląska, Podbeskidzia, Zagłębia Dąbrowskiego w KL Auschwitz*, Katowice 1998 r., s. 739; T. Lewczak, *Wykaz ofiar mieszkańców Gminy Bestwina*.

BAKALARZ JAN,

Więzień KL Auschwitz nr 62333.

Urodzony 26.03.1906 r. w Janowicach pow. bielski, zamieszkały w tej miejscowości. Aresztowany i przetransportowany do KL Auschwitz, zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 62333. Zginął **6.03.1943r.**

Bibliografia: T. Lewczak, *Wykaz ofiar mieszkańców Gminy Bestwina*.

BARTECZEK ALOJZY,

Żołnierz kampanii wrześniowej.

Urodzony 13.06.1900 r., zamieszkały początkowo w Lutyni Dolnej - Zaolzie, a następnie w Bielsku, absolwent gimnazjum w Orłowej - Zaolzie, urzędnik bankowy w Bielsku. Zmobilizowany, uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r. Dostał się do niemieckiej niewoli i przebywał w Oflagu do 1945 r. Tam

ze względu na ciężkie warunki bytu, zachorował na płuca i po odzyskaniu wolności – po powrocie do domu, zmarł 8.10.1945 r. w Bielsku.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

BATLICZEK ANTONI,

Więzień KL Dachau nr 15714.

Urodzony 9.03.1884 r. w Ustroniu pow. cieszyński, robotnik, zamieszkały w Czechowicach pow. bielski. Aresztowany i przetransportowany do KL Dachau, zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 15714. Zginął w tym obozie **5.01.1941 r.**

Bibliografia: ks. E. Chart, *Spis pomordowanych Polaków w obozie koncentracyjnym w Dachau*, Wyd. Słowo Polskie, s. 10.

BERGAN GERDA,

Więźniarka – nieznanne miejsce uwięzienia.

Urodzona 17.07.1933 r. w Bielsku, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkała w Czeskim Cieszynie. Aresztowana i przetransportowana do więzienia lub obozu koncentracyjnego którego nazwy nie udało się ustalić i tam **zginęła** – nieznaną jest data i okoliczności śmierci tej więźniarki.

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 48.

BETHALD JERZY,

Więzień KL Bergen-Belsen.

Działacz grupy przemysłowej w Bielsku oraz propagandzista. Aresztowany i prawdopodobnie poprzez przesyłanie do różnych więzień i obozów, dostał się do KL Bergen-Belsen, gdzie w niewyjaśnionych okolicznościach zginął **10.04.1945 r.**

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

BIGOS JAN,

Więzień gestapo w Bielsku, w Mysłowicach, KL Auschwitz.

Urodzony 15.11.1914 r. w Bestwinie pow. bielski, syn Józefa i Honoraty z d. Faruga zamieszkały w Białej. Był łącznikiem AK z Komendą Obwodu w Żywcu. Bezpośrednią przyczyną jego aresztowania było skonfliktowanie z niemieckimi kolonistami. Aresztowany w połowie września 1943 r. (u dentysty w Bielsku – zaskoczony, nie zdążył użyć broni, którą znaleziono przy nim podczas rewizji osobistej).

Gdy natomiast przesłuchiowano go w siedzibie gestapo, znaleziono przy nim kartkę z pseudonimami oraz adresem punktu kontaktowego w Żywcu-Zabłociu. Pseudonimy dotyczyły Michała Walaszka z Leśnej i Marii Piecuch pseud. „Marysia” z Leśnej (która znalazła się później w KL Auschwitz) oraz Michała Mrowca pseud. „Michał” (straconego w Gilowicach). Po wstępnym śledztwie w Bielsku, przewieziony został do więzienia śledczego w Mysłowicach. Z Mysłowic, przesłany do KL Auschwitz, i z wyroku sądu doraźnego z dnia 27.01.1944 r. – skazującym na śmierć, zginął **31.01.1944 r.** w publicznej egzekucji w Jelesni.

Bibliografia: W. Latkiewicz, *Pamięć zbrodni przekazujemy pokoleniom. Egzekucja w Gilowicach* Karta Groni 1989 r.; I. Pająk, *Mieszkańcy Śląska, Podbeskidzia, Zagłębia Dąbrowskiego w KL Auschwitz*. Katowice 1998 r., s. 701; Śl. Urząd Woj. w Katowicach, *Wykaz miejsc pamięci*; Informacja z Archiwum Muzeum w Bestwinie.

BILIŃSKI FERDYNAND,

Więzień KL Neustadt, KL Mauthausen nr 137546.

Urodzony 3.01.1889 r. w Monasterzyskach - na południe od Tarnopola (obecnie: Ukraina). Ukończył prawo na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie. Po ukończeniu studiów podjął pracę jako kandydat notarialny w Przemysłu. Następnie od 1926 r. pracował w kancelarii notarialnej przy Sądzie Grodzkim w Strumieniu, a po jakimś czasie w Bielsku. Gdy wybuchnęła druga wojna światowa, z najbliższą rodziną znalazł się w obozie dla uchodźców w Kiskulanchaza na Węgrzech, gdzie przebywał do końca 1944 r. Początkiem stycznia 1945 r. został aresztowany i z całą rodziną przewieziony specjalnym transportem do zbiorczego KL Wiener-Neustadt w Austrii, skąd po rozdzieleniu z najbliższymi został przetransportowany do KL Mauthausen, 7.03.1945 r. zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 137546. Zginął w tym obozie **4.04.1945 r.**

Bibliografia: K. Ochman, *Pomnik ofiar hitleryzmu w Strumieniu*, 1997, s. 8.

BIŁKO RUDOLF,

Więzień w Cieszynie, w Bielsku.

Urodzony 1.10.1895 r. w Końskiej k/Trzyńca - Zaolzie, następnie od 1905 r. mieszkaniec Rychwałdu, a od 1919 r. zamieszkały w Bielsku (brat śp. prałata Leopolda Biłki). Nauczyciel technikum w Bielsku. Aresztowany 19.04.1940 r. (w Bielsku) razem z dr med. Józefem Wałachem – rodakiem z Łyżbic i przetransportowany do więzienia w Cieszynie, gdzie przebywał do 24.04.1940 r. Następnie, przewieziony do więzienia w Bielsku, a 28.04.1940 r. wypuszczony został na wolność.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór I Bielsko.

BINKIEWICZ CZESŁAW,

Więzień KL Auschwitz.

Urodzony 18.07.1907 r. w Grodźcu gmina Jasienica pow. bielski, syn Tomasza i Józefy z d. Kasibuczka. Aresztowany i przetransportowany do KL Auschwitz, gdzie zginął **12.10.1942 r.** Według wystawionego aktu zgonu nr 37118/1942 – potwierzonego przez lekarza obozowego, zmarł o godz. 8:01, określenie przyczyny zgonu to: „plötzlicher Herztod” (nagły zawał serca).

Bibliografia: I. Pająk, *Mieszkańcy Śląska, Podbeskidzia, Zagłębia Dąbrowskiego w KL Auschwitz*, Katowice 1998 r., s. 1120; APMA-B *Księga zgonów*, t. 25, s. 1114.

BOJDA KAROL,

Więzień w Mysłowicach.

Urodzony w 1900, zamieszkały w Strumieniu, robotnik. Przed wojną bardzo aktywny działacz PPS, organizował robotników do walki o poprawę warunków bytu, współpracował z komunistami. Podczas okupacji działacz konspiracyjnej PPR w Bielsku. Aresztowany i przetransportowany do więzienia śledczego w Mysłowicach, gdzie prawdopodobnie zginął w **1943 r.**

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

BONCZEK EUGENIUSZ,

Więzień w Bielsku i robót przymusowych.

Urodzony 31.01.1906 r. w Suchej Górnej – Zaolzie, syn Józefa i Pelagii z d. Jędrysek, od 1929 r. zamieszkały w Czechowicach. Szkołę Ludową ukończył w Suchej Górnej, wydziałową w Czeskim Cieszynie, Seminarium Nauczycielskie w Cieszynie z maturą w 1929 r. Po maturze rozpoczął pracę nauczyciela w Czechowicach, i tam też pracował we wszystkich możliwych organizacjach społeczno – kulturalno - oświatowych. Aresztowany już w pierwszych dniach okupacji tj. 3.10.1939 r. i przetransportowany do więzienia w Bielsku, gdzie przebywał do 1.05.1940. Po 7-miu miesiącach przesłuchań wysłany na roboty przymusowe do Szczakowej - do bardzo ciężkich prac ziemnych i tam przebywał do 1.03.1943. Zwolniony do domu schorowany, w stanie skrajnego wycieńczenia organizmu - zmarł **3.05.1943 r.**

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

BRASZKA JÓZEF,

Więzień KL Mauthausen nr 15129.

Urodzony 13.03.1884 r. w Bestwinie. Po studiach polonistycznych na UJ w Krakowie, rozpoczął pracę jako nauczyciel w Realnym Gimnazjum TSL im. Asnyka w Bielsku. Jego lekcje cechowała wyjątkowa głębia wartości patriotycznych i humanistycznych – uczył młodzież umiłowania ziemi ojczystej i wierności ojczyźnie. Czynnym członkiem Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego.

Propagator spółdzielczości, prezes Banku Ludowego i Powszechnych Kółek Rolniczych, organizator bibliotek powszechnych Towarzystwa Szkoły Ludowej. Aresztowany wiosną 1940 r. i przetransportowany do KL Mauthausen, zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 15129. Zginął w tym obozie **27.08.1940r.** Urnę z jego prochami sprowadzono i złożono na bestwińskim cmentarzu w dniu 13.10.1940r.

Postscriptum. Biogram ten zmusza do refleksji nad patriotami wyjątkowej wielkości – jakim bez wątpienia był prof. Braszka. Cytuję więc to, co po latach wspomina jedna z Jego uczennic - mgr Antonina Fryniak-Kałużowa: *profesor Braszka przez całe życie był siewcą. Hojnie rzucał ziarno w duszę młodzieży i pilnował, by wzrastała miłość piękna, miłość do człowieka, uwielbienie wszystkiego co szlachetne i wzniosłe. Dla tej miłości człowieka, za okazanie ludzkich uczuć sponiewieranemu, umęczonemu współwięźniowi – zginął.*

Bibliografia: Broszura Towarzystwa Miłośników Ziemi Bestwińskiej *Pamięci Profesora*, Bestwina 1993 r.

BRODZIŃSKI STANISŁAW,

Więzień w KL Auschwitz.

Urodzony 11.03.1887 r. w Sułkowie pow. będziński, syn Tomasza i Marianny z d. Skwara, zamieszkały w Grodźcu gmina Jasienica, pow. bielski. Aresztowany i przetransportowany do KL Auschwitz, gdzie zginął **15.02.1943 r.** Według

wystawionego aktu zgonu nr 8500/1943 – potwierdzonego przez lekarza obozowego, zmarł o godz. 20:30, określenie przyczyny zgonu to: „Herzasthma” (astma sercowa).

Bibliografia: APMA-B *Księga zgonów*, t. 6, s. 992.

BULARZ STANISŁAW,

Więzień aresztu gestapo w Chrzanowie.

Urodzony 19.12.1919 r. w Kaniowie pow. bielski. Po ukończeniu szkoły powszechnej, nie podjął dalszej nauki – pomagając rodzicom w utrzymaniu rodzinnego gospodarstwa. Odczuwając potrzebę przynależności do zorganizowanego ruchu młodzieżowego, od 15 roku życia wstąpił do Komunistycznego Związku Młodzieży Polskiej (KZMP), rozpoczynając w ten sposób karierę przywódczą – pełniąc coraz poważniejsze funkcje w tejże organizacji.

W miejscowości gdzie mieszkał, był jednym z pierwszych organizatorów walki z okupantem hitlerowskim w 1939 r. Następnie, dzięki jego inicjatywom, łącząc się z innymi grupami lewicowymi, doszło do powstania w okręgu bielskim organizacji Koło Przyjaciół Związku Radzieckiego. Poświęcał wiele czasu na działalność społeczną, uświadamiającą walory lewicowego programu organizacyjnego, był redaktorem „Biuletynu Informacyjnego”. W 1942 r. nawiązał kontakt z inicjatorami utworzenia Polskiej Partii Robotniczej (PPR) – wszedł w skład pierwszego Komitetu Organizacyjnego PPR w Bielsku. Przez krótki okres był redaktorem „Trybuny Śląska”. Aresztowany 24.12.1942 r. w Chrzanowie – gdzie czasowo przebywał. Przesłuchiwany z torturami w miejscowym areszcie gestapo, gdy eskortowano go prawdopodobnie do obozu koncentracyjnego, **28.07.1942 r.**, zginął śmiercią samobójczą – rzucił się pod pociąg.

Bibliografia: T. Lewczak, *Wykaz ofiar mieszkańców Gminy Bestwina; Śląski Słownik Biograficzny* Tom I, pod red. Jana Kantyki i w. Zielińskiego. Katowice 1977 r. s. 32.

BURIAŃSKI RUDOLF,

Więzień w Brzegu, KL Auschwitz.

Urodzony 16.05.1907 r. w Olmütz, zamieszkały w Czechowicach, robotnik. Aresztowany 8.04.1942 r. i po wyroku z 8.10.1942 r. za nielegalny handel, skazany na karę 1 roku i 4 miesięcy. Wyrok ten wpierw odsiadywał w więzieniu w Brzegu, a stamtąd od 1.04.1943 r. przesłany został do KL Auschwitz. Nieznany jest dalszy los tego więźnia.

Bibliografia: A. Kurek, *Czesi w więzieniach okupowanej Europy*, Opole 2006 r., s. 289; W zachowanych dokumentach APMA-B nie figuruje.

CEMBALA JAKUB,

Rozstrzelany przez gestapo.

Urodzony 21.09.1914 r. w Szczyrku i zamieszkały w tej miejscowości, a po jakimś czasie (po ożenieniu się) zamieszkał w Ustroniu pow. cieszyński. Kował z zawodu. Aresztowany jako podejrzany o współpracę z ruchem oporu i partyzantami – rozstrzelany **9.11.1944 r.** przez gestapo w Ustroniu.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

DĄBROWSKI TADEUSZ,

Więzień w Cieszynie, KL Dachau, KL Mauthausen-Gusen.

Urodzony w 1912 r., zamieszkały w Bielsku, nauczyciel. Aresztowany i 12.04.1940 r. przetransportowany do więzienia w Cieszynie, a stamtąd do KL Dachau i dalej do KL Mauthausen-Gusen. Mimo ciężkich warunków panujących w obozach w których przebywał, przeżył i odzyskał wolność 5.05.1945 r. – wyzwolony przez wojska amerykańskie.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

DIAMANT HELENA z d. FABISZKIEWICZ,

Więźniarka – nieznanne miejsce uwięzienia.

Urodzona 11.11.1897 r. w Białej Krakowskiej, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkała w Czeskim Cieszynie. Aresztowana i przetransportowana do więzienia lub obozu koncentracyjnego którego nazwy nie udało się ustalić i tam **zginęła** – nieznaną jest data i okoliczności śmierci tej więźniarki.

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 50.

DIAMANT LEOPOLD,

Więzień – nieznanne miejsce uwięzienia.

Urodzony 20.07.1879 r. w Białej Krakowskiej, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkały w Czeskim Cieszynie, urzędnik. Aresztowany i przetransportowany do więzienia lub obozu koncentracyjnego którego nazwy nie udało się ustalić i tam **zginął** – nieznaną jest data i okoliczności śmierci tego więźnia.

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 50.

DOBERSKI ADAM,

Jeniec wojenny – zginął w Katyniu.

Mieszkaniec Bielska, kapitan WP. Zmobilizowany, uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r., dostał się do sowieckiej niewoli i zginął **04/05.1940 r.** w Katyniu.

Bibliografia: A. Moszyński, *Lista Katyńska jeńcy obozów Kozielsk Ostaszków Starobielsk*, Warszawa 1989 r., s. 45.

DONOCIK FRANCISZEK,

Więzień KL Dachau, KL Gusen nr 2999.

Urodzony 20.03.1884 r. w Bronowie k/Dziedzic, zamieszkały w okresie okupacji hitlerowskiej w Karwinie - Zaolzie. Aresztowany 12.04.1940 r. i przetransportowany do KL Dachau, stamtąd do KL Gusen, zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 2999. Zginął w tym ostatnim obozie **19.11.1940 r.**

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

DORDA FRANCISZEK,

Więzień KL Dachau, KL Mauthausen-Gusen.

Urodzony w 1896 r. w Łyżbicach – Zaolzie i zamieszkały w tej miejscowości do 1920 r. Następnie, nauczyciel w Bystrej pow. bielski. Aresztowany 20.04.1940 r.

i przetransportowany do KL Dachau, stamtąd do KL Mauthausen-Gusen, gdzie zginął w **1941 r.**

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

DRĄG ALEKSANDER,

Stracony w Gilowicach.

Urodzony 5.02.1911 r. w Bielsku (lub Białej), zamieszkały w Czańcu gmina Porąbka, pow. bielski, z zawodu szewc. Podczas okupacji hitlerowskiej, aby nie zostać wywiezionym na roboty przymusowe, ukrywał się w lesie wśród partyzantów. Aresztowany przez zradę w styczniu 1944 r. i skazany na karę śmierci. Wyrok wykonano **2.03.1944 r.** – powieszony w egzekucji publicznej w Gilowicach.

Postscriptum. Razem z Aleksandrem Drągiem aresztowano partyzantów: Stanisława Kukłę z Czańca (ur. 10.11.1920 r.), Goryła z Czańca (ur. 28.10.1919 r.) – który zginął na miejscu, Franciszka Mikułę z Czańca – powieszono w Szczyrku, Gałuszkę z Czańca – który przeżył okres okupacji hitlerowskiej.

Bibliografia: W. Latkiewicz, *Pamięć zbrodni przekazujemy pokoleniom. Egzekucja w Gilowicach Karta Groni* 1989 – Nr XIV; S. Dobosz, *Wojna na Ziemi Żywieckiej, od kwietnia 1939 r. do kwietnia 1945 r.*; Śl. Urząd Woj. w Katowicach, *Wykaz miejsc pamięci.*

DUDEK MARIAN,

Więzień w Cieszynie, KL Dachau, KL Mauthausen-Gusen.

W okresie okupacji hitlerowskiej zaangażowany w ruch oporu - kurier w Bielsku. Aresztowany 12.04.1940 r. i przetransportowany do więzienia w Cieszynie, stamtąd przewieziony do KL Dachau i dalej do KL Mauthausen-Gusen. Mimo ciężkich warunków panujących w obozach w których przebywał, przeżył i odzyskał wolność 5.05.1945 r. – wyzwolony przez wojska amerykańskie.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

DUŁAWA JERZY,

Zginął w kampanii wrześniowej.

Urodzony 23.03.1896 r. w Jasienicy pow. bielski, robotnik. Zmobilizowany, uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r. – **zginął** w walce z hitlerowskim agresorem w tymże wrześniu 1939 r.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

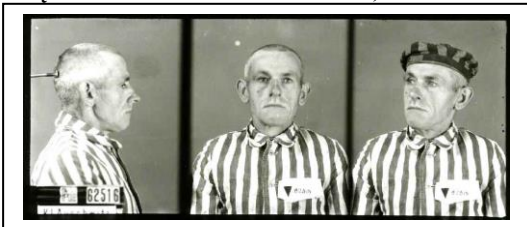
DYBA ANTONI,

Więzień w Mysłowicach.

Urodzony 21.01.1915 r., nauczyciel z Pszczyny. Powieszony 26.10.1943 r. o godz. 13:20 w Mostach przy Jabłonkowie razem z 9 innymi ofiarami przywiezionymi z KL Auschwitz i więzienia śledczego w Mysłowicach. Ks. Adamecki udzielił wywożonym z Mysłowic ostatniego błogosławieństwa. Po egzekucji hitlerowcy pojechali z ciałami załadowanymi na samochody do gospody w Jabłonkowie. Po libacji samochód pojechał do Istebnej gdzie doładowano zwłoki pięć tam straconych skazanych. Następnie wszystkie ofiary zawieziono do spalenia w krematorium w Oświęcimiu.

Bibliografia: Archiwum dr med. J. Mazurka – zbiór nr 2; (026).

DZIAŁAK JAN,
Więzień KL Auschwitz nr 62516, KL Buchenwald.

Urodzony 6.12.1891 r. w Kaniowie pow. bielski. Aresztowany i przetransportowany do KL Auschwitz, zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 62516. Następnie, przeniesiony do KL Buchenwald. Nieznany jest jego dalszy los.

Bibliografia: T. Lewczak, *Wykaz ofiar mieszkańców Gminy Bestwina*.

DZIECH FRANCISZEK,
Więzień Montelupich w Krakowie.

Urodzony w 1901 r. w Dziedzicach pow. bielski i zamieszkały w tej miejscowości, robotnik. Aresztowany w 1941 r. i po kilkudniowym przetrzymaniu w areszcie gestapo w Bielsku przetransportowany do więzienia Montelupich w Krakowie. Przeżył w tym więzieniu do ostatnich dni jego funkcjonowania - wyzwolony przez Armię Czerwoną w 1945 r.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

EICHNER EMIL,
Więzień - nieznane miejsce uwięzienia.

Urodzony 25.12.1888 r. w Bielsku, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkały w Czeskim Cieszynie. Aresztowany i przetransportowany do więzienia lub obozu koncentracyjnego i tam **zginął** – nieznana jest nazwa miejsca uwięzienia, oraz data i okoliczności śmierci tego więźnia.

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 50.

EICHNER EMIL,
Więzień – nieznane miejsce uwięzienia.

Urodzony 25.12.1888 r. w Bielsku, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkały w Czeskim Cieszynie. Aresztowany i przetransportowany do więzienia lub obozu koncentracyjnego którego nazwy nie udało się ustalić i tam **zginął** – nieznana jest data i okoliczności śmierci tego więźnia.

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 50.

FARUGA ANTONI,
Więzień KL Auschwitz nr 34861, KL Mauthausen.

Urodzony 24.06.1901 r., zamieszkały w Bestwinie. Aresztowany i uwięziony w KL Auschwitz, 6.05.1942 r. zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 34861, Następnie, 9.06.1942 r. przeniesiony do KL Mauthausen, gdzie **zginął**.

Bibliografia: I. Pajak, *Mieszkańcy Śląska, Podbeskidzia, Zagłębia Dąbrowskiego w KL Auschwitz*. Katowice 1998 r., s 173; T. Lewczak, *Wykaz ofiar mieszkańców Gminy Bestwina*.

FEJDYCK ALOJZY,

Więzień KL Auschwitz.

Urodzony 17.10.1901 r., zamieszkały w Bestwinie pow. bielski, był robotnikiem w cegielni Ślosarczyka, gdzie aresztowany został przez gestapo. Po krótkim przetrzymaniu w areszcie gestapo w Bielsku, 26.10.1944 r. wywieziony do więzienia śledczego w Mysłowicach, a stamtąd przesłany do KL Auschwitz.

Zginął – nieznana jest data i okoliczności jego śmierci.

Bibliografia: I. Pająk, *Mieszkańcy Śląska, Podbeskidzia, Zagłębia Dąbrowskiego w KL Auschwitz*. Katowice 1998 r., s. 173; T. Lewczak, *Wykaz ofiar mieszkańców Gminy Bestwina; W zachowanych dokumentach APMA-B nie figuruje.*

FILIPOWSKI JÓZEF ANTONI,

Zginął w Katyniu.

Urodzony 13.04.1898 r. w Ostrawie-Michałowicach, syn Józefa i Magdaleny z d. Pilch. Absolwował Gimnazjum w Krakowie. W 1917 r. powołany do armii austriackiej, w 1918 r. uczestniczył w rozbrajaniu wojsk zaborczych na ziemi krakowskiej - został żołnierzem WP. Ranny w bitwie pod Gródkiem Jagiellońskim na froncie ukraińskim, ochotnik Legii Akademickiej w walce z bolszewikami w 1920 r. Po demobilizacji studiował prawo i filozofię na UJ w Krakowie - magister. Następnie, jako nauczyciel uczył historii i geografii w Seminarium Nauczycielskim w Cieszynie, w gimnazjach w Chorzowie i Lublińcu, ostatnio mieszkał i uczył w szkole powszechnej w Czechowicach. Zmobilizowany (stop. woskowy - podporucznik) do 74 pp. Lubliniec, uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r. - walczył w składzie 7 Dywizji Piechoty Armii „Kraków”. Dostał się do sowieckiej niewoli, **zginął** – zamordowany przez funkcjonariuszy NKWD w Katyniu.

Postscriptum: W Katyniu zidentyfikowany pod nrem AM 2520.

Bibliografia: Meclslav Borak, „Symbol Katynia” *Zaolziańskie Ofiary Obozów i Więzień w ZSRR, Czeski Cieszyn 1999, s. 44-45.*

FINDER PAWEŁ, pseud. „Paul Reynot”, „Ryszard Mrowiec”, „Paweł”,

Więzień na Pawiaku,

Urodzony 19.09.1904 r. w Bielsku. Ukończywszy szkołę powszechną i średnią, w 1922 r. wyjechał na studia do Wiednia, a tam poprzez bezpośrednią styczność z rewolucyjnym ruchem studenckim, ugruntował swoje lewicowe zapatrywania i wstąpił do Komunistycznej Partii Austrii. Inżynier chemik. Od 1924 r. kontynuował studia we Francji, pracując pod kierunkiem prof. Fryderyka Joliot-Curie. W tym też roku wstąpił do Francuskiej Partii Komunistycznej (FPK); współpracował z organami KC FPK.

W 1928 r. wydany z Francji za działalność polityczną, po powrocie do kraju poświęcił się wyłącznie pracy partyjnej - pełniąc funkcje sekretarza okręgowych komitetów KPP na Śląsku, w Łodzi, Warszawie. W 1933 r. wszedł do sekretariatu KC KPP. Aresztowany wielokrotnie, w 1934 r. został skazany na 12 lat więzienia i karę odsiadywał w więzieniu w Warszawie i Rawiczu. Odzyskał wolność wraz z innymi więźniami politycznymi, gdy rozpoczęła się druga wojna

światowa - we wrześniu 1939 r. W okresie okupacji hitlerowskiej pracował od października 1939 do wiosny 1941 r. w Białymstoku jako przewodniczący Komisji Planowania Gospodarki. Od połowy 1941 r. przedostał się do Rosji – do Moskwy, gdzie został członkiem (powstałej w ZSRR) „Grupy Inicjatywnej”, której zadaniem było odbudowanie rozwiązanej w 1938 r. polskiej partii komunistycznej. Wrócił nielegalnie do kraju 27.12.1941 r. z Marcelim Nowotką i był współorganizatorem konspiracyjnej PPR. W 1942 r. wszedł w skład Komitetu Centralnego PPR - kierował warszawską organizacją PPR. W listopadzie 1942 r. po śmierci M. Nowotki, powierzono mu funkcję sekretarza generalnego partii. (W 1943 r. działając na rzecz stworzenia ogólnonarodowego frontu walki z okupantem, prowadził wspólnie z W. Gomółką rozmowy na ten temat z ówczesnym delegatem rządu emigracyjnego, prof. J. Pickańkiewiczem). Aresztowany 14.11.1943 r. przez gestapo w Warszawie wraz z Małgorzatą Fornalską i uwięziony na Pawiaku. Zginął **26.07.1944 r.** – rozstrzelany podczas likwidacji tego więzienia.

Bibliografia: Archiwum dr med. J. Mazurka – zbiór 1 Bielsko; Informacja z Encyklopedii PWN.

FIRGANEK ANTONI,

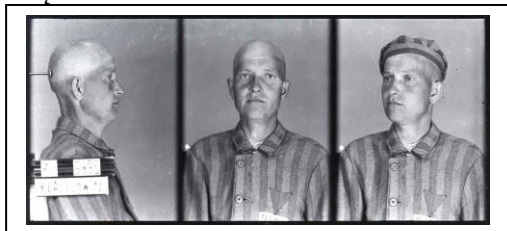
Wywóz na roboty przymusowe.

Urodzony w lipcu 1908 r. w Bestwinie i zamieszkały w tej miejscowości, syn Józefa i Marii z d. Witoś. Przed wojną zatrudniony w Bielsku jako ślusarz maszynowy. W okresie okupacji hitlerowskiej wysłany w 1941 r. na roboty przymusowe do Halle am Saale. Tam **zginął** w nieznanych okolicznościach.

Bibliografia: Materiały archiwalne Muzeum w Bestwinie.

FIRGANEK JAN,

Więzień KL Auschwitz nr 9496.

Urodzony 2.06.1900 r. w Bestwinie pow. bielski i zamieszkały w tej miejscowości, syn Józefa i Anny z d. Żużalek. Zawodowy podoficer - starszy sierżant Wojska Polskiego 3 psp. Bielsko. Aresztowany początkiem czerwca i wpierv przetrzymany w areszcie gestapo w Bielsku, a stamtąd przetransportowany do KL Auschwitz, 22.01.1941 r. zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 9496. Po siedmiu miesiącach pobytu w tym obozie, przesłany do pracy w „Bunawerke” w Monowicach. Zginął w niewyjaśnionych okolicznościach.

Bibliografia: I. Pająk, *Mieszkańcy Śląska, Podbeskidzia, Zagłębia Dąbrowskiego w KL Auschwitz*, Katowice 1998 r., s. 77; APMA-B Ankieta wypełniona dn. 27.02.1967 r. przez córkę Helenę Wieczorek (sygn. Mat./6106 nr inw. 151063).

FIRGANEK WŁADYSŁAW,

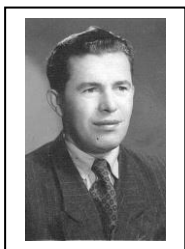
Zginął w kampanii wrześniowej.

Urodzony 28.11.1911 r., syn Franciszka i Zofii z d. Jonkisz, z zawodu szewc, zamieszkały w Bestwinie pow. bielski. Zmobilizowany do kampanii wrześniowej 1939 r. **zginął** w walce z hitlerowskim najeźdźcą – nieznana jest data i miejscowość gdzie zginął.

Bibliografia: Materiały archiwalne Muzeum w Bestwinie.

FOKSIŃSKI LEON,

Więzień KL Auschwitz nr E-7208, więzienia w Bytomiu, Mysłowicach, Gliwicach.

Urodzony 23.06.1919 r. w Bestwinie pow. bielski, syn Franciszka i Anny z d. Bolek, zamieszkały w tej miejscowości. Mając szesnaście lat – w 1935 r., rozpoczął pracę zarobkową, wpraw jako pomocnik a następnie samodzielny pracownik w cegielni. Podczas okupacji hitlerowskiej, w styczniu 1940 r. wywieziony na roboty przymusowe do Niemiec – Brandenburg Havel. W lipcu 1941 r. uciekł z robót jw. i wraca do Bestwiny, gdzie w październiku tegoż roku jako uciekinier z robót przymusowych został aresztowany przez policję niemiecką.

Wpraw umieszczony w areszcie gestapo w Bielsku (obecna ul. Matejki) a stamtąd przewieziony do KL Auschwitz, zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień „wychowawczy” nr E-7208. Jako więzień KL Auschwitz - skierowany został do podobozu w Mikuszowicach k/Bielska i tam zatrudniony przy regulacji rzeki Białki. Zwolniony po czterech miesiącach i ponownie wywiezionym do przymusowej pracy w Leopczycach (obecna nazwa Głubczyce). Z tego przymusowego zatrudnienia znowu uciekł i podjął pracę w hucie „Bobrek”. Przez nieszczęśliwe zajście z przełożonym, aresztowany w czerwcu 1944 r. i przewieziony do KL Auschwitz, skąd bez zatrzymywania go w tym obozie, odesłany został do więzienia śledczego w Mysłowicach. Po śledztwie w myśłowickim więzieniu, przesłany w połowie września do więzienia w Bytomiu, a po kilku tygodniach do więzienia w Gliwicach. Dnia 19.01.1945 r. wraz z innymi współwięźniami z więzienia w Gliwicach, dołączony do kolumny ewakuacyjnej więźniów z KL Auschwitz. W trakcie pokonywania wyznaczonej przez SS trasy marszu - 29.01.1945 r. przy sprzyjających okolicznościach (z noclegu w okolicach Głuchołaz) udała się Leonowi Foksińskiemu ucieczka. Niestety, już następnego dnia tj. 30.01.1945 r. zatrzymany przez policję, która uwierzywszy, że wraz z kolegą (współwięźniem z ucieczki) poszukują pracy, do takiej pracy zostali przymuszeni przez Arbeitsamt - pracowali w Głuchołazach. Stamtąd przewieziony do Bremen, do Hanoweru, do prac polowych w Ramlingen - gdzie 21.04.1945 r. doczekał się wyzwolenia. Do kraju wrócił w połowie grudnia 1945 r.

Bibliografia: Pająk, *Mieszkańcy Śląska, Podbeskidzia, Zagłębia Dąbrowskiego w KL Auschwitz*, Katowice 1998 r., s. 995; T. Lewczak, Wykaz ofiar mieszkańców Gminy Bestwina; Pamiętnik L. Foksińskiego.

GAJDZICA STANISŁAW,

Więzień Montelupich, Moabitu, Rawicza, Głogowa.

Urodzony 13.05.1915 r. w Bystrzycy nad Olzą - Zaolzie, następnie mieszkaniec Czechowic. Zmobilizowany, uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r. – walczył w niezmiernie trudnych warunkach z hitlerowskim najeźdźcą do 28.09.1939 r. Po uniknięciu dostania się do niewoli, do 1.03.1943 r. walczył w konspiracyjnej grupie komendanta Maszewskiego na terenie Wrocławia. Aresztowany 1.03.1943 r. przez gestapo, więziony był w Krakowie – więzienie Montelupich, w Berlinie-Mitte - w Moabicy, w Rawiczu, Głogowie i innych więzieniach. Następnie, uczestniczył w marszu ewakuacyjnym więźniów w głąb Niemiec i w trakcie tego marszu 1.05.1945 r. wyzwolony przez Armię Czerwoną w Griebok/Witenbergii. Od 1945 r. mieszkał w Czechowicach.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

GANDOR FRANCISZEK,

Więzień KL Auschwitz, KL Mauthausen.

Urodzony 15.08.1920 r. w Bestwinie pow. bielski, syn Franciszka i Zofii z d. Wewerczyk, zamieszkały w Bestwinie pow. bielski. Po ukończeniu szkoły powszechnej, w latach 1933-1934 był uczniem bielskiego gimnazjum. Przerwał naukę ze względu na ciężkie warunki materialne rodziców. W okresie młodzieńczym, był współzałożycielem a następnie wiceprezesem Związku Strzelców i Przysposobienia Wojskowego w Bestwinie. Był także prezesem Koła Młodzieży Ludowej w Bestwinie. W latach 1937-1939 odbył dwuletnie przeszkolenie wojskowe. Uczestnik kampanii wrześniowej 1939 r. Po ucieczce z transportu do obozu jenieckiego i powrocie do domu, nie mogąc znaleźć pracy – pomagał rodzicom w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego. Aresztowany 12.02.1943 r. za przynależność do ruchu oporu - do organizacji konspiracyjnej „Raclawice” i ZWZ. Przetransportowany do KL Auschwitz, a stamtąd przesłany do KL Mauthausen (ostatnią wiadomość przesłał rodzinie 30.04.1943 r. z obozu w Linzu). Według zeznań współwięźnia Markiela - zginął **8.07.1943 r.** w KL Mauthausen

Bibliografia: T. Lewczak, *Wykaz ofiar mieszkańców Gminy Bestwina*; W zachowanych dokumentach APMA-B nie figuruje.

GARGULAK EDWARD,

Wysłany na roboty przymusowe.

Urodzony w 1897 r. w Karwinie - Zaolzie, od 1920 r. zamieszkały w Dziedzicach, urzędnik pocztowy w tej miejscowości. Od 1939 r. wysłany przez Arbeitsamt na roboty przymusowe do Niemiec, tam ciężko zachorował. Powróciwszy po wyzwoleniu w rodzinne strony – do Dziedzic, zmarł w lipcu 1945 r. na skutek wycieńczenia organizmu.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

GAZDA BRONISŁAW,

Więzień KL Auschwitz nr E-1423.

Urodzony 29.11.1923 r. w Grodźcu gmina Jasienica pow. bielski. Aresztowany i przetransportowany do KL Auschwitz, w marcu 1942 r. zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień „wychowawczy” nr E-1423. Zginął **23.05.1942 r.**

Bibliografia: I. Pająk, *Mieszkańcy Śląska, Podbeskidzia, Zagłębia Dąbrowskiego w KL Auschwitz*, Katowice 1998 r., s. 790.

GĘBICKI JAN,

Więzień w Katowicach.

Urodzony w 1920 r. w Grodźcu gmina Jasienica pow. bielski. Aresztowany i przetransportowany do więzienia w Katowicach, gdzie zginął **10.09.1943 r.** - przez ścięcie gilotyną.

Bibliografia: *Więzienia hitlerowskie na Śląsku, w Zagłębiu Dąbrowskim i w Częstochowie 1935-1945*, Śląski Instytut Wydawniczy, Katowice 1983 r., s. 40.

GICHNER WALTER,

Więzień – nieznanne miejsce uwięzienia.

Urodzony 29.07.1911 r. w Aleksandrowicach – dzielnica Bielska, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkały we Frysztacie – Zaolzie. Aresztowany i przetransportowany do więzienia lub obozu koncentracyjnego którego nazwy nie udało się ustalić i tam **zginął** – nieznaną jest data i okoliczności śmierci tego więźnia.

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 82

GLUCHY JÓZEF,

Więzień KL Auschwitz nr 45129, KL Neuengamme.

Urodzony 25.01.1899 r. w Kaniowie pow. bielski. Aresztowany i uwięziony w KL Auschwitz nr 45129, tam zatrudniony w warsztacie ślusarskim jako kowal. Następnie, 25.08.1944 r. przeniesiony do KL Neuengamme. Nieznany jest dalszy los tego więźnia.

Bibliografia: T. Lewczak, *Wykaz ofiar mieszkańców Gminy Bestwina*.

GODYŃ PAWEŁ,

Więzień gestapo w Bielsku, KL Mauthausen-Gusen.

Urodzony 23.05.1884 r., kierownik Publicznej Szkoły Powszechnej w Bestwinie gmina Czechowice, pow. bielski. Aresztowany w początkowym okresie okupacji tj. w kwietniu 1940 r. w Bestwinie, osadzony w areszcie gestapo w Bielsku, a stamtąd przetransportowany do KL Mauthausen-Gusen. Tam zginął **13.10.1940 r.**

Bibliografia: Sz. Kędryna A. Szefer, *Nauczyciele śląscy polegli i zamordowani w latach hitlerowskiej okupacji*, Śląski Instytut Naukowy, Katowice 1971, s. 56; M. Walczak, *Ludzie nauki i nauczyciele polscy podczas II wojny światowej. Księga strat osobowych*, Warszawa 1995 r. s. 304; *Kronika Beskidzka* – lista ofiar mieszkańców Podbeskidzia; Zbiory dokumentów K. Wójtowicza (poz. 66 wykazu).

GOTTLIEB LEOPOLD,

Więzień – nieznanne miejsce uwięzienia.

Urodzony 23.02.1882 r. w Porąbce, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkały w Karwinie – Zaolzie. Aresztowany i przetransportowany do więzienia lub obozu koncentracyjnego którego nazwy nie udało się ustalić i tam **zginął** – nieznaną jest data i okoliczności śmierci tego więźnia.

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 108.

GÓRA FRANCISZEK,

Więzień KL Auschwitz nr 149379.

Urodzony 9.09.1912 r. w Janowicach pow. bielski, pracownik leśny. Aresztowany i uwięziony w KL Auschwitz, 10.09.1943 r. zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 149379. Odzyskał wolność 4.02.1944 r. – zwolniony z obozu.

Bibliografia: I. Pająk, *Mieszkańcy Śląska, Podbeskidzia, Zagłębia Dąbrowskiego w KL Auschwitz*, Katowice 1998 r., s. 396; T. Lewczak, *Wykaz ofiar mieszkańców Gminy Bestwina*.

GROSS DANIEL,

Więzień KL Auschwitz.

Urodzony 28.08.1866 r. w Krakowie, następnie mieszkaniec Białej Krakowskiej. Uczył się w gimnazjum w Krakowie, później studiował na Wydziale Prawa UJ uzyskując tytuł doktora prawa. Praktykę adwokacką rozpoczął w Bielsku. Przed wybuchem wojny znany działacz polityczny – w Polskiej Partii Socjalistyczno-Demokratycznej, działacz społeczny i filantropijny z Białej. Przez wiele lat burmistrz, organizator Kasy Chorych, przewodniczący różnych spółdzielni. Współpracował z wieloma wybitnymi osobistościami z powiatu bielskiego, bialskiego, wadowickiego, żywieckiego, Śląska Cieszyńskiego - o umocnienie polszczyzny w wymienionych powiatach. Członek władz PPS w woj. krakowskim, senator w latach 1929-1935. W okresie okupacji hitlerowskiej zaangażowany w ruchu oporu. Aresztowany 24.02.1942 r. i uwięziony w KL Auschwitz, gdzie zginął **11.06.1942 r.**

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko; W zachowanych dokumentach APMA-B nie figuruje.

GRUDZIEN WIKTOR,

Więzień w Cieszynie.

Urodzony 13.02.1917 r. w Jasienicy pow. bielski, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkały w Czeskim Cieszynie. Zaangażowany w ruchu oporu - w nielegalnej lewicowej organizacji PPR. Aresztowany i przetransportowany do więzienia w Cieszynie, gdzie zginął **20.03.1942 r.**

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 62.

GUTAN FRANCISZEK, (ojciec),

Więzień gestapo w Bielsku, więzienia Montelupich.

Urodzony w 1900 w Bielsku, robotnik w Vacuum – w Czechowicach. Aresztowany w 1942 r jako podejrzany o działalność w ruchu oporu. Krótko przetrzymany w areszcie gestapo w Bielsku, a stamtąd przetransportowany do więzienia Montelupich w Krakowie. Zginął w tym więzieniu w **1943 r.**

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

GUTAN FRANCISZEK, (syn),

Więzień gestapo w Bielsku, więzienia Montelupich.

Urodzony w 1926 r. w Bielsku i zamieszkały w tej miejscowości, syn Franciszka. Aresztowany razem z ojcem i więziony w areszcie gestapo w Bielsku, a później przetransportowany do więzienia Montelupich w Krakowie, gdzie także **zginął** – nieznana jest data i okoliczności śmierci.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór I Bielsko.

HABER HERTA,

Więźniarka KL Auschwitz.

Urodzona 1.01.1884 r. w Bielsku, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkała we Frysztacie – Zaolzie. Aresztowana 28.06.1942 r. i przetransportowana do KL Auschwitz, gdzie zginęła **3.07.1942 r.**

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 82; W zachowanych dokumentach APMA-B nie figuruje.

HAMERLAK JÓZEF,

Więzień obozu jenieckiego.

Urodzony w 1913 r., syn Antoniego i Marii z d. Szopa, zamieszkały w Bestwinie pow. bielski. Pracownik Fabryki Josephy w Bielsku (kotlarz). Zmobilizowany pod koniec sierpnia 1939 r. do Wojska Polskiego w jednostce w Krakowie (broń pancerna), dostał się do niewoli – internowany w obozie jeńców rosyjskich i polskich w Białobrzegach. Tam **15.12.1941 r.** zmarł na tyfus plamisty.

Bibliografia: Materiały archiwalne Muzeum w Bestwinie.

HANZLIK-RĄBA HELENA,

Więźniarka KL Auschwitz nr 43761, KL Flossenbürg.

Urodzona 27.09.1901 r. w Janowicach pow. bielski. Aresztowana i uwięziona w KL Auschwitz, 3.05.1943 r. zarejestrowana w obozowej ewidencji jako więźniarka nr 43761. Następnie, przetransportowana do KL Flossenbürg. Mimo ciężkich warunków panujących w obozach w których przebywała, przeżyła i odzyskała wolność 22.04.1945 r.

Bibliografia: I. Pająk, *Mieszkańcy Śląska, Podbeskidzia, Zagłębia Dąbrowskiego w KL Auschwitz*, Katowice 1998 r., s. 553; T. Lewczak, *Wykaz ofiar mieszkańców Gminy Bestwina*.

HEROK GUSTAW,

Więzień KL Auschwitz nr E-301, nr 21333.

Urodzony 3.04.1922 r. w Landeku gmina Jasienica pow. bielski i zamieszkały w tej miejscowości. Aresztowany i przetransportowany do KL Auschwitz, 3.10.1941 r. zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień „wychowawczy” nr E-301, a później zmieniono mu status i oznaczono jako więzień nr 21333. Przez jakiś czas przebywał w bloku 11. Nieznany jest dalszy los tego więźnia.

Bibliografia: I. Pająk, *Mieszkańcy Śląska, Podbeskidzia, Zagłębia Dąbrowskiego w KL Auschwitz*, Katowice 1998 r., s. 739.

HLINSTACK ADOLF,

Więzień we Wrocławiu.

Urodzony 25.04.1890 r. w Bielsku, zamieszkały w okresie okupacji hitlerowskiej w Morawskiej Ostrawie, zawód ślusarz. Aresztowany 22.02.1941 r. i po wyroku z dnia 6.06.1941 r. skazany na 6 miesięcy ciężkiego więzienia za posiadanie broni – wyrok ten odsiadywał w więzieniu we Wrocławiu.

Bibliografia: A. Kurek, *Czesi w więzieniach okupowanej Europy*, Opole 2006 r., s. 259.

HUPPERT BUDRION,

Więzień KL Auschwitz.

Urodzony w 1907 r. w Bielsku i zamieszkały w tej miejscowości syn Józefa i Irmy z d. Wechsberg, inż. włókiennik. Aresztowany z całą rodziną i przetransportowany do KL Auschwitz, tam zginął w **1943 r.**

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko; W zachowanych dokumentach APMA-B nie figuruje.

HUPPERT FRYDERYK,

Żołnierz kampanii wrześniowej.

Urodzony w 1911 r. w Bielsku i zamieszkały w tej miejscowości, syn Józefa i Irmy z d. Wechsberg. Zmobilizowany, uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r. **Zginął** w walce z hitlerowskim agresorem.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

HUPPERT IRMA z d. WECHSBERG,

Więźniarka – nieznane miejsce uwięzienia.

Urodzona w 1885 r. we Frydku - Zaolzie, zamieszkała w Bielsku – żona Józefa, matka Budriona, Fryderyka, Leopolda, Rudolfiny. Aresztowana wraz z całą rodziną i przetransportowana do więzienia lub obozu koncentracyjnego i tam **zginęła** – nieznana jest nazwa miejsca uwięzienia, oraz data i okoliczności śmierci.

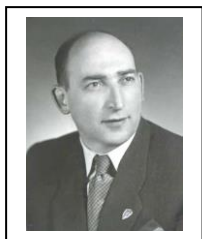
Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

HUPPERT JÓZEF,

Więzień – nieznane miejsce uwięzienia.

Urodzony w 1881 r. w Strumieniu pow. cieszyński, od 1909 r. zamieszkały w Bielsku – mąż Irmy, ojciec Budriona, Fryderyka, Leopolda, Rudolfiny. Aresztowany wraz z całą rodziną i przetransportowany do więzienia lub obozu koncentracyjnego i tam **zginął** – nieznana jest nazwa miejsca uwięzienia, oraz data i okoliczności jego śmierci.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

HUPPERT (vel BARAN) LEOPOLD,

Jeniec po kampanii wrześniowej, więzień Montelupich, KL Mauthausen-Gusen.

Urodzony 20.06.1909 r. w Bielsku i zamieszkały w tej miejscowości, syn Józefa i Irmy z d. Wechsberg. Zmobilizowany, uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r. w 4 psp. Dostał się w Łasowie k/Jarosławia do niemieckiej

niewoli, lecz będąc Żydem i znając konsekwencje jakie u Niemców mogą z tego wyniknąć, zmienił nazwisko na Baran. Przetransportowany został do obozu jenieckiego do Norymbergii - do Stalagu, a w marcu 1940 r. zwolniony do domu. Po powrocie do Bielska, dowiedziawszy się o losie aresztowanych rodziców i rodzeństwa, przedostał się do GG – do Krakowa, lecz tam 5.05.1943 r. został aresztowany i osadzony w więzieniu Montelupich. Stamtąd 1.07.1943 r. przetransportowany do KL Mauthausen-Gusen. Mimo ciężkich warunków panujących w więzieniu i obozie, przeżył i odzyskał wolność 5.05.1945 r. – wyzwolony przez wojska amerykańskie.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

HUPPERT RUDOLFINA,

Więźniowie – nieznanne miejsce uwięzienia.

Urodzona w 1905 r. w Bielsku i zamieszkała w tej miejscowości, córka Józefa i Irmy z d. Wechsberg. Aresztowana wraz z rodzicami i założoną przez siebie rodziną (mężem oraz córkami Henryką – 1936 r., Haneczką 1938 r.) i przetransportowana do więzienia lub obozu koncentracyjnego i tam **zginęli** – nieznaną jest nazwa miejsca uwięzienia, oraz data i okoliczności ich śmierci.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

IZYBIAK PIOTR,

Więzień KL Mittelbau-Dora,

Urodzony 24.06.1892 r. we wsi Drochobyczka k/Przemyśla, syn małorolnego chłopa, mieszkaniec Mikuszowic Krakowskich. W czasie pierwszej wojny światowej służył w armii austriackiej, dostał się do rosyjskiej niewoli, brał następnie udział w Rewolucji Październikowej w 1921 r. Po powrocie do kraju, zamieszkał w Mikuszowicach Krakowskich. Członek Stowarzyszenia Kulturalno - Oświatowego „Siła” w Mikuszowicach. W 1926 r. wstąpił do organizacji KPP, natomiast w czasie okupacji hitlerowskiej należał do Koła Przyjaciół Związku Radzieckiego, potem członek PPR. Walczył z okupantem w szeregach konspiracyjnie działającej Armii Ludowej i Gwardii Ludowej. Aresztowany w 1944 r. i przetransportowany do KL Mittelbau-Dora, gdzie zginął na początku **1945 r.**

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

JAKUBIEC ANNA,

Więźniarka KL Ravensbrück,

Urodzona 18.07.1905 r. w Bielsku i zamieszkała w tej miejscowości. Aresztowana i przetransportowana do KL Ravensbrück, skąd prawdopodobnie została wykupiona wraz z innymi więźniarkami przez hrabiego Bernadotte² – w ramach akcji Szwedzkiego Czerwonego Krzyża i przewieziona na rekonwalescencję do Szwecji. Nieznany jest dalszy los tej więźniarki.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

² Bernadotte Folke (hrabia) – bratanek Gustawa V, od 1943 r. wiceprezes (od 1946 prezes) Szwedzkiego Czerwonego Krzyża; pod koniec II wojny światowej uwolnienie części więźniów z hitlerowskich obozów koncentracyjnych.

JAREK WŁADYSŁAW,**Więzień w Cieszynie, KL Gusen, KL Dachau.**

Mieszkaniec Bielska, mgr ekonomii. Aresztowany 12.04.1940 r. jako podejrzany o przynależność do ruchu oporu i przetransportowany do więzienia w Cieszynie, stamtąd do KL Gusen i po ok. dwóch latach przesłany do KL Dachau. Nieznany jest dalszy los tego więźnia.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

JONKISZ JAN,**Zginął w kampanii wrześniowej 1939 r.**

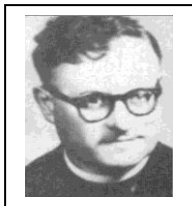
Urodzony 20.06.1911 r., syn Franciszka i Anny z d. Krawczyk, mieszkaniec Bestwiny pow. bielski, pracownik PKP Dziedzice. Zmobilizowany, uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r. Zginął **20.09.1939 r.** w walkach z hitlerowskim najeźdźcą - na linii bojowej Aleksandrów - Józefów.

Bibliografia: Materiały archiwalne Muzeum w Bestwinie.

KACZMARCZYK WŁADYSŁAW,**Więzień KL Beregen-Belsen.**

Urodzony 25.11.1914 r. zamieszkały w Bielsku. Aresztowany i prawdopodobnie przesyłany do różnych więzień lub obozów, dostał się do KL Bergen-Belsen, gdzie w maju 1945 r. doczekał się wyzwolenia przez wojska alianckie.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

KALFAS TOMASZ, ks.,**Więzień w Cieszynie, Mysłowicach, KL Dachau nr 66711.**

Urodzony 30.11.1913 r. w Clewvland, Ohio – USA i tam zamieszkały do 1923 r. Święcenia kapłańskie otrzymał 25.06.1939 r. w Katowicach. Sprawował posługę duszpasterską także w Grodźcu gmina Jasienica pow. bielski, tam 11.11.1943 r. aresztowany przez gestapo i przetransportowany do więzienia w Cieszynie. Po dwóch dniach przewieziony do więzienia śledczego w Mysłowicach.

Po śledztwie 24.12.1943 r. przesłany do KL Dachau, tam zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 66711. Odzyskał wolność 29.04.1945 r. – wyzwolony przez wojska alianckie.

Postscriptum. Wiadomo, że od 1957 r. był proboszczem w Goleszowie.

Bibliografia: ks. J. Woś ks. W. Jacewicz, *Martyrologium polskiego duchowieństwa rzymskokatolickiego pod okupacją hitlerowską w latach 1939-1945*, z. III, Warszawa 1978, s. 179-180; Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

KAMIŃSKI FRANCISZEK, pseud. „Janek”,**Więzień w Cieszynie.**

Urodzony w 1914 r., zamieszkały w Bielsku. Działacz KZMP ze Śląska Cieszyńskiego, członek Stowarzyszenia Przyjaciół Związku Radzieckiego, członek Komitetu Okręgowego PPR w Bielsku, propagandzista. W okresie okupacji hitlerowskiej zaangażowany w działalność ruchu oporu - łącznik lewicowej organizacji Okręgu Bielskiego. Aresztowany 31.10.1942 r. i więziony

w więzieniu gestapo w Cieszynie. Poddany sadystycznym torturom popełnił samobójstwo w celi więziennej.

Bibliografia: *Ruch oporu w Beskidzie Śląskim w latach 1939-1945*, pod red. K. Popiołka i H. Rechowicza, Katowice 1968 r. s. 18; M. Heller, *Ruch oporu na Śląsku Cieszyńskim*, Opole 1982 r. s. 75; Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

KAMS JÓZEF,

Wysłany na roboty przymusowe.

Urodzony w 1923 r., zamieszkały w Bielsku. Wysłany już w 1940 r. przez władze okupacyjne (Arbeitsamt) na roboty przymusowe - pracował w tartaku k/Jeleniej Góry. **Rozstrzelany** przez gestapowca w marcu 1945 r - gdy zapytany po polski: „... *cieszysz się że wojska rosyjskie się zbliżają?*”, on odpowiedział: „*tak, cieszę się*”.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

KASZPER JERZY,

Więzień – nieznanne miejsce uwięzienia.

Urodzony 15.04.1875 r. w Grodziszcu pow. cieszyński, i zamieszkały w tej miejscowości, gdzie przez jakiś czas był nauczycielem. Następnie, w latach 1805-1910 kierownik szkoły w Rychwałdzie – Zaolzie, w latach 1910-1920 był kierownikiem szkoły w Michałkowicach – Zaolzie, a w okresie od 1920-1939 r. kierownikiem szkoły w Jaworzu pow. bielski. Aresztowany 12.04.1940 r. i przetransportowany do więzienia lub obozu koncentracyjnego, którego nazwy nie udało się ustalić – nieznanym jest dalszy los tego więźnia.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

KĘSKOWSKA MARIA,

Więźniarka KL Bergen-Belsen.

Urodzona 20.04.1931 r., zamieszkała w Bielsku. Aresztowana, prawdopodobnie przesyłana do różnych więzień i obozów, dostała się do KL Bergen-Belsen, gdzie w maju 1945 r. doczekała się wolności – wyzwolona przez wojska alianckie.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

KISIAŁA JAN,

Rozstrzelany przez hitlerowców.

Urodzony 7.04.1889 r. w Jaworzu pow. bielski i tam zamieszkały. Wywieziony na roboty przymusowe na Morawy, **rozstrzelany** 8.05.1945 r. przez hitlerowców koło wioski Piwonin pow. Zabrzeg na Morawach, posądzony o robobienie sabotażu i szkodząc w ten sposób Niemcom.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

KISZKA JAN,

Żołnierz kampanii wrześniowej.

Urodzony 24.11.1888 r. i zamieszkały w Suchej Dolnej, syn Jana i Janiny z d. Santarius. Uczęszczał do szkoły ludowej w Suchej Średniej, potem do gimnazjum realnego w Cieszynie i następnie do Seminarium Nauczycielskiego w Cieszynie. Od 1913 do 1915 r. pracował jako nauczyciel w szkole ludowej w

Suchej Dolnej. Powołany do służby wojskowej brał udział w pierwszej wojnie światowej. Jako jeńiec austriacki we Włoszech, wstąpił do tworzących się we Włoszech Legionów Polskich gen. Hallera, powrócił do kraju jako porucznik. W 1920 r. objął posadę nauczyciela w Ligocie k/Bielska, a po roku przeniósł się do Jasienicy pow. bielski, gdzie pracował do 1939 r. Zmobilizowany, jako porucznik uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r. - **zginął** w walkach z hitlerowcami w obronie Warszawy.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

KLACZEK JÓZEF,

Zamordowany w Bystrej Górnej.

Urodzony w 1904 r., mieszkaniec Szczyrku, działacz robotniczy – zaangażowany w działalność lewicowych organizacji PPS, PPR powieszony przez hitlerowców w **1944 r.** w egzekucji publicznej w Bystrej Górnej.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

KLADIWA JÓZEF ks.,

Więzień w Lublinie, KL Sachsenhausen, KL Dachau nr 22757.

Urodzony 11.03.1895 r. w Bielsku i zamieszkały w tej miejscowości. Jezuita. Aresztowany 18.02.1940 r. przez gestapo z Lublina i więziony w Lublinie (zamek) do 20.06.1940 r., stamtąd przetransportowany do KL Sachsenhausen gdzie przebywał od 26.06.1940 do 14.12.1940 r.), Następnie, przeniesiony do KL Dachau i zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 22757. Mimo ciężkich warunków panujących w obozach w których przebywał, przeżył i odzyskał wolność 29.04.45 r. – wyzwolony przez wojska amerykańskie.

Bibliografia: J. Domagała *Ci, którzy przeszli przez Dachau*, Warszawa 1957 r., s. 135, Archiwum dr med. Józefa Mazurka.

KLIMSZA GUSTAW,

Więzień KL Dachau, KL Gusen.

Urodzony 4.08.1889 r. w Cierlicku Dolnym – Zaolzie, następnie zamieszkały w Bielsku. W okresie międzywojennym, urzędnik Państwowego Starostwa Powiatowego w Bielsku. Aresztowany 18.04.1940 r. i przetransportowany do KL Dachau gdzie był więźniem do 20.11.1940 r. Stamtąd przeniesiony do KL Gusen – zwolniony z obozu 20.01.1942 r.

Wrócił do domu do Bielska chory i okaleczony wskutek bicia przez ss-manów - jako inwalida niezdolny do pracy. Nieznany jest dalszy jego los.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

KLUS ADOLF,

Więzień w Mysłowicach.

Urodzony w 1915 r. w Hłownicy pow. bielski, zamieszkały w Bielsku. Robotnik w fabryce sukienniczej. Aresztowany w 1942 r. i przetransportowany do więzienia śledczego w Mysłowicach. Po zwolnieniu z tego więzienia, przymusowo wcielony do wojska niemieckiego – z którego uciekł po 2

miesiącach i przedostał się do Francji, gdzie zaciągnął się do Wojska Polskiego – służąc w nim od 1944 do 1946 r. Po zakończonej wojnie wrócił do Bielska.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór I Bielsko.

KOBIELOWIE (nieznane imiona),

Więźniowie – nieznane miejsce uwięzienia.

Bracia pastorałej Tłótkowej z Bystrzycy n.Olzą – Zaolzie, urodzeni w Jaworzu pow. bielski. Jeden z braci aresztowany i więziony w obozie koncentracyjnym o nieustalonej nazwie – tam **zginął**. Drugi z braci zmobilizowany, uczestniczył w kampanii wrześnieowej 1939 r. – prawdopodobnie **zginął** w walce z hitlerowskim agresorem (nieznana data i okoliczności śmierci).

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór I Bielsko.

KOCUR EMIL,

Więzień KL Auschwitz.

Urodzony 10.12.1923 r. w Kaniowie pow. bielski i zamieszkały w tej miejscowości. Aresztowany i przetransportowany do KL Auschwitz, gdzie **zginął 8.06.1943r.**

Bibliografia: I. Pająk, *Mieszkańcy Śląska, Podbeskidzia, Zagłębia Dąbrowskiego w KL Auschwitz*, Katowice 1998 r., s. 1134; Materiały archiwalne Muzeum w Bestwinie.

KOENIG JAN,

Zginął w niewoli sowieckiej.

Urodzony 13.05.1893 r. w Jasienicy pow. bielski. Do wybuchu wojny pracował jako starszy przodownik (plutonowy) Państwowej Policji, komendant posterunku w Stonawie – Zaolzie. Zmobilizowany, uczestniczył w kampanii wrześnieowej 1939 r. Dostał się do sowieckiej niewoli i tam **zginął**.

Bibliografia: Meclslav Borak, „Symbol Katynia” *Zaolziańskie Ofiary Obozów i Więzień w ZSRR*, Czeski Cieszyn 1999, s. 85; Wpisany na LT NKWD z Ostaszkowa 012/1 z kwietnia 1940 r., poz. 18, s. 49, t. 4390.

KOŁOCZEK ALOJZY,

Zginął (prawdopodobnie) w niewoli sowieckiej.

Urodzony 5.06.1897 r. w Ligocie pow. bielski. Podczas pierwszej wojny światowej służył w wojsku austriackim. Po zwolnieniu z wojska podjął pracę w policji - przodownik Państwowej Policji w Cieszynie. Nieznany jest dalszy jego los – prawdopodobnie podczas ewakuacji na wschód, dostał się do sowieckiej niewoli i tam **zginął**.

Bibliografia: Meclslav Borak, „Symbol Katynia” *Zaolziańskie Ofiary Obozów i Więzień w ZSRR*, Czeski Cieszyn 1999, s. 115.

KOMENDERA JÓZEF, ks.,

Więzień w Ślemieniu, Bielsku, Wadowicach, Mikuszowicach, Mysłowicach, KL Dachau nr 64428.

Urodzony 1.03.1891 r. w Bulowicach gmina Kęty, pow. oświęcimski i zamieszkały w tej miejscowości. Święcenia kapłańskie otrzymał 29.06 1914 r. Proboszcz parafii w Ślemieniu pow. żywiecki. Aresztowany przez gestapo 22.03.1942 r. i więziony w Ślemieniu, następnie od 29.03.1942 r. w Bielsku, Wadowicach, od 20.02.1943 r. w Mikuszowicach, od 20.05.1943 r. w

Mysłowicach, od 28.05.1944 r. w KL Dachau, zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 64428. Mimo ciężkich warunków panujących w więzieniach i obozie gdzie przebywał, przeżył i odzyskał wolność 20.04.1945 r. – wyzwolony przez wojska alianckie.

Bibliografia: ks. J. Woś ks. W. Jacewicz, *Martyrologium polskiego duchowieństwa rzymskokatolickiego pod okupacją hitlerowską w latach 1939-1945*, z. III, Warszawa 1978, s. 101; Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

KONIECZNIAK HENRYK,

Więzień w Katowicach.

Urodzony w 1914 r. w Grodźcu gmina Jasienica, pow. bielski, rolnik. Aresztowany i przetransportowany do więzienia w Katowicach, gdzie zginął **5.05.1943 r.** - przez ścięcie gilotyną.

Bibliografia: *Więzienia hitlerowskie na Śląsku, w Zagłębiu Dąbrowskim i w Częstochowie 1935-1945*, Śląski Instytut Wydawniczy, Katowice 1983 r., s. 39.

KONIOR FRANCISZEK,

Więzień w KL Auschwitz nr 7571.

Urodzony 30.09.1914 r. w Bielsku. Aresztowany i uwięziony w KL Auschwitz, 18.12.1940 r. zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 7571. W styczniu 1945 r. uczestniczył w marszu ewakuacyjnym więźniów z Oświęcimia do wodzisławia, a stamtąd koleją (w wagonach towarowych) przewieziony do KL Mauthausen. Nieznany jest dalszy jego los.

Bibliografia: I. Pająk, *Mieszkańcy Śląska, Podbeskidzia, Zagłębia Dąbrowskiego w KL Auschwitz*, Katowice 1998 r., s. 65.

KREUZWIRTH EDITA z d. HOLZER,

Więźniarka KL Auschwitz.

Urodzona 2.09.1909 r. w Dziedzicach pow. bielski, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkała w Zawadzie – Zaolzie. Aresztowana 21.05.1940 r. i przetransportowana do KL Auschwitz, gdzie zginęła w **1943 r.**

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 190; W zachowanych dokumentach APMA-B nie figuruje.

KROPACZ HANNA,

Zamordowana przez gestapo.

Urodzona w 1923 r., zamieszkała w Międzyrzeczu pow. bielski. Aresztowana 24.04.1945 r. i rozstrzelana przez gestapo **1.05.1945 r.** na starym żydowskim cmentarzu w Cieszynie.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

KRUCZEK JÓZEF,

Zginął w egzekucji publicznej.

Urodzony 13.07.1921 r. w Szczyrku i zamieszkały w tej miejscowości. Aresztowany w okresie okupacji hitlerowskiej (nieznane okoliczności i przyczyna) i rozstrzelany **10.03.1945 r.** - w egzekucji publicznej jaka miała miejsce w Wiśle

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

KRUCZEK STANISŁAW,
Zginął w egzekucji publicznej.

Urodzony 8.11.1923 r. w Szczyrku i zamieszkały w tej miejscowości. Aresztowany w okresie okupacji hitlerowskiej (nieznane okoliczności i przyczyna) i rozstrzelany **10.03.1945 r.** - w egzekucji publicznej jaka miała miejsce w Wiśle

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

KRZAK KAZIMIERZ,
Więzień w Katowicach.

Urodzony w 1908 r. w Grodźcu gmina Jasienica pow. bielski. Aresztowany i przetransportowany do więzienia w Katowicach, gdzie zginął **19.02.1943 r.** - przez ścięcie gilotyną.

Bibliografia: *Więzienia hitlerowskie na Śląsku, w Zagłębiu Dąbrowskim i w Częstochowie 1935-1945*, Śląski Instytut Wydawniczy, Katowice 1983 r., s. 37.

KRZYWOLAK FRANCISZEK,
Więzień gestapo w Bielsku, w Mysłowicach, Katowicach.

Urodzony 27.03.1905 r. w Bestwinie pow. bielski i zamieszkały w tej miejscowości. Syn małego rolnego chłopca. W Bestwinie ukończył szkołę powszechną, lecz do 18-go roku życia pracował na roli przy rodzicach, następnie po długich staraniach został przyjęty do pracy w kopalni „Andrzej” w Brzeszczach. Dojeżdżając do pracy z Dankowic - ze znanymi komunistami F. Barbórką, J. Staszkiem z Kaniowa oraz F. Karczem z Dankowic był stale pod wpływem ich agitacji i poglądów politycznych.

Oni to „zaszczepili” we Franciszku przekonania komunistyczne. Wstąpił do Związku Zawodowego Górników, brał aktywny udział w strajku górników w 1923 r. W 1926 r. odbywał służbę wojskową, poczym ponownie wrócił do pracy na kopalni w Brzeszczach. Niestety, w 1930 r. uległ przy pracy ciężkiemu wypadkowi i został zwolniony z kopalni - jako niezdolny do pracy. Po bezskutecznym poszukiwaniu stałej pracy, zmuszony był do dorywczego zarobkowania wśród miejscowych gospodarzy i w folwarku Hessa w Kaniowie. W 1934 r. brał udział w licznych akcjach bezrobotnych (okupacji gminy w Bestwinie, marszu bezrobotnych na dwory, marszu bezrobotnych i robotników na gminę oraz posterunek policji w Wilamowicach - celem uwolnienia aresztowanych tam działaczy KPP). W 1934 r. wraz z żoną Zofią wstąpił do KPP w Kaniowie. W okresie okupacji hitlerowskiej był w gronie tych, którzy przystąpili już od pierwszych dni 1940 r. do organizacji ruchu oporu, a następnie Koła Przyjaciół ZSSR w Kaniowie. W mieszkaniu Krzywolaków odbywały się zajęcia szkoleniowe, wieczory dyskusyjne (uczestniczyli w nich między innymi: J. Maga, St. Bularz, L. Lasek, St. Kluska, J. Zarębski). Z chwilą powstania PPR tj. od marca 1942 r. ich dom przekształcił się ze szkoły partyjnej w miejsce spotkań czołowych działaczy PPR, gdzie działała nielegalna drukarnia partyjna. Franciszek wykorzystując swą pracę w kopalni Brzeszcze, gromadził w tym

czasie z polecenia partii materiały wybuchowe (dynamit, zapalniki, i lonty) potrzebne oddziałom partyzanckim Gwardii Ludowej. Aresztowany wraz z żoną 4.11.1942 r. pod zarzutem przynależności do ruchu oporu – do organizacji konspiracyjnej AL., wpięrow więzieni byli w areszcie gestapo w Bielsku, a stamtąd przewiezieni do więzienia śledczego w Mysłowicach. Po śledztwie oboje przesłani do więzienia w Katowicach, gdzie zginęli - rozstrzelani **9.03.1943 r.**

Bibliografia: T. Lewczak, *Wykaz ofiar mieszkańców Gminy Bestwina*; Materiały archiwalne Muzeum w Bestwinie; *Śląski Słownik Biograficzny*, Tom I, pod red. J. Kantyki i W. Zielińskiego. Katowice 1977 r. s. 138.

KRZYWOLAK ZOFIA z d. FURCZYK,

Więźniarka gestapo w Bielsku, w Mysłowicach, Katowicach.

Urodzona w 1903 r. w Bestwinie i tam zamieszkała, żona Franciszka. Pod wpływem politycznych przekonań męża – także została członkiem KPP w Kaniowie, wspierając Franciszka w partyjnej działalności. W okresie okupacji hitlerowskiej razem przystąpili od pierwszych dni 1940 r. do organizacji ruchu oporu - a następnie do Koła Przyjaciół ZSSR w Kaniowie. Pełniąc funkcję łączniczki okręgowej, przy pomocy swej córki Adeli powieliała a następnie kolportowała konspiracyjne gazetki i ulotki partyjne.

Zofia często wyjeżdżała do Rybnika, Zagłębia, Raciborza i na Zaolzie nawiązując kontakty, przewożąc różne materiały i korespondencję konspiracyjną. Aresztowana wraz z mężem 4.11.1942 r. pod zarzutem przynależności do ruchu oporu – do organizacji konspiracyjnej AL. Wpięrow więzieni w areszcie gestapo w Bielsku, a stamtąd przewiezieni do więzienia śledczego w Mysłowicach. Po śledztwie oboje przesłani do więzienia w Katowicach i tam zginęli - rozstrzelani **9.03.1943 r.**

Bibliografia: T. Lewczak, *Wykaz ofiar mieszkańców Gminy Bestwina*; *Śląski Słownik Biograficzny*, Tom I, pod red. J. Kantyki i W. Zielińskiego. Katowice 1977 r. s. 138.

KUŚNIERZ JAN,

Więzień w Cieszynie.

Urodzony 14.03.1914 r. w Bielsku, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkały w Gutach – Zaolzie, hutnik. Aresztowany w 1942 r. pod zarzutem zaangażowania w ruchu oporu, przetransportowany do więzienia w Cieszynie i tam zginął - powieszony **20.03.1942 r.**

Bibliografia: S. Zahradnik, *Zaolziańskie ofiary okupacji hitlerowskiej w latach 1939-1945*, s. 70.

KUBICZEK KAROL,

Więzień KL Dachau.

Urodzony 6.11.1888 r. w Błędowicach Dolnych - Zaolzie i tam zamieszkały do 1918 r. Następnie mieszkaniec Bielska, nauczyciel a potem kierownik Szkoły Ludowej w tym mieście. Aresztowany na początku okupacji hitlerowskiej tj. 8.10.1939 r. i przetransportowany do KL Dachau, gdzie zginął **13.01.1941 r.**

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

KULA WINCENCY, zakonnik,

Więzień w Szczyglinie, KL Sachsenhausen, KL Dachau nr 22569.

Urodzony 14.03.1915 r. w Bulowicach gmina Kęty, pow. oświęcimski, brat reformat – Zakon Braci Mniejszych. Aresztowany 26.08.1940 r. we Wrocławiu i uwięziony w więzieniu w Szczyglinie. Stamtąd 29.08.1940 r. przetransportowany do KL Sachsenhausen, i dalej do KL Dachau, 14.12.1940 r. zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 22569. Mimo ciężkich warunków panujących w obozach w których przebywał, przeżył i odzyskał wolność 29.04.1945 r. – wyzwolony przez wojska amerykańskie.

Bibliografia: J. Domagała, *Ci, którzy przeszli przez Dachau*, Warszawa 1957 r., s. 152; Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

KURYSIA ANDRZEJ,

Więzień KL Auschwitz.

Urodzony 19.11.1892 r., zamieszkały w Szczyrku pow. bielski, chłop małorolny. W okresie okupacji hitlerowskiej zaangażowany w ruchu oporu. Aresztowany pod zarzutem pomocy partyzantom i działalność wymierzoną przeciw Rzeszy. Przetrasportowany do KL Auschwitz, zginął **5.06.1944 r.** w egzekucji publicznej-zbiorowej w Oldrychowicach k/Trzyńca – Zaolzie.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko; W zachowanych dokumentach APMA-B nie figuruje.

KUŚ RUDOLF,

Więzień w Mysłowicach.

Urodzony w 1915 r. w Hłownicy pow. bielski i zamieszkały w tej miejscowości, robotnik w fabryce sukien w Bielsku. Aresztowany i przetransportowany do więzienia śledczego w Mysłowicach (gdzie przebywał w okresie 1942/1943 r). Odzyskawszy wolność, przedostał się na Zachód gdzie wstąpił do Legionów Polskich WP i walczył z hitlerowskim agresorem od 1944 do 1945 r. Wrócił do kraju w 1946 r.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

KUŚNIERZ JAN,

Więzień w Mysłowicach, KL Auschwitz.

Urodzony w 1915 r. w Bielsku, następnie zamieszkały w Gutach i w Nieborach – Zaolzie, hutnik. Aresztowany w 1941 r i przetransportowany do więzienia śledczego w Mysłowicach, a stamtąd po przesłuchaniach do KL Auschwitz. Zginął **20.03.1942 r.** prawdopodobnie w egzekucji zbiorowej w Cieszynie – dokąd przewieziono go z KL Auschwitz.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko; W zachowanych dokumentach APMA-B nie figuruje.

LASOTA JAN ks.,

Więzień w Cieszynie, KL Dachau, KL Gusen.

Urodzony w 1889 r. w Wędryni – Zaolzie, tam dorastał a następnie po studiach teologicznych ksiądz ew. – pastor w Jaworzu pow. bielski. Dnia 1.09.1939 r. musiał opuścić Jaworze i ukrywał się przez jakiś czas u ks. pastora Kisiały w Cieszynie. Aresztowany 24.04.1940 r. przez gestapo i przetransportowany do

więzienia w Cieszynie, stamtąd przewieziony do KL Dachau i dalej do KL Gusen. Odzyskał wolność 5.09.1940 r. Po zwolnieniu z obozu, do końca okupacji pracował jako robotnik w fabryce we Frysztacie – Zaolzie.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

LASOTA ROMAN,

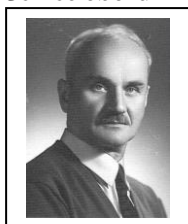
Wysłany na roboty przymusowe.

Urodzony w 1925 r. w Jaworzu pow. bielski i zamieszkały w tej miejscowości, syn ks. pastora Jana Lasoty. Wysłany w okresie okupacji na roboty przymusowe do Niemiec, tam zginął w **1944 r.**

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

LEJCZAK EDWARD,

Jeniec obozu Krajewo, Oflagu VIB Dössel.

Urodzony 1.03.1904 r. w Krakowie, zamieszkały w Bielsku, z zawodu inżynier mechanik. Wybitny matematyk. Zmobilizowany w sierpniu 1939 r., uczestniczył w kampanii wrześniowej. Podczas walk z hitlerowskim agresorem dostał się do Niemieckiej niewoli i do 1945 r. przebywał w obozie jenieckim Krajewo w Rumunii, a następnie przeniesiony do Rzeszy – Oflag VIB Dössel.

Po kapitulacji Niemiec i wyzwoleniu obozu jenieckiego wrócił do kraju. Zmarł w Bielsku-Białej w 1987 r.

Bibliografia: Informacja Z. Liszki – członka rodziny.

LISIKIEWICZ CZESŁAW,

Więzień KL Gross-Rosen, KL Flossenbürg.

Urodzony 17.01.1907 r. w Podhajcach pow. tarnopolski, syn Stanisława i Marii z d. Gryń, mieszkaniec Białej Krakowskiej, notariusz. W okresie młodości członek dwóch organizacji patriotycznych – „Strzelec” i Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół”, zapalony społecznik szczególnie w dziedzinie sportowej. Przed wybuchem wojny, uchodził na wschód w sierpniu 1939 r., a po powrocie do Białej Krakowskiej aresztowany na początku 1940 r. wraz z inteligencją białską.

Po skutecznych zabiegach rodziny zwolniony z więzienia. Podczas okupacji hitlerowskiej pracował jako pracownik fizyczny – kaletnik. Wielki patriota, zaangażował się w działalność ruchu oporu – żołnierz ZWZ/AK. Aresztowany drugi raz 25.10.1944 r. na dworcu kolejowym w Bielsku (przez zdradę) i przetransportowany do KL Gross-Rosen, zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 80896. Następnie, przeniesiony do KL Flossenbürg, gdzie zginął **20.03.1945 r.**

Bibliografia: Informacja Kseni Rojek – córki Cz. Lisikiewicza oraz szwagra Z. Liszki.

LUBAŃSKI RUDOLF,

Więzień KL Auschwitz nr 164895, KL Gross-Rosen.

Urodzony 9.07.1918 r. w Janowicach pow. bielski, technik budowlany. Aresztowany za pomoc więźniom w IG Farbenindustrie (w lecie 1943 r.). Uwięziony w KL Auschwitz, 25.11.1943 r. zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 164895. Następnie, w 1944 r. przeniesiony do Gross-Rosen. Mimo ciężkich warunków panujących w obozach w których przebywał, przeżył i odzyskał wolność – wyzwolony 11.04.1945 r.

Bibliografia: I. Pająk, *Mieszkańcy Śląska, Podbeskidzia, Zagłębia Dąbrowskiego w KL Auschwitz*, Katowice 1998 r., s. 435; T. Lewczak, *Wykaz ofiar mieszkańców Gminy Bestwina*; APMA-B Ankieta osobiście wypełniona 5.06.1963 r. przez Rudolfa Lubańskiego (sygn. Mat./10579, nr inw. 161709).

ŁACIOK EUGENIUSZ,

Więzień w Cieszynie.

Urodzony 22.10.1926 r. Dziedzicach pow. bielski, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkały w Górnej Suchej – Zaolzie, student. Aresztowany 2.02.1945 r. i przetransportowany do więzienia w Cieszynie, gdzie został zastrzelony **2.04.1945 r.**

Bibliografia: S. Zahradnik, *Zaolziańskie ofiary okupacji hitlerowskiej w latach 1939-1945*, s. 175; *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 91

ŁACIOK JÓZEF,

Więzień w Brandenburgu.

Urodzony 11.02.1879 r. w Janowicach pow. bielski, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkały w Grodziszczu – Zaolzie, z zawodu szewc. Aresztowany i przetransportowany do więzienia w Brandenburgu, gdzie zginął **25.04.(lub 09.)1944 r**

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 95; S. Zahradnik, *Zaolziańskie ofiary okupacji hitlerowskiej w latach 1939-1945*, s. 68.

ŁOBODA GRZEGORZ,

Więzień KL Auschwitz nr 125584, KL Buchenwald.

Urodzony 13.02.1908 r. w Kaniowie pow. bielski, zamieszkały w tej miejscowości. Aresztowany i uwięziony w KL Auschwitz, zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 125584. Następnie, w 1944 r. przeniesiony do KL Buchenwald. Nieznany jest dalszy los tego więźnia.

Bibliografia: T. Lewczak, *Wykaz ofiar mieszkańców Gminy Bestwina*.

MACIEJCZYK STANISŁAW,

Zginął w kampanii wrześniowej 1939 r.

Urodzony 18.04.1901 r. w Starej Wsi gmina Wilamowice, pow. bialski, syn Franciszka i Anny z d. Zarębski, zamieszkały Bestwince pow. bielski. Pracownik cegielni w Bestwinie. Zmobilizowany 24.08.1939 r. do Wojska Polskiego (do 3 PSP Bielsko) uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r. W walce z hitlerowskim najeźdźcą – został ranny i **zmarł** w szpitalu wojskowym w Jarosławiu pod koniec września tegoż roku.

Bibliografia: Materiały archiwalne Muzeum w Bestwinie.

MAGA STANISŁAW,

Więzień KL Auschwitz nr 136437.

Urodzony 12.07.1897 r. w Janowicach pow. bielski, murarz z zawodu. Aresztowany 20.07.1943 r. za pomoc w ucieczce jeńca rosyjskiego. Uwięziony

w KL Auschwitz, 11.08.1943 r. zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 136437. (Przez jakiś czas przetrzymywany w bloku 11). Następnie, wysłany KL Neuengamme k/Hamburga, do KL Buchenwald a stamtąd wysłany do Czech – do KL Leitmeritz (Litomierzycy). Nieznany jest dalszy los tego więźnia.

Bibliografia: I. Pająk, *Mieszkańcy Śląska, Podbeskidzia, Zagłębia Dąbrowskiego w KL Auschwitz*, Katowice 1998 r., s. 377; T. Lewczak, *Wykaz ofiar mieszkańców Gminy Bestwina*; APMA-B Ankieta wypełniona 10.09.1975 r. przez A. Kubika (sygn. Mat./10579, nr inw. 161769).

MALINOWSKI HENRYK,

Więzień KL Dachau, KL Mauthausen-Gusen.

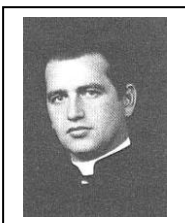
Urodzony 22.07.1898 r. w Wyszogrodzie, syn Antoniego i Marii z d. Koper. Do szkoły elementarnej uczęszczał w Wyszogrodzie, natomiast od 1913 r. rozpoczął naukę w Seminarium Nauczycielskim w Ursynowie pod Warszawą. W październiku 1916 r. podjął pracę jako nauczyciel szkoły powszechnej w Przedpełcach pow. płocki, a od 1.08.1918 r. przeniósł się do szkoły elementarnej w Starożrebach.

W czasie wojny bolszewickiej wstąpił jako ochotnik do Wojska Polskiego - służbę wojskową pełnił w stopniu kaprała, był kierownikiem Kancelarii Sztabu 4-go Dywizjonu 9-go Pułku Artylerii Polskiej. W wojsku służy od 10.08.1920 r. do 12.03.1921 r., a po wyjściu z wojska stale się dokształcał na kursach specjalistycznych. W 1925 r. jako eksternista zdał egzamin w Państwowym Gimnazjum w Warszawie - w zakresie szkoły średniej matematyczno-przyrodniczej, zaś w Lublinie w tym samym roku zdał egzamin uzupełniający dla czynnych nauczycieli z przedmiotów pedagogiczno-dydaktycznych. Od 1.09.1925 r. był kierownikiem szkoły powszechnej w Maliszewie, od 1926 r. kierownikiem szkoły powszechnej w Skibniewie pow. olszewski. W 1933 r. obejmuje stanowisko kierownika szkoły w Białej Krakowskiej – Leszczyny, angażując się jednocześnie w działalność społeczną. W marcu 1940 r. został wraz z rodziną usunięty ze służbowego mieszkania, a wkrótce potem aresztowany i przetransportowany do KL Dachau (Bawaria). Z tego obozu przeniesiony do KL Mauthausen-Gusen (Austria), gdzie zginął **27.10.1940 r.** – wycieńczony ciężką pracą w kamieniołomach.

Bibliografia: Informacja syna Szymona P. Malinowskiego.

MARSZAŁEK RUDOLF, ks.,

Więzień na Pawiaku, KL Mauthausen-Gusen, więzienia w Wiedniu, więzień UB.

Urodzony 29.08.1911 r. w Komorowicach pow. bielski. Członek Towarzystwa Chrystusowego (w 1932 r.). W 1939 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W związku z wybuchem wojny, kapelan wojskowy oddziałów walczących w obronie Warszawy. Aresztowany w październiku 1939 r. i uwięziony na Pawiaku. Zwolniony z tego więzienia wraz z innymi duchownymi.

Następnie, był kapelanem Organizacji Orła Białego w Bielsku. Zagrożony aresztowaniem, próbował przedostać się na Węgry, lecz złapany w trakcie tej przeprawy, przetransportowany został do KL Mauthausen-Gusen (gdzie przebywał przez dwa i pół roku). Stamtąd przesłany do więzienia gestapo w Wiedniu. Przeżywszy pobyt w więzieniach i pobyt w obozie, po wyzwoleniu rektor kościoła w Bystrej, kapelan WP - diecezja katowicka w 1945, następnie kapelan wojskowy w Okręgu Śląskimi NSZ (od 1945 r. - oddziały Gustawa Matuszno ps. „Orzeł Biały” i Henryka Flame ps. „Bartek”). Był kurierem pomiędzy Okręgiem Śląskimi NSZ a dowództwem Brygady Świętokrzyskiej NSZ (Ratyżbona, Norymberga), kapelan oddziałów wojskowych i ludności cywilnej z nominacji bp. Józefa Gawliny. Aresztowany przez UB 12.12.1946 r. W okresie śledztwa przebywał w więzieniu mokotowskim w Warszawie. Wydany 17.01.1948 r. wyrok kary śmierci - spowodował jego śmierć **10.03.1948 r.** w więzieniu mokotowskim w Warszawie. Pochowany bezimiennie, prawdopodobnie na terenie parafii św. Katarzyny w Warszawie.

Bibliografia: *Lista strat osobowych ruchu narodowego 1939-1945*, Zeszyt 1. IPN, Warszawa 2008, s. 52, oprac. J. Żurek.

MARTYNEK JAN,

Więzień KL Auschwitz, w Cieszynie.

Urodzony 7.08.1908 r. w Mostach k/Jabłonkowa – Zaolzie, zamieszkały w Bielsku, technik. Po nauce w Gimnazjum w Cieszynie, ukończył szkołę przemysłową w Bielsku. W latach 1938-1939 pełnił służbę wojskową w Boguminie. W okresie okupacji zaangażowany w ruchu oporu – prowadził walkę partyzancką z hitlerowcami. Aresztowany 2.03.1942 r. w Bielsku i przetransportowany do KL Auschwitz, gdzie był więziony do 20.03.1942 r. W tym bowiem dniu przewieziony został do Cieszyna, gdzie wraz z 23 innymi skazanymi na karę śmierci został **powieszony** w egzekucji zbiorowej.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

MASNY KAROL, ks.,

Więzień gestapo w Bielsku, KL Gusen.

Urodzony 1.01.1899 r. w Strumieniu pow. cieszyński. Święcenia kapłańskie przyjął 6.01.1926 r. Proboszcz parafii Grodzcu Śl. gmina Jasienica pow. bielski. Aresztowany 12.04.1940 r. więziony w areszcie gestapo w Bielsku, a stamtąd przetransportowany do KL Gusen. Według zeznań współwięźnia był bity przez samego komendanta obozu a także topiony w kadziach ściekowych (uratował go od utopienia współwięzień Siewiennik).

Mimo ciężkich warunków panujących w obozach w których przebywał, przeżył i odzyskał wolność 27.11.1940 r. Zmarł po wojnie w Bielsku.

Bibliografia: ks. J. Woś ks. W. Jacewicz, *Martyrologium polskiego duchowieństwa rzymskokatolickiego pod okupacją hitlerowską w latach 1939-1945*, z. III, Warszawa 1978, s. 194; J. Kubaczka, *700 lat Jasienicy*, Kraków 2005 r. s. 156-170; Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

MATUSIAK WŁADYSŁAW,

Więzień w Cieszynie, KL Dachau, KL Mauthausen-Gusen.

Urodzony 11.06.1916 r. w Trzanowicach pow. Frydek-Mistek, syn Klemensa i Heleny z d. Kucz, zamieszkały w Bielsku. Po ukończeniu szkoły powszechnej oraz średniej, studiował na UJ w Krakowie (historię, geografę) kończąc Wydział Filozoficzny. Nauczyciel w Szkole Muzycznej w Bielsku. Aresztowany 23.04.1940 r. i więziony w Cieszynie, KL Dachau, KL Mauthausen-Gusen. Mimo ciężkich warunków panujących w obozach w których przebywał, przeżył i odzyskał wolność 5.05.1945 r. – wyzwolony przez wojska amerykańskie.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko 032, 042; Państwowa Ogólnokształcąca Szkoła Muzyczna im. Stanisława Moniuszki w Bielsku-Białej.

MAZUR MIECZYŚLAW,

Poległ w kampanii wrześniowej.

Urodzony i zamieszkały w Bielsku. Zmobilizowany, uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r. – **zginął** w walce z hitlerowskim agresorem.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

MICHALIK ALFRED,

Więzień KL Dachau, KL Buchenwald.

Urodzony w 1909 w Szerokiej k/Rybnika, zamieszkały w Mikuszowicach Krakowskich pow. bielski. W okresie międzywojennym aktywny członek lewicowej organizacji PPS. Aresztowany w 1941 r. i przetransportowany do KL Dachau, a stamtąd do KL Buchenwald. Mimo ciężkich warunków panujących w obozach w których przebywał, przeżył i odzyskał wolność w 1945 r.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

MICHNIK ALOJZY,

Zginął w niewoli sowieckiej.

Urodzony 6.12.1893 r. w Bielowicku pow. bielski, syn Jana i Heleny. Był ślusarzem a następnie od 1922 r. służył w Państwowej Policji w Kaczycach, Świętochłowicach i Wodzisławiu. Tuż przed wybuchem wojny - starszy przodownik PP w Łazach – Zaolzie. Zmobilizowany, uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r., dostał się do sowieckiej niewoli i tam **zginął**. List wysłany z Ostaszkowa do rodziny z datą 28.01.1940 r. – jest ostatnim sygnałem od Alojzego.

Bibliografia: Meclslav Borak, „Symbol Katynia” Zaolziańskie Ofiary Obozów i Więzień w ZSRR, Czeski Cieszyn 1999, s. 93; Na LT NKWD z Ostaszkowa 023/5 z dnia 10.04.1940 r., poz. 40 s. 144, t. 1893.

MIKUŁA WŁADYSŁAW,

Więzień w Cieszynie, KL Dachau, KL Gusen.

Urodzony 12.06.1904 r. w Starym Sączu, zamieszkały w Komorowicach Śl., nauczyciel w tej miejscowości. Aresztowany i 23.04.1940 r. przetransportowany do więzienia w Cieszynie. Stamtąd przesłany do KL Dachau i dalej do KL Gusen. Odzyskał wolność 10.10.1940 r. – zwolniony z obozu.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

MITURA JÓZEF,

Więzień gestapo w Bielsku, KL Dachau.

Urodzony w 1898 r. w Toszonowicach pow. frydkowski – Zaolzie, od 1918 r. zamieszkały w Bielsku, urzędnik w Urzędzie Skarbowym. W okresie okupacji hitlerowskiej był jednym z pierwszych kierowników organizacji podziemnej, z jego inicjatywy wydawana była konspiracyjnie antyhitlerowska gazetka. Aresztowany już w 1939 r. i prawdopodobnie w pierw w przebywał w areszcie gestapo w Bielsku, skąd został przetransportowany do KL Dachau. Tam zginął w **1942 r.**

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

MIZERA ANTONI,

Więzień w Mysłowicach, Strzelcach Opolskich, Bohum, Dortmund, KL Auschwitz nr 152381, KL Mauthausen-Gusen nr 16547.

Urodzony 16.01.1914 r. w Czechowicach pow. bielski, syn Teresy, zamieszkały w Czechowicach. Aresztowany już w pierwszym okresie okupacji hitlerowskim – w 1939 r. Przetrasportowany do więzienia śledczego w Mysłowicach, stamtąd przenoszony do więzienia w Strzelcach Opolskich, Bohum, Dortmund, w 1941 r. kolejny raz przeniesiony do Neustrum in Lahen – Ems, i tam zarejestrowany jako więzień nr 1223. Zwolniony z obozu 26.08.1943 r.

Aresztowany ponownie 24.09.1943 r. przez donos, że posiada odbiornik radiowy i dokonuje nasłuchu stacji zagranicznych. Przetrasportowany do KL Auschwitz, zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 152381. W dniu 17.09.1944 r. przeniesiony do KL Mauthausen-Gusen, zarejestrowany w tamtejszej ewidencji jako więzień nr 16547. Zginął w tym obozie **7.04.1945 r.**

Bibliografia: I. Pająk, *Mieszkańcy Śląska, Podbeskidzia, Zagłębia Dąbrowskiego w KL Auschwitz*, Katowice 1998 r., s. 995; Informacja syna Zdzisława.

MIZERA STEFAN MICHAŁ,

Zginął w niewoli sowieckiej.

Urodzony 12.09.1906 r., zamieszkały w Bielsku, syn Jana i Honoraty. Podporucznik piechoty rezerwy. Z zawodu technik telefonii i telegrafii, został zastępcą naczelnika Rejonowego Urzędu Poczty i Telegrafu w Bielsku. Zmobilizowany w charakterze rezerwy personalnej szefa komunikacji Naczelnego Dowództwa, dostał się do sowieckiej niewoli i tam **zginął.**

Bibliografia: Meclslav Borak, „Symbol Katynia” *Zaolziańskie Ofiary Obozów i Więzień w ZSRR*, Czeski Cieszyn 1999, s. 72; Wpisany na LE NKWD Starobielska, poz. 2189; A. Moszyński, *Lista Katyńska jeńcy obozów Koziełsk Ostaszków Starobielsk*, Warszawa 1989 r., s. 245.

MORAWIEC FRANCISZEK,

Zginął w niewoli sowieckiej.

Urodzony 20.09.1891 r. w Czechowicach, syn Katarzyny. Przed wybuchem wojny – funkcjonariusz Państwowej Policji na Śląsku Cieszyńskim. Zmobilizowany, uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r., dostał się do sowieckiej niewoli i tam **zginął.**

Bibliografia: Meclslav Borak, „Symbol Katynia” *Zaolziańskie Ofiary Obozów i Więzień w ZSRR*, Czeski Cieszyn 1999, s. 95; Wpisany na LT NKWD z Ostaszkowa 044/1 z dnia 22.04.1940 r., poz. 27, s. 252, t. 3285.

MUCHA TADEUSZ,
Więzień w Katowicach.

Urodzony w 1921 (lub 1922) r. w Grodźcu gmina Jasienica pow. bielski. Aresztowany i przetransportowany do więzienia w Katowicach, gdzie zginął **6.10.1943 r.** przez ścięcie gilotyną.

Bibliografia: *Więzienia hitlerowskie na Śląsku, w Zagłębiu Dąbrowskim i w Częstochowie 1935-1945*, Śląski Instytut Wydawniczy, Katowice 1983 r., s. 40.

MURAS WŁADYSŁAW,
Więzień KL Auschwitz nr E-1162.

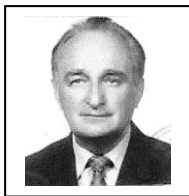
Urodzony 4.09.1921 r. w Kaniowie pow. bielski. Aresztowany i uwięziony w KL Auschwitz, w lutym 1942 r. zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień „wychowawczy” E-1162. Następnie, 29.05.1942 r. wypisany – prawdopodobnie przesłany do innego obozu lub odzyskał wolność. Nieznany jest dalszy los tego więźnia.

Bibliografia: I. Pająk, *Mieszkańcy Śląska, Podbeskidzia, Zagłębia Dąbrowskiego w KL Auschwitz*, Katowice 1998 r., s. 778; T. Lewczak, *Wykaz ofiar mieszkańców Gminy Bestwina*.

MYNARSKI ANTONI,
Zginął w kampanii wrześniowej.

Urodzony 12.03.1905 r. w Kaniowie pow. bielski, syn Jana i Zofii z d. Koska, zamieszkały w Bestwinie pow. bielski. Zmobilizowany w końcowych dniach sierpnia 1939 r. - do Obrony Narodowej w Oświęcimiu, uczestniczył w kampanii wrześniowej. W walce z hitlerowskim najeźdźcą ranny - **zginął** w okolicach Biłgoraja.

Bibliografia: Materiały archiwalne Muzeum w Bestwinie.

MYNARSKI TADEUSZ,
Więzień obozu pracy przymusowej.

Urodzony 28.04.1924 r. w Bestwinie pow. bielski. Aresztowany i od czerwca 1942 r. do 1944 r. przebywał w obozie pracy przymusowej dla Polaków w Oświęcimiu (Zwangsarbeitslager für Polen Nr 50 przy IG Farben Werk Auschwitz Lager 3). Przeżył okres okupacji.

Bibliografia: Materiały archiwalne T. Lewczak.

NADEL LOLA,
Więźniarka getta w Będzinie.

Urodzona 21.0.1904 r. w Bystrej pow. bielski, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkała w Nowym Boguminie – Zaolzie, profesorka (PhDr.). W 1940 r. aresztowana i przetransportowana do getta żydowskiego w Będzinie, gdzie **zginęła** – nieznana jest data i okoliczności jej śmierci.

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 134.

NALBORCZYK ELŻBIETA,
Więźniarka gestapo w Bielsku, KL Ravensbrück.

Urodzona 17.10.1920 r. w Bielsku i zamieszkała w tej miejscowości. Aresztowana i po przetrzymaniu w areszcie gestapo w Bielsku,

przetransportowana do KL Ravensbrück. Prawdopodobnie w maju 1945 r. wyswobodzona – dostała się na rekonwalescencję do Szwecji. Nieznany jest dalszy los tej więźniarki.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

NASKRĘCKI WŁADYSŁAW,

Więzień KL Auschwitz nr 139198, KL Natzweiler.

Urodzony 28.05.1912 r. w Bestwinie pow. bielski i zamieszkały w tej miejscowości. Aresztowany i uwięziony w KL Auschwitz, zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 139198. Następnie, przeniesiony w 1944 r. do KL Natzweiler. Nieznany jest dalszy los tego więźnia.

Bibliografia: T. Lewczak, *Wykaz ofiar mieszkańców Gminy Bestwina*.

NOGAJ BERNARD,

Więzień w Bielsku, Bytomiu, Cieszynie, Raciborzu, Gliwicach, Brzegu n/Odrą, Katowicach, Wadowicach, Wrocławiu, Rawiczu, Zabrze, St. Georgen, KL Auschwitz, Mauthausen-Gusen.

Urodzony 14.05.1912 r. w Poznaniu, mieszkaniec Bielska od 1934 r. dziennikarz. Aresztowany 14.12.1940 r. za wydawane i kolportowane konspiracyjne gazetki antyhitlerowskie. Przetransportowany do KL Auschwitz, a następnie od 1.02.1941 r. więziony w około 13 więzieniach - między innymi w: Bielsku, Bytomiu, Cieszynie, Raciborzu, Gliwicach, Brzegu n/Odrą, Katowicach, Wadowicach, Wrocławiu, Rawiczu, Zabrze, St. Georgen.

Od 18.12.1942 r. więziony w KL Mauthausen-Gusen, wyzwolony 5.05.1945 przez wojska amerykańskie.

Postscriptum. Był skazany na śmierć i jedynie dzięki szczęśliwym okolicznościom wyrok nie został wykonany – przeżył w obozie wrócił do domu – do Bielska.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

OLEJNICZYK STANISŁAW,

Więzień w Bielsku.

Urodzony i zamieszkały w Bielsku, nauczyciel. Aresztowany w 1940 r w Bielsku – w więzieniu do 1945 r. Przeżył pobyt w więzieniu.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

OLEK AUGUSTYN,

Zastrzelony przez Niemiecką policję.

Urodzony 1.11.1908 r. w Bestwinie pow. bielski, syn Jana i Katarzyny z d. Tomala, zamieszkały w Dankowicach pow. bielski, pracownik kopalni „Silesia” w Czechowicach. Wywieziony na roboty przymusowe do Niemiec - wrócił do domu 6.07.1943 r. (uciekł z pracy) i ukrywał się przez 17 miesięcy. Poszukiwany przez gestapo i policję – został przez przypadek odnaleziony i zastrzelony **30.11.1944 r.** przez niemiecką policję.

Bibliografia: Materiały archiwalne Muzeum w Bestwinie.

OPIELAWSKI FRANCISZEK,

Więzień w Cieszynie, KL Dachau, KL Gusen.

Mieszkaniec Bielska, nauczyciel, profesor Liceum Pedagogicznego w Bielsku. Aresztowany, 20.04.1940 r. przetransportowany do więzienia w Cieszynie, a stamtąd wywieziony do KL Dachau i dalej do KL Gusen. Odzyskał wolność 30.01.1941 r. – zwolniony z obozu. Zmarł w sierpniu 1962 r. w Bielsku.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

OPONOWICZ JÓZEFA,

Więźniarka KL Bergen-Belsen.

Urodzona 10.03.1931 r., zamieszkała w Bielsku. Aresztowana i prawdopodobnie poprzez przesyłanie do różnych więzień oraz obozów, dostała się do KL Bergen-Belsen, gdzie w maju 1945 r. doczekała się wyzwolenia przez wojska alianckie.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

ORAWSKI RUDOLF,

Zginął na robotach przymusowych.

Urodzony w 1928 r., zamieszkały w Dziedzicach pow. bielski, student. W okresie okupacji hitlerowskiej wysłany na roboty przymusowe do Niemiec, tam **zginął** na początku 1945 r. - zamordowany przez uciekających w popłochu hitlerowców.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

PALUCH JÓZEFA,

Więźniarka KL Bergen-Belsen.

Urodzona 9.09.1898 r., zamieszkała w Bielsku. Aresztowana i prawdopodobnie poprzez przesyłanie do różnych więzień i obozów, dostała się do KL Bergen-Belsen, gdzie w maju 1945 r. doczekała się wyzwolenia przez wojska alianckie.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

PETERKO ADAM,

Więzień w Katowicach.

Urodzony 24.12.1903 r., zamieszkały w Bestwinie pow. bielski, więzień Berezki Kartuskiej - zwolniony w 1938 z poręczenia posła Antoniego Wieczorkiewicza. W okresie okupacji hitlerowskiej, w 1940 r. wysłany na przymusowe roboty do Niemiec. Uciekł z robót lecz został złapany i osadzony w więzieniu w Katowicach, gdzie zginął **13.04.1943r.**

Bibliografia: T. Lewczak, *Wykaz ofiar mieszkańców Gminy Bestwina*; W zachowanych dokumentach APMA-B nie figuruje.

PIECHA JAN, pseud. „Duży”,

Więzień w Mysłowicach.

Urodzony 31.05.1906 r. w Roztropicach gmina Jasienica pow. Bielsko. Po ukończeniu szkoły ludowej terminował w Chybiu u mistrza malarskiego. W latach 1926 - 1955 pracował dorywczo jako malarz pokojowy, a następnie w 1936 r. jako robotnik przy regulacji Wisły w Zarzeczu. Działalność polityczną rozpoczął w organizacji lewicowej PPS do której wstąpił w 1926 r. Poglądy jego utrwalały się w miarę narastania kryzysu gospodarczego w Polsce i wzrostu

bezrobocia na Śląsku Cieszyńskim. W 1934 r. wstąpił w szeregi Komunistycznej Partii Polski przybierając pseudonim „Duży” - rozwijał działalność polityczną na terenach Strumienia, Chybia, Mnicha, Zabłocia i Zarzeczca. Do 1938 r. był sekretarzem komórki KPP w Chybiu-Mnichu. Wraz z innymi komunistami tego terenu organizował demonstracje bezrobotnych, które przybrały masowy charakter w latach 1934 – 1935. W 1936 r. rozpoczął ożywioną działalność pod wpływami komunistów Związku Zawodowym Małorolnych w Skoczowie - był członkiem Zarządu Okręgowego tego Związku i jednocześnie przewodniczącym koła Związku Zawodowego Małorolnych w Mnichu. Przy jego współudziale zorganizowano w 1936 r. potężny strajk sezonowców i bezrobotnych w górnym dorzeczu Wisły. Za odczytanie rezolucji komunistycznej na zebraniu strajkujących w Zarzeczcu, został skazany przez Sąd Okręgowy w Cieszynie na rok więzienia. W lutym 1937 r. zorganizował wspólnie z innymi komunistami i radykalnymi PPS-owcami manifestację bezrobotnych w Chybiu i Zarzeczcu. Za działalność polityczną spadały na J. Piechę ustawiczne represje - rewizje, ciągle aresztowania i szykany, rozprawy sądowe, zakończone półtorarocznym wyrokiem sądowym, który odsiadywał w Cieszynie i w Tarnowie w latach 1937-1939. W okresie okupacji hitlerowskiej wykonywał roboty sezonowe, wstępując w 1941 r. do „Koła Przyjaciół Związku Radzieckiego”, a następnie do Polskiej Partii Robotniczej. Od 1942 r. na terenie gminy Mnich - Chybie rozpoczął akcję zbrojną jako żołnierz GL. W listopadzie tegoż roku aresztowany i uwięziony w więzieniu śledczym w Mysłowicach, gdzie zginął **8.02.1943 r.**

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

PIETRUSZEWSKI WIESŁAW,

Zginął w kampanii wrześniowej.

Urodzony i zamieszkały w Bielsku. Zmobilizowany, uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r. – **zginął** w tymże wrześniu w walce z hitlerowskim agresorem.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

PLACUCH JÓZEF,

Więzień KL Gross-Rosen.

Urodzony w 1923 r. w Bestwinie pow. bielski i zamieszkały w tej miejscowości, z zawodu technik budowlany. Aresztowany za wyniesienie mąki z młyna. Przetransportowany do KL Gross-Rosen, gdzie pracował w kamieniołomach. Wiadomo że przeżył okres okupacji i powrócił z obozu. Zmarł w 1990 r.

Bibliografia: T. Lewczak, *Wykaz ofiar mieszkańców Gminy Bestwina.*

POLAK EDMUND,

Więzień KL Auschwitz.

Urodzony 6.11.1907 r. w Grodźcu gmina Jasienica pow. bielski. Aresztowany i przetransportowany do KL Auschwitz, gdzie zginął **5.05.1943 r.**

Bibliografia: I. Pająk, *Mieszkańcy Śląska, Podbeskidzia, Zagłębia Dąbrowskiego w KL Auschwitz,* Katowice 1998 r., s. 1144.

PUCZKA JÓZEF,

Więzień KL Auschwitz.

Brat księdza Władysława, zamieszkały w Bestwinie pow. bielski. Aresztowany i uwięziony w KL Auschwitz. Nieznany jest dalszy los tego więźnia.

Bibliografia: T. Lewczak, *Wykaz ofiar mieszkańców Gminy Bestwina*.

PUCZKA WŁADYSŁAW ks.,

Więzień w Zakopanem, Tarnowie, KL Auschwitz nr 17041, KL Dachau nr 30270.

Urodzony 13.03.1904 r. w Bestwinie pow. bielski i w tej miejscowości spędził młodość – rozpoczął naukę stopnia podstawowego. Po studiach teologicznych, święcenia kapłańskie przyjął 26.03.1932 r., administrator parafii Biały Dunajec. Aresztowany 22.04.1941 r. i więziony w więzieniu w Zakopanem, przewieziony 29.05.1941 r. do Tarnowa, a stamtąd przetransportowany do KL Auschwitz, 3.06.1941 r. zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 17041. Następnie, 5.06.1942 r. przesłany do KL Dachau, gdzie był zarejestrowany jako więzień nr 30270. Mimo ciężkich warunków panujących w obozach w których przebywał, przeżył i odzyskał wolność. Zmarł w 1984 r.

Postscriptum. Ks. Puczka był między innymi świadkiem śmierci bliskiego znajomego – ks. Piotra Dańkowskiego. Otóż, ks. Piotr jako chory przeniesiony został z obozu macierzystego do Birkenau. Kapo przyprowadził go po apelu do Arbeitsdiensführera z oskarżeniem: „*Ten klecha nie chce pracować*”. Rozpoczęło się bicie księdza po głowie, twarzy, kopnięcia w żołądek. Ks. Piotr wijąc się z bólu upadł w błoto, i wówczas powiedział ks. Władysławowi Puczce: „*Kapo bije mnie bez ustanku, zapowiadając moją śmierć w Wielkim Tygodniu*”. Rzeczywiście, maltretowany ks. Piotr do Niedzieli Palmowej - zmarł w Wielki Piątek. Zdołał jednak w ostatnich sekundach życia wypowiedzieć do ks. Władysława Puczki: „*Władziu, do widzenia w niebie*”!

Bibliografia: I. Pająk, *Mieszkańcy Śląska, Podbeskidzia, Zagłębia Dąbrowskiego w KL Auschwitz*, Katowice 1998 r., s. 104; J. Domagała, *Ci, którzy przeszli przez Dachau*, Warszawa 1957 r., s. 199; ks. J. Woś ks. W. Jacewicz, *Martyrologium polskiego duchowieństwa rzymskokatolickiego pod okupacją hitlerowską w latach 1939-1945*, z. III, Warszawa 1978, s. 95, 108; T. Lewczak, *Wykaz ofiar mieszkańców Gminy Bestwina*.

PYŚ ANTONI,

Więzień KL Auschwitz.

Urodzony 22.10.1922 r. w Bestwinie pow. bielski i zamieszkały w tej miejscowości. Aresztowany i uwięziony w KL Auschwitz, zatrudniony jako pracownik podobozu Falkenberg przy budowie dróg. Przeżył obóz – zmarł w 1989 r.

Bibliografia: T. Lewczak, *Wykaz ofiar mieszkańców Gminy Bestwina*; W zachowanych dokumentach APMA-B nie figuruje.

**PYŚ STEFAN,
Więzień KL Auschwitz.**

Urodzony 7.07.1924 r. w Bestwieniu pow. bielski i zamieszkały w tej miejscowości. Aresztowany i uwięziony w KL Auschwitz, zatrudniony jako pracownik podobozu Falkenberg przy budowie dróg. Przeżył obóz – zmarł w 1978 r.

Bibliografia: T. Lewczak, *Wykaz ofiar mieszkańców Gminy Bestwina*; W zachowanych dokumentach APMA-B nie figuruje.

**RĄBA STANISŁAW,
Zginął w kampanii wrześniowej 1939 r.**

Urodzony 21.04.1904 r. w Dankowicach pow. bielski, syn Marcina i Anny z d. Rusek, zamieszkały w Bestwince pow. bielski. Pracownik kopalni „Silesia” w Czechowicach. Zmobilizowany w sierpniu 1939 r. do Wojska Polskiego – uczestniczył w kampanii wrześniowej. W walce z hitlerowskim najeźdźcą zginął **11.09.1939 r.**

Bibliografia: Materiały archiwalne Muzeum w Bestwinie; Zeznania świadków: W. Ślosarczyka, Wł. Koska.

**REGULSKI JÓZEF,
Więzień w Katowicach.**

Urodzony w 1917 r. w Grodźcu gmina Jasienica pow. bielski, pomocnik biurowy. Aresztowany i przetransportowany do więzienia w Katowicach, gdzie zginął **6.10.1943 r.** - przez ścięcie gilotyną.

Bibliografia: *Więzienia hitlerowskie na Śląsku, w Zagłębiu Dąbrowskim i w Częstochowie 1935-1945*, Śląski Instytut Wydawniczy, Katowice 1983 r., s. 40.

**ROZENBERG ADOLF,
Więzień w Mysłowicach, KL Auschwitz.**

Zamieszkały w Bestwieniu pow. bielski. Aresztowany i wpiery przetransportowany do więzienia śledczego w Mysłowicach, a po śledztwie przesłany do KL Auschwitz, gdzie **zginął**.

Bibliografia: T. Lewczak, *Wykaz ofiar mieszkańców Gminy Bestwina*; W zachowanych dokumentach APMA-B nie figuruje..

**ROZENBERG JÓZEF,
Więzień w Mysłowicach, KL Auschwitz.**

Zamieszkały w Bestwieniu pow. bielski. Aresztowany i wpiery przetransportowany do więzienia śledczego w Mysłowicach, a po śledztwie przesłany do KL Auschwitz, gdzie **zginął**.

Bibliografia: T. Lewczak, *Wykaz ofiar mieszkańców Gminy Bestwina*; W zachowanych dokumentach APMA-B nie figuruje.

**RÓŻEWICZ ZENON,
Rozstrzelany przez hitlerowców.**

Urodzony 12.10.1891 r. w Sanoku woj. lwowskie. Szkołę powszechną i gimnazjum kończył w Sanoku, natomiast studia medyczne odbywał na

uniwersytecie lwowskim – uzyskując dyplom lekarski w 1917 r. Praktykował jako lekarz wojskowy w Dziedzicach, a następnie jako lekarz zakładowy kop. „Silesia” w Czechowicach. Aresztowany 8.11.1939 r., a już 13.11.1939 r. został rozstrzelany „na Silamie” w Starym Bielsku wraz z czterema innymi skazanymi na śmierć: F. Śledzińskim, S. Peterką, M. Łaszczokiem i Schancerem.

Bibliografia: J. Kłistała, *Harcerstwo w miastach i powiatach Bielska i Białej w latach 1925-1949*; Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

RUFEISEN MORIC,

Więźniarka w Będzinie, KL Auschwitz.

Urodzony 19.07.1875 r. w Międzybrodziu pow. bielski, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkały Karwinie – Zaolzie. Aresztowany 7.06.1940 r. i przetransportowany do więzienia w Będzinie, a stamtąd przewieziony do KL Auschwitz, gdzie zginął w **styczniu 1944 r.**

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 110.

RUTKOWICZ FRANCISZEK,

Więzień w Katowicach.

Urodzony 31.08.1887 r. w Komornikach pow. bielski, górnik emeryt, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkały w Karwinie – Zaolzie. W okresie okupacji hitlerowskiej zaangażowany w ruchu oporu. Aresztowany 14.05.1941 r. i przetransportowany do więzienia w Katowicach, gdzie zginął **14.07.1942 r.** – przez ścięcie gilotyną.

Bibliografia: *Więzienia hitlerowskie na Śląsku, w Zagłębiu Dąbrowskim i w Częstochowie 1935-1945*, Śląski Instytut Wydawniczy, Katowice 1983 r., s. 34; S. Zahradnik, *Zaolziańskie ofiary okupacji hitlerowskiej w latach 1939-1945*, s. 88; *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 103.

RYMER BENEDYKT,

Więzień – nieznane miejsce uwięzienia.

Zamieszkały w Dziedzicach pow. bielski. Aresztowany i przetransportowany do obozu koncentracyjnego i tam zginął w sierpniu **1942 r.** – nieznana nazwa miejsca uwięzienia oraz okoliczności śmierci.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

SABUDA JÓZEF,

Więzień KL Mauthausen.

Zamieszkały w Bestwinie pow. bielski. Aresztowany i przetransportowany do KL Mauthausen. Przeżył pobyt w obozie.

Bibliografia: T. Lewczak, *Wykaz ofiar mieszkańców Gminy Bestwina*.

SADLIK JAN,

Więzień we Wrocławiu.

Urodzony 5.05.1921 r. w Międzybrodziu, zamieszkały w Bestwinie pow. bielski, robotnik. Aresztowany i przetransportowany do więzienia we Wrocławiu, gdzie zginął 11.01.1941 r. o godz. 5:30 – przez ścięcie gilotyną.

Bibliografia: A. Kurek, *Czesi w więzieniach okupowanej Europy*, Opole 2006 r., s. 363.

SCHANZER MAKS,

Zginął w Katyniu.

Urodzony 12.03.1894 r. w Bielsku-Białej. Zmobilizowany (stopień wojsk. - podporucznik) uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r. Dostał się do sowieckiej niewoli i zginął **04/05.1940 r.** - zamordowany przez funkcjonariuszy NKWD w Katyniu.

Postscriptum. W Katyniu zidentyfikowany pod nr AM 407. Podczas ekshumacji znaleziono przy nim osiem pocztówek, dwa notatniki, pocztówkę z nadawcą: Berta Schanzer, Bielsko.

Bibliografia: Meclslav Borak, „Symbol Katynia” *Zaolziańskie Ofiary Obozów i Więzień w ZSRR*, Czeski Cieszyn 1999, s. 64.

SINGER JÓZEF,

Zastrzelony przez hitlerowców.

Urodzony 30.11.1895 r. w Czańcu pow. bielski, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkały w Stonawie - Zaolzie. Aresztowany i zastrzelony przez hitlerowców w kwietniu **1942 r.** Nieznane miejsce uwięzienia.

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 182.

SIKORA ALOJZY,

Więzień KL Auschwitz.

Urodzony 18.06.1893 r. w Białej Krakowskiej, syn Wojciecha i Marii z d. Latkowska. Po ukończeniu szkoły powszechnej w Białej Krakowskiej w 1907 r. rozpoczął pracę jako uczeń w firmie „Józephy” w Bielsku, przygotowując się do zawodu odlewnika żelaza. Naukę zawodu ukończył w 1910 roku i rozpoczął pracę jako czeladnik w różnych zakładach, między innymi w odlewniach żelaza i zakładach metalowych w Ostrawie (Czechy). W 1914 r. zmobilizowany i przez cztery lata brał udział w pierwszej wojnie światowej jako kapral austriackiego 16 pp. Po wojnie osiadł w Mesznej. Zawodowo pracował z przerwami aż do 1943 r. Od 1907 r. należał do Związku Zawodowego Metalowców, biorąc następnie udział w ruchu robotniczym - w 1926 r. członek KPP, do której należał bez przerwy do 1938 r. i współpracował z komunistami Bielska i Buczkowic. Okupacja hitlerowska nie przerwała jego pracy politycznej. Już w 1940 r. wraz z swoimi synami Janem i Józefem zbierał u siebie znajomych towarzyszy, przekazując im ulotki nowo powstałej organizacji antyhitlerowskiej „Koło Przyjaciół ZSRR”. W 1942 r. organizacja ta stworzyła załóżek PPR, w której z synami odegrał poważną rolę. Sikora należał również do GL i AL. W dniu 6.12.1943 r. wraz z synami Janem i Józefem został aresztowany i przetrzymany przez 6 tygodni w więzieniu w Bielsku. Następnie, przewieziony do obozu KL Auschwitz - do bloku 11, a stamtąd do Szczyrku, gdzie w dniu **12.03.1944 r.** został publicznie powieszony.

Postscriptum. Dziesięć dni wcześniej powieszono publicznie w Gilowicach jego syna – Jana, a młodszego Józefa wysłano do KL Flossenbürg, gdzie zginął w 1944 r.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko; W zachowanych dokumentach APMA-B nie figuruje.

SKOCZNY STEFAN,

Więzień KL Auschwitz nr 114765, KL Gross-Rosen.

Urodzony 28.02.1922 r. w Grodźcu gmina Jasienica pow. bielski. Aresztowany w okresie okupacji hitlerowskiej i uwięziony w KL Auschwitz, 12.04.1943 r. zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 114765. Następnie, przetransportowany do KL Gross-Rosen nr 86733. Mimo ciężkich warunków panujących w obozach w których przebywał, przeżył i odzyskał wolność 5.05.1945 r. – wyzwolony przez wojska amerykańskie.

Bibliografia: I. Pająk, *Mieszkańcy Śląska, Podbeskidzia, Zagłębia Dąbrowskiego w KL Auschwitz*, Katowice 1998 r., s. 323.

SOCZEK ANTONI,

Więzień KL Auschwitz nr 7293.

Urodzony 10.01.1909 r. w Bestwinie pow. bielski oraz zamieszkały w tej miejscowości. Aresztowany i wpieryw przetrzymany w areszcie gestapo w Bielsku, a stamtąd przetransportowany do KL Auschwitz, zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 7293. Odzyskał wolność – zwolniony z obozu w 1942r.

Bibliografia: T. Lewczak, *Wykaz ofiar mieszkańców Gminy Bestwina*.

SOLTYSIK FRANCISZEK,

Zginął w kampanii wrześniowej 1939 r.

Urodzony 10.09.1910 r., zamieszkały w Bestwinie pow. bielski syn Józefa i Marii z d. Grzywa, rolnik. Zmobilizowany w 1939 r. do Wojska Polskiego w 3 PSP Bielsko – uczestniczył w kampanii wrześniowej. W walkach z hitlerowskim najeźdźcą, dostał się do niewoli niemieckiej, a następnie zmuszony do pracy u niemieckiego gospodarza, tam zginął **12.03.1945 r.**

Bibliografia: Materiały archiwalne Muzeum w Bestwinie

STAROŃ ERWIN,

Więzień oflagu Fleising.

Urodzony 7.08.1918 r. Po uzyskaniu średniego wykształcenia w Państwowym Gimnazjum w Bielsku, przez jeden rok odbywał czynną służbę wojskową w Szkole Podchorążych 4 psp. w Cieszynie. Następnie, do wybuchu drugiej wojny światowej, pracował w Urzędzie Finansowym we Frysztacie – Zaolzie. Zmobilizowany jako oficer WP, brał udział w kampanii wrześniowej 1939 r. i dostał się do niewoli niemieckiej – przebywał w Oflagu Fleising w Bawarii, gdzie zmarł **28.01.1940 r.** na skutek pobicia przez wartowników („wachmanów”).

Bibliografia: Zbiory dokumentów K. Wójtowicza.

STARZYK PAWEŁ,

Więzień w Bielsku, Cieszynie, Zwikau, Bytomiu, Sosnowcu.

Urodzony 8.08.1905 r. w Wędrowni – Zaolzie, zamieszkały w okresie młodości w Puncowie – Zaolzie, syn Pawła i Ewy. Następnie, nauczyciel i kierownik Publicznej Szkoły Powszechnej w Jaworzu pow. bielski. Od pierwszych dni okupacji hitlerowskiej tj. od 1939 do 1941 r., zaangażowany w działalność ruchu oporu, komendant OK ZWZ na Okręg Bielsko-Szczyrk. Od sierpnia 1941 r. prowadził także tajne nauczanie dla polskich dzieci.

Aresztowany 10.08.1941 r. w Bielsku i skazany za działalność konspiracyjną na 8 lat więzienia. Więziony od 5.08.1941 do 1.12.1941 r. w Cieszynie, do 1.04.1942 r. w Zwikau, do 4.05.1942 r. w Bytomiu, w Sosnowcu i tam **zginął 13.06.1942 r.**

Bibliografia: Sz. Kędryna A. Szefer, *Nauczyciele śląscy polegli i zamordowani w latach hitlerowskiej okupacji*, Śląski Instytut Naukowy, Katowice 1971, s. 103; M. Walczak, *Ludzie nauki i nauczyciele polscy podczas II wojny światowej. Księga strat osobowych*, Warszawa 1995 r. s. 660; Zbiory dokumentów K. Wójtowicza (poz. 194 wykazu); Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

STECHEK DENNI,

Więzień – nieznanne miejsce uwięzienia.

Urodzony 29.05.1940 r. w Zabrzegu pow. bielski, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkały w Pudłowie – Śląsk Cieszyński. Aresztowany i przetransportowany do więzienia lub obozu koncentracyjnego i tam **zginął** – nieznanne nazwa miejsca jego uwięzienia, oraz data i okoliczność śmierci.

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 168.

STECHEK REGINA z d. FASS,

Więźniarka – nieznanne miejsce uwięzienia.

Urodzona 6.06.1877 r. w Wilkowicach pow. bielski, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkała w Pudłowie – Zaolzie. Aresztowana i przetransportowana do więzienia lub obozu koncentracyjnego na terenie okupowanej Polski, i tam **zginęła** – nieznanne nazwa miejsca uwięzienia, oraz data i okoliczności śmierci.

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 168.

STEUER ADOLF,

Więzień – nieznanne miejsce uwięzienia.

Urodzony 5.05.1869 r. w Rybarzowicach gmina Buczkowice pow. bielski, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkały w Orłowej – Zaolzie. Aresztowany i przetransportowany do więzienia lub obozu koncentracyjnego i tam **zginął** – nieznanne nazwa miejsca uwięzienia, oraz data i okoliczności śmierci.

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 152.

STEUER ARNOSZTKA,

Więźniarka getta w Zawierciu, KL Auschwitz.

Urodzona 18.09.1876 r. w Dankowicach pow. bielski. Na początku okupacji hitlerowskiej tj. 16.05.1940 r. przetransportowana do getta w Zawierciu, a stamtąd do KL Auschwitz, gdzie **zginęła** – nieznanne data i okoliczność śmierci.

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 152.

STRYCZEK STEFAN,

Więzień KL Auschwitz nr 187943.

Urodzony 21.08.1911 r. w Bronowie gmina Czechowice, pow. bielski. Aresztowany i przetransportowany do KL Auschwitz, 17.05.1944 r. zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 187943 r. Od 14.09.1944 r. przeniesiony do KL Flossenbürg. Nieznany jest dalszy los tego więźnia.

Bibliografia: I. Pająk, *Mieszkańcy Śląska, Podbeskidzia, Zagłębia Dąbrowskiego w KL Auschwitz*, Katowice 1998 r., s. 468.

STRZAŁKA FRANCISZEK,

Więzień – nieznanne miejsce uwięzienia.

Urodzony w 1898 r. w Karwinie, od 1920 r. zamieszkały w Wapienicy. Aresztowany i więziony w więzieniu lub obozie koncentracyjnym od 1940 do 1945 r. Wróciwszy z obozu w pierwszej połowie 1945 r., na skutek przeżyć obozowych i wycieńczenia organizmu, zmarł w 1945 r.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

STRZOTKA FRANCISZEK,

Więzień w Wadowicach.

Urodzony w 1898 w Karwinie, od 1920 r. zamieszkały w Wapienicy pow. bielski. Aresztowany w 1940 r. w Wapienicy i przetransportowany do więzienia w Wadowicach gdzie przebywał do 1945 r. Wróciwszy do domu na początku 1945 r., był bardzo schorowany na płuca – w wyniku tej choroby zmarł w tymże 1945 r.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

SUCH MARIAN,

Więzień KL Auschwitz.

Urodzony 4.12.1901 r. w Tomaszowie Mazowieckim, kierownik Publicznej Szkoły Powszechnej w Roztropicach gmina Jasienica pow. bielski. W czasie okupacji był nauczycielem Szkoły Powszechnej w Częstochowie woj. kieleckie. Aresztowany 13.07.1941 r. za przynależność do Związku Zachodniego i Związku Powstańców Śląskich – przetrzymany w areszcie gestapo w Bielsku. Następnie, 30.07.1941 r. przewieziony do KL Auschwitz i tam zginął **25 – lub 28.12.1941 r.**

Bibliografia: Sz. Kędryna A. Szefer, *Nauczyciele śląscy polegli i zamordowani w latach hitlerowskiej okupacji*, Śląski Instytut Naukowy, Katowice 1971, s. 105; M. Walczak, *Ludzie nauki i nauczyciele polscy podczas II wojny światowej. Księga strat osobowych*, Warszawa 1995 r., s. 669; Zbiory dokumentów K. Wójtowicza (poz. 202 wykazu).

SUŁOWSKI ALEKSANDER,

Więzień KL Mauthausen.

Zamieszkały w Bestwinie pow. bielski, nauczyciel w Szkole podstawowej w Bestwinie. Aresztowany w kwietniu 1940 r. więziony w Bielsku i Cieszynie, a następnie przetransportowany do KL Mauthausen. Przeżył pobyt w obozie.

Bibliografia: T. Lewczak, *Wykaz ofiar mieszkańców Gminy Bestwina*.

SUMPER KAZIMIERZ, pseud. „Grzmot”, „Sierp”,

Więzień KL Auschwitz.

Urodzony 7.06.1923 r. w Brześciu nad Bugiem, syn Józefa. W Brześciu rozpoczął naukę w szkole powszechnej i tam też wstąpił do drużyny harcerskiej, a gdy w 1934 r. ojciec kolejarz został służbowo przeniesiony do Bielska, Kazimierz kończył naukę stopnia podstawowego w tej miejscowości. Następnie, uczęszczał do gimnazjum w Bielsku. Od 24.08.1939 r. członek Pogotowia Harcerzy. Wraz z wycofującym się Wojskiem Polskim dotarł przez Kraków do Lwowa.

W październiku 1939 r., po powrocie do Bielska, zaangażował się w działalność ruchu oporu – pełnił funkcję łącznika przy komendzie hufca. Gdy w grudniu 1940 r. aresztowano hufcowego J. Drożdża, nawiązał kontakt z lewicowym ruchem konspiracyjnym. W 1942 r. wstąpił do PPR, a w 1943 r. był już członkiem egzekutywy Komitetu Okręgowego PPR w Bielsku. Należał także do GL a następnie AL Okręgu Bielskiego. Następnie, został redaktorem naczelnym „Trybuny Robotniczej”, później „Trybuny Gwardzisty”. Miał bardzo duży wpływ na wysoki poziom merytoryczny prasy konspiracyjnej. Oprócz funkcji w ruchu konspiracyjnym formalnie był pracownikiem IG Farbenindustrie, gdzie wykorzystywał swoje możliwości, by nieść rodakom pomoc różnego typu (np. fałszując odpowiednie dokumenty). Wykorzystywał też swoje zatrudnienie w tym zakładzie do „organizowania” materiałów piśmienniczych potrzebnych dla podziemnej prasy (papier, przybory itp.). Aresztowany 24.05.1944 r. zupełnie przypadkowo podczas obławy jaką gestapo urządziło na dworcu w Katowicach. Przewieziony do KL Auschwitz, zginął w komorze gazowej **24.06.1944 r.**

Bibliografia: *Wszystko co nasze*, (Harcerska Martyrologia Na Śląsku i w Zagłębiu Dąbrowskim w latach II wojny światowej) Młodzieżowa Agencja Wydawnicza, Warszawa 1983, s. 110; Dokument Komendy Chorągwi Bielskiej ZHP wydany w związku z odsłonięciem w Cieszynie Symbolicznej Mogiły Harcerki i Harcerzy Podbeskidzia – ofiar i następstw II wojny światowej, Wykaz Nr 1 – 1989 r., s. 3; *Życiorysy harcerki i harcerzy z hufców Biała Krakowska i Bielsko którzy oddali życie, za Ojczyznę w latach 1939-1945*. Praca zbiorowa Kręgu Instruktorskiego „Seniorów” przy Beskidzkim Hufcu ZHP w Bielsku-Białej, 1981 r., s. 86, 87; M. Heller, *Ruch oporu na Śląsku Cieszyńskim*, Opole 1982 r. s. 73, 120, 123; *Kronika Beskidzka* – lista ofiar mieszkańców Podbeskidzia.

SZCZYBROCHA JÓZEF,

Zginął w niewoli sowieckiej.

Urodzony 20.07.1894 r. w Czechowicach pow. bielski, syn Franciszka i Teresy. W latach 1915-1918 służył w armii austriackiej, później do 28.11.1919 r w armii gen. Hallera. Z zawodu był kolejarzem. Od 1922 r. podjął pracę w Państwowej Policji, starszy posterunkowy PP w komisariacie Cieszyńskim. Zmobilizowany, uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r., dostał się do niewoli sowieckiej – i tam **zginął**.

Bibliografia: Mieczysław Borak, „Symbol Katynia” *Zaolziańskie Ofiary Obozów i Więzień w ZSRR*, Czeski Cieszyn 1999, s. 107; Wpisany na LT NKWD z Ostaszkowa 05/4 z dnia 5.04.1940 r., poz. 57, s. 39, t. 5909.

SZOPA ANIELA,

Więźniarka obozu pracy.

Urodzona 7.07.1924 r. córka Franciszka i Justyny z d. Hoder, zamieszkała w Bestwince pow. bielski. Wywieziona 12.10.1942 r. do obozu pracy w Kaczcach k/Raciborza. Stamtąd, jako chora i osłabiona wywieziona 14.12.1942 r. w niewiadome miejsce i ślad po niej zaginął – **zginęła**.

Bibliografia: Materiały archiwalne Muzeum w Bestwinie.

SZYBIAK PIOTR,

Więzień KL Mittelbau-Dora.

Urodzony 24.06.1892 r. w wiosce koło Przemyśla, robotnik. W czasie pierwszej wojny światowej, służąc w armii austriackiej, dostał się do rosyjskiej niewoli. Przebywając w Rosji brał udział w Rewolucji Październikowej, co wywarło zasadniczy wpływ na jego przekonania polityczne. W 1921 r. wrócił do kraju i zamieszkał w Mikuszowicach Krakowskich gdzie wraz z żoną włączył się czynnie do ruchu lewicowego. Jako członek Stowarzyszenia Kulturalno Oświatowego „Siła”, a później w PPS, stał się aktywnym działaczem robotniczym. Od 1926 r. był członkiem miejscowego Komitetu PPS w Mikuszowicach, pozostającego zdecydowanie pod wpływem komunistów. W tymże roku wstąpił do KPP w której działał do chwili rozwiązania tej partii. W 1928 r. wysunięty jako kandydat na posła z listy Jedności Robotniczo-Chłopskiej w okręgu wadowickim. Od 1934 r. działając z polecenia Okręgowego Kierownictwa KPP był członkiem, a następnie przewodniczącym TUR w Mikuszowicach. W okresie okupacji hitlerowskiej należał do „Koła Przyjaciół Związku Radzieckiego” a po włączeniu się tej organizacji do PPR stał się czołowym działaczem partii, pełniąc funkcję sekretarza Podokręgu PPR. Jednocześnie walczył z okupantem w szeregach Gwardii Ludowej, a potem Armii Ludowej. W 1944 r. został za działalność w ruchu oporu aresztowany i po wędrówce przez różne więzienia i obozy dostał się do KL Mittelbau-Dora, gdzie zginął na początku **1945 r.**

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

ŚLOSARCZYK WALENTY,

Więzień KL Auschwitz.

Zamieszkały na pograniczu Bestwinki i Dankowic pow. bielski. Aresztowany w 1943 r. wraz z żoną (żonaty z siostrą Józefa Magi) i jej braćmi. Uwięzieni w KL Auschwitz i tam zatrudniony w wyuczonym i wykonywanym zawodzie – malował wnętrza mieszkalne SS-owskiej kadry obozowej. Okoliczność ta była na tyle korzystna, że przeżył pobyt w obozie – wrócił do domu w 1945 r. Po wojnie, pracownik Walcowni Metali w Czechowicach-Dziedzicach. Zmarł 7.12.1965 r.

Bibliografia: T. Lewczak, *Wykaz ofiar mieszkańców Gminy Bestwina*.

TARG ALOJZY,

Więzień Montelupich, KL Gross-Rosen, KL Mittelbau-Dora, KL Gusen, Posek-Tabor.

Urodzony 14.05.1905 r. w Łazach gmina Jasienica pow. bielski, nauczyciel. Po ukończeniu gimnazjum w Cieszynie w 1925 r., studiował na UJ w Krakowie –

Wydział Filozofii – historię. Dyplom magisterski otrzymał w 1930 r. Przez jakiś czas nauczyciel Gimnazjum w Tarnowskich Górach. Gdy rozpoczęła się okupacja hitlerowska, walczył czynnie z okupantem piórem, wypowiedziami i w organizacji ruchu oporu (od 1939 do 1945 r. w organizacji podziemnej z prof. Pawłem Musiołem, później od 1940 do 1945 r. aktywny w Generalnej Guberni).Więziony od 10.10.1944 r. w więzieniu Montelupich w Krakowie, od 10.10.1944 do grudnia 1944 r. w KL Gross-Rosen, KL Mittelbau-Dora, KL Gusen, w więzieniu Posek-Tabor. Mimo ciężkich warunków panujących w obozach w których przebywał, przeżył i odzyskał wolność 15.04.1945 r.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

TOMICZEK KAZIMIERZ,

Żołnierz kampanii wrześniowej, partyzant.

Urodzony 1.05.1925 r. w Hłownicy pow. bielski, i zamieszkały w tej miejscowości, syn Wiktora, później mieszkał w Cieszynie-Bobruku, przed wybuchem wojny był uczniem gimnazjalnym. Zmobilizowany, uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r. Po powrocie z krótkotrwałej niewoli niemieckiej, wraz z ojcem zaangażował się w walkę z hitlerowskim okupantem jako partyzant. Poległ w **marcu 1944 r.** - w walce z gestapowcami w gminie Trzydzik, wieś Sychów pow. kraśnicki.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

TOMICZEK WIKTOR,

Żołnierz kampanii wrześniowej, partyzant.

Urodzony 5.03.1898 r. w Hłownicy pow. bielski, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkały w Pietwałdzie – Zaolzie, chłop małorolny. Zmobilizowany, uczestniczył jako starszy sierżant w kampanii wrześniowej 1939 r. Po powrocie z krótkotrwałej niewoli niemieckiej, włączył się w walkę z hitlerowskim okupantem w ruchu oporu - jako partyzant. Poległ w **marcu 1944 r.** - w walce z gestapowcami we wsi Baraki Nowe pow. zakliskowski.

Bibliografia: S. Zahradnik, *Zaolziańskie ofiary okupacji hitlerowskiej w latach 1939-1945*, s. 152; . *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 161; Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

TRONINA STANISŁAW,

Więzień w Katowicach.

Urodzony w 1909 r. w Grodźcu gmina Jasienica, pow. bielski, robotnik. Aresztowany w okresie okupacji hitlerowskiej, przekazany został do więzienia w Katowicach, gdzie zginął **5.05.1943 r.** - przez ścięcie gilotyną.

Bibliografia: *Więzienia hitlerowskie na Śląsku, w Zagłębiu Dąbrowskim i w Częstochowie 1935-1945*, Śląski Instytut Wydawniczy, Katowice 1983 r., s. 39.

TWARDZIK TADEUSZ,

Więzień w Bielsku, KL Dachau, KL Mauthausen-Gusen.

Urodzony 10.10.1919 r., zamieszkały w Dziedzicach pow. bielski. Ukończył Szkołę Przemysłową w Bielsku, pracował jako urzędnik. Aresztowany 19.04.1940 r. i więziony w więzieniu w Bielsku, w KL Dachau, KL Mauthausen-Gusen. Mimo ciężkich warunków panujących w więzieniach i

obozach w których przebywał, przeżył i odzyskał wolność 5.05.1945 r. – wyzwolony przez wojska amerykańskie.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko (076, 087).

TYBERGIER OTYLIA,

Więźniarka KL Auschwitz.

Zamieszkała w Bestwinie pow. bielski. Aresztowana i uwięziona w KL Auschwitz, gdzie **zginęła**.

Bibliografia: T. Lewczak, *Wykaz ofiar mieszkańców Gminy Bestwina*.

TYRAS OLGA,

Więźniarka – nieznane miejsce uwięzienia.

Urodzona 13.06.1911 r. w Bielsku, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkała w Czeskim Cieszynie. Aresztowana i przetransportowana do więzienia lub obozu koncentracyjnego i tam **zginęła** – nieznana jest nazwa miejsca uwięzienia oraz data i okoliczności śmierci.

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 60.

TYRAS SAMUEL,

Zamordowany w Tarnowie.

Urodzony 22.08.1905 r. w Wilamowicach pow. bielski, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkały w Czeskim Cieszynie. W 1938 r. przetransportowany do getta w Żabnie k/Tarnowa, gdzie **zginął 31.05.1943 r.**

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 60.

UNICKI LEON,

Więzień gestapo w Bielsku, KL Dachau, KL Gusen.

Urodzony 23.06.1897 r. w Cieszynie, zamieszkały w Bielsku. Maturę zdał w 1915 r. w Cieszynie, zaś dalszą naukę i studia kontynuował w Bielsku. Inżynier z zawodu – wykładowca w szkole przemysłowej. Aresztowany 20.04.1940 r. i wpiery przetrzymany w areszcie gestapo w Bielsku, skąd przetransportowany został do KL Dachau, a po półrocznym pobycie w tym obozie przeniesiony do KL Gusen. Nieznany jest dalszy los tego więźnia.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

WALICA LUDWIK,

Więzień KL Bergen-Belzen.

Urodzony 7.07.1920 r., zamieszkały w Bielsku. Aresztowany i prawdopodobnie poprzez przesyłanie do różnych więzień i obozów, dostał się do KL Bergen-Belsen, gdzie w maju 1945 r. doczekała się wyzwolenia przez wojska alianckie.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

WAŁACH EMIL,

Więzień KL Auschwitz nr E-46.

Urodzony 13.11.1904 r. w Roztropocach gmina Jasienica pow. bielski. Aresztowany i przetransportowany do KL Auschwitz, 23.07.1941 r.

zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień „wychowawczy” nr E-46. Nieznany jest dalszy los tego więźnia.

Bibliografia: I. Pająk, *Mieszkańcy Śląska, Podbeskidzia, Zagłębia Dąbrowskiego w KL Auschwitz*, Katowice 1998 r., s. 729.

WAŁACH JÓZEF,

Więzień gestapo w Bielsku, w Cieszynie, KL Dachau, KL Mauthausen-Gusen.

Urodzony 16.01.1890 r. w Łyżbicach – Zaolzie, od 1921 r. zamieszkały w Bielsku, syn Adama i Anny z d. Kaleta. Po ukończeniu Szkoły ludowej w Łyżbicach, uczęszczał do Gimnazjum A. Osuchowskiego w Cieszynie – zdając maturę w 1908 r. Następnie, studiował we Lwowie – uzyskując tam w 1914 r. dyplom lekarza medycyny. W latach 1918-1921 organizował służbę zdrowia w Bielsku, gdzie w przeciągu pierwszych 8 lat był jedynym lekarzem. (w roku 1924 r. odznaczony srebrnym Krzyż Zasługi, posiadał także medal Powstańców Górnośląskich i 3 medale Polska Swemu obrońcy). W latach 1927-1939 był prezesem związku Oficerów Rezerwy, prezesem Związku Obrońców Ojczyzny, prezesem Klubu Polskiego w Radzie Miejskiej Miasta Bielska. Aresztowany przez gestapo 12.04.1940 r. w Bielsku, więziony w więzieniu w Cieszynie, w KL Dachau, Mauthausen-Gusen. Odzyskał wolność 2.06.1942 r. – zwolniony z obozu.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

WAŁĘGA ADOLF,

Więzień KL Mauthausen-Gusen.

Urodzony 7.03.1891 r. w Buczkowicach pow. bielski, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkały w Sibicy – Zaolzie. Aresztowany 17.04.1940 r. za nielegalną działalność – konspiracyjną w szeregach ZWZ/AK i przetransportowany do KL Mauthausen-Gusen, gdzie zginął **25.09.1941 r.**

Bibliografia: S. Zahradnik, *Zaolziańskie ofiary okupacji hitlerowskiej w latach 1939-1945*, s. 166; *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 184.

WANDZEL JAN,

Więzień KL Bergen-Belsen.

Urodzony 28.05.1908 r. w Bielsku i zamieszkały w tej miejscowości. Aresztowany i prawdopodobnie poprzez przesyłanie do różnych więzień i obozów, dostał się do KL Bergen-Belsen, gdzie w maju 1945 r. doczekał się wyzwolenia przez wojska alianckie.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

WECHSNER MORIZ,

Więzień – nieznanne miejsce uwięzienia.

Urodzony 15.09.1878 r. w Lipniku pow. bielski, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkały w Orłowej – Zaolzie. Aresztowany i przetransportowany do więzienia lub obozu koncentracyjnego i tam **zginął** – nieznaną jest nazwa miejsca jego uwięzienia oraz data i okoliczność śmierci.

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 153.

WEINBERGER OLGA z d. MUNK,

Więżniarka KL Auschwitz.

Urodzona 22.10.1895 r. w Bielsku, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkała w Nowym Bogumine - Zaolzie. Aresztowana w 1941 r. i przetransportowana do KL Auschwitz, gdzie **zginęła** - nieznana jest data i okoliczności jej śmierci.

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 139.

WIECZORKIEWICZ ANTONI,

Jeniec wojenny.

Urodzony 28.02.1898 r. w Bestwinie pow. bielski. W latach 1916-1918 służył w wojsku austriackim. Zdemobilizowany w 1922 r., od 1924 r. wójt Gminy Bestwina, od 1926 r. członek rady powiatowej i prezes Okręgowego Towarzystwa Organizacji i Kółek Rolniczych. W latach 1938-1939 poseł na Sejm. W czasie okupacji hitlerowskiej pracował jako „jeniec wojenny” we dworze w Dankowicach. W 1945 r. aresztowany przez UB, więziony w Pszczynie, Katowicach i Bielsku. Skazany na zesłanie do łagrów – przez wyjątkowo pomyślny zbieg zdarzeń, uniknął wykonania wyroku kary śmierci. Zmarł 8.11.1963 r.

Bibliografia: T. Lewczak, *Wykaz ofiar mieszkańców Gminy Bestwina*.

WIEWIÓRKA PAWEŁ,

Więzień w Żaganii.

Urodzony w 1908 r. w Gutach – Zaolzie i tam zamieszkały w okresie dorostania. Naukę w szkole powszechnej rozpoczął w Gutach, zaś dalszą naukę kontynuował w gimnazjum w Cieszynie – kończąc naukę w Seminarium Nauczycielskim w Bielsku. Od 1929 r. zamieszkały w Kamienicy gdzie pracował jako nauczyciel. Aresztowany przez gestapo w 1941 r. i do 1943 r. więziony w więzieniu w Żaganii, gdzie **zginął**.

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór 1 Bielsko.

WISCHNITZER ELSA z d. BARBER,

Więżniarka getta w Zawierciu.

Urodzona 10.03.1888 r. w Starej Wsi gmina Wilamowice pow. bielski, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkała w Łazach - Zaolzie. Aresztowana i przetransportowana 24.05.1940 r. do getta w Zawierciu, i od tego czasu jej los jest nieznany - **zginęła**.

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 119.

WOJTOŃ FRANCISZEK,

Więzień w Katowicach.

Urodzony w 1910 r. w Grodźcu pow. bielski, zamieszkały w Bielsku, zawód wyk. kelner. W miejscu urodzenia uczęszczał do szkoły powszechnej. Aresztowany 4.11.1942 r. w Bierach przez doniesienie o posiadanie i kolportowanie ulotek antyhitlerowskich. Przechwymany przez dwa tygodnie na gestapo w Bielsku, a stamtąd przetransportowany do więzienia w Katowicach, gdzie **zginął 8.11.1943 r.** - przez ścięcie gilotyną.

Bibliografia: *Więzienia hitlerowskie na Śląsku, w Zagłębiu Dąbrowskim i w Częstochowie 1935-1945*, Śląski Instytut Wydawniczy, Katowice 1983 r., s. 41, Informacja bratanka T.Wojtonia.

**WOŹNIAK WŁADYSŁAW,
Więzień KL Auschwitz nr 164137.**

Urodzony 5.05.1923 r. w Janowicach pow. bielski, syn Antoniego i Tekli z d. Adamaszek, zamieszkały w Janowicach. W 1941 r. wywieziony na roboty przymusowe do Niemiec – tam zatrudniony w gospodarstwie rolnym. Aresztowany w nieznanych okolicznościach i uwięziony w KL Auschwitz, 19.11.1943 r. zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 164137, osadzony w bloku 11. Rodzina otrzymała powiadomienie z KL Auschwitz, że zmarł (zginął) **12.03.1944 r.** o godz. 7:30 (akt zgonu XLV171/1944).

Bibliografia: I. Pająk, *Mieszkańcy Śląska, Podbeskidzia, Zagłębia Dąbrowskiego w KL Auschwitz*, Katowice 1998 r., s. 433.

**ZAGÓRNY STANISŁAW,
Więzień KL Auschwitz nr 11018.**

Urodzony 4.04.1894 r. w Grodźcu gmina Jasienica, pow. bielski, syn Jana i Marianny z d. Wieczorek, zamieszkały w Grodźcu. Aresztowany i uwięziony w KL Auschwitz, 18.03.1941 r. zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 11018. Zginął w tym obozie **26.10.1941 r.** Według wystawionego aktu zgonu nr 3260/1941 – potwierdzonego przez lekarza obozowego, zmarła o godz. 7:40, określenie przyczyny zgonu to: „Sepsis bei Phlegmone” (ogólne zakażenie organizmu przy flegmonie).

Bibliografia: I. Pająk, *Mieszkańcy Śląska, Podbeskidzia, Zagłębia Dąbrowskiego w KL Auschwitz*, Katowice 1998 r., s. 88; PMA-B *Księga zgonów*, t. 3, s. 260.

**ZEMANEK STEFAN,
Zginął w obozie pracy.**

Urodzony w 1925 r. w Janowicach gmina Czechowice, pow. bielski, syn Józefa i Tekli z d. Famułka, zamieszkały w Janowicach. W okresie okupacji hitlerowskiej wysłany transportem zbiorowym wraz z innymi mężczyznami z Janowic na roboty przymusowe do Brandenburga. Tam, w związku nadciągającym frontem, w kwietniu 1945 r. młodych

pracowników (oddzielnie skoszarowanych) wyprowadzono poza teren obozu w którym przebywali, i zostali **rozstrzelani**.

Bibliografia: *Kronika Beskidzka* – lista ofiar mieszkańców Podbeskidzia; Informacja krewnej A. Dimos.

ZIEBURA LUDWIK,

Więzień KL Auschwitz nr E-442.

Urodzony 20.07.1911 r. w Wiśle Wielkiej pow. pszczyński. Aresztowany i przetransportowany do KL Auschwitz, 31.10.1941 r. zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień „wychowawczy” nr E-442, następnie zmieniono mu numer obozowy na 22388. Odzyskał wolność 25.02.1942 r. – zwolniony z obozu.

Bibliografia: I. Pająk, *Mieszkańcy Śląska, Podbeskidzia, Zagłębia Dąbrowskiego w KL Auschwitz*, Katowice 1998 r., s. 744.

ZIELEŹNIK TEOFIL,

Więzień KL Flossenbürg i dalej do KL Leitmeritz.

Urodzony 12.07.1916 r. w Międzyrzeczu gmina Jasienica, pow. bielski, syn Antoniego i Jadwigi z d. Stusek. Po ukończeniu szkoły powszechnej, kontynuował naukę w Szkole Handlowo-Kupieckiej w Czechowicach. W 1928 r. przeprowadził się wraz z rodzicami do Zarzecza gdzie otworzył własny sklep. Jesienią 1939 r. powołany do odbycia zasadniczej służby wojskowej, w związku z wybuchem wojny uczestniczył w kampanii wrześniowej, a uniknąwszy dostania się do niewoli - wrócił do domu. W okresie okupacji hitlerowskiej, od 1941 r. zaangażował się w ruch oporu. Do 1943 r. był dowódcą plutonu „Strumień” – wchodzącego w skład grupy bojowej ZWZ/AK. Aresztowany w 1943 r. i przetransportowany do KL Auschwitz. Następnie, przesłany do KL Flossenbürg i dalej do KL Leitmeritz (Litomierzyce) w Czechach. Zginął w tym ostatnim obozie w **lutym 1945 r.**

Bibliografia: K. Ochman, *Pomnik ofiar hitleryzmu w Strumieniu*, 1997, s. 31.

ZIĘTEK JAN,

Więzień KL Auschwitz nr 153722, KL Buchenwald.

Urodzony 17.10.1922 r. w Grodźcu gmina Jasienica pow. bielski. Aresztowany i przetransportowany do KL Auschwitz, 1.10.1943 r. zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 153722. Następnie, przeniesiony do KL Buchenwald. Odzyskał wolność 11.04.1945 r. - wyzwolony przez wojska amerykańskie.

Bibliografia: I. Pająk, *Mieszkańcy Śląska, Podbeskidzia, Zagłębia Dąbrowskiego w KL Auschwitz*, Katowice 1998 r., s. 407.

ZUBER STEFAN,

Więzień KL Dachau.

Urodzony w 1920/1921 r. w Czechowicach, zamieszkały przez jakiś czas z rodzicami w Krakowie gdzie rozpoczął naukę w szkole powszechnej, zaś do gimnazjum uczęszczał w Bielsku – zdając maturę w 1938 r. W początkowym okresie okupacji hitlerowskiej, usiłował dostać się na Węgry przez Jabłonków i stamtąd dalej – do tworzącego się Wojska Polskiego. Aresztowany na granicy i przetransportowany przez gestapo do KL Dachau, gdzie zginął w **1943 r.**

Bibliografia: Archiwum dr med. Józefa Mazurka – zbiór I Bielsko.

ŻUŻAŁEK JÓZEF,

Więzień obozu pracy.

Urodzony 13.04.1875 r., zamieszkały w Bestwince pow. bielski. Wywieziony 13.10.1942 r. do obozu pracy do Kaczycach k/Raciborza, tam zginął w lutym **1944 r.**

Bibliografia: Materiały archiwalne Muzeum w Bestwinie.

Oświęcim

Na tej ziemi słońcu ujmuje
światła – chłodny, gęsty cień krzyży.
Biała przestrzeń, śnieżna równina
teraz większa jeszcze o ciszę.

Tędy wszystkie płynęły rzeki
Wisła, Wołga, Ren i Sekwana,
tu ostatnia gasła nadzieja
ogniem mordy z serca wyrwana.

Tu imiona umilkły na wargach
wiatr je długo powtarzać będzie
póki żywi nie zrozumieją
co znaczy słowo – Oświęcim.

Autor: Tadeusz Sliwiak

**MARTYROLOGIUM MIESZKAŃCÓW ŻYWCA, CZERNICHOWA, GIŁOWIC,
JELEŚNI, KOSZARAWY, LIPOWEJ, ŁĘKAWICY, ŁODYGOWIC, MILÓWKI,
RADZIECHOWYCH, RAJCZY, STRYSZAWY, SUCHEJ, WĘGIERSKIEJ
GÓRKI i innych - W LATACH 1939-1945**

BARCIK FRANCISZEK,

Żołnierz kampanii wrześniowej - jeńiec.

Urodzony 15.05.1909 r. w Łękawicy pow. żywiecki, zamieszkały w Kocierzu pow. żywiecki. Zmobilizowany, uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r. w 3 psp. Bielsko. Walczył z hitlerowskim agresorem na linii: Bielsko, Kraków, Limanowa, Nowy Sącz, Tomaszów Mazowiecki. Dostał się 14.09.1939 r. do niewoli niemieckiej, z której podczas transportu do Niemiec - w sprzyjających okolicznościach zbiegł. Wrócił do domu - do Kocierza, nieznanym jest dalszy jego los.

Bibliografia: Michalina Ścieszka - na podstawie dokumentów po byłym ZBoWiD w Łękawicy

BARCIAK WŁADYSŁAW,

Żołnierz kampanii wrześniowej – jeńiec.

Urodzony 2.12.1909 r. w Łękawicy pow. żywiecki, zamieszkały w tej miejscowości. Zmobilizowany, uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r. Walcząc z hitlerowskim agresorem na linii Bielsko – Zamość, dostał się 21.09.1939 r. do niemieckiej niewoli i przetransportowany został do obozu jeńckiego w Krakowie. Przy sprzyjających okolicznościach (po dwóch tygodniach pobytu w obozie), zbiegł i wrócił do domu. Nieznany jest dalszy jego los.

Bibliografia: Michalina Ścieszka - na podstawie dokumentów po byłym ZBoWiD w Łękawicy

BARCIK JÓZEF,

Żołnierz kampanii wrześniowej – jeńiec.

Urodzony 4.04.1914 r. w Łękawicy pow. żywiecki, zamieszkały w tej miejscowości. Powołany 14.11.1937 r. do odbycia służby wojskowej w 4 Pułku Strzelców Podhalańskich w Cieszynie – brał następnie udział w kampanii wrześniowej 1939 r. Walcząc z hitlerowskim agresorem na linii Ławoczne, Sianki, Stryj, Drochobycz, Sambor – 30.09.1939 r. dostał się do niemieckiej niewoli. W sprzyjających okolicznościach zbiegł podczas transportu do obozu jeńckiego i przedostał się na Węgry. W 1941 r. powrócił do kraju - do domu, nieznanym jest dalszy jego los.

Bibliografia: Michalina Ścieszka - na podstawie dokumentów po byłym ZBoWiD w Łękawicy

BARCIK WŁADYSŁAW,

Żołnierz kampanii wrześniowej.

Urodzony 8.11.1913 r. w Łękawicy pow. żywiecki, zamieszkały w tej miejscowości. Zmobilizowany w sierpniu 1939 r. do 3 psp. Bielsko, brał udział w kampanii wrześniowej – walcząc z hitlerowskim agresorem na linii Bielsko - Kraków - Biłgoraj. Ranny 17.09.1939 r. – dostał się do szpitala w Zamościu. Opuścił szpital 24.09.1939 r. i jako inwalida wojenny wrócił do domu. Nieznany jest dalszy jego los.

Bibliografia: Michalina Ścieszka - na podstawie dokumentów po byłym ZBoWiD w Łękawicy

BAK ALEKSANDRA,

Więżniarka Polenlagru nr 10 w Siemianowicach Śl.

Urodzona 28.08.1925 r. w Okrajniku i tam zamieszkała, córka Antoniego i Katarzyny. Aresztowana i wywieziona do niemieckiego obozu dla Polaków - Polenlager nr 10 (Laurahütte)³ Siemianowice Śl., gdzie przebywała w okresie 22.07.1942 r. do 8.01.1945 r. Następnie wywieziona w głąb Niemiec do Drezna. Nieznany jest dalszy los tej więźniarki.

Bibliografia: Michalina Ścieszka - na podstawie dokumentów po byłym ZBoWiD w Łękawicy

BETTER SZYMON,

Więzień KL Auschwitz.

Urodzony 28.12.1892 r. w Moszczanicy pow. żywiecki, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkały w Karwinie - Zaolzie. Aresztowany 7.06.1940 r. i przetransportowany do więzienia w Będzinie, skąd przewieziony został do KL Auschwitz, i tam **zginął** prawdopodobnie w komorze gazowej - nieznana jest data śmierci.

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 107; W zachowanych dokumentach APMA-B nie figuruje.

BETTER WILHELM,

Więźniarka – nieznane jest miejsce uwięzienia.

Urodzony 21.05.1885 r. w Peweli Małej pow. żywiecki, w okresie okupacji hitlerowskiej zamieszkały w Orłowej - Zaolzie. Aresztowany i przetransportowany do więzienia lub obozu koncentracyjnego i tam **zginął** – nieznana jest nazwa miejsca uwięzienia, oraz data i okoliczności śmierci.

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 148.

BLECHA RUDOLF,

Więzień więzienia Stein.

Urodzony 10.07.1906 r. w Sporyszu pow. żywiecki, podczas okupacji zamieszkały w Trzyńcu – Zaolzie, hutnik. W okresie okupacji hitlerowskiej zaangażowany w ruchu oporu. Aresztowany 2.06.1943 r. i przetransportowany do więzienia Stein nad Dunajem, gdzie **zginął** – rozstrzelany **15.04.1945 r.**

Bibliografia: S. Zahradnik, *Zaolziańskie ofiary okupacji hitlerowskiej w latach 1939-1945*, s. 185.

CEBRAT MICHAŁ pseud. „Brzoza”,

Uczestnik kampanii wrześniowej.

Urodzony 14.01.1914 r. w Okrajniku gmina Łękawica, pow. żywiecki, zamieszkały w Łękawicy. Powołany 2.08.1939 r. na ćwiczenia wojskowe - rezerwy do 3 psp. Bielsko (stopień wojsk. – plutonowy). Uczestniczył w kampanii wrześniowej - w walkach z Niemcami na odcinku Bielsko – Zamość - Tomaszów, 22.09.1939 r. dostał się do niemieckiej niewoli pod Tomaszowem Lubelskim. Zbiegł z placu zbornego jeńców i wrócił do domu – ukrywając się przed Niemcami. Pod koniec 1943 r. wstąpił do AK, posługiwał się pseudonimem „Brzoza”. Nieznany jest dalszy jego los.

Bibliografia: Michalina Ścieszka - na podstawie dokumentów po byłym ZBoWiD w Łękawicy.

³ Polenlager nr 10 w Siemianowicach Śl. – mieścił się w zabudowaniach pałacowych i dworskich Donnersmarcka.

CIERER JÓZEF,

Więźni – nieznanne miejsce uwięzienia.

Urodzony 16.02.1873 r. w Zwardoniu, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkały we Frysztacie - Zaolzie, wyższe wykształcenie. Aresztowany i przetransportowany do więzienia lub obozu koncentracyjnego którego nazwy nie udało się ustalić i tam **zginął** – nieznaną jest data i okoliczności śmierci tego więźnia.

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 81

DROBISZ TEOFIL,

Żołnierz kampanii wrześniowej.

Urodzony w 1913 r. w Gilowicach i zamieszkały w tej miejscowości, syn Andrzeja i Reginy z d. Gawron. Zmobilizowany, uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r., dostał się do niewoli niemieckiej. Przebywał jakiś czas w obozie jenieckim (nieznana nazwa), później skierowany do pracy przymusowej na terenie Niemiec. Przeżył okupację, powrócił po wojnie do kraju ciężko chory. Zmarł w grudniu 1946 roku.

Bibliografia: Informacji pozyskana przez B. Srokę - z zapisów w księdze parafialnej w Gilowicach; B. Sroka, *Straty poniesione przez mieszkańców Gilowic w wyniku wojny w latach 1939-1945*, s. 23.

DUDA WŁADYSŁAW,

Żołnierz kampanii wrześniowej.

Urodzony w 1906 r. w Gilowicach i zamieszkały w tej miejscowości, syn Jana i Anny z d. Wrona, wykształcenie podstawowe. Zmobilizowany, uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r. Wraz ze swoim oddziałem dostał się do sowieckiej niewoli. Przebywał w dwóch różnych obozach na Syberii. Udało mu się zaciągnąć do Armii gen. Andersa i wraz z nią przebył szlak bojowy od Iranu do Włoch. Uczestnik bitwy pod Monte Cassino, gdzie został ranny. Po wojnie wrócił do kraju. Pracował aż do emerytury w przedsiębiorstwie budowlanym w Bielsku Białej. Zmarł w 1978 roku.

Bibliografia: Informacji pozyskana przez B. Srokę - relacja osobista W. Dudy oraz jego syna Władysława.

GACH STEFAN,

Więźni gestapo w Żywcu.

Urodzony w 1921 r. w Gilowicach i zamieszkały w tej miejscowości, syn Franciszka i Heleny z d. Marszałek, ślusarz narzędziowy i mechanik, wykształcenie zawodowe. Pracował w firmie „FELKEL” w Zadzielu. Aresztowany w październiku 1944 r. wraz z Janem Klimczakiem jako podejrzani o kontakty z partyzantką po napadzie owej grupy na niemieckiego osadnika Waseleschena, u którego pracowali rodzice Stefana. W czasie tego napadu zginął jeden z gestapowców. Przewieziono S. Gacha do aresztu w Żywcu, gdzie przeprowadzano dalsze jego przesłuchiwanie i na skutek interwencji jego przełożonego – Niemca, dyrektora firmy w której pracował, został zwolniony z aresztu po dwóch tygodniach. Nieznany jest dalszy jego los.

Bibliografia: Informacji pozyskana przez B. Srokę - osobista relacja S. Gacha uzyskana we wrześniu 2009 r.

GARDAŚ JAN,

Więzień KL Gross-Rosen.

Urodzony w 1909 r. w Gilowicach i zamieszkały w tej miejscowości. W początkowym okresie okupacji hitlerowskiej pracował w zakładzie włókienniczym w Bielsku, gdzie prawdopodobnie zaangażował się w działalność ruchu oporu. Aresztowany przez gestapo w 1941 r. i przetransportowany do KL Gross-Rosen, zginął w tym obozie **9.05.1945 r.**

Bibliografia: Informacji pozyskana przez B. Srokę - z zapisów w księdze parafialnej w Gilowicach; B. Sroka, *Straty poniesione przez mieszkańców Gilowic w wyniku wojny w latach 1939-1945*, s. 23.

GAWRON JAN,

Więzień obozu jenieckiego.

Urodzony 1.04.1914 r. w Łysinie gmina Łękawica, pow. żywiecki, zamieszkały w tej miejscowości. Powołany w marcu 1938 r. do służby wojskowej do 4-go pułku piechoty w Cieszynie, uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r. Do 17.09.1939 r. walczył z hitlerowskim agresorem na linii od Cieszyna do Tomaszowa Lubelskiego. Wzięty do niewoli niemieckiej, w sprzyjających okolicznościach zbiegł z transportu i powrócił do domu. Nieznany jest dalszy jego los.

Bibliografia: Michalina Ścieszka - na podstawie dokumentów po byłym ZBoWiD w Łękawicy

GOTTLIEB FANNY,

Więźniarka KL Auschwitz.

Urodzona 6.01.1869 r. w Rajczy pow. żywiecki, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkała we Frysztacie – Zaolzie. Aresztowana w lipcu 1942 r. i przetransportowana do KL Auschwitz, gdzie **zginęła** – nieznana jest data i okoliczności jej śmierci.

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 82; W zachowanych dokumentach APMA-B nie figuruje.

GOWIN JÓZEF,

Żołnierz kampanii wrześniowej.

Urodzony w 1910 r. w Zadzielu, zamieszkały w Gilowicach, syn Michała i Anny z d. Górna. Zmobilizowany, uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r. i dostał się do niewoli. Zmarł **19 lub 22.04.1943 r.** w obozie jenieckim o nieustalonej nazwie.

Bibliografia: B. Sroka, *Straty poniesione przez mieszkańców Gilowic w wyniku wojny w latach 1939-1945*, s. 23; Informacji pozyskana przez B. Srokę - z zapisów w księdze parafialnej w Gilowicach.

GÓRNY JÓZEF,

Żołnierz kampanii wrześniowej.

Urodzony w 1909 r w Gilowicach i zamieszkały w tej miejscowości, syn Jana i Katarzyny z d. Jędrysek. Zmobilizowany, uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r. w 22 Dywizji Górskiej stacjonującej w Bielsku. Dostał się 18.09.1939 r. do sowieckiej niewoli w miejscowości Tłumacz koło Tarnopola. Przewieziony wraz z innymi jeńcami do obozu w okolicach Archangielska i skierowany do pracy w kopalni rudy. 15.08.1941 r. postarał się o wcielenie do Armii Andersa. Po ewakuacji z ZSRR znalazł się w Palestynie, dostał się do Turcji, Egiptu i Włoch – uczestniczył w walce o Monte Cassino. W jednym z ataków, na skutek

silnej kanonady stracił częściowo słuch. W trakcie dalszych walk, nad rzeką Sanio, na skutek pomyłkowego ostrzelania jego oddziału przez Amerykanów, został poważnie ranny w udo. Powrócił do kraju 14.04.1947 r. Podjął pracę w miejscowej Gminnej Spółdzielni na etacie magazyniera, pracując bez przerwy aż do przejścia na emeryturę. Zmarł w 1989 roku.

Bibliografia: Informacji pozyskana przez B. Srokę od jego syna Józefa, Dyrektora Generalnego NIK.

GÓRNY KASPER,

Żołnierz kampanii wrześniowej

Urodzony w 1908 r. w Gilowicach i zamieszkały w tej miejscowości, syn Michała i Weroniki z d. Cyrnal. Listonosz, członek miejscowej OSP, pełniący obowiązki zastępcy komendanta. Wykształcenie podstawowe. Zmobilizowany, uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r. - **zginął** w walce z hitlerowskim agresorem w okolicach Zamościa.

Bibliografia: B. Sroka, *Straty poniesione przez mieszkańców Gilowic w wyniku wojny w latach 1939-1945*, s. 23; Informacji udzieliła B. Sroce – żona K. Górnego - Hermina, członkowie OSP w Gilowicach, siostra Stefania Płoskonka.

GRADEK WŁADYSŁAW,

Żołnierz kampanii wrześniowej – jeńiec.

Urodzony 9.11.1912 r. w Łękawicy pow. żywiecki, zamieszkały w tej miejscowości. Zmobilizowany w sierpniu 1939 r. do Wojska Polskiego do 4 psp. Cieszyn, uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r. – walcząc z hitlerowskim agresorem na odcinku Bielsko – Kraków - Mogilany. 18.09.1939 r. cofając się z resztką Pułku aż do Tarnopola, dostał się do niewoli sowieckiej i wywieziony został w głąb Rosji (Gorki). W listopadzie 1939 r. w ramach wymiany jeńców z Niemcami – przekazany Niemcom i wywieziony do obozu jenieckiego Nanbrandenburg - Stalag HA, gdzie przebywał do wyzwolenie w 1945 r.

Bibliografia: Michalina Ścieszka - na podstawie dokumentów po byłym ZBoWiD w Łękawicy

GREŃ TOMASZ,

Więzień obozu jenieckiego.

Urodzony 18.11.1915 r. w Łysinie gmina Łękawica, pow. żywiecki, zamieszkały w tej miejscowości. Od 1.04.1938 r. służył w Wojsku Polskim w 73 pułku piechoty Katowice. Uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r. – walcząc przeciwko Niemcom na linii Katowice – Kraków – Przemyśl - Lwów. Dostał się 18.09.1939 r. do niemieckiej niewoli pod Lwowem. Zbiegł z obozu jenieckiego w Krakowie i powrócił do domu. Nieznany jest jego dalszy jego los.

Bibliografia: Michalina Ścieszka - na podstawie dokumentów po byłym ZBoWiD w Łękawicy.

HULBÓJ PIOTR,

Więzień prawdopodobnie KL Auschwitz.

Urodzony ok. 1917 r. w Rajczy pow. żywiecki syn Adama i Anny, zamieszkały w Rajczy. W okresie okupacji hitlerowskiej pracował na kolei – na stacji Czechowice. Aresztowany w 1942 r. - zabrany przez żandarmów z pola i

wg. oświadczenia rodziny przetransportowany do KL Auschwitz, gdzie zginął w **1942 r.**

Postscriptum. Żona otrzymała od niego w 1942 r. dwa listy.

Bibliografia: Informacja wnuka – Stanisława Mrowca; W zachowanych dokumentach APMA-B nie figuruje.

JAGOSZ JÓZEF,

Więzień KL Auschwitz.

Urodzony 9.03.1900 r. w Łysinie pow. żywiecki i zamieszkały w tej miejscowości, syn Michała i Reginy z d. Tomaszek. Aresztowany i przetransportowany do KL Auschwitz, gdzie zginął **12.06.1944 r.** o godz. 9:36.

Bibliografia: Michalina Ścieszka - na podstawie dokumentów po byłym ZBoWiD w Łękawicy.

KAMIŃSKI MICHAŁ,

Więzień KL Auschwitz nr 152608, KL Neuengamme.

Urodzony 17.02.1911 r. w Sopotni Wielkiej pow. żywiecki, robotnik leśny. Aresztowany 9.08.1943 r. za przynależność do PPR (gestapo zdobyło listę członków tej organizacji i aresztowali osoby na niej wpisane). Przetrasportowany do Więzienia śledczego w Mysłowicach. Po śledztwie przewieziony do KL Auschwitz, 28.09.1943 r. zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 152608. Stamtąd 1.17.1944 r. przeniesiony do KL Neuengamme. Gdy hitlerowcy uznali, że zagraża im zbliżający się front, ewakuowali więźniów i wówczas transporty te zostały zbombardowane a więźniowie rozbiegli się do pobliskiego lasu. 15.04.1945 r. przejęci przez wojska angielskie, odzyskali wolność.

Bibliografia: I. Pająk, *Mieszkańcy Śląska, Podbeskidzia, Zagłębia Dąbrowskiego w KL Auschwitz*, Katowice 1998 r., s. 405; APMA-B Ankieta osobiście wypełniona przez M. Kamińskiego z dn. 2.07.1970 r., (sygn. Mat./7975 nr inw. 156532).

KANTYKA JÓZEF,

Żołnierz kampanii wrześniowej

Urodzony w 1903 r. w Gilowicach i zamieszkały w tej miejscowości, syn Michała i Anny z d. Pyclik, robotnik tartaczny, wykształcenie podstawowe. Zmobilizowany, uczestniczył w kampanii wrześniowej w 1939 r. - zginął **31.12.1939 r.** w walce z hitlerowskim agresorem w okolicach Dunajca (według zeznań świadków i orzeczenia sądu powiatowego w Żywcu).

Bibliografia: B. Sroka, *Straty poniesione przez mieszkańców Gilowic w wyniku wojny w latach 1939-1945*, s. 23; Relacja uzyskana od żony Józefa - Julii z d. Kastelik – pozyskana przez B. Srokę..

KANTYKA TADEUSZ,

Więzień obozu jenieckiego.

Urodzony w 1920 r. w Gilowicach i zamieszkały w tej miejscowości, syn Jana i Agnieszki z d. Cygonik, absolwent Gimnazjum i Liceum im. M. Kopernika w Żywcu. Po zdaniu matury zgłosił się ochotniczo do wojska i został przyjęty na podchorążówkę w Zambrowie. Po wybuchu wojny wraz ze swoją jednostką został skierowany na front. W kilka dni później dostał się do niemieckiej niewoli i wraz z innymi jeńcami przewieziony do obozu (jenieckiego) najpierw na terenie Niemiec, a po zajęciu przez Niemców Francji, do innego obozu na terenie Francji. Latem 1944 r. wraz z ośmioma innymi więźniami uciekł z obozu

i po półrocznej poniewierce na terenie Francji, korzystając z francuskiej partyzantki przedostał się do Anglii. Zamieszkał w Manchesterze. Tam skończył studia, uzyskując tytuł inżyniera chemika i po studiach podjął pracę w tamtejszych zakładach chemicznych. Nie wrócił do kraju.

Bibliografia: Informacji pozyskana przez B. Srokę – osobista relacja T. Kantyki podczas jego pobytu w Gilowicach w 2004 r.

KASPEREK LUKASZ,

Żołnierz kampanii wrześniowej – jeńiec.

Urodzony 28.01.1914 r. w Kocierzu Moszczanickim pow. żywiecki, zamieszkały w tej miejscowości. Powołany 9.03.1938 r. do służby wojskowej do 4 psp. w Cieszynie, uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r. Walczył z agresorem hitlerowskim na linii: Cieszyn – Bielsko – Wadowice – Kalwaria - Janów Lubelski - Tomaszów Lubelski. Wzięty 28.09.1939 r. do niewoli niemieckiej, zbiegł przy sprzyjających okolicznościach podczas transportu do Niemiec - wrócił do domu. Nieznany jest dalszy jego los.

Bibliografia: Michalina Ścieszka - na podstawie dokumentów po byłym ZBoWiD w Łękawicy

KLIMCZAK JAN,

Zamordowany w lokalnym areszcie.

Urodzony ? w Pewli Ślemieńskiej. Pracował na początku okupacji hitlerowskiej u Niemieckiego osadnika Waseleschena w Gilowicach - jako przymusowy parobek do koni, skierowany do tej pracy przez żywiecki Arbeitsamt. Aresztowany razem ze Stefanem Gachem i został osadzony w miejscowym gminnym areszcie, gdzie przystąpiono od razu do jego przesłuchiwania. Bito go do utraty przytomności i polewano wodą dla ocucenia. Na drugi dzień podczas dalszych przesłuchań, gestapowcy powiesili go na strzępach podartych z jego ubrania - ze związanymi z tyłu rękami, aranżując samobójstwo przez powieszenie.

Bibliografia: Informacji pozyskana przez B. Srokę - od B. Gąsiorka, kierowcy Amtkomisarza i J. Misika, pełniący w gminie funkcję tłumacza, także od Stefana Gach, z którym Klimczak był aresztowany.

KOLONKO FRANCISZEK,

Więzień obozu jenieckiego, robotnik przymusowy.

Urodzony 1.01.1914 r. w Kocierzu gmina Łękawica, pow. żywiecki, i zamieszkały w tej miejscowości. Powołany 15.03.1938 r. do służby wojskowej w 4 pułku piechoty. Uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r., przydzielony do 8 kompanii 4 psp. w Cieszynie. Brał udział w walce obronnej na linii Bielsko - Wadowice - Kraków, dostał się 18.09.1939 r. do niemieckiej niewoli. W październiku 1939 r. odzyskał wolność i wrócił do domu. W 1942 r. wysłany przez Arbeitsamt na przymusowe roboty budowlane do Oświęcimia i tam przebywał do wyzwolenia w styczniu 1945 r.

Bibliografia: Michalina Ścieszka – na podstawie dokumentów po byłym ZBoWiD w Łękawicy

KOLONKO JAN,

Żołnierz kampanii wrześniowej – jeńiec.

Urodzony 6.10.1914 r. w Kocierzu Moszczanickim pow. żywiecki, zamieszkały w tej miejscowości. Powołany 25.03.1938 r. do służby wojskowej w 4 psp. w Cieszynie, uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r. W walce z hitlerowskim agresorem na linii: Cieszyn – Bielsko – Wadowice – Kalwaria - Janów Lubelski - Tomaszów Lubelski, dostał się 30.09.1939 r. do niemieckiej niewoli. Zbiegł w czasie transportu do obozu jenieckiego i powrócił do domu.

Bibliografia: Michalina Ścieszka – na podstawie dokumentów po byłym ZBoWiD w Łękawicy

KONIOR JAN,

Żołnierz kampanii wrześniowej – jeniec.

Urodzony 7.07.1913 r. w Kocierzu Rychwałdzkim pow. żywiecki, zamieszkały w tej miejscowości. Zmobilizowany do Wojska Polskiego do 3 psp. w Bielsku, uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r. Walczył z hitlerowskim agresorem na odcinku Bielsko – Tomaszów Mazowiecki. Dostał się 26.09.1939 r. do niemieckiej niewoli w okolicach Przeworska. Zbiegł 5.10.1939 r. z obozu jenieckiego i wrócił do domu. Nieznany jest jego dalszy los.

Bibliografia: Michalina Ścieszka – na podstawie dokumentów po byłym ZBoWiD w Łękawicy

KRÄMER REGINA,

Więźniarka KL Auschwitz.

Urodzona 22.11.1869 r. w Zawoji pow. suski, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkała we Frysztacie – Zaolzie. Aresztowana w kwietniu 1942 r. i przetransportowana do KL Auschwitz, gdzie zginęła – nieznana jest data i okoliczności jej śmierci.

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 83; W zachowanych dokumentach APMA-B nie figuruje.

KUDZIA FRANCISZEK,

Więzień obozu pracy.

Wysiedlony w 1942 r. z żoną Weroniką i trojgiem dzieci do obozu pracy przymusowej w Siemianowicach. Przeżyli ciężki pobyt w obozie, lecz żona Weronika, po powrocie do domu, na skutek okupacyjnych przeżyć popadła w chorobę i zmarła jesienią 1945 roku. Franciszek zmarł w 1985.

Bibliografia: Informacji pozyskana przez B. Srokę - Osobista relacja F. Kudzi z 1960 r.

KUROWSKI WŁADYSŁAW,

Więzień KL Auschwitz.

Urodzony 23.03.1924 r. w Szarym gmina Milówka pow. żywiecki, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkały w Jabłonkowie – Zaolzie, student. W młodości bardzo zaangażowany w działalność harcerską w Jabłonkowie, zaś od rozpoczęcia się okupacji hitlerowskiej – bardzo aktywny uczestnik ruchu oporu. Aresztowany 23.04.1943 r. i przetransportowany do KL Auschwitz, gdzie zginął **10.03.1944 r.**

Bibliografia: Zahradnik, *Zaolziańskie ofiary okupacji hitlerowskiej w latach 1939-1945*, s. 72; W zachowanych dokumentach APMA-B nie figuruje.

KURZYNIEC JAN,

Żołnierz Kampanii wrześniowej.

Urodzony w 1908 r. w Gilowicach i zamieszkały w tej miejscowości, syn Jana i Reginy z d. Górny, kowal, wykształcenie podstawowe. Zmobilizowany, uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r. – zginął **1.10.1939 r.** w walce z hitlerowskim agresorem w miejscowości Włosienica k/Tomaszowa Mazowieckiego.

Bibliografia: B. Sroka, *Straty poniesione przez mieszkańców Gilowic w wyniku wojny w latach 1939-1945*, s. 23; Informacja B. Sroki – pozyskana z dokumentów parafialnych w Gilowicach.

KURZYNIEC MICHAŁ,

Więzień w Cieszynie, obozu – nieznana nazwa.

Urodzony w 1901 r. w Gilowicach i zamieszkały w tej miejscowości, syn Jana i Marii z d. Jędrysek, kowal. Aresztowany wczesną wiosną 1940 r. za przechowanie broni i mundurów dwóch polskich żołnierzy z kampanii wrześniowej - wracających do swoich domów po rozbiciu ich jednostek przez wojsko niemieckie (udostępnił im także ubrania). Przetransportowany najpierw do więzienia śledczego w Cieszynie, następnie przewieziony do obozu koncentracyjnego – którego nazwy nie udało się ustalić. Skazany na karę śmierci, podobno uratował go od śmierci jakiś Niemiec, któremu był potrzebny kowal.

Postscriptum. M. Kurzyniec przeżył obóz. Po wyzwoleniu, w 1945 r. podjął pracę wraz z synem w ocalałej ale zdewastowanej kuźni, lecz przeżycia okupacyjne spowodowały gwałtowne pogorszenie się jego zdrowia. Zmarł w 1950 roku.

Bibliografia: Relacja sąsiadów i jego córki, Antoniny Drobisz – pozyskana przez B. Srokę.

KUŹNIK JÓZEF,

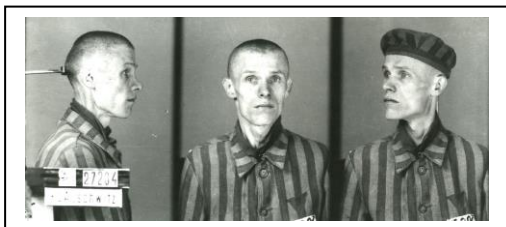
Więzień obozu jenieckiego, robotnik przymusowy.

Urodzony 19.02.1912 r. w Okrajniku gmina Łękawica, pow. żywiecki, zamieszkały w Łękawicy. Powołany w sierpniu 1939 r. do 3 psp. w Bielsku, uczestniczył w kampanii wrześniowej – walczył z Niemcami na odcinku Cieszyn – Bielsko – Wadowice - Kielce aż do Łańcuta. Dostał się do niemieckiej niewoli i przy dogodnych okolicznościach po dwóch tygodniach uciekł z transportu niemieckiego i wrócił do domu. W 1940 r. wysłany został przez Arbeitsamt do Niemiec na roboty przymusowe – do miejscowości München, gdzie doczekał się wyzwolenia w 1945 r. przez wojska alianckie.

Bibliografia: Michalina Ścieszka – na podstawie dokumentów po byłym ZBoWiD w Łękawicy

LISZKA KAROL,

Więzień KL Auschwitz nr 27204.

Urodzony 25.10.1906 r. w Baczynie k/Bieńkówki pow. suski, i zamieszkały w tej miejscowości, syn Henryka i Anny z d. Guc. W okresie okupacji hitlerowskiej zaangażowany w ruchu oporu. Aresztowany za działalność antyhitlerowską i przetransportowany do KL Auschwitz, zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 27204. Zginął **7.04.1942 r.** Według wystawionego aktu zgonu nr 4561/1942 – potwierdzonego przez lekarza obozowego, zmarła o godz. 16:00, określenie przyczyny zgonu to: „Herzmuskelschwäche” (niewydolność mięśnia sercowego).

Bibliografia: APMA-B *Księga zgonów*, t. 4, s. 61; Z. Liszka.

LUSTIG IDA,

Więźniarka KL Auschwitz.

Urodzona 27.02.1868 r. w Rajczy pow. żywiecki, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkała we Frysztacie – Zaolzie. Aresztowana i przetransportowana w lipcu 1942 r. do KL Auschwitz, gdzie **zginęła** – nieznana jest data i okoliczności jej śmierci.

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 83; W zachowanych dokumentach APMA-B nie figuruje.

ŁOPATKA JAN,

Więzień robót przymusowych.

Urodzony 22.03.1914 r. w Łękawicy pow. żywiecki i zamieszkały w tej miejscowości. Powołany 22.03.1938 r. do czynnej służby wojskowej w 3 psp. w Bielsku. Uczestniczył w kampanii wrześniowej w 1939 r. w walkach z Niemcami na odcinku Wadowice – Częstochowa – Łańcut - Rawa Ruska. Pod Tarnopolem dostał się 25.09.1939 r. do niemieckiej niewoli i został przewieziony na roboty przymusowe do miejscowości Freiwald, gdzie 5.05.1945 r. został wyzwolony przez Armię Czerwoną.

Bibliografia: Michalina Ścieszka – na podstawie dokumentów po byłym ZBoWiD w Łękawicy

MADEJCZYK FRANCISZEK,

Więzień KL Auschwitz.

Urodzony 21.11.1906 r. w Cięcinie pow. żywiecki, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkały w Trzyńcu - Zaolzie, hutnik. W okresie okupacji hitlerowskiej zaangażowany w ruchu oporu. Aresztowany 5.01.1943 r. i przetransportowany do KL Auschwitz, gdzie zginął - rozstrzelany **17.04.1943 r.** Według wystawionego aktu zgonu nr 18785/1943 – potwierdzonego przez lekarza obozowego, zmarł o godz. 14:30, określenie przyczyny zgonu to: „Herz - und Kreislaufschwäche” (osłabienie/niewydolność serca i układu krążenia).

Bibliografia: I. Pająk, *Mieszkańcy Śląska, Podbeskidzia, Zagłębia Dąbrowskiego w KL Auschwitz*, Katowice 1998 r., s. 1138; APMA-B *Księga zgonów*, t. 13, s. 775; *Kronika Beskidzka* – lista ofiar mieszkańców Podbeskidzia; S. Zahradnik, *Zaolziańskie ofiary okupacji hitlerowskiej w latach 1939-1945*, s. 186.

MIESZCZAK ANTONI,

Żołnierz kampanii wrześniowej – jeńiec.

Urodzony 21.01.1914 r. w Kocierzu Moszczanickim pow. żywiecki, zamieszkały w tej miejscowości. Zmobilizowany 24.08.1939 r. do Wojska Polskiego do 3 psp. Bielsko, uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r.

Walcząc z agresorem hitlerowskim na odcinku Bielsko – Tomaszów Lubelski, dostał się do niewoli, był internowany w obozie jenieckim w Krakowie. Po dwóch tygodniach przewieziony do pracy przymusowej do Niemiec gdzie przebywał do wyzwolenia w październiku 1945 r.

Bibliografia: Michalina Ścieszka – na podstawie dokumentów po byłym ZBoWiD w Łękawicy

MIESZCZAK KAZIMIERZ,

Więzień obozu jenieckiego, robotnik przymusowy.

Urodzony 28.02.1914 r. w Kocierzu Moszczanickim gmina Łękawica pow. żywiecki, zamieszkały w tej miejscowości. Powołany 24.08.1939 r. do Wojska Polskiego do 3-go Pułku Artylerii Konnej w Bielsku-Leszczyny. Uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r. walcząc z hitlerowskim agresorem na szlaku: Skoczów – Bielsko – Kęty – Wadowice - Kalwaria Zebrzydowska – Kraków – Tarnów – Rzeszów - Józefów aż pod Lwów. Dostał się 30.09.1939 r. do niemieckiej niewoli, a następnie wywieziony na przymusowe roboty do Niemiec. Powrócił do domu w 1945 r.

Bibliografia: Michalina Ścieszka – na podstawie dokumentów po byłym ZBoWiD w Łękawicy

MIESZCZAK PIOTR,

Więzień obozu jenieckiego.

Urodzony 8.06.1915 r. w Kocierzu gmina Łękawica, pow. żywiecki, i zamieszkały w tej miejscowości. Zmobilizowany, uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r. W walce z hitlerowskim agresorem 18.10.1939 r. wzięty do niemieckiej niewoli pod Przemyślem i umieszczony w obozie jenieckim w Zaksówkach k/Krakowa. W marcu 1940 r. zwolniony z niewoli – wrócił do domu.

Bibliografia: Michalina Ścieszka – na podstawie dokumentów po byłym ZBoWiD w Łękawicy

MIESZCZAK STEFAN,

Żołnierz kampanii wrześniowej – jeniec.

Urodzony 5.01.1914 r. w Kocierzu Moszczanickim pow. żywiecki, zamieszkały w tej miejscowości. Powołany 15.03.1938 r. do służby wojskowej w 4 psp. w Cieszynie, uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r. Walczył z hitlerowskim agresorem na linii: Cieszyn – Bielsko – Kęty – Kraków - Lublin i 22.09.1939 r. w lasach lubelskich dostał się do niemieckiej niewoli. Przebywał w obozie jenieckim w Łańcucie – zbiegł z obozu i wrócił do domu. Nieznany jest dalszy jego los.

Bibliografia: Michalina Ścieszka – na podstawie dokumentów po byłym ZBoWiD w Łękawicy

MIESZCZAK WŁADYSŁAW,

Uczestnik kampanii wrześniowej.

Urodzony 11.01.1904 r. w Łysinie gmina Łękawica, pow. żywiecki, zamieszkały w tej miejscowości. Powołany 24.08.1939 r. do Wojska Polskiego do 4-go Pułku Piechoty w Cieszynie. Uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r. walcząc z hitlerowskim agresorem na linii Cieszyn – Bielsko – Wadowice – Kalwaria - Tarnów aż do lasów k/Tomaszowa. Został ranny i 17.09.1939 r. dostał się do niemieckiej niewoli – przetransportowany do szpitala wojskowego Kraków-

Płaszów. Przy sprzyjających okolicznościach 15.10.1939 r. zbiegł z tego szpitala i powrócił do domu. Nieznany jest dalszy jego los.

Bibliografia: Michalina Ścieszka – na podstawie dokumentów po byłym ZBoWiD w Łękawicy

MRÓZEK STANISŁAW,

Więzień obozu jenieckiego.

Urodzony 22.04.1913 r. w Łękawicy pow. żywiecki i zamieszkały w tej miejscowości. Zmobilizowany, od 1.09.1939 r. do 26.09.1939 r. uczestnicząc w walkach z hitlerowskim agresorem, został ranny w miejscowości Dolina k/Stanisławowa, zaś w miejscowości Stryj ujęty do niewoli. W listopadzie tegoż roku zwolniony z niewoli z powodu choroby – wrócił do Łękawicy.

Bibliografia: Michalina Ścieszka – na podstawie dokumentów po byłym ZBoWiD w Łękawicy

NIKIEL JÓZEF,

Więzień obozu jenieckiego.

Urodzony 31.12.? r., zamieszkały w Łękawicy pow. żywiecki. Zmobilizowany, brał udział w kampanii wrześniowej 1939 r. Walczył z wojskami hitlerowskimi na odcinku Kraków – Tarnów i 30.09.1939 r. dostał się do niemieckiej niewoli. Wywieziony do Niemiec do obozu jenieckiego, przebywał w nim do wyzwolenia przez wojska amerykańskie w 1945 r. - jesienią tego roku wrócił do Łękawicy.

Bibliografia: Michalina Ścieszka – na podstawie dokumentów po byłym ZBoWiD w Łękawicy.

OKRZESIK ALBIN,

Więzień Gross-Rosen nr 6701.

Urodzony 26.09.1924 r. w Okrajniku pow. żywiecki i zamieszkały w tej miejscowości, syn Józefa. Aresztowany i przetransportowany do KL Gross-Rosen, zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 6701. Zginął w tym obozie **29.12.1942 r.**

Bibliografia: Michalina Ścieszka – na podstawie dokumentów po byłym ZBoWiD w Łękawicy.

OKRZESIK FRANCISZEK,

Uczestnik kampanii wrześniowej.

Urodzony 25.11.1910 r. w Moszczanicy pow. żywiecki, zamieszkały w Łękawicy. Zaciągnięty 15.07.1939 r. na ćwiczenia wojskowe do 3 psp. w Bielsku, brał następnie udział w kampanii wrześniowej 1939 r., walczył z hitlerowskim agresorem na linii: Bielsko - Kraków – Przemyśl - Łańcut. Dostał się 20.09.1939 r. do niemieckiej niewoli w okolicach Łańcuta. Dzięki szczęśliwym okolicznościom zbiegł w okolicy Płaszowa - podczas transportu w głąb Niemiec. Wrócił do domu do Łękawicy, lecz nieznany jest dalszy jego los.

Bibliografia: Michalina Ścieszka – na podstawie dokumentów po byłym ZBoWiD w Łękawicy.

ORMANIEC JÓZEF,

Żołnierz kampanii wrześniowej.

Urodzony w 1905 r. w Gilowicach pow. żywiecki i zamieszkały w tej miejscowości, syn Wojciecha i Zofii z d. Miśkowiec, kołodziej. Zmobilizowany, uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r. - **zginął** w nieustalonych okolicznościach i nie wiadomo kiedy.

Bibliografia: B. Sroka, *Straty poniesione przez mieszkańców Gilowic w wyniku wojny w latach 1939-1945*, s. 23; Informacji udzielił B. Sroce szwagier J. Ormańca – Jan Marszałek.

**ORMANIEC MICHAŁ,
Żołnierz kampanii wrześniowej.**

Urodzony w Gilowicach pow. żywiecki i zamieszkały w tej miejscowości. Zmobilizowany we wrześniu 1939 r. - uczestnik kampanii wrześniowej, **zginął** w walce z hitlerowskim agresorem, nieznana jest data i okoliczności jego śmierci.

Bibliografia: B. Sroka, *Straty poniesione przez mieszkańców Gilowic w wyniku wojny w latach 1939-1945*, s. 23; Informacji pozyskana przez B. Srokę.

**PALUCH FRANCISZKA,
Więźniarka w Mysłowicach.**

Urodzona w 1888 r. w Żywcu, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkała w Grodziszczu k/Cierlicka – Zaolzie. Więziona w więzieniu śledczym w Mysłowicach. Zmarła w **1943 r.** z wycieńczenia i urazów spowodowanych uciążliwym przesłuchiowaniem - po wyjściu na wolność i powrocie do domu.

Bibliografia: S. Zahradnik, *Zaolziańskie ofiary okupacji hitlerowskiej w latach 1939-1945*, s. 68.

**PIECZARA FRANCISZEK,
Żołnierz kampanii wrześniowej, jeńiec stalagu VI/A.**

Urodzony 4.06.1904 r. w Okrajniku gmina Łękawica, pow. żywiecki, i zamieszkały w tej miejscowości. W sierpniu 1939 r. powołany do Wojska Polskiego, uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r. Walcząc z hitlerowskim agresorem, dostał się do niemieckiej niewoli przy wschodniej granicy i wysłany transportem do Niemiec do obozu Stalag VI/A – numer jeńca wojennego 6374. W stalagu tym pracował jako sanitariusz. Wrócił do domu w listopadzie 1945 r.

Bibliografia: Michalina Ścieszka – na podstawie dokumentów po byłym ZBoWiD w Łękawicy

**PILZNER FERDYNAND,
Więzień getta w Sosnowcu.**

Urodzony 19.12.1862 r. w Żywcu, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkały w Czeskim Cieszynie. Aresztowany i przetransportowany w 1940 r. do getta w Sosnowcu, gdzie zmarł w kwietniu **1942 r.**

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 57.

**POSZ (POSCH) KAROL,
Więzień KL Auschwitz.**

Urodzony 23.12.1872 r. w Rajczy, pow. żywiecki, zamieszkały w okresie okupacji w Szczakowej. Aresztowany razem z żoną Anną z d. Lach, i przetransportowany do KL Auschwitz. **Zginął 29.02.1944 r.**

Bibliografia: I. Pająk, *Mieszkańcy Śląska, Podbeskidzia, Zagłębia Dąbrowskiego w KL Auschwitz*, Katowice 1998 r., s. 706.

**PÓLKA JAN,
Więzień obozów jenieckich, robotnik przymusowy.**

Urodzony 9.02.1903 r. w Okrajniku gmina Łękawica, pow. żywiecki, zamieszkały w tej miejscowości. Zmobilizowany po siedmiodniowych ćwiczeniach wojskowych w lipcu i sierpniu 1939 r. w Pułku Radiowym Powązki w Warszawie. Z tym pułkiem brał udział w kampanii wrześniowej. Dostał się do niemieckiej niewoli 14.09.1939 r. i jako jeńiec wojenny wywieziony do Hohenstein w Prusach Wschodnich, a po roku przewieziony do Nadrenii Westfalii (obóz – Stalag X-A, później Stalag VI-I) – Essen. Pracował przymusowo w Zakładach Krupa do końca wojny. Powrócił do domu w 1947 r.

Bibliografia: Michalina Ścieszka – na podstawie dokumentów po byłym ZBoWiD w Łękawicy

PYDICH ROMAN,

Więzień w Mysłowicach.

Urodzony 17.02.1908 r. w Zwardoniu i tam zamieszkały. Aresztowany i przetransportowany do więzienia śledczego w Mysłowicach. W dniu 26.10.1943 r. przewieziony do Istebnej gdzie został powieszony w egzekucji publicznej na targowisku tej miejscowości, razem z czterema innymi więźniami myślowickiego więzienia tj.: Pawłem Haratykiem, Józefem Frey, Marianem Palińskim, Zbigniewem Wojczykiem.

Postscriptum. Hitlerowcy po egzekucji jaką urządzili w tym samym dniu w Mostach/Jabłonkowie, pojechali z ciałami załadowanymi na samochód - do gospody w Jabłonkowie, i gdy oni oddawali się pijaństwu, samochód z trupami stał przed gospodą. Po libacji, samochód pojechał do Istebnej i tam doładowano ciała straconych więźniów w tej miejscowości. Następnie trupy ofiary obu egzekucji zawieziono do spalenia w krematorium w KL Auschwitz.

Bibliografia: Archiwum dr med. J. Mazurka – zbiór nr 2 (026).

RACZEK FRANCISZEK,

Żołnierz kampanii wrześniowej – jeńiec.

Urodzony 20.11.1897 r. w Okrajniku gmina Łękawica, pow. żywiecki, i zamieszkały w tej miejscowości. Zmobilizowany, uczestniczył w kampanii wrześniowej – dowódca obsługi działek przeciwpancernych pod Dubnem. Dostał się w październiku 1939 r. do niemieckiej niewoli, skąd przy sprzyjających okolicznościach uciekł i przedostał się do Francji. Nieznany jest dalszy jego los.

Bibliografia: Michalina Ścieszka – na podstawie dokumentów po byłym ZBoWiD w Łękawicy

RACZEK FRANCISZEK,

Żołnierz kampanii wrześniowej – jeńiec.

Urodzony 28.04.1911 r. w Łękawicy pow. żywiecki, zamieszkały w tej miejscowości. Zmobilizowany 24.08.1939 r. do Wojska Polskiego do Plutonu Zwiadowczego w Katowicach, uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r. Walczył z hitlerowskim agresorem na odcinku: Katowice – Tarnów - Tomaszów - Lubelski i w tej ostatniej miejscowości 18.09.1939 r. dostał się do niemieckiej niewoli. Początkiem października 1939 r. zbiegł z niewoli i powrócił do domu. Nieznany jest dalszy jego los.

Bibliografia: Michalina Ścieszka – na podstawie dokumentów po byłym ZBoWiD w Łękawicy

RACZEK WŁADYSŁAW,

Żołnierz kampanii wrześniowej – jeńiec.

Urodzony 26.03.1915 r. w Łękawicy pow. żywiecki, zamieszkały w tej miejscowości. W marcu 1938 r. powołany do służby wojskowej w 3 psp. Bielsko, uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r. – walczył z hitlerowskim agresorem na linii: Bielsko – Kraków – Rzeszów - Janów. W październiku 1939 r. dostał się do niemieckiej niewoli, skąd w sprzyjających okolicznościach (po kilku dniach pobytu w niewoli) uciekł z obozu jenieckiego i wrócił do domu. Nieznany jest dalszy jego los.

Bibliografia: Michalina Ścieszka – na podstawie dokumentów po byłym ZBoWiD w Łękawicy.

RODAK ANDRZEJ,

Więzień KL Auschwitz

Urodzony 22.10.1912 r. (nieznane miejsce urodzenia i zamieszkania) pow. żywiecki, syn Michała i Katarzyny, robotnik. Aresztowany i przetransportowany do KL Auschwitz, gdzie zginął **20.11.1943 r.**

Bibliografia: Michalina Ścieszka – na podstawie dokumentów po byłym ZBoWiD w Łękawicy; W zachowanych dokumentach APMA-B nie figuruje..

ROZUMEK JAN,

Więzień KL Auschwitz.

Urodzony w 1904 r. w Gilowicach i zamieszkały w tej miejscowości, syn Jana i Agnieszki z d. Okrzesik. W okresie okupacji hitlerowskiej pracownik zakładów włókienniczych w Bielsku, gdzie prawdopodobnie nawiązał kontakt z organizacją ruchu oporu. Aresztowany jesienią 1941 r. i przetransportowany do KL Auschwitz, gdzie zginął 24.09.1942 r. w niewyjaśnionych okolicznościach.

Bibliografia: Informacji pozyskana przez B. Srokę - notatka zamieszczona w księdze parafialnej w Gilowicach; W zachowanych dokumentach APMA-B nie figuruje..

ROZUMEK JÓZEF,

Więzień obozu sowieckiego.

Urodzony w 1908 r. w Gilowicach i zamieszkały w tej miejscowości, syn Józefa i Marii z d. Siwek. Przed wybuchem drugiej wojny światowej ukończył szkołę policyjną i został skierowany do pracy w miejscowości Worszczów k/Tarnopola. Po zajęciu tych terenów przez Armię Czerwoną w 1939 r., został aresztowany przez władze radzieckie i osadzony w obozie. Wstąpił do Armii Andersa i przeszedł z nią szlak bojowy – uczestniczył w bitwie o Monte Cassino.

Postscriptum: Po wojnie, nie mając żadnej wiadomości o swojej rodzinie, pozostał w Anglii. Zmarł w Anglii w 1975 r.

Bibliografia: Informacji pozyskana przez B. Srokę - uzyskana od córki J. Rozumka, Wandy Kasteli z d. Rozumek.

RUFEISEN MORIC,

Więzień w Będzinie, KL Auschwitz.

Urodzony 19.07.1875 r. w Międzybrodziu gmina Czernichów pow. żywiecki, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkały w Karwinie – Zaolzie. Aresztowany

7.06.1940 r. i przetransportowany do więzienia w Będzinie, a stamtąd do KL Auschwitz, gdzie zginął w styczniu **1944 r.**

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 110; W zachowanych dokumentach APMA-B nie figuruje.

RUS JAN,

Żołnierz kampanii wrześniowej – jeńiec.

Urodzony 11.04.1914 r. w Łękawicy pow. żywiecki, zamieszkały w tej miejscowości. Zmobilizowany 24.08.1939 r. do Wojska Polskiego do 21 Pol-Konnej Jednostki w Bielsku, uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r. Walczył z hitlerowskim agresorem na linii Cieszyn – Bielsko – Wadowice - Bochnia aż do Janowskich Lasów. W tej ostatniej wymienionej miejscowości 19.09.1939 r. dostał się do niemieckiej niewoli, z której 10.10.1939 r. zbiegł podczas transportu do obozu jenieckiego w Niemczech i powrócił do domu. Nieznany jest jego dalszy los.

Bibliografia: Michalina Ścieszka – na podstawie dokumentów po byłym ZBoWiD w Łękawicy

RUS JÓZEF,

Żołnierz kampanii wrześniowej – jeńiec.

Urodzony 19.04.1907 r. w Łękawicy pow. żywiecki i zamieszkały w tej miejscowości. Zmobilizowany, uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r. i w bitwie z hitlerowskim agresorem, pod Lwowem 21.09.1939 r. wzięty do niewoli. W sprzyjających okolicznościach uciekł z transportu do obozu jenieckiego w okolicach Oświęcimia. Wrócił do domu – nieznany jest dalszy jego los.

Bibliografia: Michalina Ścieszka – na podstawie dokumentów po byłym ZBoWiD w Łękawicy

RUS JÓZEF,

Żołnierz kampanii wrześniowej.

Urodzony 26.01.1914 r. w Łękawicy pow. żywiecki, zamieszkały w tej miejscowości. Powołany w marcu 1938 r. do służby wojskowej w 4 psp. Bielsko i przydzielony do 1 kompanii strzeleckiej, uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r. Walczył z hitlerowskim agresorem na linii: Cieszyn – Bielsko - Kęty. Ranny 3.09.1939 r. przewieziony został do szpitala w Bielsku, a później do Cieszyna, gdzie przebywał do 6.03.1940 r. Z otwartą raną w nodze zwolniony do domu.

Bibliografia: Michalina Ścieszka – na podstawie dokumentów po byłym ZBoWiD w Łękawicy

SATŁAWA FRANCISZEK,

Żołnierz kampanii wrześniowej – jeńiec.

Urodzony 12.11.1910 r. w Okrajniku gmina Łękawica, pow. żywiecki, i zamieszkały w tej miejscowości. Zmobilizowany do Wojska Polskiego w 3 psp., uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r. W walkach z hitlerowskim agresorem na odcinku Bielsko – Tomaszów nad Sanem 21.09.1939 r. dostał się do niemieckiej niewoli. Po 6-ciu miesiącach ciężko chory został zwolniony do domu. Nieznany jest dalszy jego los.

Bibliografia: Michalina Ścieszka – na podstawie dokumentów po byłym ZBoWiD w Łękawicy

SEWERA MICHAŁ,

Żołnierz kampanii wrześniowej – jeńiec.

Urodzony 2.02.1915 r. w Łękawicy pow. żywiecki, zamieszkały w tej miejscowości. Powołany 15.03.1938 r. do służby wojskowej do 53 pp. Stryj – 3 Kompania G.K.M, uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r. i w okolicach Mysłowic dostał się do niemieckiej niewoli. Zbiegł z niewoli i przystąpił do zreformowanych oddziałów wojskowych, a następnie z nowo utworzonym oddziałem walczył z hitlerowskim agresorem na linii od Mysłowic przez Tarnów - Rzeszów aż do Janowa. W Przeworsku dostał się ponownie do niemieckiej niewoli – z której po pięciu dniach przy sprzyjających okolicznościach zbiegł i powrócił do domu. Nieznany jest dalszy jego los.

Bibliografia: Michalina Ścieszka – na podstawie dokumentów po byłym ZBoWiD w Łękawicy

SŁONKA JAN,

Żołnierz kampanii wrześniowej – jeńiec.

Urodzony 2.09.1905 r. w Kocierzu Moszczanickim pow. żywiecki, zamieszkały w tej miejscowości. Zmobilizowany z przydziałem do 3 psp. w Bielsku, uczestniczył w kampanii wrześniowej – walcząc z hitlerowskim agresorem. Dostał się 27.09.1939 r. do niemieckiej niewoli i osadzony w obozie jenieckim w Stuttgartzie. Zwolniony z niewoli 9.02.1941 r. z powodu choroby. Wrócił do domu – nieznany jest dalszy jego los.

Bibliografia: Michalina Ścieszka – na podstawie dokumentów po byłym ZBoWiD w Łękawicy

SŁONKA JÓZEF,

Żołnierz kampanii wrześniowej – jeńiec.

Urodzony 24.06.1915 r. w Kocierzu Rychwałdzkim pow. żywiecki, zamieszkały w tej miejscowości. Powołany 20.03.1938 r. do odbycia służby wojskowej w 53 Pułku 11 Dywizji w Stryju, uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r. Walcząc z hitlerowskim agresorem na odcinku Gorlice – Jasło – Krosno – Przemyśl - Janowskie Lasy - Brzuchowice, aż pod Lwów. Pod Lwowem dostał się 20.09.1939 r. do niemieckiej niewoli. Internowany w obozie jenieckim w Przeworsku, po dwóch tygodniach w czasie transportu w drodze do Łańcuta zbiegł i wrócił do domu. Nieznany jest jego dalszy los.

Bibliografia: Michalina Ścieszka – na podstawie dokumentów po byłym ZBoWiD w Łękawicy

SROKA JAN,

Więzień obozu Siemianowicach.

Urodzony w 1895 r. w Gilowicach i zamieszkały w tej miejscowości, syn Michała i Julianny z d. Rodak, wysiedlony z całą rodziną w 1942 r. do obozu pracy przymusowej w Siemianowicach. Zmarł w tym obozie **16.11.1942 r.**

Bibliografia: Informacji pozyskana przez B. Srokę - notatka zamieszczona w księdze parafialnej w Gilowicach.

SROKA STANISŁAW,

Żołnierz kampanii wrześniowej - jeńiec.

Urodzony w 1916 r. w Gilowicach i zamieszkały w tej miejscowości, syn Jana i Agnieszki z d. Kantyka. W 1937 r. powołany do odbycia służby wojskowej,

którą pełnił w jednostce w Cieszynie. Krótco przed odejściem do cywila rozpoczęła się wojna i wraz z jednostką został skierowany na front. Oddział jego został rozbity przez wojsko niemieckie pod Łodzią, a on dostał się do niewoli. Wpierw przebywał w przejściowym obozie jenieckim (prawdopodobnie w pobliżu Łodzi), a po trzech tygodniach załadowany do wagonów wraz z innymi jeńcami i wywieziony w głąb Niemiec. Wraz z dwoma kolegami udało mu się zbiec z transportu. Koczowali przez kilka dni w lasach. W pobliżu Wrocławia zdobyli jakieś cywilne ubrania (ukrywszy mundury) i po kilku tygodniach w listopadzie 1939 r. dotarł do rodzinnego domu. Przez okres okupacji pracował w firmie w Katowicach, zajmującej się konserwacją szybów kopalnianych. Zmarł w 2001 r.

Bibliografia: Informacji pozyskana przez B. Srokę - osobista relacja S. Sroki oraz jego przybranej córki Janiny Biernatek.

STACHURA JAN,

Żołnierz kampanii wrześniowej – jeńiec.

Urodzony 17.09.1910 r. w Kocierzu Moszczanickim pow. żywiecki, zamieszkały w tej miejscowości. Zmobilizowany 15.08.1939 r. do Wojska Polskiego w 73 pp. w Oświęcimiu do 3 Batalionu, uczestniczył w kampanii 1939 r. Walcząc z hitlerowskim agresorem, 29.09.1939 r. dostał się w okolicach Równego nad Bugiem do niemieckiej niewoli. Podczas transportu jeńców w kierunku Krakowa, w okolicach Bochni zbiegł i wrócił do domu. Nieznany jest jego dalszy los.

Bibliografia: Michalina Ścieszka – na podstawie dokumentów po byłym ZBoWiD w Łękawicy

STEUER ADOLF,

Więzień – nieznanne miejsce uwięzienia.

Urodzony 6.12.1882 r. w Kocierzu pow. żywiecki, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkały we Frysztacie - Zaolzie. Aresztowany końcem 1940 r. i przetransportowany prawdopodobnie do więzienia lub obozu – nieznanego dalszego jego los.

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 84

SZWAJCA ANNA,

Więźniarka obozu w Siemianowicach.

Urodzona w 1913 r. W Gilowicach, córka Józefa Wiewióry i Marii z d. Tomaszek - żona Jana Szwajcy zamordowanego w Miednoje. W początkowym okresie okupacji hitlerowskiej mieszkała w Gilowicach wraz z trójką dzieci. W lipcu 1942 r., w tzw. drugim wysiedlaniu z Żywiecczyzny wywieziona wraz z dziećmi do obozu pracy przymusowej w Siemianowicach, gdzie skazani byli na bardzo trudną egzystencję. Po wyzwoleniu wrócili do Gilowic, gdzie dowiedzieli się o losie Jana po publikacji list ofiar NKWD.

Bibliografia: Informacji pozyskana przez B. Srokę - od córki Anny Szwajca - Wandy.

SZWAJCA JAN,

Zginął w Miednoje.

Urodzony 14.01.1901 r. w Gilowicach i zamieszkały w tej miejscowości, syn Jana i Zofii z d. Ormaniec, przeniesiony jako policjant do Katowic. Krótco przed

wybuchem wojny został przeniesiony na Kresy, zaś po zajęciu tamtejszych terenów przez Armię Czerwoną został aresztowany prawdopodobnie przez NKWD. Zginął wraz z innymi jeńcami w Miednoje w **1940 r.**

Bibliografia: B. Sroka, *Straty poniesione przez mieszkańców Gilowic w wyniku wojny w latach 1939-1945*, s. 23; Internetowy wykaz Polskich oficerów i policjantów zamordowanych w Katyniu, Miednoje i w Charkowie oraz obywateli RP z tzw. Ukraińskiej Listy Lista jeńców zamordowanych przez NKWD.

SZYMAŃSKI LUDWIK,

Zginął w Katyniu.

Urodzony 19.06.1887 r. w Rajczy pow. żywiecki. Lekarz. Pracował w Krakowie – często odwiedzał rodzinę na Śląsku Cieszyńskim. Zmobilizowany (stop. wojsk. kapitan) jako kadra zapasowa 5 Szpitala Okręgowego - uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r. Dostał się do sowieckiej niewoli i tam zginął **04/05.1940 r.** – zamordowany przez funkcjonariuszy NKWD w Katyniu.

Postscriptum. Pisał do domu z Kozielska. W Katyniu zidentyfikowany - AM, s. 124. Podczas ekshumacji znaleziono przy nim dowód osobisty.

Bibliografia: Meclslav Borak, *„Symbol Katynia” Zaolziańskie Ofiary Obozów i Więzień w ZSRR*, Czeski Cieszyn 1999, s. 56.

ŚCIESZKA ANDRZEJ,

Więzień – nieznaną nazwa miejsca uwięzienia.

Urodzony w 1905 r. w Gilowicach i zamieszkały w tej miejscowości, syn Wincentego i Jadwigi z d. Kastelik. Aresztowany tuż przed wojną za jakieś drobne przewinienie - wyszedł na wolność wypuszczony przez Niemców. Został jednak ponownie aresztowany i przetransportowany do więzienia lub obozu o nieustalonej nazwie, i tam **zginął** w niewyjaśnionych okolicznościach.

Postscriptum. Ścieszka Andrzej - mąż Anny z d. Kastelik, pseud. „Baba”, członkini AK i właścicielki budynku w którym znajdowało się tymczasowe lokum zgrupowania partyzanckiego „Garbnik”, stojącego na pograniczu Gilowic i Pewli Słemieńskiej.

Bibliografia: B. Sroka, *Straty poniesione przez mieszkańców Gilowic w wyniku wojny w latach 1939-1945*, s. 23; Informacji udzieliła B. Sroce - rodzina Anny Ścieszka.

TALIK FRANCISZEK,

Żołnierz kampanii wrześniowej – jeńiec.

Urodzony 10.10.1906 r. w Kocierzu Moszczanickim pow. żywiecki, zamieszkały w tej miejscowości. Zmobilizowany do 8 Pułku Ułanów, brał udział w kampanii wrześniowej 1939 r., walcząc z hitlerowskim agresorem na linii: Koszęcin k/Kielc - Nowy Korczyn - Jędrzejowice aż pod Lwów. Dostał się 20.09.1939 r. do sowieckiej niewoli – pracował przymusowo na lotnisku koło Lwowa. Po napadzie w 1941 r. Niemców na Lwów, zabrany do niewoli niemieckiej i wywieziony do Hamburga, a potem do Wiednia, gdzie jako jeńiec pracował przymusowo przy budowie fabryki. Odzyskał wolność w sierpniu 1945 r. – oswobodzony przez wojska amerykańskie.

Bibliografia: Michalina Ścieszka – na podstawie dokumentów po byłym ZBoWiD w Łękawicy

TALIK FRANCISZEK,

Żołnierz kampanii wrześniowej – jeńiec.

Urodzony 26.07.1914 r. w Łękawicy pow. żywiecki i zamieszkały w tej miejscowości. Powołany w marcu 1938 r. do służby wojskowej w 73 pp. w Katowicach, uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r. Walcząc z hitlerowskim agresorem, 16.09.1939 r. został ranny pod Biłgorajem i przewieziony do szpitala polowego w Zamościu, z którego został zwolniony 1.12.1939 r. na własną prośbę. Powrócił do domu, nieznany jest dalszy jego los.

Bibliografia: Michalina Ścieszka – na podstawie dokumentów po byłym ZBoWiD w Łękawicy

TALIK JAN,

Żołnierz kampanii wrześniowej – jeńiec.

Urodzony 16.04.1903 r. w Łękawicy pow. żywiecki, zamieszkały w tej miejscowości. Zmobilizowany z przydziałem do 3 psp. w Bielsku uczestniczył w kampanii wrześniowej. W dniu 23.08.1939 r. ciężko pod Chocznią, dostał się do szpitala w Lublinie. Opuścił szpital (właściwie uciekł z niego przy sprzyjających okolicznościach) 27.10.1939 r. i powrócił do domu. Nieznany jest dalszy jego los.

Bibliografia: Michalina Ścieszka – na podstawie dokumentów po byłym ZBoWiD w Łękawicy

TOMASZEK JÓZEF,

Żołnierz kampanii wrześniowej – jeńiec.

Urodzony 24.12.1912 r. w Kocierzu Rychwałdzkim pow. żywiecki, zamieszkały w tej miejscowości. Zmobilizowany 16.07.1939 r. do 3 psp. Bielsko, brał udział w kampanii wrześniowej 1939 r. tocząc boje z hitlerowskim agresorem na linii Bielsko – Biłgoraj. Dostał się do niemieckiej niewoli, był internowany w obozie jenieckim w Krakowie. Przy sprzyjających okolicznościach, w ostatnich dniach września uciekł z niewoli i wrócił do domu. Nieznany jest dalszy jego los.

Bibliografia: Michalina Ścieszka – na podstawie dokumentów po byłym ZBoWiD w Łękawicy

WALASZEK JÓZEF,

Żołnierz kampanii wrześniowej – jeńiec.

Urodzony 8.11.1915 r. w Łysinie gmina Łękawica, pow. żywiecki, zamieszkały w tej miejscowości. Zmobilizowany 24.08.1939 r. do Wojska Polskiego do 4 psp w Cieszynie, uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r. walcząc z hitlerowskim agresorem na linii: Cieszyn – Bielsko – Wadowice - Kalwaria, Bochnia aż do lasów Tomaszowskich. Dostał się 17.09.1939 r. do niemieckiej niewoli, z której przy sprzyjających okolicznościach zbiegł podczas transportu i wrócił do domu. Nieznany jest dalszy jego los.

Bibliografia: Michalina Ścieszka – na podstawie dokumentów po byłym ZBoWiD w Łękawicy

WDOWIAK JÓZEF ks.,

Więzień w Bielsku, KL Auschwitz nr 57783, KL Dachau nr 49750.

Urodzony 30.9.1916 w Świnnej pow. żywiecki i w tej miejscowości rozpoczął naukę w szkole powszechnej. Żywiec, święcenia kapłańskie otrzymał w 1941 r., był wikarym w parafii Straconka. Aresztowany 10.07.1942 r. i wpiery przetrzymywany w areszcie gestapo w Bielsku (oraz wstępnie przesłuchiwany) a stamtąd przetransportowany do KL Auschwitz, 10.8.1942 zarejestrowany w obozowej ewidencji jako więzień nr 57783. Od 17.07.1943 r. przeniesiony do obozu Dachau i tam zarejestrowany jako więzień nr 49750. Mimo ciężkich warunków panujących w obozach w których przebywał, przeżył i odzyskał wolność 29.04.1945 r. Po wojnie pracował we Francji, następnie w USA.

Postscriptum. Jest w APMA-B w Oświęcimiu wpis do księgi ewidencyjnej bloku 4, wpis z 14.11.1942 r. w książce ewidencyjnej bloku 21 – chirurgicznego oraz bloku 20, dokumenty Instytutu Higieny, lista transportowa przeniesionych do obozu Dachau. W publikacji „Biografie byłych więźniów politycznych niemieckich obozów koncentracyjnych” str 254 - 255, ksiądz Wdowiak zamieścił swoje wspomnienia obozowe.

Bibliografia: I. Pająk, *Mieszkańcy Śląska, Podbeskidzia, Zagłębia Dąbrowskiego w KL Auschwitz*, Katowice 1998 r., s. 205; ks. J. Woś ks. W. Jacewicz, *Martyrologium polskiego duchowieństwa rzymskokatolickiego pod okupacją hitlerowską w latach 1939-1945*, z. III, Warszawa 1978, s. 114.

WISCHNITZER DAVID,

Więzień na Syberii.

Urodzony 23.04.1882 r. w Koconiu gmina Ślemień pow. żywiecki, podczas okupacji hitlerowskiej zamieszkały w Łazach - Zaolzie. Końcem 1939 r przetransportowany do Niska nad Sanem, tam aresztowany i w niewyjaśnionych okolicznościach dostał się do obozu na Syberii, gdzie zmarł **1.05.1941 r.**

Bibliografia: *Ofiary Okupacji Hitlerowskiej i Wojny 1939-1945 r. w Powiecie Karwina*, s. 118.

WNĘTRZAK PIOTR,

Zginął w kampanii wrześniowej.

Mieszkaniec Gilowic. Zmobilizowany we wrześniu 1939 r. - uczestnik kampanii wrześniowej, **zginął** w walce z hitlerowskim agresorem, lecz nieznana jest data i okoliczności jego śmierci.

Bibliografia: B. Sroka, *Straty poniesione przez mieszkańców Gilowic w wyniku wojny w latach 1939-1945*, s. 23.

WULKAN MAKSYMILIAN – rodzina

Rodzice zamordowani w KL Auschwitz, córki przeżyły.

Rodzina pochodzenia żydowskiego – żona, dwóch synów: Józef i Hans, dwie córki: Róża i Erna - zamieszkali w Gilowicach, aresztowani przez gestapo (wraz z innymi rodzinami żydowskimi - pozostałymi jeszcze w okolicach Żywca i Bielska w 1942 r.) przewiezieni do obozu przejściowego w Suchej. W obozie tym dokonano selekcji na osoby młode, zdolne do pracy, oddzielnie kobiety, i mężczyźni. Następnie, zostali załadowani do wagonów. Osoby starsze i dzieci umieszczano w wagonach przeznaczonych do wywozu do KL Auschwitz. Obydwie córki Różę i Ernę Wulkan (wraz z innymi tak wybranymi osobami) zostały przewiezione do obozu na teren Dolnego Śląska, do miejscowości Freiburg, (dzisiejsze Świebodzice woj. dolnośląskie). Tam zatrudnione były w

fabryce. Stamtąd przeniesione zostały do obozu w Egelsdorf, (dzisiejszy Brzezinec) - położony na terenie powiatu lwóweckiego na Dolnym Śląsku. Po raz trzeci przeniesiono siostry do miejscowości Rehesdorf - o lokalizacji trudnej dziś do ustalenia. Gdy zbliżał się front rosyjski, Niemcy przewieźli więźniów w głąb Rzeszy. Między innymi piechotą doprowadzono więźniów do miejscowości Kracau, położonej gdzieś w Sudetach i tam musieli pracować w fabryce amunicji do 8.05.1945 r. gdzie zostali wyzwoleni przez Armię Czerwoną.

Postscriptum. Uratowane córki nic nie wiedziały o losach swoich rodziców, i reszcie rodzeństwa. Nie wiadomo w jakich obozach przebywali. Nieznane są także okoliczności ich śmierci. W obozach zginęła również sześcioosobowa rodzina Kleinów, mieszkańców Gilowic, trzyosobowa rodzina najstarszej, zamężnej córki Wulkanów z Okrajnika, a także rodzina Jochrel - zamieszkałych przed wojną w Gilowicach, i wielu innych, mieszkańców okolicznych miejscowości narodowości żydowskiej, których już w Suchoj załadowano do wagonów skierowanych wprost do KL Auschwitz i prawdopodobnie uśmierconych w komorach gazowych.

Bibliografia: Informacji pozyskana przez B. Srokę - relacja dotycząca rodzin pochodzenia żydowskiego uzyskana od ocalałej córki Maksymiliana Wulkana - Emy Langsam z d. Wulkan, mieszkającej w miejscowości Natania w Izraelu.